

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ

Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας

ΣΑΕΚ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ «ΒΟΗΘΟΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ»

Συγγραφική ομάδα

Αγορίτσα Κουλούρη
Θεοχάρης Κωνσταντινίδης
Ουρανία-Αναστασία Μπελτέ
Τριάδα Σταμάτη
Χρυσάνθη Χασάπη

Σύμβουλος μεθοδολογίας ανάπτυξης του εκπαιδευτικού εγχειριδίου

Νόπη Κεχάογλου

Γλωσσική επιμέλεια

Εκδόσεις Σοκόλη

Σχεδιασμός-σελιδοποίηση

Mr. Moschos / WINK DESIGN

Το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού εγχειριδίου της ειδικότητας διαμορφώθηκε από τη συγγραφική ομάδα με βάση μεθοδολογικές προδιαγραφές και ειδικά πρότυπα που επεξεργάστηκε το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)¹» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281] του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020». Το παρόν εκπαιδευτικό εγχειρίδιο εκπονήθηκε υπό την εποπτεία και τον συντονισμό του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ με στόχο την τήρηση των μεθοδολογικών προδιαγραφών ανάπτυξης των οδηγών κατάρτισης ΣΑΕΚ.

1 Όπου αναφέρεται ο όρος «Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης» ή το αρκτικόλεξο «ΙΕΚ», νοούνται οι Σχολές Ανώτερης Επαγγελματικής Κατάρτισης ή το αρκτικόλεξο «ΣΑΕΚ», αντίστοιχα παρ. 2 άρθρο 3 του Ν. 5082/2024 (Α' 9).

Περιεχόμενα

1	Πρόλογος	7
2	Εισαγωγή	9
A	Περιγραφή ειδικότητας	11
1	Τίτλος ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού	11
1 . 1	Τίτλος ειδικότητας	11
1 . 2	Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)	11
2	Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας	12
2 . 1	Ορισμός ειδικότητας	12
2 . 2	Αρμοδιότητες/Καθήκοντα	12
2 . 3	Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα	13
2 . 4	Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης	14
B	Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
1	Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας	16
2	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης	17
Γ	Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	23
1	Ωρολόγιο πρόγραμμα	24
2	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης	25
2 . 1	ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄	25
2 . 1 . A	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	25
2 . 1 . B	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	32
2 . 1 . Γ	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	39
2 . 1 . Δ	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	47
2 . 1 . Ε	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	56
2 . 1 . ΣΤ	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	63
2 . 2	ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄	72
2 . 2 . A	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ	72
2 . 2 . B	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	81

2 . 2 . Γ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	89
2 . 2 . Δ	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	97
2 . 2 . Ε	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	104
2 . 2 . ΣΤ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	111
2 . 3	ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄	119
2 . 3 . Α	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ	119
2 . 3 . Β	ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ	127
2 . 3 . Γ	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	134
2 . 4	ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄	142
2 . 4 . Α	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ	142
2 . 4 . Β	ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	148
2 . 4 . Γ	ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)	157
3	Διδακτική μεθοδολογία	166
4	Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης	169
4 . 1	Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας	170
4 . 2	Μέσα ατομικής προστασίας	170
Δ	Προδιαγραφές υλοποίησης της πρακτικής άσκησης	171
1	Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης	172
2	Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η	174
2 . 1	Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης	174
2 . 2	Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκούμενου/-ης	174
2 . 3	Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης	176
3	Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης	177
4	Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης	178
5	Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης	184
5 . 1 . Α	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ	184
5 . 1 . Β	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ	185
5 . 1 . Γ	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ	185
5 . 1 . Δ	ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΥΣΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	187
5 . 1 . Ε	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	188
5 . 2	Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης	188

	Βιβλιογραφία	191
A	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα	192
B	Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων	200
Γ	Σχετική εθνική νομοθεσία	203

1 | Πρόλογος

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» [κωδικός ΟΠΣ (MIS) 5069281], η οποία υλοποιήθηκε από σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων, και, ειδικότερα από το ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ (επικεφαλής εταίρος της κοινοπραξίας), το ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, το ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, το ΚΑΕΛΕ/ΕΣΕΕ, το ΙΝΣΕΤΕ και τον ΕΟΠΠΕΠ, και συγχρηματοδοτήθηκε από το ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση».

Το έργο αυτό αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη παρέμβαση για τη βελτίωση και την ενίσχυση του θεσμού της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης σε μια περίοδο κατά την οποία, περισσότερο από ποτέ, το αίτημα της διασύνδεσής του με την αγορά εργασίας είναι επιτακτικό και επίκαιρο. Ιδιαίτερα, μετά τη μακρά περίοδο οικονομικής κρίσης και ύφεσης την οποία αντιμετώπισε η ελληνική κοινωνία, αλλά και τις συνέπειες από την πανδημική κρίση Covid-19, οι αναδυόμενες προκλήσεις καθιστούν αναγκαία στοχευμένα μέτρα εκσυγχρονισμού του θεσμού. Το συγκεκριμένο έργο αποτέλεσε μία συστηματική προσπάθεια αντιμετώπισης χρόνιων αδυναμιών του πεδίου, αναβάθμισης του επιπέδου των παρεχόμενων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, και βελτίωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων που απορρέουν από την επαγγελματική κατάρτιση σε συγκεκριμένες ειδικότητες.

Εμπερικλείοντας μια καινοτόμο δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων δράσεων, μεθόδων και πρακτικών επιδίωξε να συμβάλει με πολλαπλασιαστικό τρόπο στην ενίσχυση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου:

- Διεξήχθη ποιοτική έρευνα με στόχο τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών και της δυναμικής που διέπει το πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης στη χώρα μας και στον ευρωπαϊκό χώρο, με στόχο τη διαμόρφωση σχετικών προτάσεων πολιτικής.
- Αναπτύχθηκαν:
 - Επικαιροποιημένοι «οδηγοί κατάρτισης» για 130 ειδικότητες αρχικής κατάρτισης.
 - Αντίστοιχα εκπαιδευτικά εγχειρίδια, για την υποστήριξη της κατάρτισης/εκπαίδευσης των σπουδαστών/-τριών.
 - Συναφείς τράπεζες θεμάτων για κάθε ειδικότητα.
- Το σύνολο των παραπάνω στηρίχθηκε σε ένα ενιαίο μεθοδολογικό πλαίσιο, μέσω του οποίου επιδιώχθηκε η σύνδεση της κοινωνικής εμπειρίας της εργασίας, της εκπαίδευσης

και της πιστοποίησής της, λαμβάνοντας υπόψη το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, καθώς και τις ιδιαιτερότητες του πεδίου της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης.

- Τέλος, με γνώμονα την ενίσχυση της θετικής επενέργειας του έργου σε θεσμικό επίπεδο, αναπτύχθηκε μια μεθοδολογία ευέλικτης τακτικής επανεξέτασης και επικαιροποίησης των περιεχομένων των οδηγιών κατάρτισης, των εγχειριδίων και των τραπεζών θεμάτων, έτσι ώστε αυτά να βρίσκονται –κατά το δυνατόν– σε αντιστοιχία με τα νέα τεχνολογικά, οργανωσιακά, εργασιακά, περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά δεδομένα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και των εκπαιδευομένων.

2 | Εισαγωγή

Το παρόν εγχειρίδιο, εκκινώντας από την περιγραφή της ειδικότητας, εστιάζεται στο αναλυτικό περιεχόμενο και τις βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές ενός προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας». Στοχεύει στην ενημέρωση του συνόλου των συντελεστών του, λαμβάνοντας υπόψη τα περιεχόμενα των καθηκόντων και τις ιδιαιτερότητές της, καθώς και τους ισχύοντες θεσμικούς περιορισμούς στο πεδίο.

Απευθύνεται κυρίως στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, αλλά και στους/στις εκπαιδευτές/-τριες των προγραμμάτων αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, αποτελεί ένα χρήσιμο εγχειρίδιο για τα στελέχη σχεδιασμού, τους σχετικούς φορείς υλοποίησής τους –τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης–, αλλά και για το σύνολο των υπόλοιπων δυνητικών συντελεστών ενός προγράμματος αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, ιδιαίτερα για όσους/-ες συμμετέχουν στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εγχειρίδιο αυτό αποτελεί μία συστηματική βάση η οποία περιλαμβάνει βασικά στοιχεία για την κατανόηση του πεδίου της συγκεκριμένης ειδικότητας, αλλά κυρίως επικεντρώνεται στην ανάλυση των μαθησιακών ενοτήτων και των εκπαιδευτικών προδιαγραφών της θεωρητικής και της εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και στην υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Στην κατεύθυνση αυτή, για το κάθε πρόγραμμα αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης το οποίο δύναται να υλοποιηθεί, είναι απαραίτητο να ληφθούν συστηματικά υπόψη τα εκπαιδευτικά περιεχόμενα, αλλά και οι μεθοδολογικές προδιαγραφές που περιλαμβάνονται.

Ειδικότερα, το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο αποτελείται από τέσσερα (Α΄-Δ΄) Μέρη.

- **Το Μέρος Α΄ παρέχει συνοπτικά τις πληροφορίες που αφορούν την περιγραφή της ειδικότητας.**

Περιλαμβάνει την περιγραφή της ειδικότητας, των κύριων εργασιακών καθηκόντων της, των προοπτικών απασχόλησης σε αυτήν, ενώ γίνεται αναφορά σε βασικές πηγές πληροφόρησης σε σχέση με την ειδικότητα.

- **Το Μέρος Β΄ εστιάζεται στον καθορισμό των ευρύτερων αλλά και των επιμέρους ενοτήτων προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος κατάρτισης.**

Αναφέρεται στις δραστηριότητες που θα είναι σε θέση να επιτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το πέρας της συνολικής κατάρτισής τους στη συγκεκριμένη ειδικότητα.

- **Το Μέρος Γ΄ εστιάζεται στο περιεχόμενο και τη διάρθρωση του προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης, καθώς και σε βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές υλοποίησής του.**

Το Μέρος Γ΄ περιλαμβάνει το ωρολόγιο πρόγραμμα, την περίληψη, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τις ώρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα, τις βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά, ένα κείμενο αναφοράς και τις προτεινόμενες πηγές μελέτης κάθε μαθησιακής ενότητας. Επιπλέον, αναφέρεται στην προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία, καθώς και σε σημαντικές πληροφορίες που αφορούν την υγεία και την ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης.

- **Το Μέρος Δ΄ εστιάζεται στην περιγραφή του περιεχομένου, των χαρακτηριστικών και των προδιαγραφών υλοποίησης της πρακτικής άσκησης.**

Περιλαμβάνεται η περιγραφή του θεσμού της πρακτικής άσκησης και παρέχονται χρήσιμες οδηγίες για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες και τους/τις εκπαιδευτές/-τριες στον χώρο εργασίας. Στα περιεχόμενα συγκαταλέγονται, επίσης, οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης, ενδεικτικές εργασίες τις οποίες θα εκτελέσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες, καθώς και οι ειδικές προδιαγραφές υλοποίησης που αφορούν τον εξοπλισμό. Αναλύονται οι ενότητες μαθησιακών αποτελεσμάτων, ενώ προτείνονται βασικές μεθοδολογικές αρχές για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο και η τράπεζα θεμάτων της ειδικότητας συνδέονται οργανικά με τον αντίστοιχο οδηγό κατάρτισης της ειδικότητας.¹

Για τη συγγραφή της μεθοδολογίας ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων συνεργάστηκαν οι Ρένα Βαρβιτσιώτη, Ελένη Θεοδωρή, Κωνσταντίνος Μαρκίδης και Δέσποινα Μπαμπανέλου, η οποία ανέλαβε και τη συντακτική της επιμέλεια. Αυτή εκπονήθηκε στο πλαίσιο της «Οριζόντιας Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας» της εν λόγω Πράξης «ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΟΔΗΓΩΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ (ΙΕΚ)» και με βάση μία κατάλληλα προσαρμοσμένη εκδοχή του προτύπου ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ (Γούλας, Μαρκίδης & Μπαμπανέλου, 2021).

1 Κουλούρη, Α., Μείμετη, Ε., Τσάρας, Κ. & Παρπαλάς, Ι. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης ειδικότητας ΙΕΚ «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας»*. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης.

A

Περιγραφή ειδικότητας

1 | Τίτλος ειδικότητας και ομάδα προσανατολισμού

1.1 • Τίτλος ειδικότητας

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» αντιστοιχεί στον τίτλο «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» (ΦΕΚ 2661/Β/30-5-2022).

1.2 • Ομάδα προσανατολισμού (επαγγελματικός τομέας)

Η ειδικότητα ανήκει στην ομάδα προσανατολισμού «Υγείας και Πρόνοιας».

2 | Συνοπτική περιγραφή ειδικότητας

2.1 • Ορισμός ειδικότητας

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» είναι ο/η επαγγελματίας υγείας ο/η οποίος/-α, εφαρμόζοντας τις αρχές της νοσηλευτικής επιστήμης, παρέχει φροντίδα υγείας και συνεπικουρεί στο έργο του/της νοσηλευτή/-τριας σε δομές και φορείς Πρωτοβάθμιας (ΠΦΥ), Δευτεροβάθμιας (ΔΦΥ) και Τριτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΤΦΥ).

Σκοπός της ειδικότητας είναι να αποκτήσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι ικανός/-ή να εφαρμόζει τις κατάλληλες διαδικασίες και τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο, να διαχειρίζεται το απαιτούμενο υλικό και εξοπλισμό και να συνεπικουρεί τον/τη νοσηλευτή/-τρια στην παροχή βασικής νοσηλευτικής φροντίδας υγείας.

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» συνεργάζεται με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, επικοινωνεί με τον/την ασθενή στην κοινότητα ή στο νοσοκομείο και διενεργεί πράξεις και τεχνικές που περιλαμβάνονται στο πλάνο φροντίδας υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας. Επιπλέον, συμμετέχει στην ιατρονοσηλευτική ομάδα αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων και στην παροχή πρώτων βοηθειών, σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και τα ισχύοντα πρωτόκολλα.

Η εργασία του/της περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, με τήρηση του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου, των κανόνων ηθικής και νοσηλευτικής δεοντολογίας, καθώς και της υπηρεσιακής διοικητικής διάρθρωσης.

2.2 • Αρμοδιότητες/Καθήκοντα

Ο/Η «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» ασκεί (ενδεικτικά και όχι περιοριστικά) τις παρακάτω αρμοδιότητες/καθήκοντα:

- Επιμελείται την καθαριότητα του εργασιακού χώρου, των ιατρικών οργάνων και μηχανημάτων,
- Φροντίζει για την καθαριότητα και την αποστείρωση ιατρικών εργαλείων και επιδεσμικού υλικού,
- Χειρίζεται τη λειτουργία των κλιβάνων αποστείρωσης,
- Εφαρμόζει τα κατάλληλα μέτρα για τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων,
- Εφαρμόζει τους ισχύοντες κανόνες ασηψίας-αντισηψίας σε όλες τις ενέργειες παροχής φροντίδας υγείας,
- Διαχειρίζεται τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό,
- Διαχειρίζεται τον χρησιμοποιημένο ιματισμό και εξοπλισμό,

- Ταξινομεί τα εργαλεία, τα ιατρικά όργανα, τα φαρμακευτικά σκευάσματα και το αναλώσιμο υγειονομικό υλικό,
- Καταγράφει και αναφέρει τις ανάγκες σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό,
- Ελέγχει την καλή λειτουργία των μηχανημάτων και αναφέρει πιθανή δυσλειτουργία ή βλάβη στον/στη νοσηλευτή/-τρια,
- Επιμελείται την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς,
- Παρέχει βοήθεια στον/στην ασθενή σχετικά με την έγερση και την κατάκλισή του/της,
- Επιμελείται την κλίνη του/της ασθενούς, είτε αυτός/-ή είναι περιπατητικός/-ή είτε κλινήρης,
- Φροντίζει για την τοποθέτηση του/της ασθενούς στην εξεταστική κλίνη, στο φορείο, στο τροχήλατο αμαξίδιο,
- Επιμελείται τη συλλογή δειγμάτων εκκρίσεων/παρασκευασμάτων και την ασφαλή διακίνησή τους,
- Μεταφέρει εργαστηριακά δείγματα, έγγραφα και φακέλους ασθενών,
- Καταγράφει τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά των ασθενών,
- Λαμβάνει και καταγράφει τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς,
- Λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα και κινητοποιεί τον/την ασθενή για την πρόληψη των κατακλίσεων,
- Παρέχει φροντίδα δέρματος για την πρόληψη και θεραπεία των ελκών,
- Παρέχει φροντίδα υγείας και υποστήριξη σε χρόνια πάσχοντες/-ουσες,
- Διαχειρίζεται τη διαδικασία σίτισης του/της ασθενούς όταν αυτός/-ή αδυνατεί να την εκτελέσει,
- Εφαρμόζει φυσικές μεθόδους πρόκλησης υποθερμίας ή υπερθερμίας, ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες,
- Εφαρμόζει απλές επιδέσεις και ακινητοποίηση καταγμάτων σε επείγουσες καταστάσεις,
- Αναγνωρίζει έγκαιρα και αναφέρει αρμόδια την ύπαρξη παθολογικής σωματικής ή ψυχικής συμπτωματολογίας,
- Εφαρμόζει περιοριστικά μέτρα για την ασφάλεια του/της ασθενούς,
- Συνεπικουρεί τη διεπιστημονική ομάδα υγείας σε προγράμματα ευαισθητοποίησης και προληπτικών ελέγχων.

2.3 • Προοπτικές απασχόλησης στον κλάδο ή τομέα

Ο/Η κάτοχος διπλώματος της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» μπορεί να εργαστεί σε νοσηλευτικά ιδρύματα του ΕΣΥ, σε ιδιωτικά νοσοκομεία, σε κέντρα αποκατάστασης και σε δομές παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας και Τριτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας ως βοηθός νοσηλευτή/-τριας.

Συνεπικουρεί στο έργο του/της τον/τη νοσηλευτή/-τρια σε όλο το εύρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας, πρόληψης, προαγωγής και αποκατάστασης της υγείας.

Ειδικότερα μπορεί να εργαστεί σε:

- Δημόσια νοσοκομεία (πανεπιστημιακά, γενικά, ειδικά, ψυχιατρικά),
- Δημόσιες ή ιδιωτικές κλινικές,
- Κέντρα Υγείας,
- Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤΟΜΥ),
- Κινητές Ομάδες Υγείας (ΚΟΜΥ),
- Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ),
- Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων,
- Δομές κοινωνικής πρόνοιας,
- Υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας,
- Κέντρα Αποκατάστασης και Αποθεραπείας (ΚΑΑ),
- Κέντρα φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες,
- Θεραπευτήρια χρόνιων παθήσεων,
- Μονάδες φροντίδας ηλικιωμένων (οίκους ευγηρίας),
- Ψυχιατρικές δομές,
- Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης (ΜΨΚΑ),
- Ιδιωτικά διαγνωστικά κέντρα,
- Δημόσιες και ιδιωτικές δομές παροχής κατ' οίκον νοσηλείας και φροντίδας.

2.4 • Πρόσθετες πηγές πληροφόρησης

- ΕΟΠΠΕΠ: <https://www.eopep.gr/index.php/el/>
- ΕΟΠΠΕΠ, Πτυχίο επαγγελματικής ειδικότητας «Βοηθών Νοσηλευτών»: <https://proson.eopep.gr/el/Qualifications/Details/707>
- ΕΟΠΠΕΠ, Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ: <https://www.eopep.gr/index.php/el/qualification-certificate/certificate-of-qualifications/certificate-graduates>.
- Ένωση Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΝΕ): <http://enne.gr/>
- Εθνικός Σύνδεσμος Νοσηλευτών Ελλάδος (ΕΣΝΕ): <https://www.esne.gr/index.php/el/>
- Κουλούρη, Α., Μεϊμέτη, Ε., Τσάρας, Κ. & Παρπαλάς, Ι. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης. Ειδικότητα: «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας»*. Κωδικός: 27-00-10. ΙΕΚ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- Πανελλήνια Συνδικαλιστική Νοσηλευτική Ομοσπονδία του ΕΣΥ (ΠΑΣΥΝΟ – ΕΣΥ): <https://www.pasyno.gr/>
- Πολυχρονοπούλου, Ο., Χριστοδούλου, Ε., Ραφτόπουλος, Β., Γκουτζιμπίνη, Ε., Μωυσιδίου, Δ., Τσάπαλος, Γ. & Βάτσιου, Π. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας»*. Κωδικός: 27-00-10-1. ΙΕΚ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης & Νέας Γενιάς: <https://www.dypa.gov.gr/storage/katartisi/iek/odighi-spydwn-2023-2024/3-bothos-noshleftikhs-genikhs-noshlias.pdf>

- Προεδρικό Διάταγμα 216/2001 (ΦΕΚ 167/Α΄/25-7-2001) «Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας»: https://nurs.hmu.gr/wp-content/uploads/drupal/nurs/att/kwdikas_noshl_deontologias.pdf
- Υπουργική Απόφαση Γ6/Γ.Π.οικ.63250/2022 (ΦΕΚ 5788/Β/14-11-2022) Τροποποίηση της υπό στοιχεία Γ6/Γ.Π.οικ. 46042/5.08.2022 Απόφασης, με θέμα: «Καθηκοντολόγιο Βοηθών Νοσηλευτών/-τριών Νοσοκομείων και των λοιπών Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων του ΕΣΥ καθώς και των δημόσιων δομών παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας» (Β΄ 4209): <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ygeia/noseleutries-nosokomes/ya-g6gp-oik-63250-2022.html> και <https://ia37rg02wpsa01.blob.core.windows.net/fek/02/2022/20220205788.pdf>
- European Nursing Council, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Νοσηλευτών (ENC): <https://enc-eu.org/>
- European Skills, Competences, Qualifications and Occupations, Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και επαγγελμάτων (ESCO): <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- International Labour Organization, Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO): <https://www.ilo.org/>
- International Standard Classification of Occupations of the International Labour Organization (ISCO): *Healthcare Assistants* (ISCO 08-code 5321): https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_172572.pdf
- O*NET OnLine, Nursing Assistants 31-1131.00: <https://www.onetonline.org/link/summary/31-1131.00>
- Certified Nursing Assistant (CNA): How to Become a CNA: <https://nurseslabs.com/certified-nursing-assistant-cna-career-guide/>
- Western Governors University, Certified Nursing Assistants (CNA): <https://www.wgu.edu>

B

Σκοπός και προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

1 | Σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας

Ο βασικός σκοπός του προγράμματος κατάρτισης της ειδικότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας».

2 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης

Οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι ικανότητες που θα αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά τη διάρκεια της κατάρτισής τους οργανώνονται σε ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Στον πίνακα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ανά ενότητα.

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
A. «Εφαρμογή διαδικασιών και κανόνων ατομικής προστασίας, υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο» συνέχεια >>	- Εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο πεδίο εργασίας τους, σύμφωνα με τους κανόνες αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, - Εφαρμόζουν μέτρα για τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων, σύμφωνα με τις οδηγίες της Επιτροπής Νοσοκομειακών Λοιμώξεων (ΕΝΛ), - Διαχειρίζονται τον ατομικό προστατευτικό εξοπλισμό (μπλούζα, μάσκα, γυαλιά, σκούφο, ποδονάρια), εφαρμόζοντας τους ισχύοντες κανονισμούς και τα πρωτόκολλα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας, - Διαχειρίζονται τον χρησιμοποιημένο ιματισμό τηρώντας τις οδηγίες έκδυσης και ασφαλούς απόρριψης, - Διαχειρίζονται τα Επικίνδυνα Απόβλητα Μολυσματικού Χαρακτήρα (ΕΑΜΧ) σύμφωνα με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς διαχείρισης των ιατρικών αποβλήτων, - Επιμελούνται την καθαριότητα του εργασιακού χώρου (απομάκρυνση χρησιμοποιημένων υλικών, αιχμηρών εργαλείων) εφαρμόζοντας τις κατάλληλες διαδικασίες πρόληψης ατυχημάτων και έκθεσης σε βιολογικά υγρά, - Επιμελούνται την καθαριότητα των ιατρικών οργάνων και μηχανημάτων σύμφωνα με τα εγχειρίδια χρήσης των κατασκευαστών τους, - Εφαρμόζουν τη διαδικασία της απολύμανσης ακολουθώντας τις οδηγίες των υγειονομικών πρωτοκόλλων, - Εφαρμόζουν τις διαδικασίες αντισηψίας ακολουθώντας τις ενδεδειγμένες αρχές και πρότυπα,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
«συνέχεια A. «Εφαρμογή διαδικασιών και κανόνων ατομικής προστασίας, υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο»	• Προετοιμάζουν σετ εργαλείων προς αποστείρωση ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες, • Χειρίζονται τους κλιβάνους αποστείρωσης σύμφωνα με τα εγχειρίδια των κατασκευαστών, • Διαχειρίζονται υλικά και αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο σύμφωνα με τις βασικές αρχές της άσηπτης τεχνικής.
B. «Οργάνωση του χώρου εργασίας και διαχείριση του απαιτούμενου υλικού και εξοπλισμού»	• Επιμελούνται την εργονομία του εργασιακού χώρου φροντίζοντας για την ορθή διάταξη των ιατρικών συσκευών και μηχανημάτων, • Καταγράφουν τις ανάγκες σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό και φαρμακευτικά σκευάσματα, σύμφωνα με τις ισχύουσες διαδικασίες, • Αναφέρουν τις ανάγκες σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό και φαρμακευτικά σκευάσματα, ώστε να προγραμματιστεί η προμήθειά τους σύμφωνα με τις οριζόμενες διαδικασίες, • Εφοδιάζουν με υγειονομικό υλικό τα ερμάρια και τα τροχήλατα εργασίας, σύμφωνα με τις ανάγκες του τμήματος, • Ελέγχουν τη λειτουργία των ιατρικών οργάνων, συσκευών και μηχανημάτων πριν από την εφαρμογή ιατρικών πράξεων/νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις οδηγίες των εγχειριδίων χρήσης, • Αναφέρουν τις παρατηρούμενες βλάβες ή δυσλειτουργίες σε μηχανήματα και ιατρικά όργανα ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, • Ταξινομούν τα εργαλεία, τα ιατρικά όργανα, τις συσκευές, τα φαρμακευτικά σκευάσματα και το υγειονομικό υλικό υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλευτή/-τριας, τηρώντας το πλάνο εργασίας, • Μεταφέρουν τους φακέλους ασθενών, τα εργαστηριακά δείγματα ή και το υγειονομικό υλικό, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας.

συνέχεια »

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Γ. «Επικοινωνία και παροχή φροντίδας υγείας» συνέχεια >>	• Ενημερώνουν τα νοσηλευτικά έντυπα (λογοδοσία, ιστορικό, στατιστικά στοιχεία) σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς, • Επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας, • Εκτελούν τις διαδικασίες φροντίδας/νοσηλείας του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας, • Ενημερώνουν τον/την ασθενή για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις που θα ακολουθήσουν, χρησιμοποιώντας κατανοητές λέξεις και εκφράσεις, • Συμβάλλουν στη δημιουργία του κατάλληλου θεραπευτικού περιβάλλοντος, σεβόμενοι/-ες τη διαφορετικότητα, τις θρησκευτικές και πολιτισμικές αξίες του/της ασθενούς, • Επιδεικνύουν τον τρόπο της νοσηλευτικής παρέμβασης, υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλευτή/-τριας, για την ενίσχυση της αυτοφροντίδας του/της ασθενούς, • Επιλύουν τυχόν απορίες του/της ασθενούς για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τηρώντας την αρχή της εχεμύθειας και εφαρμόζοντας τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας, • Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο, σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, • Ελέγχουν την επίτευξη της φαρμακευτικής συμμόρφωσης, ακολουθώντας τις οδηγίες, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας, • Ελέγχουν για τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της φαρμακευτικής αγωγής, ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλευτή/-τρια, • Επιμελούνται την κλίνη του/της ασθενούς εφαρμόζοντας τις ενδεικνυόμενες τεχνικές, • Υποστηρίζουν τον/την ασθενή στις καθημερινές του/της δραστηριότητες (βάδιση, ένδυση, χρήση τουαλέτας, μπάνιο, θέση στο κρεβάτι), εφαρμόζοντας το σχέδιο παροχής φροντίδας, • Υποστηρίζουν τον/την ασθενή στην έγερση και την κατάκλιση, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες τεχνικές και οδηγίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας,

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
«συνέχεια Γ. «Επικοινωνία και παροχή φροντίδας υγείας»	• Επιμελούνται την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές, • Εφαρμόζουν φυσικές μεθόδους πρόκλησης υποθερμίας ή υπερθερμίας, ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες, • Καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες, • Διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών του/της ασθενούς, όταν αυτός/-ή αδυνατεί να τις εκτελέσει, • Φροντίζουν για τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης του/της ασθενούς, χορηγώντας και συλλέγοντας τα ειδικά δοχεία, • Παρακολουθούν τη λειτουργία των παροχετεύσεων, ακολουθώντας τις σχετικές οδηγίες, • Κινητοποιούν τους/τις ασθενείς με κατάλληλους χειρισμούς, ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθήματος και κατακλίσεων, • Εφαρμόζουν φροντίδα δέρματος και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, ακολουθώντας το πρωτόκολλο πρόληψης και θεραπείας των ελκών, • Επικουρούν τους/τις ασθενείς στην έγερση και βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις, διευκολύνοντας τη διαδικασία της αποκατάστασης, • Εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα ασφάλειας σε διεγερτικούς/-ές ή συγχυτικούς/-ές ασθενείς, • Αξιοποιούν τις ικανότητες των ασθενών, επιτυγχάνοντας το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας.
Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων» συνέχεια >>	• Κατευθύνουν τους/τις ασθενείς που προσέρχονται στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ), τηρώντας τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, • Εφαρμόζουν τον αλγόριθμο της Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης (European Resuscitation Council, ERC),

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
«συνέχεια Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων»	- Εφαρμόζουν την τεχνική ρινικού επιπωματισμού, σύμφωνα με τις οδηγίες αντιμετώπισης της ρινορραγίας, - Συνεπικουρούν στη διαδικασία της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, εφοδιάζοντας με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο ανάνηψης, - Οργανώνουν το τροχήλατο αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών, - Εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, συνεπικουρώντας στη διαδικασία των γαστρικών πλύσεων, - Εφαρμόζουν απόφραξη του αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμονή) με χειρισμό Heimlich, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης (European Resuscitation Council, ERC), - Αναγνωρίζουν τις καταστάσεις πνιγμού (ατελούς ή μη) συμμετέχοντας στη διαδικασία ανάνηψης, με την καθοδήγηση των νοσηλευτών/-τριών, - Αντιμετωπίζουν τραύματα από δάγματα ζώων και νυγμούς εντόμων, εφαρμόζοντας τις οδηγίες πρώτων βοηθειών, - Αναγνωρίζουν τα συμπτώματα των αλλεργικών αντιδράσεων και του αναφυλακτικού σοκ, ενημερώνοντας τον/τη νοσηλευτή/-τρια για την άμεση αντιμετώπιση σύμφωνα με το σχετικό πρωτόκολλο, - Αναγνωρίζουν καταστάσεις δηλητηρίασης, συμμετέχοντας στη διαδικασία αντιμετώπισης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες, - Αντιμετωπίζουν καταστάσεις απώλειας της συνείδησης, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες πρώτες βοήθειες, - Αντιμετωπίζουν επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης, σύμφωνα με τα ισχύοντα ορθοπαιδικά πρωτόκολλα, - Αντιμετωπίζουν επικουρικά με την ομάδα επείγουσας παρέμβασης πολυτραυματίες, με ή χωρίς κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, εφαρμόζοντας τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες.

συνέχεια >>

Πίνακας 1 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	Επιμέρους προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα Με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:
Ε. «Πρόληψη και προαγωγή της υγείας»	• Συμμετέχουν στην παροχή κατ' οίκον φροντίδας αναγνωρίζοντας τις ιδιαίτερες ανάγκες των ασθενών, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας, • Ενδυναμώνουν ψυχολογικά τους/τις ασθενείς και τους/τις άτυπους/-ες φροντιστές/-τριες, εφαρμόζοντας τις τεχνικές επικοινωνίας, • Αναγνωρίζουν έγκαιρα την εμφάνιση παθολογικής συμπτωματολογίας, σωματικής ή ψυχικής, ώστε να ενημερώνουν άμεσα τη διεπιστημονική ομάδα υγείας, • Επιλύουν προβλήματα που τυχόν παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια της παροχής φροντίδας, σεβόμενοι τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του/της ασθενούς και σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες, • Παρέχουν ανακουφιστική και παρηγορητική φροντίδα στους/στις ασθενείς ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, • Συνεπικουρούν την ομάδα αγωγής υγείας και πρόληψης σε προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ή των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην κοινότητα, εφαρμόζοντας διαπροσωπικές δεξιότητες επικοινωνίας, • Συμμετέχουν στη διεξαγωγή προληπτικών ελέγχων στην κοινότητα, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες και τα υγειονομικά πρωτόκολλα, • Προάγουν την υγεία στην κοινότητα συμμετέχοντας στη διεπιστημονική ομάδα υγείας της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ), υπό την καθοδήγηση του/της κοινοτικού/-ής νοσηλευτή/-τριας.

Βασικές εκπαιδευτικές προδιαγραφές και αναλυτικό περιεχόμενο του προγράμματος της θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

1 | Ωρολόγιο πρόγραμμα

Παρατίθεται το ωρολόγιο πρόγραμμα της ειδικότητας «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας», με παρουσίαση των εβδομαδιαίων ωρών θεωρίας (Θ), εργαστηρίων (Ε) καθώς και του συνόλου (Σ) αυτών ανά μάθημα και ανά εξάμηνο:

Πίνακας 2 /// Ωρολόγιο πρόγραμμα

ΕΞΑΜΗΝΟ		Α			Β			Γ			Δ		
Α/Α	ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ	Θ	Ε	Σ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	4	4	8									
2	ΑΝΑΤΟΜΙΑ	2		2									
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
4	ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ	2		2									
5	ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	2		2									
6	ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ	2	2	4									
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ				3	4	7						
8	ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
9	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
10	ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ				2		2						
11	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ				2		2						
12	ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)					5	5						
13	ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ							2	1	3			
14	ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ							2		2			
15	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)								14	14			
16	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ										2		2
17	ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ										2	2	4
18	ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)											16	16
ΣΥΝΟΛΟ		14	6	20	11	9	20	4	15	19	4	18	22

2 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης

2.1 • ΕΞΑΜΗΝΟ Α΄

2.1.Α. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης μαθησιακής ενότητας είναι να έρθουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες σε επαφή με την έννοια της νοσηλευτικής ως διεργασία φροντίδας, της οποίας επίκεντρο είναι ο άνθρωπος, στοχεύοντας στην πρόληψη, τη διατήρηση και προαγωγή της υγείας. Ειδικότερα, πραγματοποιείται την απόκτηση των απαιτούμενων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε οι καταρτιζόμενοι/-ες να εφαρμόζουν, με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια, τις απαιτούμενες για τη φροντίδα του/της ασθενούς πράξεις και τεχνικές. Το θεωρητικό μέρος πραγματοποιείται έννοιες και ορισμούς σχετικά με την ευεξία, την υγεία, την πρόληψη της ασθένειας, την ολιστική και εξατομικευμένη φροντίδα ενός/μίας ασθενούς, την ιεραρχική πυραμίδα των ανθρώπινων αναγκών, την τεχνική της νοσηλευτικής διεργασίας υπό το πρίσμα μιας ανθρωποκεντρικής προσέγγισης. Επίσης, σε επίπεδο υιοθέτησης στάσεων συμπεριφοράς αναφέρονται οι βασικές αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας, τα ηθικά διλήμματα που συχνά αναδύονται, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις ασθενών και των βοηθών νοσηλευτών/-τριών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας αυτής, εφαρμόζουν τις τεχνικές επικοινωνίας και αναγνωρίζουν τους μηχανισμούς άμυνας του ατόμου. Εκτιμούν τις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων με τη συλλογή πληροφοριών. Περιγράφουν και εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας) κατά τη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών στον θάλαμο νοσηλείας, στην αίθουσα χειρουργείου και στη ΜΕΘ. Αντιλαμβάνονται τη σπουδαιότητα της λήψης των Ζωτικών Σημείων (Σφυγμού, Αρτηριακής πίεσης, Θερμοκρασίας, Αναπνοής) και εφαρμόζουν όλον τον απαραίτητο εξοπλισμό για την καταγραφή του στα αντίστοιχα προτυποποιημένα έγγραφα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη χρήση απλής νοσηλευτικής κλίνης και πραγματοποιούν νοσηλευτικές πράξεις σε προσομοιωμένους/-ες ασθενείς, όπως σωματική υγιεινή, μετακίνηση ασθενούς επί κλίνης, χρήση άσηπτης τεχνικής, χρήση μέτρων ατομικής προστασίας (ΜΑΠ), χορήγηση φαρμάκων, περιποίηση ελκών πίεσης, εφαρμογή υποκλυσμού κ.ά.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Γνωρίζουν την επιστήμη της νοσηλευτικής και το γνωστικό της αντικείμενο,
- Κατονομάζουν τις έννοιες της υγείας, της ευεξίας, της ασθένειας και της προαγωγής της υγείας,
- Αναλύουν τη θεωρία της πολλαπλότητας των παραγόντων που προκαλούν την ασθένεια,
- Αντιλαμβάνονται τα επίπεδα της πρόληψης (Πρωτογενής, Δευτερογενής, Τριτογενής),
- Εφαρμόζουν δεξιότητες επικοινωνίας, τις οποίες να μπορούν να χρησιμοποιούν για τη διεργασία της συλλογής πληροφοριών, όπως είναι η λήψη και η καταγραφή του νοσηλευτικού ιστορικού,
- Σχεδιάζουν τη φροντίδα των ατόμων κατανοώντας την ολότητα του ανθρώπου ως βιο-ψυχο-κοινωνικής οντότητας,
- Εφαρμόζουν τις αρχές μηχανικής του σώματος σύμφωνα με τα πρωτόκολλα εργονομίας (υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας), στον θάλαμο του νοσηλευτικού τμήματος, στην αίθουσα του χειρουργείου και στη ΜΕΘ,
- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακό σφυγμό, αρτηριακή πίεση, αναπνοές και κορεσμό οξυγόνου) με τη χρήση του διαθέσιμου σύγχρονου εξοπλισμού,
- Καταγράφουν τις μετρήσεις των ζωτικών σημείων στα αντίστοιχα προτυποποιημένα δελτία καταγραφής τους,
- Διαχειρίζονται την καθημερινή σωματική υγιεινή των ασθενών και το λουτρό επί κλίνης,
- Εφαρμόζουν διαδικασίες διευθέτησης της κλίνης, με ή χωρίς κατακεκλιμένο/-η ασθενή,
- Αξιολογούν πιθανά έλκη πίεσης,
- Σχεδιάζουν νοσηλευτικές παρεμβάσεις υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εξοικειώνονται με τις αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας,
- Παροτρύνουν τους/τις ασθενείς να συμμετέχουν ενεργά στο πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Υγεία / Ασθένεια / Αγωγή και Προαγωγή Υγείας / Πρόληψη / Ασφάλεια / Μέτρα Ατομικής Προστασίας / Ατομική υγιεινή / Ζωτικά Σημεία / Ηθικά διλήμματα / Κώδικας Ηθικής και Δεοντολογίας / Νοσηλευτική φροντίδα / Νοσηλευτική διεργασία / Πλάνο φροντίδας.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (4), Εργαστήριο (4), Σύνολο (8).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ
3	ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ: ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ
7	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.A.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε πρώτη επαφή με βασικές έννοιες της νοσηλευτικής επιστήμης. Αρχικά, αναπτύσσεται η πορεία και η εξέλιξη της νοσηλευτικής επιστήμης κατά τη διάρκεια των ετών, τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα. Βασικός σκοπός της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται η νοσηλευτική επιστήμη και να μπορέσουν να το εφαρμόσουν στην πράξη κατά την παροχή φροντίδας στον/στην ασθενή και στον/στη χρήστη/-τρια υπηρεσιών υγείας γενικότερα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν την εξέλιξη της επιστήμης, τις φιλοσοφικές και διαπολιτισμικές προσεγγίσεις της φροντίδας, αλλά και την επαγγελματική εξέλιξη της νοσηλευτικής, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και εκείνους τους παράγοντες που συνέβαλαν στη διαμόρφωση και τη σύνδεση της νοσηλευτικής φροντίδας με το σημερινό σύστημα υγείας.

Επιπροσθέτως, η γνώση των θεωριών της νοσηλευτικής θα δώσει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν την επίδραση της γνώσης βασικών επιστημόνων του χώρου στη νοσηλευτική κλινική φροντίδα και να κατανοήσουν και τις αλλαγές που έχουν επέλθει στον τρόπο με τον οποίο ασκείται η νοσηλευτική στο σύστημα υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αντιληφθούν τον ρόλο του/της νοσηλευτή/-τριας και τη διάκριση του/της βοηθού νοσηλευτή/-τριας μέσα από το αναλυτικό θεσμικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν τη νοσηλευτική πρακτική σε όλους τους χώρους παροχής φροντίδας υγείας.

Συνολικά, η συγκεκριμένη υποενότητα συνδέει το παρελθόν με το παρόν της νοσηλευτικής επιστήμης και δίνει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες μια ολοκληρωμένη αντίληψη της νοσηλευτικής θεωρίας και της πρακτικής στον ελληνικό και διεθνή χώρο, καθώς και της κουλτούρας της νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας.

2.1.A.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ

Στην υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν σχετικά με το νομικό πλαίσιο που διέπει τη νοσηλευτική επιστήμη, καθώς και τη συμβολή του στη διαμόρφωση της ηθικής και δεοντολογίας κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Στόχος της θεματικής υποενότητας είναι η ενημέρωση των εκπαιδευομένων σχετικά με τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας και η σύνδεσή του με τα σύγχρονα ηθικά διλήμματα, την εμπιστευτικότητα και το απόρρητο, τα προσωπικά δεδομένα κ.λπ., τα οποία αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης νοσηλευτικής πρακτικής και είναι αποτέλεσμα της προόδου των βιοϊατρικών επιστημών και της τεχνολογίας που χρησιμοποιείται στον χώρο της υγείας.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποσαφηνίσουν τις κύριες αρχές της βιοηθικής, οι οποίες επηρεάζουν τη νοσηλευτική πρακτική, και θα κατανοήσουν βασικά ηθικά αδιέξοδα τα οποία αναμένεται να συναντήσουν στην καθημερινή τους νοσηλευτική πρακτική. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των ασθενών. Επίσης, θα ενημερωθούν για τα όργανα προστασίας των δικαιωμάτων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας στο νοσοκομείο, αλλά και κατά την παροχή φροντίδας σε δομές εκτός νοσοκομείου.

Βασικό χαρακτηριστικό του τομέα της υγείας στη σύγχρονη εποχή είναι η κοινωνική πολυπολιτισμικότητα. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν το πλαίσιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων μέσα από διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα, τους θεσμούς προστασίας αυτών καθώς και το νομικό πλαίσιο και τους κανόνες που διέπουν την έρευνα και τη συμμετοχή ασθενών και επαγγελματιών υγείας σε αυτή.

2.1.A.3 | ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΑ: ΑΝΑΓΚΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, αναπτύσσονται οι έννοιες της υγείας και της ασθένειας, καθώς και οι προσδιοριστικοί παράγοντες που τις επηρεάζουν. Αναλύονται οι παράγοντες (ατομικοί, πολιτισμικοί, κοινωνικοί, οικονομικοί κ.ά.) που επιδρούν στην υγεία ατόμων και ομάδων. Επίσης, αναπτύσσονται οι ρόλοι κατά την άσκηση της νοσηλευτικής, ανάλογα με τα επίπεδα παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στο σύστημα υγείας (Πρωτοβάθμιας, Δευτεροβάθμιας, Τριτοβάθμιας).

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη σχέση ανάμεσα στην οικογένεια και τον/την ασθενή, καθώς και τον τρόπο που η οικογένεια και το περιβάλλον του/της ασθενούς μπορούν να επηρεάσουν τη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη του ατόμου. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις βασικές ανάγκες του ατόμου και την ιεράρχησή τους σύμφωνα με τη θεωρία του Maslow.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να ιεραρχούν τις ανάγκες μέσα από την ολιστική προσέγγιση των ασθενών, αξιολογώντας τις βιολογικές τους ανάγκες, αλλά και τις ανάγκες ενημέρωσης, πληροφόρησης, καθώς και τις πνευματικές τους ανάγκες, πάντα στο πλαίσιο ενός διαπολιτισμικού περιβάλλοντος και με βάση τα ατομικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αναπτύξουν

ικανότητες επικοινωνίας και ενσυναίσθησης, που θα αποτελέσουν σημαντικά εφόδια κατά την παροχή φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, αλλά και κατά τη συνεργασία με άλλους επιστήμονες υγείας ως μέλη της θεραπευτικής ομάδας.

2.1.A.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΠΛΑΝΟΥ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα, αναπτύσσεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας και η διαχρονική εξέλιξή της. Παράλληλα, γίνεται αναφορά στους παράγοντες εκείνους που επηρέασαν τη διαμόρφωση της νοσηλευτικής διεργασίας στις ημέρες μας. Σκοπός της υποενότητας είναι να έρθουν σε επαφή οι εκπαιδευόμενοι/-ες με τα τέσσερα κύρια συστήματα νοσηλευτικής φροντίδας και με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας.

Σε αυτό το πλαίσιο, γίνεται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών και των σταδίων της νοσηλευτικής διεργασίας, ενώ παράλληλα σημειώνεται η ανάγκη τεκμηρίωσης του σχεδιασμού της φροντίδας για την ασφάλεια του/της νοσηλευτή/-τριας και του/της ασθενούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ανάγκη χρήσης κατάλληλου εξοπλισμού και υλικών σε βασικές παρεμβάσεις κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας.

Μέσα από αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλλιεργούν κριτική σκέψη και αναπτύσσουν ικανότητες παρατήρησης του συνόλου των δεδομένων που αφορούν τον/την ασθενή, αλλά και του ευρύτερου περιβάλλοντος φροντίδας. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας και θα μάθουν τα βήματα του προγραμματισμού και του καθορισμού των παρεμβάσεων, σύμφωνα με τις αρχές της νοσηλευτικής διεργασίας, της τεκμηριωμένης κλινικής πρακτικής και με βάση τα θεωρητικά και κλινικά πρωτόκολλα.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν την ανάγκη αξιολόγησης όλων των διαθέσιμων πληροφοριών κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας, θα μπορούν να αντιληφθούν τους τύπους και τις μεθόδους αξιολόγησης αυτών, καθώς και την αξιοποίηση κάθε πληροφορίας κατά την κατάρτιση και εφαρμογή του πλάνου φροντίδας.

2.1.A.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Σε αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για την έννοια και τις βασικές παραμέτρους της ατομικής υγιεινής και θα αναλύσουν εκτενώς τους κανόνες ατομικής υγιεινής που αφορούν τόσο τη φροντίδα των ασθενών όσο και την υγιεινή των ιδίων. Παράλληλα, θα γίνει επισήμανση της ανάγκης εφαρμογής κανόνων και μεθόδων ατομικής υγιεινής σε όλα τα στάδια παροχής νοσηλευτικής φροντίδας υγείας. Για τις ανάγκες κατανόησης της θεωρίας της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμμετέχουν σε εργαστηριακές ασκήσεις σε προπλάσματα με στόχο την εκπαίδευσή τους σε διαδικασίες καθημερινής ατομικής υγιεινής, όπως το λουτρό σώματος και κεφαλής επί κλίνης, την υγιεινή στοματικής κοιλότητας και την υγιεινή

της περιγεννητικής περιοχής, καθώς και τη διατήρηση καθαρού περιβάλλοντος στην κλίνη του/της ασθενούς και στους παρακλίνιους χώρους.

Επίσης στο εργαστήριο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευτούν στον ορθό τρόπο πλυσίματος και απολύμανσης των χεριών, όπου θα τονιστεί ιδιαίτερα ότι αυτή η πρακτική αποτελεί κύριο μέτρο πρόληψης της μετάδοσης νοσοκομειακών λοιμώξεων και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στους/στις ασθενείς.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τα κύρια μέτρα ατομικής προστασίας, ενώ στο εργαστήριο θα μάθουν τον σωστό τρόπο εφαρμογής και απόρριψής τους. Ανάμεσα στα μέτρα ατομικής προστασίας που θα γνωρίσουν είναι η χρήση απλής ή ενισχυμένης μάσκας, ο προστατευτικός ρουχισμός, τα ποδονάρια, ο σκούφος και τα προστατευτικά γυαλιά.

2.1.A.6 | ΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΖΩΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για το θεωρητικό πλαίσιο που διέπει τα ζωτικά σημεία (θερμοκρασία, αρτηριακή πίεση, σφυγμός, αναπνοή) στον άνθρωπο και θα εκπαιδευτούν στο εργαστήριο για τη σωστή λήψη και την καταγραφή τους.

Ειδικότερα, στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να αποκτήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις κατάλληλες δεξιότητες σχετικά με τη λήψη των ζωτικών σημείων με όλα τα μέσα και συσκευές που είναι διαθέσιμα στις δομές παροχής υπηρεσιών υγείας. Επίσης, μέσα από την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναμένεται να μπορούν να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν τις μεταβολές που συμβαίνουν στα ζωτικά σημεία κατά τη διάρκεια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ασθενή.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη φυσιολογία και τον ρόλο που παίζει η θερμοκρασία και οι διακυμάνσεις της στον/στην ασθενή, τους παράγοντες που επιδρούν στον ανθρώπινο οργανισμό και προκαλούν διακυμάνσεις της θερμοκρασίας, καθώς και εκείνες τις καταστάσεις που είναι επικίνδυνες για τον/την ασθενή και απαιτούν άμεση νοσηλευτική παρέμβαση. Ομοίως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τον ορισμό και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την αρτηριακή πίεση, τις σφίξεις και την αναπνοή του/της ασθενούς.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικά έντυπα καθώς και την αξιολόγηση και παρακολούθηση των ζωτικών σημείων του/της ασθενούς στο πλαίσιο της καθημερινής νοσηλευτικής πρακτικής.

2.1.A.6 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, αναλύονται οι έννοιες της δημόσιας υγείας, της πρόληψης, της αγωγής και της προαγωγής της υγείας. Στόχος αυτής της υποενότητας είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το πλαίσιο λειτουργίας του συστήματος δημόσιας υγείας διεθνώς και στην Ελλάδα, καθώς και τον ιδιαίτερο ρόλο του στην πρόληψη μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων και στη διατήρηση του επιπέδου υγείας του πληθυσμού στο βέλτιστο δυνατό επίπεδο.

Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις έννοιες της πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης, οι οποίες περιλαμβάνουν αντίστοιχα τη λήψη και εφαρμογή μέτρων, προκειμένου να ανασταλεί η εμφάνιση και εξέλιξη μιας νόσου, να διαγνωσθεί προσυμπτωματικά, καθώς και να μειωθούν οι συνέπειες και επιπλοκές που επιφέρει όταν έχει ήδη εγκατασταθεί. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίζουν τις έννοιες της αγωγής και προαγωγής υγείας και να προσδιορίζουν τους παράγοντες εκείνους που επιδρούν στην υιοθέτηση μη υγιών συμπεριφορών υγείας από τα άτομα. Θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές προγραμμάτων αγωγής και προαγωγής υγείας, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν το πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής αυτών των προγραμμάτων στην κοινότητα, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους επιδρούν στο επίπεδο της υγείας.

Στο εργαστήριο αυτής της υποενότητας θα αναπτυχθούν σενάρια προγραμμάτων αγωγής και προαγωγής υγείας στην κοινότητα, η μεθοδολογία και οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται σε αυτά τα προγράμματα και θα αναλυθεί ο ρόλος του νοσηλευτικού προσωπικού.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. ΦΕΚ 167/Α΄/25-7-2001. Προεδρικό Διάταγμα υπ. αριθμ. 216/25-7-2001. *Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας*.
2. Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή Υγείας. Βασικές Αρχές – Σχεδιασμός Προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε από: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf
3. 4η Υγειονομική Περιφέρεια Μακεδονίας Θράκης. (2014). *Λήψη Ζωτικών Σημείων σε Ενήλικες*. Ανακτήθηκε από: <https://www.4ype.gr/nosileftika-protokolla/>
4. Πατηράκη, Ε. (2014). *Εξελίξεις στην Επιστημονική Μέθοδο Οργάνωσης και Τεκμηρίωσης της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. ΕΚΠΑ, Διϊδρυματικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης για Νοσηλευτές/-τριες. Ανακτήθηκε από: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20%CE%92%20%281%29.pdf
5. ΕΟΔΥ. (2020). *Εφαρμογή Μέτρων Ατομικής Προστασίας*. Ανακτήθηκε από: <https://uhi.gr/wp-content/uploads/2023/03/efarmogi-metron-atomikis-prostasias-aug-2020.pdf>

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα έχει ως σκοπό την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με το γνωστικό αντικείμενο της Ανατομικής, με το σύνολο του ανθρώπινου οργανισμού και με την περιγραφή των επιμέρους οργανικών συστημάτων. Με τον τρόπο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες διδάσκονται να απαριθμούν τα διάφορα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού και να περιγράφουν τους ιστούς που τα δημιουργούν. Συγκεκριμένα, επιδιώκεται η διευκόλυνση της κατανόησης των προτεραιοτήτων που τίθενται κατά την άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας, υπό την έννοια ότι οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται τις ανάγκες του ανθρώπινου οργανισμού και ερμηνεύουν τα διάφορα εμφανιζόμενα κλινικά σημεία και συμπτώματα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, διδάσκονται τις εκπαιδευτικές υποενότητες του μυοσκελετικού, του κυκλοφορικού, του αναπνευστικού, του πεπτικού, του ουροποιητικού και του γεννητικού συστήματος και των επιμέρους οργάνων, ιστών και κυττάρων αυτών των συστημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αναγνωρίζουν τη δομή των κυττάρων και των ιστών,
- Ορίζουν την τοπογραφία και τη μορφολογία των ιστών,
- Απαριθμούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Παρουσιάζουν τα κύρια μέρη του κυττάρου, περιγράφοντας τη μορφολογία του,
- Διακρίνουν τα βασικά όργανα του ανθρώπινου οργανισμού, ταξινομώντας τα κατά συστήματα,
- Ταξινομούν τα είδη των μυών, παραθέτοντας τα βασικά χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος (αεραγωγοί, πνεύμονες, υπεζωκότες), αναγνωρίζοντάς τα σε ψηφιακές απεικονίσεις ή προπλάσματα,
- Εκτιμούν τη λειτουργία του λεμφικού και κυκλοφορικού συστήματος, διατυπώνοντας βασικές γνώσεις αναφορικά με τα χαρακτηριστικά τους,
- Διακρίνουν τα αισθητήρια όργανα του δέρματος, της ακοής, της αφής, της γεύσης, της όσφρησης και της όρασης, εντοπίζοντάς τα σε ψηφιακές απεικονίσεις ή προπλάσματα,
- Παρουσιάζουν τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού,
- Αναλύουν ξεχωριστά το κάθε σύστημα (ερειστικό, κυκλοφορικό, αναπνευστικό, πεπτικό, ουροποιητικό, γεννητικό),
- Ταξινομούν τα όργανα του ανθρώπινου οργανισμού ανά σύστημα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές της Ανατομικής στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας,
- Αξιολογούν τη σωστή λειτουργία του κάθε συστήματος,
- Εξηγούν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους,

- Υιοθετούν τις αρχές της Ανατομικής κατά τη νοσηλευτική διεργασία,
- Υποστηρίζουν τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια της νοσηλευτικής παρέμβασης, αναγνωρίζοντας τις ανατομικές ανάγκες του σώματός του/της.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ανατομία / Τοπογραφική ανατομική / Μυοσκελετικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Ουρογεννητικό σύστημα / Ενδοκρινικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Νευροανατομία.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ
3	ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
4	ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
5	ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
6	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
7	ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΗΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΑ
8	ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
9	ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ
10	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.B.1 | ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ ΙΣΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών μορφολογικών χαρακτηριστικών του κυττάρου, με έμφαση στα κύτταρα των διαφόρων ιστών του σώματος (επιθηλιακά κύτταρα, μυϊκά κύτταρα, νευρικά κύτταρα, νευρογλοία, οστεοκύτταρα, αιμοποιητικά κύτταρα) και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Αποσκοπεί, επίσης, και στην περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των ιστών που απαρτίζουν τα όργανα του σώματος. Όλοι οι ζωντανοί οργανισμοί, αποτελούνται από πολλά μικροσκοπικά στοιχεία, τα οποία ονομάζονται κύτταρα. Ο ανθρώπινος οργανισμός απαρτίζεται από πολλά εκατομμύρια κύτταρα, τα οποία διακρίνονται ανάλογα με τα μορφολογικά και λειτουργικά τους χαρακτηριστικά. Τα κύτταρα οργανώνονται και σχηματίζουν τους ιστούς, οι οποίοι με τη σειρά τους δημιουργούν τα ανθρώπινα όργανα.

Στον άνθρωπο, υπάρχουν τέσσερα βασικά είδη ιστών. Αυτά είναι ο επιθηλιακός ιστός (επιθήλιο), ο ερειστικός ιστός (συνδετικός ιστός, χονδρικός ιστός, οστίτης ιστός), ο μυϊκός ιστός (λείοι μύες και γραμμωτοί μύες) και ο νευρικός ιστός. Κάθε όργανο επιτελεί ιδιαίτερη λειτουργία. Πολλά όργανα που επιτελούν παρόμοια ή συμπληρωματική λειτουργία αποτελούν ένα οργανικό σύστημα. Τα επιμέρους συστήματα περιβάλλονται από δέρμα και δημιουργούν τον ανθρώπινο οργανισμό.

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την περιγραφή των ανατομικών δομών του σώματος, προκειμένου να γίνει κατανοητή η λειτουργία τους και οι σχέσεις μεταξύ των διαφόρων ανατομικών συστημάτων και, τέλος, προσφέρει τις βασικές γνώσεις που προαπαιτούνται για τη μελέτη της ανθρώπινης ανατομίας.

2.1.B.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση της βασικής ορολογίας της Ανατομίας και της έννοιας των οδηγών σημείων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις βασικές περιοχές του ανθρώπινου σώματος (κεφαλή, τράχηλος, κορμός, άνω άκρο, κάτω άκρο) και τις λειτουργικές υποδιαιρέσεις του σε συστήματα. Γνωρίζουν, επίσης, τους όρους που περιγράφουν την εντόπιση και την κατεύθυνση μιας ανατομικής δομής. Με αυτόν τον τρόπο, λαμβάνουν γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες για το πώς να περιγράφουν τη σχέση των οργάνων μεταξύ τους. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τα τρία κύρια επίπεδα (οβελιαίο, μετωπιαίο και εγκάρσιο) και τους τρεις κύριους άξονες (επιμήκη, οβελιαίο και εγκάρσιο) του σώματος, ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν την ορολογία που χρησιμοποιείται για την περιγραφή των ανατομικών όρων.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα κύρια τοπογραφικά σημεία (δηλαδή τις ψηλαφητές δομές ή τα ορατά σημεία που βρίσκονται στην επιφάνεια του σώματος και βοηθούν την αναγνώριση των υποκείμενων δομών) και τις γραμμές αναφοράς (δηλαδή τις νοερές γραμμές που συνδέουν ψηλαφητές δομές ή σημεία του σώματος). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα οδηγά σημεία σε εγκάρσιο επίπεδο.

Συνολικά, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει τις βάσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοούν και να χρησιμοποιούν ορθά την ορολογία της Ανατομίας κατά τη συνεργασία τους με άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας.

2.1.B.3 | ΚΑΛΥΠΤΗΡΙΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση της δομής του καλυπτήριου συστήματος, το οποίο αποτελείται από το δέρμα και τα εξαρτήματά του, δηλαδή τους ιδρωτοποιούς αδένες, τους σμηγματογόνους αδένες, τις τρίχες και τα νύχια. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για την κατανομή του δέρματος σε στιβάδες (επιδερμίδα, χόριο, υποδόριος ιστός), καθώς και τις δομές που ανευρίσκονται σε κάθε στιβάδα. Επιπλέον, γνωρίζουν τις επιμέρους λειτουργίες του δέρματος

και των επιμέρους στιβάδων του. Το δέρμα είναι το μεγαλύτερο όργανο του σώματος και προστατεύει τους υποκείμενους ιστούς από πολλαπλές βλάβες (βιολογικές, μηχανικές, χημικές), συμμετέχει στη θερμορύθμιση και σε μεταβολικές διεργασίες (π.χ. στη σύνθεση της βιταμίνης D). Επιπλέον, εκτός από το δέρμα, εξετάζεται η δομή των παραγώγων της επιδερμίδας, που ονομάζονται εξαρτήματα του δέρματος. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τις φυσιολογικές λειτουργίες των εξαρτημάτων του δέρματος ώστε, σε δεύτερο χρόνο, να κατανοήσουν τις παθολογικές διαταραχές τους.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποεπένδυση παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη δομή και τη λειτουργία του δέρματος και των εξαρτημάτων του, τις παθολογικές καταστάσεις του δέρματος, όπως τα εγκαύματα και τα έλκη πίεσης (κατακλίσεις), καθώς και να εξοικειωθούν με τη διαδερμική, ενδοδερμική και υποδόρια χορήγηση φαρμάκων.

2.1.B.4 | ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση αποσκοπεί στην περιγραφή των οστών, των αρθρώσεων και των μυών του ανθρώπινου σώματος. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες γνωρίζουν τα κυριότερα οστά του ανθρώπινου σώματος, τις ανατομικές υποδιαίρεσεις του σκελετού (αξονικός σκελετός, σκελετός άκρων) και τη δομή ενός τυπικού μακρού οστού και εξοικειώνονται με τους επιμέρους τύπους αρθρώσεων (συνδεσμών, συγχονδρώσεις και διαρθρώσεις). Το μυϊκό σύστημα αποτελείται από τους μυς και τους τένοντές τους, οι οποίοι παράγουν κίνηση μετά από τη σύσπαση των μυϊκών ινών τους. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι κύριοι σκελετικοί μύες και η λειτουργία τους, αλλά και οι ιδιαιτερότητες των φασικών, τονικών και αντανάκλαστικών συστολών. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τον τρόπο με τον οποίο οι μύες διατάσσονται και σχετίζονται μεταξύ τους, τη σχέση των μυών με τις αρθρώσεις και τη σύνδεση των μυών με τα οστά, η οποία καθορίζει τις κινήσεις.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπένδυση προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση των δομών και την αξιολόγηση της ορθής λειτουργίας του μυοσκελετικού συστήματος και παρέχει εκείνες τις πληροφορίες που απαιτούνται προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει τον μηχανισμό και τις επιπτώσεις των παθολογικών διαταραχών του μυοσκελετικού συστήματος, όπως η οστεοπόρωση, οι κακώσεις της σπονδυλικής στήλης, τα κατάγματα κ.ά.

2.1.B.5 | ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τις δομές που συνθέτουν το κυκλοφορικό σύστημα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις για τη βασική δομή των αγγείων, τις διαφορές φλεβών και αρτηριών καθώς και τη θέση των επιμέρους αγγείων στο ανθρώπινο σώμα. Επιπλέον, εξετάζονται οι δομές που απαρτίζουν τη συστηματική και την πνευμονική κυκλοφορία και οι αγγειακοί κλάδοι που αρδεύουν και παροχετεύουν τις διάφορες ανατομικές

δομές. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επιπλέον, μαθαίνουν να εντοπίζουν τα σημαντικότερα αγγεία χρησιμοποιώντας οδηγά σημεία καθώς και τη δομή του λεμφικού συστήματος.

Το κυκλοφορικό σύστημα είναι στην ουσία ένα κλειστό κύκλωμα που απαρτίζεται από τα αγγεία και την καρδιά. Τα αγγεία περιλαμβάνουν τις αρτηρίες και τις φλέβες μέσα στις οποίες κυκλοφορεί το αίμα. Η κυκλοφορία του αίματος αποσκοπεί κυρίως στη μεταφορά των αναγκαίων συστατικών και των κυττάρων του αίματος στους ιστούς και στην αποβολή υπολειμμάτων του μεταβολισμού τους.

Συνολικά, η παρούσα υποενότητα επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τους χιτώνες της καρδιάς, την κατανομή της σε κοιλότητες, τη θέση των βαλβίδων της, τη θέση της στη θωρακική κοιλότητα και τη σχέση της με τα παρακείμενα όργανα, και προσφέρει εκείνες τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του καρδιαγγειακού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων και δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την επιφανειακή ανατομία της καρδιάς και των αγγείων, προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να εξοικειωθούν με την αντικειμενική εξέταση του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.B.6 | ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Στην παρούσα υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις ανατομικές δομές που απαρτίζουν το αναπνευστικό σύστημα και την τοπογραφική διαίρεση των δομών του μεσοθωρακίου (σε άνω πρόσθιο, μέσο και οπίσθιο) λόγω της ανατομικής του γειτνίασης με το αναπνευστικό σύστημα.

Αρχικά, εξετάζονται η διάκριση της ανώτερης από την κατώτερη αεροφόρο οδό και περιγράφονται οι δομές που απαρτίζουν την καθεμία. Έμφαση δίνεται στις ιστολογικές και δομικές ιδιαιτερότητες κάθε ανατομικής δομής, καθώς αυτές καθορίζουν τη διαφορετική λειτουργία των επιμέρους τμημάτων του αναπνευστικού συστήματος. Επιπλέον, εξετάζεται η ανατομική θέση κάθε δομής της αεροφόρου οδού και αναφέρεται λεπτομερώς η επιφανειακή ανατομία των διαφόρων τμημάτων του. Επίσης, γίνεται περιγραφή του τοιχωματικού και σπλαχνικού υπεζωκότα, αναλύεται η λειτουργία της υπεζωκοτικής κοιλότητας και η αγγείωση και νεύρωση των δομών του αναπνευστικού συστήματος.

Συνοψίζοντας, στην υποενότητα αυτή, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση των διαφόρων δομών του αναπνευστικού συστήματος και αναλύονται οι ανατομικές και λειτουργικές τους διαφορές με έμφαση στην εξέταση της επιφανειακής ανατομίας των δομών του αναπνευστικού συστήματος. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα είναι να έχει ο/η εκπαιδευόμενος/-η τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση πράξεων, οι οποίες πραγματοποιούνται στον χώρο του νοσοκομείου (όπως η τραχειοστομία, η παρακέντηση θώρακα, η βρογχοσκόπηση, η μηχανική υποστήριξη της αναπνοής κ.ά.).

2.1.B.7 | ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: ΗΠΑΡ, ΠΑΓΚΡΕΑΣ ΚΑΙ ΧΟΛΗΦΟΡΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών δομών του γαστρεντερικού συστήματος. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται τα όργανα που συμμετέχουν στην πέψη των τροφών (ήπαρ, χοληφόρα, πάγκρεας), καθώς και ο σπλήνας, ο οποίος βρίσκεται σε γειτονική τοπογραφική σχέση με τις παραπάνω δομές. Επιπλέον, περιγράφεται η ανατομική και λειτουργική διάκριση σε ανώτερο και κατώτερο γαστρεντερικό σωλήνα. Αναλύεται η κοιλότητα του στόματος (με έμφαση στη γλώσσα, τους σιελογόνους αδένες και τους οδόντες), ο φάρυγγας, ο οισοφάγος (με ιδιαίτερη μνεία στις διαφορές των χιτώνων του ανάλογα με το τμήμα του), ο στόμαχος (με λεπτομερή ανάλυση των χιτώνων του και των επιμέρους τμημάτων του), το λεπτό έντερο (με έμφαση στη διάκρισή του σε δωδεκαδάκτυλο, νήστιδα και ειλεό), το παχύ έντερο (με ανάλυση της κατανομής του σε 4 μέρη και τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής του επιφάνειας που το διακρίνουν από το λεπτό έντερο).

Περιγράφεται, επίσης, η εξωτερική επιφάνεια του ήπατος, τα στοιχεία που απαρτίζουν το παρέγχυμά του και η εκφορητική οδός του (ενδοηπατικά και εξωηπατικά χοληφόρα). Επίσης, αναλύεται η ενδοκρινής και εξωκρινής μοίρα του παγκρέατος και περιγράφεται το σχήμα, το μέγεθος και οι επιφάνειες του σπλήνα. Για καθεμία από τις παραπάνω δομές, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την ανατομική της θέση, τη σχέση της με τις γειτονικές δομές, την αγγείωση και τη νεύρωσή της.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις δομές που απαρτίζουν το γαστρεντερικό σύστημα, ώστε να έχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.B.8 | ΟΥΡΟΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή του ουροποιητικού και γεννητικού συστήματος του άνδρα και της γυναίκας. Το ουροποιητικό σύστημα περιλαμβάνει τους δύο νεφρούς, που παράγουν τα ούρα και αποτελούν την εκκριτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τους νεφρικούς κάλυκες και τη νεφρική πύελο, τους δύο ουρητήρες, την ουροδόχο κύστη, στην οποία συγκεντρώνονται και παραμένουν τα ούρα μεταξύ των ουρήσεων, και, τέλος, την ουρήθρα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις παραπάνω ανατομικές δομές και την ανατομική τους θέση. Κρίνεται ιδιαίτερα σκόπιμο να επικεντρωθούν στη διάκριση της εκκριτικής από την αποχετευτική μοίρα του ουροποιητικού συστήματος, τη θέση των επιμέρους οργάνων σε σχέση με το περιτόναιο (οπισθοπεριτοναϊκή ή όχι), την επιφανειακή τους ανατομία, την αγγείωση και τη νεύρωσή τους. Δίνεται ιδιαίτερη σημασία στο σχήμα, τις επιφάνειες και τη σχέση των νεφρών με τις γειτονικές ανατομικές δομές. Τέλος, η μαθησιακή υποεπάρκεια περιγράφει τα όργανα που απαρτίζουν το γεννητικό σύστημα της γυναίκας και του άνδρα, επισημαίνει τις μεταξύ τους διαφορές και αναλύεται η διάκριση σε έσω και έξω γεννητικά όργανα της γυναίκας.

Συνολικά, η μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει μια λεπτομερή επισκόπηση των δομών που απαρτίζουν το ουροποιητικό και γεννητικό σύστημα, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η αφενός να αξιολογεί τυχόν δομικές αλλαγές και αφετέρου να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση της αντικειμενικής εξέτασης (όπως το σημείο Giordano). Αυτό περιλαμβάνει την κατανόηση παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με δομικές μεταβολές (π.χ. κισσοκήλη, υδροκήλη), καθώς και κλινικών πράξεων, όπως ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης και η δακτυλική εξέταση του προστάτη αδένος.

2.1.B.9 | ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην ανάπτυξη των γνώσεων σχετικά με τη δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων. Ο ανθρώπινος οργανισμός είναι ένα αδιαίρετο σύνολο που απαρτίζεται από διαφορετικά συστήματα, τα οποία λειτουργούν αρμονικά μεταξύ τους. Ο συντονισμός των επιμέρους οργάνων και συστημάτων οφείλεται στη δράση του νευρικού συστήματος και των ενδοκρινών αδένων. Το ενδοκρινικό σύστημα είναι υπεύθυνο για την παραγωγή των ορμονών, ουσιών που αποτελούν χημικά σήματα για την αναστολή ή διέγερση των διαφόρων κυτταρικών λειτουργιών. Αντίθετα με τα υπόλοιπα συστήματα, το ενδοκρινικό σύστημα δεν έχει ανατομική, αλλά λειτουργική συνέχεια.

Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται λεπτομερώς οι ενδοκρινείς αδένες, δηλαδή η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής αδένος, οι παραθυρεοειδείς αδένες, τα επινεφρίδια, οι όρχις, οι ωθήκες, ενώ γίνεται αναφορά στην ενδοκρινή μοίρα του παγκρέατος. Περιγράφεται η ιστολογική δομή των επιμέρους αδένων, προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να λάβει τις απαραίτητες γνώσεις που θα τον/τη βοηθήσουν να κατανοήσει τη λειτουργία τους ως μονάδα και ως σύνολο. Κρίνεται σκόπιμο ο/η εκπαιδευόμενος/-η να εξετάσει την επιφανειακή ανατομική του θυρεοειδή αδένος προκειμένου να μπορεί να αξιολογήσει το φυσιολογικό μέγεθος και τη θέση του και να μπορεί να κατανοήσει παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με δομικές μεταβολές, όπως η βρογχοκήλη.

Συνοψίζοντας, η μαθησιακή υποεπάρκεια επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις σχετικά με τη φυσιολογική ανατομική δομή και θέση των ενδοκρινών αδένων.

2.1.B.10 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΕΥΡΟΑΝΑΤΟΜΙΑΣ

Το νευρικό σύστημα είναι υπεύθυνο για τη ρύθμιση και τον συντονισμό των λειτουργιών όλων των οργάνων του σώματος ανάλογα με τα εξωτερικά και τα εσωτερικά ερεθίσματα. Για τον λόγο αυτόν, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή των επιμέρους ανατομικών δομών του κεντρικού και περιφερικού νευρικού συστήματος και των βασικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργική διαίρεση του νευρικού συστήματος σε αυτόνομο και σωματικό νευρικό σύστημα.

Επιπλέον, τονίζεται και αναλύεται ιδιαίτερα η ανατομία του εγκεφάλου, της παρεγκεφαλίδας και του νωτιαίου μυελού, καθώς και η διάταξη των νευρώνων σε αυτές τις δομές (διάκριση φαιάς από λευκή ουσία). Περιγράφεται η κατανομή του εγκεφάλου σε ημισφαίρια και λοβούς καθώς και τα κυριότερα κέντρα του φλοιού των ημισφαιρίων (π.χ. κινητικό κέντρο, αισθητικό κέντρο) και αναφέρονται επίσης οι μήνιγγες του εγκεφάλου και το εγκεφαλονωτιαίο σύστημα. Σκόπιμο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν τα κρανιακά νεύρα και την κατανομή των νωτιαίων νεύρων, καθώς και τα πλέγματα που τα τελευταία δημιουργούν. Λόγω λειτουργικής γειτνίασης, στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αναπτύσσονται τα κύρια αισθητήρια όργανα και συγκεκριμένα ο οφθαλμός και το αυτί (ους).

Τέλος, μέσω της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες προκειμένου να κατανοούν τη φυσιολογική ανατομική του νευρικού συστήματος και σε δεύτερο χρόνο να αναγνωρίζουν παθολογικές διεργασίες, όπως το υποσκληρίδιο αιμάτωμα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτσης, Ε., Κελέκης, Δ. & Κούβελας, Η. (2011). *Στοιχεία Ανατομίας. Στοιχεία Φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
2. Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του Ανθρώπου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Συμπληρωματικές

1. Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2016). *Κλινική Ανατομία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Χατζημούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία Ανατομικής του Ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

2.1.Γ • ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της συγκεκριμένης ενότητας είναι η κατανόηση των λειτουργικών διαδικασιών κυττάρων, ιστών, οργάνων και οργανικών συστημάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να επεξηγούν και να αντιλαμβάνονται τις φυσιολογικές διεργασίες ολόκληρου του ανθρώπινου οργανισμού. Συγκεκριμένα, αναλύονται οι φυσιολογικές λειτουργίες και οι μηχανισμοί όλων των οργανικών συστημάτων (μυοσκελετικό, κυκλοφορικό, πεπτικό, αναπνευστικό, νευρικό, ουροποιητικό, γεννητικό, ενδοκρινικό) σε διακριτές διδακτικές ενότητες και οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αιμοποιητικού ιστού. Τέλος, καταρτίζονται αναφορικά

με τη φυσιολογία της ζωής και του θανάτου και με την απόκτηση της ικανότητας να συσχετίζουν τις νοσηλευτικές ανάγκες και την παρεχόμενη φροντίδα με τις διάφορες παθοφυσιολογικές διεργασίες που, κατά περίπτωση, υποκρύπτονται.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ταξινομούν τις φυσιολογικές διεργασίες σε επίπεδο κυττάρου, ιστού και οργάνου,
- Περιγράφουν τις βασικές λειτουργίες των ανθρώπινων οργάνων,
- Αναφέρουν τα είδη των οργανικών συστημάτων,
- Απαριθμούν τα χαρακτηριστικά και τους φυσιολογικούς μηχανισμούς λειτουργίας του ανθρώπινου οργανισμού,
- Συσχετίζουν τους μηχανισμούς αλληλορρύθμισης του ανθρώπινου οργανισμού,
- Προβλέπουν ενδεχόμενες αποκλίσεις της φυσιολογικής λειτουργίας,
- Αντιπαραβάλλουν τη μη φυσιολογική λειτουργία με την εμφάνιση αντίστοιχων κλινικών σημείων και συμπτωμάτων,
- Διατυπώνουν διακριτά τη φυσιολογία του αναπνευστικού, κυκλοφορικού, πεπτικού και των υπόλοιπων οργανικών συστημάτων,
- Αναλύουν τη φυσιολογική λειτουργία σε επίπεδο κυττάρων, ιστών, οργάνων και συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού,
- Εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς με τους οποίους επιτυγχάνεται η φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού,
- Υποστηρίζουν τις αρχές της Φυσιολογίας στην άσκηση της νοσηλευτικής φροντίδας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Φυσιολογία / Ομοίωση / Νευροφυσιολογία / Κυκλοφορικό σύστημα / Αναπνευστικό σύστημα / Γαστρεντερικό σύστημα / Κυκλοφορικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινικό σύστημα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ
2	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
3	ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ
5	ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ
7	ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Γ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΥΤΤΑΡΙΚΗΣ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικές αρχές κυτταρικής φυσιολογίας» αποσκοπεί στην εισαγωγή στους βασικούς μηχανισμούς λειτουργίας των κυττάρων, η οποία είναι απαραίτητη προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις δεξιότητες που απαιτούνται για την κατανόηση των λειτουργιών των διαφόρων οργάνων και οργανικών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού. Τα επιμέρους συστήματα οργάνων μοιράζονται κάποιες κοινές αρχές φυσιολογίας, παρότι διαφέρουν μεταξύ τους ως προς τη λειτουργία τους.

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα, ο/η εκπαιδευόμενος/-η εξοικειώνεται με τις βασικές αρχές της φυσιολογίας που διέπουν τα υγρά του σώματος, δίνοντας έμφαση στις διαφορές στη σύσταση του ενδοκυττάριου και εξωκυττάριου υγρού. Αναλύονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μετακίνηση διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης, οι οποίοι αποτελούν τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει σε δεύτερο χρόνο τις βασικές αρχές που ορίζουν την είσοδο ουσιών, όπως τα φάρμακα μέσα στο κύτταρο, τη διακίνηση ιόντων διαμέσου της κυτταρικής μεμβράνης ή τη μετακίνηση ιών μέσα στο κύτταρο.

Συμπληρωματικά, εξετάζονται οι μηχανισμοί που ορίζουν τη διαφορά ηλεκτρικού δυναμικού εκατέρωθεν των κυτταρικών μεμβρανών, την εξάπλωση των δυναμικών ενεργείας, με ιδιαίτερη έμφαση στα διεγέρσιμα κύτταρα (τα νευρικά και μυϊκά κύτταρα), προκειμένου να έχουν τις βάσεις για την κατανόηση της λειτουργίας του νευρικού και μυϊκού συστήματος, η οποία θα αναπτυχθεί σε επόμενη υποενότητα.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των γνώσεων που απαιτούνται για την κατανόηση των μηχανισμών λειτουργίας των κυττάρων, προκειμένου να γίνουν κατανοητοί οι μηχανισμοί που διέπουν τη λειτουργία των οργάνων και των οργανικών συστημάτων.

2.1.Γ.2 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση του/της εκπαιδευομένου/-ης με τα συστατικά του αίματος και τις φυσιολογικές τους λειτουργίες, καθώς και την απόκτηση γνώσεων σχετικά με τις ομάδες αίματος. Το αίμα αποτελείται από το πλάσμα και από τα έμμορφα στοιχεία του (ερυθρά και λευκά αιμοσφαίρια, αιμοπετάλια). Το αίμα χρησιμεύει στη μεταφορά του οξυγόνου και την αποβολή του διοξειδίου του άνθρακα και άλλων άχρηστων προϊόντων του μεταβολισμού. Επίσης, το αίμα έχει σημαντικό ρόλο στην ανοσολογική απάντηση και την αιμόσταση.

Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν τα έμμορφα συστατικά του αίματος και τη διαδικασία της αιμοποίησης (με ιδιαίτερη προσοχή στους αιμοποιητικούς παράγοντες, όπως τον σίδηρο). Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη μεταφορά του οξυγόνου από τα ερυθρά αιμοσφαίρια και τις βασικές αρχές που διέπουν τις ομάδες αίματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα και ασκήσεις σχετικά με τη συμβατότητα των ομάδων αίματος κατά τη μετάγγιση. Επιπλέον, κατανοούν την έννοια του αιματοκρίτη.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, σκόπιμο είναι να γνωρίσουν τις βασικές λειτουργίες των λευκών αιμοσφαιρίων και τις έννοιες της φυσικής και επίκτητης (ενεργητικής και παθητικής) ανοσίας. Δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις κατηγορίες λευκών αιμοσφαιρίων, στη συμμετοχή τους στην ανοσιακή απάντηση και στην αλληλουχία γεγονότων που καταλήγουν στην παραγωγή ανοσοσφαιρινών (αντισωμάτων). Συμπληρωματικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν γνώσεις σχετικά με την αιμόσταση με έμφαση στη συμμετοχή των αιμοπεταλίων στην πήξη του αίματος και τον καταρράκτη της πήξης.

Συνολικά, μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις φυσιολογικές λειτουργίες του αίματος και αποκτούν τις γνώσεις που απαιτούνται προκειμένου να κατανοήσουν παθολογικές καταστάσεις, για παράδειγμα την αναιμία, τη λευχαιμία, τη θαλασσαιμία κ.λπ.

2.1.Γ.3 | ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΥΪΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω υποενότητα αποσκοπεί στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τους μηχανισμούς που διέπουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς τα κύτταρα που τα αποτελούν έχουν μια κοινή ιδιότητα (δηλαδή είναι διεγέρσιμα). Επιπλέον, η λειτουργία του μυϊκού συστήματος εξαρτάται από τα ερεθίσματα που αυτό λαμβάνει από το νευρικό σύστημα. Η προσαρμογή των λειτουργιών του ανθρώπινου οργανισμού, σύμφωνα με το συνεχώς μεταβαλλόμενο εξωτερικό περιβάλλον (γεγονός που είναι απαραίτητο για τη λειτουργία του), πραγματοποιείται με τη βοήθεια του νευρικού συστήματος, το οποίο μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες από το (εξωτερικό) περιβάλλον (μέσω υποδοχέων), να τις επεξεργάζεται και να δίνει εντολές στα όργανα για να αντιδράσουν ανάλογα.

Μέσω της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το κύριο λειτουργικό χαρακτηριστικό του νευρικού και μυϊκού κυττάρου, δηλαδή ότι αυτά

διεγείρονται. Αναφέρονται τα είδη του ερεθίσματος που μπορεί να δεχτεί (π.χ. μηχανικό, θερμικό, ακουστικό, φωτεινό). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μεταβίβαση σήματος διαμέσου των συνάψεων και τον ρόλο των νευροδιαβιβαστών, προκειμένου να κατανοήσουν το αποτέλεσμα φαρμάκων που επιδρούν σε αυτά. Γίνεται αναφορά στους μηχανισμούς σύζευξης των δυναμικών ενέργειας με τη σύσπαση των κυττάρων του μυϊκού ιστού και στη λειτουργία των κυττάρων Schwan. Επιπλέον, αναφέρεται λεπτομερώς η διάκριση των μυϊκών ινών σε λείες και γραμμωτές και περιγράφονται οι διαφορές τους. Τέλος, αναφέρεται η έννοια του αντανakλαστικού.

Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τη λειτουργία του νευρικού και του μυϊκού συστήματος, καθώς και την ανταπόκριση του νευρικού συστήματος στα εξωτερικά ερεθίσματα.

2.1.Γ.4 | ΒΑΣΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΟΥΡΩΝ

Η εκπαιδευτική υποενότητα «Βασικά στοιχεία λειτουργίας ουροποιητικού συστήματος και παραγωγής ούρων» αποσκοπεί στην περιγραφή των κύριων μηχανισμών που διέπουν την παραγωγή των ούρων, η οποία είναι απαραίτητη για τη διατήρηση σταθερού ισοζυγίου των υγρών και ηλεκτρολυτών του σώματος. Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις αρχές που διέπουν τη λειτουργία των νεφρών και τους κύριους μηχανισμούς παραγωγής ούρων.

Αναλύονται οι μηχανισμοί της σπειραματικής διήθησης μέσω των ουροφόρων σωληναρίων και της επαναρρόφησης νερού και ηλεκτρολυτών προς το αίμα. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στην ανάλυση του ρυθμού σπειραματικής διήθησης (glomerular filtration rate, GFR) ο οποίος χρησιμοποιείται καθημερινά στην κλινική πρακτική για την εκτίμηση της νεφρικής λειτουργίας. Περιγράφονται οι όροι της ενεργητικής μεταφοράς και της παθητικής μεταφοράς και αναλύεται η έννοια της νεφρικής κάθαρσης του πλάσματος.

Κρίνεται σκόπιμη η περιγραφή των παραγόντων που καθορίζουν τον όγκο των αποβαλλόμενων ούρων (σπειραματοσωληναριακό ισοζύγιο, ωσμωτικά δραστικές ουσίες, κολλοειδωσμητική πίεση, διέγερση του συμπαθητικού συστήματος, αρτηριακή πίεση, αντιδιουρητική ορμόνη, σύστημα ρενίνης-αγγιοτενσίνης). Πραγματοποιούνται κλινικές ασκήσεις και παραδείγματα σχετικά με τις αλλαγές που προκαλούνται στον όγκο των ούρων, όταν διαταράσσονται αυτοί οι μηχανισμοί (π.χ. μείωση του όγκου των ούρων σε υποογκαιμική καταπληξία). Περιγράφεται αναλυτικά η σύσταση των φυσιολογικών ούρων, αδρά η διαδικασία της ούρησης και οι βασικές αρχές διατήρησης της οξεοβασικής ισορροπίας.

Συνολικά, η εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις για την αναγνώριση της ορθής λειτουργίας του ουροποιητικού συστήματος, ώστε οι

εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς κοινών διαταραχών, όπως της αφυδάτωσης, της οξείας και χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας.

2.1.Γ.5 | ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στην κατανόηση των κύριων μηχανισμών με τους οποίους επιτυγχάνεται η αναπνευστική λειτουργία, κατά την οποία γίνεται η ανταλλαγή αερίων αίματος (πρόσληψη οξυγόνου και αποβολή διοξειδίου του άνθρακα). Στόχος της υποενότητας είναι η ανάλυση των κύριων μηχανισμών που διέπουν την αναπνοή, δηλαδή του πνευμονικού αερισμού (της εισόδου και εξόδου αέρα στις κυψελίδες), της ανταλλαγής αερίων, της μεταφοράς του οξυγόνου στους ιστούς και της ρύθμισης της αναπνοής.

Αναλύεται η μηχανική της αναπνοής με ιδιαίτερη μνεία στη δράση του κύριου αναπνευστικού μυός, το διάφραγμα. Αναφέρεται η ανταλλαγή αερίων μέσω της κυψελιδοτριχοειδικής μεμβράνης. Περιγράφονται οι μηχανισμοί που διέπουν τη μεταφορά αερίων με έμφαση στη λειτουργία της αιμοσφαιρίνης. Αναφέρεται η έννοια του κορεσμού της αιμοσφαιρίνης σε οξυγόνο και επιγραμματικά αναλύεται η μέτρησή του με παλμικό οξύμετρο. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη ρύθμιση της αναπνοής από το αναπνευστικό κέντρο, τα ερεθίσματα που διεγείρουν το αναπνευστικό κέντρο και τον ρόλο των χημειούποδοχών. Παράλληλα, εξοικειώνονται με κλινικά παραδείγματα, ώστε να εκτιμούν τι θα συμβεί αν αυξηθεί το διοξείδιο του άνθρακα στο αίμα.

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει τις γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση και αξιολόγηση της ομαλής ή μη λειτουργίας του αναπνευστικού συστήματος. Με την απόκτηση αυτών των γνώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες έχουν τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τους παθοφυσιολογικούς μηχανισμούς που διέπουν κοινές παθολογικές καταστάσεις (όπως είναι η οξεία αναπνευστική ανεπάρκεια), αλλά και τις βασικές αρχές του μηχανικού αερισμού.

2.1.Γ.6 | ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΑΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στη μελέτη των μηχανισμών που διέπουν την κυκλοφορία του αίματος μέσα στο κυκλοφορικό σύστημα. Το κυκλοφορικό σύστημα συντίθεται από ένα σύστημα σωλήνων (αγγεία) και από την καρδιά, η οποία εξωθεί το αίμα μέσα στα αγγεία. Αρχικά, εξετάζεται η λειτουργία της καρδιάς ως αντλίας και οι κύριοι μηχανισμοί που τη διέπουν. Περιγράφεται η διέγερση της καρδιάς από το ερεθισματοαγωγό σύστημα, με ιδιαίτερη έμφαση στη δράση του φλεβοκομβού. Γίνεται ανάλυση πρακτικών παραδειγμάτων σχετικά με το ηλεκτρικό σήμα που παράγεται από τη συστολή και διαστολή της καρδιάς, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν σε δεύτερο χρόνο την αποτύπωσή του στο ηλεκτροκαρδιογράφημα. Αναφέρεται η διάκριση της συστηματικής (μεγάλης) από την πνευμονική (μικρή) κυκλοφορία με ιδιαίτερη προσοχή στα χαρακτηριστικά που τις διακρίνουν.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν την έννοια της αρτηριακής πίεσης και εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς ρύθμισής της. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον έλεγχο της αρτηριακής πίεσης από το αυτόνομο νευρικό σύστημα και τους εξωγενείς παράγοντες που μπορούν να την επηρεάσουν.

Συνοψίζοντας, παρέχεται μια λεπτομερής επισκόπηση της λειτουργίας του κυκλοφορικού συστήματος. Στους στόχους της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας περιλαμβάνεται η κατανόηση της πορείας του αίματος μέσα στα αγγεία, η εξοικείωση με την αρτηριακή πίεση και τους ρυθμιστικούς μηχανισμούς της, καθώς και τις αντιδράσεις του αυτόνομου νευρικού συστήματος στη λειτουργία της καρδιάς. Η γνώση των παραπάνω εννοιών θα δώσει τα απαραίτητα εφόδια προκειμένου ο/η εκπαιδευόμενος/-η να κατανοήσει τους μηχανισμούς που διέπουν την καταπληξία, την υπέρταση και άλλες κοινές παθολογικές καταστάσεις του κυκλοφορικού συστήματος.

2.1.Γ.7 | ΓΕΝΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΡΥΘΜΙΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στην περιγραφή των μηχανισμών που εμπλέκονται στη διαδικασία της πέψης των τροφών. Όπως περιγράφεται σε προηγούμενη υποεπάρκεια, το οξυγόνο, που είναι απαραίτητο για τη ζωή, χρησιμοποιείται από τον οργανισμό προκειμένου να πραγματοποιηθεί οξείδωση των ουσιών, διαδικασία που καταλήγει στην παραγωγή ενέργειας. Οι οξειδωτικές αντιδράσεις γίνονται στα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού συνεχώς και, έτσι, χρειάζεται αναπλήρωσή τους, γεγονός που επιτυγχάνεται με την πρόσληψη θρεπτικών ουσιών και την επακόλουθη πέψη τους (δηλαδή τη μετατροπή τους σε μακροστοιχεία και μικροστοιχεία).

Η εκπαιδευτική υποεπάρκεια στοχεύει στην εξοικείωση με τις επιμέρους λειτουργίες του γαστρεντερικού σωλήνα, δηλαδή τη μετακίνηση της τροφής κατά μήκος του, την έκκριση των πεπτικών υγρών, την πέψη των τροφών και την απορρόφηση θρεπτικών συστατικών. Αναφέρεται αδρά η μάσηση και η κατάποση. Γίνεται λεπτομερής περιγραφή της γαστρικής κινητικότητας και της έκκρισης των γαστρικών και παγκρεατικών υγρών. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα ερεθίσματα για την απελευθέρωσή τους από τα αντίστοιχα όργανα, ενώ αναλύεται ο ρόλος της χολής και των μηχανισμών που επάγουν την έκκρισή της. Περιγράφεται η κινητικότητα του λεπτού και του παχέος εντέρου. Γίνεται περιγραφή του μηχανισμού πέψης υδατανθράκων, λιπών και πρωτεϊνών.

Συνολικά, η υποεπάρκεια επιδιώκει να εξοικειώσει τον/την εκπαιδευόμενο/-η με τις λειτουργίες του γαστρεντερικού συστήματος, καθώς και με τους φυσιολογικούς μηχανισμούς που εμπλέκονται στη ρύθμισή τους, ώστε να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την εκτίμηση της σωστής λειτουργίας του.

2.1.Γ.8 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΝΔΟΚΡΙΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η υποεπάρκεια εστιάζεται στη λειτουργία των ενδοκρινών αδένων. Σε προηγούμενη υποεπάρκεια έχει περιγραφεί η παρουσία αδένων στο πεπτικό σύστημα, οι οποίοι εκκρίνουν τις ουσίες που παράγουν στο όργανο-στόχο μέσω πόρων (εξωκρινείς

αδένες). Στην παρούσα υποενότητα περιγράφεται η λειτουργία αδένων που απελευθερώνουν την ουσία που παράγουν απευθείας στο αίμα. Αυτοί οι αδένες ονομάζονται ενδοκρινείς και οι ουσίες που παράγουν ονομάζονται ορμόνες.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις ορμόνες που παράγουν οι ενδοκρινείς αδένες (υπόφυση, θυρεοειδής, παραθυρεοειδείς, επινεφρίδια, όρχεις, ωθήκες). Περιγράφεται η ενδοκρινής μοίρα του παγκρέατος (νησίδα), η οποία λειτουργικά περιλαμβάνεται στους ενδοκρινείς αδένες. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ορμόνες της υπόφυσης και τον ρυθμιστικό τους ρόλο στην έκκριση των επιμέρους ορμονών. Σκόπιμο είναι να εξοικειωθούν με τις ορμόνες που παράγει ο θυρεοειδής αδένας, με ιδιαίτερη μνεία στις πολύπλοκες δράσεις της θυροξίνης και της τριιωθυρονίνης. Αναλύεται η ενδοκρινής δράση του παγκρέατος με έμφαση στην παραγωγή ινσουλίνης.

Περιγράφονται οι ορμόνες που παράγουν τα επινεφρίδια (φλοιός και μυελός), με έμφαση στον ρόλο των κορτικοστεροειδών στην απόκριση στο στρες και στις δράσεις αδρεναλίνης και νοραδρεναλίνης, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση σε δεύτερο χρόνο να κατανοήσουν τα αποτελέσματα της φαρμακευτικής τους χορήγησης. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με πρακτικά παραδείγματα σχετικά με την υπολειτουργία ή υπερλειτουργία των παραπάνω ενδοκρινών αδένων.

Συνολικά, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα παρέχει μια επισκόπηση των πολύπλοκων δράσεων των ορμονών, ώστε ο/η εκπαιδευόμενος/-η να έχει τις απαραίτητες γνώσεις για την κατανόηση των συμπτωμάτων που προκύπτουν από τη δυσλειτουργία των ενδοκρινών αδένων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατρίτσης, Ε., Κελέκης, Δ. & Κούβελας, Η. (2011). *Στοιχεία Ανατομίας. Στοιχεία Φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
2. Kibble, J. D. & Halsey, C. H. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.1.Δ • ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα μαθησιακή ενότητα εξοικειώνονται με τους μηχανισμούς δράσης, τις οδούς χορήγησης, τις ενδείξεις, αντενδείξεις, αλληλεπιδράσεις και παρενέργειες των φαρμάκων, ως προς τη γενικότερη κατάσταση του/της ασθενούς. Αναλύονται τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής δράσης, ως μηχανισμοί ενέργειας των φαρμάκων, σε όλα τα συστήματα του ανθρώπινου οργανισμού, καθώς και οι τρόποι ασφαλούς χορήγησης φαρμάκων και ο τρόπος σωστού υπολογισμού των φαρμακευτικών δόσεων. Γίνονται εστιασμένες αναφορές στις διαδικασίες απορρόφησης, κατανομής, μεταβολισμού και απέκκρισης των φαρμάκων στον οργανισμό. Παρουσιάζονται οι ειδικές κατηγορίες φαρμάκων, όπως τα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, τα φάρμακα του συμπαθητικού-παρασυμπαθητικού, τα μυοχαλαρωτικά, τα αντίδοτα δηλητηριάσεων, τα αντιαλλεργικά, τα αντιεμετικά, τα φάρμακα που χορηγούνται σε χρόνια φλεγμονώδη εντερική νόσο, τα φάρμακα του ενδοκρινικού και του αιμοποιητικού συστήματος και άλλες κατηγορίες φαρμάκων που χορηγούνται για την αντιμετώπιση παθολογικών καταστάσεων των διαφόρων συστημάτων του οργανισμού. Εξετάζονται οι κύριες κατηγορίες που αφορούν τη χορήγηση αντιμικροβιακών, αντινεοπλασματικών, μη στεροειδών αντιφλεγμονωδών και κορτικοστεροειδών φαρμάκων. Ειδικές επισημάνσεις αφορούν, τέλος, τις κατηγορίες φαρμάκων που δρουν στην πήξη του αίματος, και στον μηχανισμό τροποποίησης κινητικότητας του εντέρου (καθαρτικά, αντιδιαρροϊκά).

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Κατονομάζουν τις ιδιότητες και τη δράση των φαρμάκων, όταν χορηγούν μια συγκεκριμένη φαρμακευτική αγωγή,
- Ερμηνεύουν σωστά τις πληροφορίες που αναγράφονται στην ετικέτα των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Συσχετίζουν τα στοιχεία φαρμακοδυναμικής και φαρμακοκινητικής των διαφόρων κατηγοριών των φαρμάκων,
- Επιλέγουν τους σωστούς τρόπους διαχείρισης και αποθήκευσης των φαρμάκων,
- Υπολογίζουν τις δόσεις των φαρμάκων με την παρουσία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας,
- Συνεπικουρούν για τη χορήγηση των φαρμάκων από όλες τις οδούς (ενδομυϊκή, ενδοφλέβια, υποδόρια, ενδοδερμική),
- Παροτρύνουν και να εκπαιδεύουν τους/τις ασθενείς στην ορθή τήρηση των οδηγιών λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων,
- Παρατηρούν με προσοχή τον/την ασθενή, τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά τη

χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής και να συνειδητοποιούν τη σπουδαιότητα της φαρμακοεπαγρύπνησης,

- Επαληθεύουν τη δράση των φαρμάκων σύμφωνα με τις ενδείξεις τους,
- Ταυτοποιούν το πρόβλημα του/της ασθενούς με τις καταγεγραμμένες ενδείξεις του φαρμάκου,
- Διατυπώνουν την έννοια της συνέργειας και τον μηχανισμό του ανταγωνισμού των φαρμάκων κατά τη χορήγηση πολλαπλής φαρμακευτικής αγωγής,
- Διακρίνουν την εκδήλωση τυχόν παρενεργειών και ανεπιθύμητων δράσεων κατά τη χορήγηση φαρμάκων ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλεύτη/-τρια.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Δραστική ουσία φαρμάκου / Μηχανισμοί δράσης φαρμάκων / Οδοί χορήγησης φαρμάκων / Δοσολογία φαρμάκων / Ενδείξεις και αντενδείξεις φαρμάκων / Αλληλεπιδράσεις φαρμάκων / Φαρμακοκινητική / Φαρμακοδυναμική / Κατηγορίες φαρμάκων / Οδηγίες χρήσης φαρμάκων / Φαρμακευτική αντοχή και εξάρτηση / Φαρμακοεπαγρύπνηση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ
2	ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ
3	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
6	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
7	ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
9	ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
10	ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ
11	ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Δ.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενοότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες και γνώσεις της φαρμακολογίας, καθώς αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των εννοιών που ακολουθούν, για τη χορήγηση φαρμάκων με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζονται οι ορισμοί των εννοιών του φαρμάκου, της βιοϊσοδυναμίας και θεραπευτικής ισοδυναμίας φαρμάκων, και περιγράφονται οι διάφορες φαρμακοτεχνικές μορφές, καθώς και οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων στον ανθρώπινο οργανισμό. Διευκρινίζονται τα είδη ονομασίας των δραστικών ουσιών των φαρμάκων, τα είδη των dóσεων και επεξηγούνται τα στοιχεία που αναγράφονται στην ιατρική συνταγή χορήγησης φαρμάκων είτε σε εξωτερικό/-ή ασθενή στην κοινότητα, είτε σε εσωτερικό/-ή ασθενή σε νοσηλευτικό ίδρυμα.

Επιπλέον, στην υποενοότητα αυτή εξετάζονται βασικές έννοιες, όπως η απορρόφηση, η κατανομή, ο μεταβολισμός και η απέκκριση φαρμάκου, και αναλύονται οι παράγοντες που τις επηρεάζουν κατά την κλινική πράξη. Μελετάται η απορρόφηση των φαρμάκων μέσω χορήγησης από διάφορες οδούς, η επίδραση της τροφής κατά τη λήψη του φαρμάκου από το στόμα, ο μεταβολισμός και οι οδοί απέκκρισης των φαρμάκων.

Περιγράφεται η σημασία των φραγμών κατανομής στον οργανισμό, όπως ο αιματοεγκεφαλικός και ο αιματοπλακουντικός φραγμός κ.λπ. στη δράση των φαρμάκων, και αναλύονται οι όροι «χρόνος ημιζωής» (ο χρόνος που απαιτείται, ώστε η συγκέντρωση του φαρμάκου στο πλάσμα να μειωθεί στο 50%) και «βιοδιαθεσιμότητα φαρμάκου», που αποτελεί μια σημαντική παράμετρο καθορισμού της ποσότητας του φαρμάκου που υπάρχει διαθέσιμο στην κυκλοφορία και φτάνει τελικά στην περιοχή του οργάνου-στόχου, ώστε να επιτευχθεί η επιθυμητή δράση.

Για την εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα πριν από τη χρήση τους στην κλινική πράξη, προτείνεται η εξάσκηση με τα εμβάγια και τους περιέκτες των φαρμάκων, καθώς και η μελέτη των αντίστοιχων φύλλων οδηγιών χρήσης τους.

2.1.Δ.2 | ΔΡΑΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΑΡΜΑΚΟΔΥΝΑΜΙΚΗΣ

Αυτή η μαθησιακή υποενοότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε βασικές έννοιες δράσης των φαρμάκων και της φαρμακοδυναμικής. Εξετάζονται οι τρόποι δράσης των φαρμάκων και οι μηχανισμοί με τους οποίους ασκούν τη δράση τους, όπως οι φυσικοχημικές ιδιότητες, η σύνδεσή τους με υποδοχείς των κυττάρων και η επίδρασή τους στη δράση των ενζύμων του οργανισμού. Περιγράφονται οι ιδιότητες των φαρμάκων που επηρεάζουν τη δράση τους και συσχετίζεται η φαρμακολογική τους ενέργεια με τη δόση και τον χρόνο. Επιπλέον, δίνονται οι ορισμοί της χημικής συγγένειας, της αποτελεσματικότητας και της βιοδιαθεσιμότητας φαρμάκου, και αναλύεται η έννοια του θεραπευτικού δείκτη φαρμάκου.

Στην παρούσα υποενότητα μελετώνται, επίσης, και άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση των φαρμάκων, όπως είναι τα φαινόμενα της αντοχής, της εξάρτησης και του εθισμού σε φαρμακευτική ουσία, τα φαινόμενα του ανταγωνισμού και της συνέργειας φαρμάκων και ουσιών, καθώς και ανεπιθύμητες ενέργειες και δράσεις τοξικότητας των φαρμάκων.

Παράλληλα, αναλύονται ατομικοί παράγοντες του οργανισμού του/της ασθενούς, οι οποίοι μπορούν να επηρεάσουν τη δράση των φαρμάκων. Εξετάζεται, τέλος, η ενδεχόμενη διαφοροποίηση στη δράση των φαρμάκων σε ηλικιωμένους/-ες, στην εγκυμοσύνη, στα νεογέννητα και στα παιδιά και η χορήγηση φαρμάκων σε αυτές τις κατηγορίες ασθενών.

2.1.Δ.3 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΚΑΙ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΝΕΥΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των φαρμάκων του Αυτόνομου και του Κεντρικού Νευρικού Συστήματος (ΑΝΣ και ΚΝΣ). Παρουσιάζονται οι νευρομεταβιβαστές (νευροδιαβιβαστικές ουσίες) και η συμβολή τους στην κυτταρική επικοινωνία, τόσο μεταξύ νευρικών κυττάρων (νευρικές συνάψεις) όσο και νευρικών-μυϊκών κυττάρων (νευρομυϊκές συνάψεις) του αυτόνομου και του κεντρικού νευρικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, περιγράφονται δραστικές ουσίες που περιλαμβάνονται στα φάρμακα του αυτόνομου νευρικού συστήματος, όπως παρασυμπαθομιμητικά, παρασυμπαθολυτικά, μυοχαλαρωτικά, συμπαθομιμητικά και αντιυπερτασικά φάρμακα. Επίσης, μελετώνται δραστικές ουσίες που σχετίζονται με το ενδοκρινικό σύστημα, όπως η ινσουλίνη και τα αντιδιαβητικά φάρμακα, κορτικοστεροειδή, φάρμακα για παθήσεις του θυρεοειδούς, αντισυλληπτικά και ορμόνες των γονάδων. Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται κατηγορίες φαρμάκων του κεντρικού νευρικού συστήματος.

Ειδικότερα, μελετώνται κατηγορίες φαρμάκων, όπως είναι τα αγχολυτικά και τα υπνωτικά φάρμακα, τα αντιψυχωσικά φάρμακα, τα φάρμακα για την κατάθλιψη, για την άνοια, τα αντιεπιληπτικά και τα αντιπαρκινσονικά φάρμακα. Αναφέρονται, επίσης, φάρμακα χρησιμοποιούμενα στη γενική αναισθησία και τοπικά αναισθητικά φάρμακα, αναλγητικά και μη στεροειδή αντιφλεγμονώδη. Σε όλες τις παραπάνω κατηγορίες εξετάζονται οι ενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, οι φαρμακοτεχνικές μορφές τους, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές και ο τρόπος χορήγησής τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα.

Για την εμπέδωση των περιεχομένων της υποενότητας και για να είναι σε θέση οι εκπαιδευόμενοι/-ες να συσχετίζουν δραστικές ουσίες με τα ανάλογα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, προτείνεται μελέτη ιατρικών ηλεκτρονικών συνταγών που περιλαμβάνουν τις διαγνώσεις, τις δραστικές ουσίες και συνδυασμούς τους, καθώς και τις χορηγούμενες δόσεις τους σε αντίστοιχα φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα.

2.1.Δ.4 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα αναφέρεται στα φάρμακα του κυκλοφορικού συστήματος και παρουσιάζει τις δραστικές ουσίες και τους συνδυασμούς τους για την αντιμετώπιση παθήσεων (π.χ. της καρδιακής ανεπάρκειας, της στηθάγχης και των καρδιακών αρρυθμιών). Για την αντιμετώπιση της καρδιακής ανεπάρκειας, μελετώνται δραστικές ουσίες και συνδυασμοί τους, οι οποίοι μπορεί να περιλαμβάνουν καρδιοντονωτικά φάρμακα και αντιυπερτασικά φάρμακα ή/και σε συνδυασμό με διουρητικά φάρμακα, ανάλογα με τη σύσταση του/της ιατρού. Για την αντιμετώπιση των καρδιακών αρρυθμιών, παρουσιάζονται τα σημαντικότερα αντιαρρυθμικά φάρμακα, ενώ για τις περιπτώσεις στηθάγχης-στεφανιαίας νόσου και ισχαιμικής νόσου της καρδιάς, περιγράφονται τα σημαντικότερα αντιστηθαγχικά φάρμακα και οι συνδυασμοί τους, καθώς και η προληπτική αγωγή.

Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας, το ενδιαφέρον εστιάζεται στην παρουσίαση των αντιχολινεστερασικών φαρμάκων, καθώς και στα φάρμακα για την παχυσαρκία, δεδομένου ότι η υπερχοληστερολαιμία και η παχυσαρκία αποτελούν προδιαθεσικούς παράγοντες υπέρτασης και αίτια νόσων του καρδιαγγειακού συστήματος. Επιπλέον, δίνεται έμφαση σε θέματα πρόληψης των καρδιοπαθειών και των παθολογικών καταστάσεων που σχετίζονται με τις παραπάνω νόσους, καθώς και στη σχετική διερεύνηση της γονιδιακού υπόβαθρου του ατόμου. Παράλληλα, μελετάται η δοσολογία, οι ενδείξεις και αντενδείξεις, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της ορθής λήψης τους.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες, έτσι ώστε να είναι σε θέση να περιγράφουν τις ενδείξεις, τις αντενδείξεις, τη δοσολογία και τις ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και να αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα της ορθής λήψης των φαρμακευτικών σκευασμάτων.

2.1.Δ.5 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του γαστρεντερικού συστήματος και παρουσιάζει μια αδρή ταξινόμηση των φαρμάκων με βάση το όργανο του συστήματος όπου δρουν τα φάρμακα. Αναφορικά με τη στοματική κοιλότητα, εξετάζονται φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα για την αντιμετώπιση της μείωσης του σιέλου από διάφορες αιτιολογίες, και αναφορικά με τον οισοφάγο, μελετώνται οι δραστικές ουσίες για την αγωγή της παλινδρόμησης οξέων από το στομάχι. Στη συνέχεια, γίνεται αναφορά στα φάρμακα που δρουν στο στομάχι, στα οποία περιλαμβάνονται οι κατηγορίες με αντιόξινα και μείγματα αντιόξινων φαρμάκων για ελάττωση της γαστρικής οξύτητας, φάρμακα ανασταλτικά της έκκρισης υδροχλωρικού οξέος, φάρμακα προστατευτικά για τα έλκη του στομάχου, καθώς και συνδυαστικές θεραπείες αντιμετώπισης μολύνσεων από ελικοβακτηρίδιο του πυλωρού. Επιπλέον, αναφέρονται φαρμακευτικές αγωγές για δυσπεψίες και πεπτικά έλκη.

Στα φάρμακα που δρουν στο έντερο, περιλαμβάνονται αφενός οι κατηγορίες καθαρτικών φαρμάκων και η αγωγή για την αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας και κένωσης του εντέρου με τους αντίστοιχους μηχανισμούς δράσης και αφετέρου οι κατηγορίες αντιδιαρροϊκών φαρμάκων, φαρμάκων που ασκούν εντερική κατασταλτική δράση και σπασμολυτικών φαρμάκων. Επίσης, περιγράφονται φαρμακευτικά σκευάσματα και οι μηχανισμοί δράσης τους για την αντιμετώπιση χρόνιων φλεγμονωδών νόσων του εντέρου. Στην υποενότητα αυτή, επιπλέον, εξετάζονται οι δραστικές φαρμακευτικές ουσίες για την αντιμετώπιση της ναυτίας και του εμέτου, με τους μηχανισμούς δράσης τους, όπως και φάρμακα που αποτελούν ενζυμικά παγκρεατικά συμπληρώματα.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα προσφέρει τη βάση για την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να αναγνωρίζουν την καθοριστική σημασία των οδηγιών λήψης αυτών των φαρμάκων και της ορθής χορήγησής τους.

2.1.Δ.6 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΝΟΣΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις διαταραχές του ανοσολογικού συστήματος που εκδηλώνονται με τις αντιδράσεις υπερευαισθησίας. Αναφέρονται οι τύποι και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί τους και μελετώνται τα φάρμακα που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπισή τους, όπως τα αντιισταμινικά, τοπικά και συστηματικά. Περιγράφονται οι θεραπευτικές ενδείξεις και χρήσεις, καθώς και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας εξετάζονται τα φάρμακα του αναπνευστικού συστήματος, τα οποία σχετίζονται με την αντιμετώπιση του οξέος και του χρόνιου άσθματος, φάρμακα αντιφλεγμονώδη και βρογχοδιασταλτικά. Επιπλέον, εξετάζονται φάρμακα για την αντιμετώπιση του βήχα, αντιισταμινικά, αποχρεμπτικά και βλεννολυτικά φάρμακα.

Έμφαση δίνεται στην αναγνώριση της καθοριστικής σημασίας της συνεργασίας του/της νοσηλεύτη/-τριας με τον/την ασθενή, τόσο για την ορθή χορήγηση των φαρμάκων όσο και για την ενημέρωσή του/της για τις πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες.

Τέλος, τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της καταγραφής και αναφοράς των εμφανιζόμενων ανεπιθύμητων ενεργειών από τα χορηγούμενα σκευάσματα, στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

2.1.Δ.7 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΑΙΜΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του αιμοποιητικού συστήματος. Εξετάζονται φάρμακα που επηρεάζουν την πήξη του αίματος και αφορούν διαταραχές της πήκτικότητας του αίματος, αντιπηκτικά, αντιαιμοπεταλιακά, ινωδολυτικά, αιμοστατικά φάρμακα και φάρμακα που χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση αναιμιών. Επιπλέον, μελετώνται κατηγορίες αντιπηκτικών φαρμάκων, όπως είναι η ηπαρίνη, οι ηπαρίνες χαμηλού μοριακού βάρους, τα

κουμαρινικά αντιπηκτικά, η βαρφαρίνη κ.λπ., οι ενδείξεις και αντενδείξεις χορήγησής τους. Επίσης, αναφέρονται οι κατηγορίες αντιαιμοπεταλιακών φαρμάκων που αποτρέπουν τη συσσώρευση αιμοπεταλίων και τη δημιουργία θρόμβων, όπως η ασπιρίνη και άλλα φάρμακα, και ο μηχανισμός δράσης τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαχείριση αυτών των φαρμάκων, η οποία απαιτεί πολλή προσοχή, συνεχή και τακτική παρακολούθηση της αντιπηκτικής αγωγής του/της ασθενούς και μέτρηση του χρόνου προθρομβίνης (INR). Αυτό κρίνεται απαραίτητο ιδιαίτερα κατά τη συγχορήγηση άλλων φαρμάκων ή σε περίπτωση τραυματισμών, για την αποφυγή δυσάρεστων συμβάντων (αιμορραγιών). Επιπλέον, περιγράφεται η κατηγορία των ινωδολυτικών φαρμάκων, τα οποία χρησιμοποιούνται στην αντιμετώπιση θρομβοεμβολικών παθήσεων, οι αντενδείξεις και οι ανεπιθύμητες ενέργειές τους, όπως επίσης και τα αιμοστατικά φάρμακα.

Είναι σκόπιμη η επαφή και η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τη μελέτη των διαφόρων φαρμακοτεχνικών μορφών ιδιοσκευασμάτων των κατηγοριών αυτών, τόσο σχετικά με τις ενδείξεις και τις αντενδείξεις τους όσο και με την ορθή δοσολογία και οδό χορήγησής τους στον/στην ασθενή. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, μελετώνται επίσης τα φάρμακα για την αντιμετώπιση των αναιμιών, ορμόνες όπως η ερυθροποιητίνη, ιχνοστοιχεία όπως ο σίδηρος, βιταμίνες και άλλοι παράγοντες που συμβάλλουν στη φυσιολογική λειτουργία του αιμοποιητικού συστήματος.

Τέλος, ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται κατά τη χορήγηση εμπορικών βιταμινούχων και άλλων φαρμακευτικών ιδιοσκευασμάτων, που λαμβάνονται είτε για την πρόληψη είτε για την αντιμετώπιση αναιμιών.

2.1.Δ.8 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπάρκεια εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα του ουροποιητικού συστήματος. Περιγράφονται οι διαφορετικές κατηγορίες των διουρητικών φαρμάκων που δρουν στα νεφρά για αύξηση της αποβολής των ούρων. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις κι οι ανεπιθύμητες ενέργειες, καθώς και πιθανοί περιορισμοί στη χρήση τους λόγω διαταραχών ηλεκτρολυτών και απώλειας καλίου. Μελετώνται οι δοσολογίες των φαρμάκων και αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα της λήψης τους με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Επίσης, στην παρούσα υποεπάρκεια εξετάζονται τα αντισηπτικά φάρμακα των ουροφόρων οδών καθώς και τα φάρμακα που προκαλούν αλκαλοποίηση των ούρων, συχνά για να επιτευχθεί γρηγορότερη απέκκριση από υπερδοσολογία άλλων φαρμάκων.

Σημαντική είναι η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα φαρμακευτικά σκευάσματα του συστήματος, με άσκηση μέσω μελέτης σχετικών περιπτώσεων ιατρικών συνταγών που περιλαμβάνουν τη διάγνωση, τα αντίστοιχα διαθέσιμα εμπορικά φαρμακοτεχνικά ιδιοσκευάσματα, τις δραστικές ουσίες, τη φαρμακοτεχνική μορφή, την περιεκτικότητα, τη συνταγογραφούμενη δοσολογία, τις προφυλάξεις και τις οδηγίες ορθής λήψης του φαρμάκου.

2.1.Δ.9 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζονται οι τέσσερις μεγάλες κατηγορίες φαρμακευτικών ουσιών που χρησιμοποιούνται στην κλινική πράξη για την αντιμετώπιση των λοιμώξεων από διάφορους παθογόνους παράγοντες. Επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης των φαρμάκων, οι ενδείξεις, οι αντενδείξεις, οι αλληλεπιδράσεις τους με άλλα φάρμακα και τροφές, οι ανεπιθύμητες ενέργειες και οι περιορισμοί στη χρήση τους. Επίσης, αναφέρονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησης με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Τα φάρμακα κατά των λοιμώξεων διακρίνονται ανάλογα με το αίτιο που προκαλεί τη λοίμωξη σε:

- Αντιβιοτικά φάρμακα και αντιμικροβιακά φάρμακα, για αντιμετώπιση λοιμώξεων από μικρόβια: αναλύονται οι έννοιες αντιμικροβιακό φάσμα, αντιμικροβιακή ισχύς, μικροβιοστατική και μικροβιοκτόνος δράση. Επεξηγούνται τα κριτήρια επιλογής του αντιβιοτικού, το αντιβιογράμμα, η βακτηριακή και η πολυφαρμακευτική αντίσταση στα αντιβιοτικά, η ανάπτυξη ανθεκτικών μικροβιακών στελεχών και οι υπερλοιμώξεις. Μελετώνται οι διάφορες κατηγορίες των αντιβιοτικών: σουλφοναμίδες, πενικιλίνες, κεφαλοσπορίνες και νεότερες β-λακτάμες, αμινογλυκοσίδες, τετρακυκλίνες, μακρολίδες, χλωραμφενικόλη, κινολόνες, νιτροϊμιδαζόλες, λινκοζαμίδες, αντιφυματικά και αντιλεπρικά αντιβιοτικά και αντιβιοτικά γλυκοπεπτίδια.
- Αντικα φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από ιούς: περιλαμβάνονται φάρμακα κατά των ερπητοϊών, του κυτταρομεγαλοϊού, των ιών της γρίπης, του κοινού κρυολογήματος, της ηπατίτιδας Β και C, του ιού HIV, του ιού HPV, του ιού covid-19.
- Αντιμυκητιασικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από μύκητες, όπως ιμιδαζόλες, τριαζόλες και πολυενικά αντιβιοτικά.
- Αντιπρωτοζωικά και ανθελμινθικά φάρμακα για την αντιμετώπιση λοιμώξεων από πρωτόζωα και έλμινθες, όπως ανθελονοσιακά, αμοιβαδοκτόνα, φάρμακα κατά της τοξοπλάσμωσης, λείσμανιάσης και πνευμονοκύστωσης.

2.1.Δ.10 | ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ ΚΑΙ ΙΧΝΟΣΤΟΙΧΕΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στις βιταμίνες και τα ιχνοστοιχεία και, συγκεκριμένα, εξετάζει τις κατηγορίες των βιταμινών, τη φαρμακολογική ονομασία τους, τη διάκρισή τους σε λιποδιαλυτές και υδατοδιαλυτές, τη συμβολή τους στη φυσιολογική λειτουργία του ανθρώπινου οργανισμού, την πρόληψη και τη θεραπεία ασθενειών, τις παθολογικές καταστάσεις που προκύπτουν από αβιταμίνωση και υπερβιταμίνωσεις. Αναφέρονται οι πηγές πρόσληψης των βιταμινών από τις τροφές, οι συνιστώμενες ημερήσιες δόσεις τους, τα βιταμινούχα φαρμακευτικά σκευάσματα και οι οδηγίες ορθής και αποτελεσματικής λήψης τους. Αντίστοιχα, μελετώνται ανάλογα τα απαραίτητα ιχνοστοιχεία για τη φυσιολογική λειτουργία του οργανισμού, οι απαιτούμενες ημερήσιες δόσεις τους, οι πηγές φυσιολογικής διατροφικής πρόσληψής τους, τα φαρμακοτεχνικά σκευάσματα και οι συνδυασμοί τους για την αντιμετώπιση των διαταραχών τους.

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, έτσι ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της θεραπευτικής αγωγής με αντιβιοτικά και να συσχετίζουν τον ρόλο των βιταμινών και των ιχνοστοιχείων με φάρμακα που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες υποενότητες, δεδομένου ότι συχνά απαιτείται η συγχορήγηση τους.

2.1.Δ.11 | ΦΑΡΜΑΚΑ ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΝΕΟΠΛΑΣΙΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα φάρμακα και στους συνδυασμούς των θεραπειών που χρησιμοποιούνται για την αντιμετώπιση νεοπλασιών διαφόρων τύπων, καθώς και στα αντικαρκινικά χημειοθεραπευτικά φάρμακα. Εξετάζονται σκευάσματα, που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της αντικαρκινικής αγωγής, με σκοπό την υποστροφή του όγκου, σκευάσματα για τη μαζική καταστροφή της μάζας της νεοπλασίας, φάρμακα υποστηρικτικής αγωγής για την παράταση της επιβίωσης του/της ασθενούς και φάρμακα που αποσκοπούν στην παρηγορητική συμπτωματική θεραπεία για την απαλλαγή του ατόμου από δυσάρεστα συμπτώματα και πόνο.

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες φαρμάκων που χρησιμοποιούνται στην αντικαρκινική αγωγή και οι οποίες περιλαμβάνουν: τα κυτταροτοξικά φάρμακα (αντιμεταβολίτες, κυτταροτοξικά αντιβιοτικά, αλκυλιωτικούς παράγοντες), τις στεροειδείς ορμόνες και ανταγωνιστές των ορμονών και την ανοσοθεραπεία (μονοκλωνικά αντισώματα, ιντερφερόνες και ιντερλευκίνες, άλλα ανοσοκατασταλτικά φάρμακα).

Ακολούθως, επεξηγούνται οι μηχανισμοί δράσης τους, οι ενδείξεις κι οι ανεπιθύμητες ενέργειες. Περιγράφονται οι φαρμακοτεχνικές μορφές τους, ο χειρισμός των φαρμάκων κατά την αποθήκευση και η προετοιμασία των διαλυμάτων, οι οδοί και οι τρόποι χορήγησής τους στον/στην ασθενή, με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα. Αναφέρονται, επίσης, άλλες κατηγορίες φαρμάκων κατά περίπτωση για την αντιμετώπιση των ανεπιθύμητων ενεργειών που προκαλούνται από την αντικαρκινική αγωγή.

Είναι σημαντικό, τέλος, να τονιστεί η καλή συνεργασία που απαιτείται μεταξύ νοσηλευτικού προσωπικού και ασθενών για την αναφορά, καταγραφή και αντιμετώπιση πιθανών ανεπιθύμητων ενεργειών των χορηγούμενων σκευασμάτων της αγωγής του/της ασθενούς στο πλαίσιο της φαρμακοεπαγρύπνησης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce. Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές* (18η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων (2007). Εθνικό Συνταγολόγιο. Διαθέσιμο στο: <https://old.eof.gr/web/guest/gnf>

Συμπληρωματικές

1. Τεσσαρομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία – Γ' ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».*
2. Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2007). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
3. Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Φαρμακευτική Τεχνολογία I & II. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
4. Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Συνταγολογία, Νομοθεσία, Βιβλία φαρμακείου* (αναθεωρημένη έκδοση 2022). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
5. Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός: <https://www.galinos.gr/>

2.1.Ε • ΥΓΙΕΙΝΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εξοικειωθούν οι καταρτιζόμενοι/-ες με τις βασικές αρχές της υγιεινής και της μικροβιολογίας. Πρόκειται για αμιγώς θεωρητική ενότητα, η οποία πραγματεύεται τις βασικές έννοιες της υγείας και της ασθένειας, της υγιεινής, της πρόληψης και της προαγωγής της υγείας, της ανοσολογίας, των λοιμωδών νοσημάτων και των τρόπων μετάδοσης και πρόληψής τους, της στοματικής υγιεινής, της υγιεινής των τροφίμων και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Επιπλέον, στην υποενότητα της μικροβιολογίας παρουσιάζονται τα είδη των μικροοργανισμών (βακτήρια, ιοί, ρικέτσies, μύκητες, παράσιτα), οι θεμελιώδεις έννοιες αναφορικά με την αναπαραγωγή και την ανάπτυξή τους, οι επιπτώσεις στον άνθρωπο από την εγκατάσταση και τη δράση των βασικότερων μικροοργανισμών και οι υπάρχουσες μέθοδοι πρόληψης και αντιμετώπισης/καταστροφής των εν λόγω μικροοργανισμών. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι έννοιες αποστείρωση, απολύμανση και αντισηψία, ενώ γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στις νοσοκομειακές λοιμώξεις και τις λοιμώξεις σε ανοσοκατεσταλμένους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Ορίζουν τις βασικές έννοιες και αρχές της Υγιεινής και της Ανοσολογίας,
- Προσδιορίζουν τα είδη των μικροοργανισμών και τις συνέπειες από την αλληλεπίδρασή τους με τον μεγαλοοργανισμό, με ξεχωριστή μνεία στις ιδιαιτερότητες της αλληλεπίδρασης στο νοσοκομειακό περιβάλλον,
- Αναλύουν τους τρόπους μετάδοσης των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (ΣΜΝ: AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.),
- Διακρίνουν τους τρόπους μετάδοσης των νοσημάτων (αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων),
- Εφαρμόζουν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τις διαδικασίες της απολύμανσης και της αποστείρωσης,
- Εκτελούν την υγιεινή των χεριών σύμφωνα με τα πρωτόκολλα του Εθνικού Οργανισμού Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ),
- Συνιστούν ενδεικνυόμενα μέτρα πρόληψης αναφορικά με τις επιβλαβείς για την υγεία συμπεριφορές και πολιτικές,
- Αποδέχονται τους εμβολιασμούς ως ύψιστο αγαθό για την πρόληψη των λοιμωδών νοσημάτων,
- Υιοθετούν υγιεινές συμπεριφορές,
- Παρουσιάζουν τις διαφορές του εργατικού ατυχήματος από την επαγγελματική ασθένεια,
- Εντοπίζουν τις πηγές κινδύνου στο εργασιακό περιβάλλον,
- Λαμβάνουν κατάλληλα προληπτικά μέτρα για την προάσπιση της υγείας και της ασφάλειας στο εργασιακό περιβάλλον,
- Συμμετέχουν σε δράσεις για την προώθηση των θεμάτων υγείας και ασφάλειας στην εργασία κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αγωγή Υγείας και πρόληψη / Αντιμικροβιακή αντοχή / Υγιεινή / Κύτταρο / Λοιμώδη νοσήματα / Μετάδοση λοιμωδών νοσημάτων / Παθογόνοι μικροοργανισμοί / Τροφογενή νοσήματα / Υγιεινή τροφίμων / Στοματική υγιεινή / Υγιεινή περιβάλλοντος.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
2	ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ
3	ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ
4	ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ
5	ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
6	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ
7	ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
8	ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.Ε.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποτελεί την εισαγωγή στις κύριες έννοιες της υγιεινής και των υποκατηγοριών της (υγεία, αγωγή υγείας, πρόληψη, δημόσια υγιεινή κ.ά.), προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να έρθουν σε επαφή με αυτή την επιστήμη.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα γίνει αδρή παρουσίαση των παραγόντων, οι οποίοι επιδρούν θετικά ή αρνητικά στην υγεία (μικρόβια, συμπεριφορές, μέτρα πρόληψης κ.ά.), και στο διευρυμένο πεδίο δράσης της εν λόγω επιστήμης (άτομο, οικογένεια, κοινωνία, περιβάλλον, εργασία κ.λπ.).

Η υγιεινή, ως ιατρικός κλάδος που διερευνά παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ανθρώπου, στοχεύει στην πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας σε ατομικό και πληθυσμιακό επίπεδο. Έτσι, είναι σημαντικό να γίνει ιδιαίτερη αναφορά σε έννοιες πρόληψης (πρωτογενής, δευτερογενής και τριτογενής), αγωγής υγείας και στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται το περιεχόμενό της, ανάλογα με τα υγιονομικά προβλήματα της χώρας. Περαιτέρω, θα παρουσιαστούν αρχές και μέθοδοι οργάνωσης των υγιονομικών και νοσηλευτικών υπηρεσιών και άλλων φορέων ανάπτυξης και υλοποίησης προγραμμάτων αγωγής υγείας. Επιπρόσθετα, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξετάζουν τη σημασία των αρχών της υγιεινής στο υγιονομικό προφίλ κάθε πληθυσμού και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν οι ίδιοι/-ες ως πάροχοι υγιονομικών υπηρεσιών, είτε ατομικά είτε ως μέλη διεπιστημονικών ομάδων.

Συνολικά, μετά το τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν τις αρχές της υγιεινής σε πρωτογενές, δευτερογενές και τριτογενές επίπεδο πρόληψης, στον γενικό πληθυσμό και σε ειδικές ομάδες.

2.1.E.2 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΓΝΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΟΒΙΩΝ

Η κατανόηση των βασικών αρχών που διέπουν τη λειτουργία του κυττάρου και των μικροβίων είναι κρίσιμη για την εκπαίδευση σε πολλές ειδικότητες, όπως είναι η βιολογία, η νοσηλευτική, η ιατρική, και η βιοτεχνολογία. Η εξέλιξη της μικροβιολογίας τα τελευταία 200 χρόνια συνέβαλε στη μείωση και εξάλειψη πολλών λοιμωδών νοσημάτων. Οι θεμελιώδεις, λοιπόν, γνώσεις γύρω από το αντικείμενο της μικροβιολογίας αποτελούν τον στόχο της υποενότητας. Έτσι, θα γίνει αναφορά στη φυσιολογία, την ταξινόμηση και τα χαρακτηριστικά των μικροοργανισμών, καθώς και στους τρόπους απομόνωσης και αναγνώρισής τους. Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τη δομή, τις λειτουργίες και τον τρόπο πολλαπλασιασμού των κυττάρων ως αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας ολόκληρου του οργανισμού. Οι γνώσεις αυτές αποτελούν τη βάση για την κατανόηση των μηχανισμών με τους οποίους κάποιοι παθογόνοι μικροοργανισμοί προκαλούν λοιμώδη νοσήματα, καθώς και του τρόπου με τον οποίο αυτά αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά.

Συνολικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το τέλος της υποενότητας, θα είναι σε θέση να περιγράφουν με σαφήνεια το κύτταρο, τις λειτουργίες των διαφόρων οργανιδίων του, να προβαίνουν σε αδρή αναγνώριση μικροοργανισμών (ταξινόμηση, παθογονικότητα) και να αναγνωρίζουν τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη μικροοργανισμών στο ανθρώπινο σώμα. Με τον τρόπο αυτόν, θα μπορούν στη συνέχεια να κατανοήσουν τις μεθόδους διαχείρισης και αντιμετώπισης λοιμώξεων και λοιμωδών παραγόντων (δίνοντας έμφαση περισσότερο στην πρόληψη παρά στη θεραπεία), ως αναπόσπαστο μέρος της παρεχόμενης φροντίδας υγείας.

2.1.E.3 | ΣΥΧΝΟΤΕΡΟΙ ΠΑΘΟΓΟΝΟΙ ΜΙΚΡΟΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στη μεγάλη ομάδα των μικροβίων που μπορούν να προκαλέσουν λοιμώξεις στον ανθρώπινο οργανισμό.

Αρχικά, θα γίνει σύντομη περιγραφή της σχέσης των μικροβίων με τον ανθρώπινο οργανισμό, καθώς και εξέταση των εννοιών της μόλυνσης, της λοίμωξης, του αποικισμού, της φυσιολογικής χλωρίδας, της επιδημίας κ.ά. Επίσης, θα γίνει αναφορά στην «αλυσίδα» της λοίμωξης που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τον λοιμογόνο παράγοντα, την πηγή μόλυνσης, τη θύρα εξόδου του μικροοργανισμού από το σώμα κ.ά. Καθώς δεν προκαλούν όλα τα μικρόβια ασθένειες στον άνθρωπο, αλλά πολλά από αυτά συμβιώνουν μαζί του και συμβάλλουν στην καλή υγεία, κρίνεται ωφέλιμο να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διάκριση αυτή, ώστε να μπορούν στη συνέχεια να εφαρμόζουν τους ενδεδειγμένους, κατά περίπτωση, τρόπους διαχείρισης λοιμωδών παραγόντων.

Περαιτέρω, ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση των συχνότερων παθογόνων, που περιλαμβάνουν τον μηνιγγιτιδόκοκκο, τον αιμόφιλο της γρίπης, τους παθογόνους μύκητες, τους κορωνοϊούς κ.ά.

Είναι σημαντικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μετά το τέλος της υποεπένδυσης, να είναι σε θέση να περιγράψουν όχι μόνο τα συμπτώματα, αλλά γενικότερα να δίνουν πληροφορίες σχετικά με τα επιδημιολογικά χαρακτηριστικά, τη διάγνωση, τη θεραπεία, τις επιπλοκές και να διακρίνουν τις διαφορές τους.

2.1.E.4 | ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΛΟΙΜΩΔΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

Ο τρόπος μετάδοσης και πρόληψης λοιμωδών νοσημάτων αποτελεί μια ζωτικής σημασίας μαθησιακή υποεπένδυση για όσους/-ες εκπαιδεύονται σε διαδικασίες που απαιτούν αυστηρά πρωτοκόλλα υγιεινής και σε θέματα πρόληψης, με στόχο την προστασία των ασθενών, αλλά και των ιδίων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μελετήσουν έννοιες και διαδικασίες που αφορούν τους τρόπους μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων (π.χ. αερογενώς, μέσω ξενιστών, μέσω τροφίμων), που προκαλούνται από διάφορους μικροοργανισμούς. Ταυτόχρονα, θα εξεταστούν οι μέθοδοι πρόληψης της μετάδοσης λοιμωδών νοσημάτων, συμπεριλαμβανομένων των μηχανισμών άμυνας του ανθρώπινου οργανισμού, της χρήσης μάσκας, της υγιεινής των χεριών, της αποφυγής συνωστισμού και του εμβολιασμού. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στους τρόπους μετάδοσης των Σεξουαλικά Μεταδιδόμενων Νοσημάτων (ΣΜΝ: AIDS, ηπατίτιδα κ.ά.), αλλά και λοιμώξεων στις οποίες ανήκει και ο κορωνοϊός Covid-19, καθώς αυτά αποτελούν παγκόσμια προβλήματα Δημόσιας Υγείας.

Στην υποεπένδυση αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με βασικές έννοιες της Ανοσολογίας (φυσική, επίκτητη ανοσία, ανοσοποίηση, εμβολιασμοί) και με το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών παιδιών και ενηλίκων. Επιπλέον, θα εξεταστούν τα αποτελεσματικά μέτρα προστασίας από λοιμώξεις για τους/τις ίδιους/-ες τους/τις ασθενείς και το περιβάλλον των χώρων φροντίδας υγείας. Σημεία προσοχής περιλαμβάνουν και τα εκτεταμένα προγράμματα πρόληψης του γενικού πληθυσμού.

Συμπερασματικά, αυτή η μαθησιακή υποεπένδυση βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην κατανόηση των τρόπων μετάδοσης και στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων, που αποτελούν ζωτικής σημασίας δεξιότητες για τη συγκεκριμένη ειδικότητα και συνεισφέρουν στην προστασία της δημόσιας υγείας και στην αποτροπή ή μείωση πιθανών επιδημιών.

2.1.E.5 | ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Κάθε αποτελεσματική στρατηγική για την καταπολέμηση των λοιμώξεων στα νοσοκομεία πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης και, όταν αυτά δεν είναι αποτελεσματικά, μέτρα ελέγχου/αντιμετώπισης, καθώς συχνά είναι δύο αλληλένδετες δράσεις. Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στις επιπτώσεις ανεπαρκών πρακτικών διαχείρισης παθογόνων μικροοργανισμών. Αρχικά, περιγράφονται ορισμοί και έννοιες που συνδέονται με τον τομέα αυτό, όπως είναι η νοσοκομειακή λοίμωξη, τα αντιβιοτικά, η αντιμικροβιακή αντοχή, το αντιβιογράμμα, η ευαισθησία κ.ά. Ακολουθεί απλή αναφορά για ανεπαρκείς πρακτικές στις κοινές

(με την πρόληψη) στρατηγικές, όπως είναι η υγιεινή των χεριών, ο εμβολιασμός και η χρήση προστατευτικού εξοπλισμού πριν από τη μετάβαση στην παρουσίαση των μέτρων αντιμετώπισης (π.χ. της χρήσης αντιβιοτικών, των μεθόδων επιτήρησης και ιχνηλάτησης, της αναφοράς εστιών και τεχνικών απομόνωσης νοσούντων). Επίσης, γίνεται σύντομη αναφορά στα φυσικά (θερμότητα, αποστείρωση κ.ά.) και χημικά (απολυμαντικά κ.ά.) μέσα που χρησιμοποιούνται για την καταστροφή των παθογόνων μικροοργανισμών.

Μετά το τέλος της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράψουν όλους τους τρόπους αντιμετώπισης των λοιμώξεων, να κατανοούν τις επιπτώσεις των νοσοκομειακών λοιμώξεων και να αναπτύσσουν μέτρα πρόληψης και περιορισμού τους, να εφαρμόζουν τις κατευθυντήριες οδηγίες με σκοπό τη θεραπεία τους (αντιμικροβιακή αντοχή, νέα αντιβιοτικά) και να χειρίζονται αποτελεσματικά μολυσμένα και καθαρά υλικά.

Η διασύνδεση της υποεπένδυσης αυτής με άλλες υποεπένδυτες, όπως οι «Βασικές αρχές υγιεινής» και οι «Συχνότεροι παθογόνοι μικροοργανισμοί», μέσα από πρακτικά παραδείγματα νοσούντων από παθογόνους μικροοργανισμούς, θα βοηθήσει στη δημιουργία αποτελεσματικών σχεδίων πρόληψης και φροντίδας με στόχο οι μελλοντικοί/-ές επαγγελματίες υγείας να είναι ενημερωμένοι/-ες και να ακολουθούν τις πιο πρόσφατες κατευθυντήριες οδηγίες και συστάσεις.

2.1.E.6 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στην κατανόηση της καλής υγιεινής στην καθημερινή ζωή των ασθενών και των υγιών πληθυσμών και στη σύνδεσή της με την υγεία και την ευημερία του ατόμου.

Η ατομική υγιεινή ασχολείται με τους παράγοντες που επιδρούν στην υγεία του ατόμου και διατυπώνει αρχές για την πρόληψη, διατήρηση και προαγωγή της υγείας, αποτελώντας έννοια ευρύτερη από το απλό λουτρό. Κατά τη διάρκεια της υποεπένδυσης, γίνεται αναφορά στην αξία της διατήρησης ενός καθαρού και υγιεινού περιβάλλοντος εργασίας ως διάσταση της ατομικής υγιεινής πέρα από την απλή ατομική καθαριότητα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τα γενικότερα οφέλη, όχι μόνο της πρόληψης της διασποράς μικροβίων, αλλά επιπλέον της αισθητικής (ενίσχυση της άνεσης και της αξιοπρέπειας του ατόμου), καθώς και της κοινωνικής διάστασής της (π.χ. προστασία από τυχόν περιθωριοποίηση). Σκόπιμη είναι η εμβάθυνση σε θέματα επικοινωνίας και η ανάπτυξη διαπροσωπικών δεξιοτήτων, καθώς η σωστή, με ευαισθησία και σεβασμό στις ιδιαιτερότητές τους, επικοινωνία με ασθενείς και χρήστες/-τριες υπηρεσιών υγείας σχετικά με θέματα προσωπικής υγιεινής, είναι κρίσιμη σημασίας στην παροχή ποιοτικών υπηρεσιών.

Τέλος, ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην εφαρμογή της στοματικής υγιεινής (πρόληψη τερηδόνας, ουλίτιδας, περιοδοντίτιδας) σε παιδιά, στην επίγνωση των ειδικών απαιτήσεων και περιορισμών σε άτομα τρίτης ηλικίας, σε περιπτώσεις αναπηρίας και

στη συνεχή ενημέρωση σχετικά με νέες πρακτικές και προϊόντα που σχετίζονται με την ατομική υγιεινή.

2.1.E.7 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται σε βασικές γνώσεις σχετικά με τον χώρο της υγιεινής και μικροβιολογίας των τροφίμων, με έμφαση κυρίως στον τρόπο πρόληψης και διαχείρισης των τροφιμογενών νοσημάτων, τα οποία προκαλούν σημαντική επιβάρυνση στη Δημόσια Υγεία. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα έρθουν σε επαφή με βασικούς όρους, όπως την αλλοίωση τροφίμων και τα τροφιμογενή νοσήματα. Στη συνέχεια, θα εξεταστούν οι κύριοι βιολογικοί, χημικοί και φυσικοί παράγοντες που μπορεί να επιμολύνουν ή γενικότερα να προκαλέσουν αλλοίωση σε τρόφιμα και νερό, προκαλώντας πληθώρα νοσημάτων, όπως οι τροφοτοξινώσεις και τα συμπτώματά τους. Θα μάθουν, επίσης, να περιγράφουν τις κύριες αρχές συντήρησης των τροφίμων (θερμότητα, αναερόβιες συνθήκες κ.λπ.). Ειδική αναφορά θα γίνει στη διαχείριση τροφίμων για ειδικές ομάδες ασθενών, όπως είναι τα παιδιά, οι ηλικιωμένοι/-ες και οι ανοσοκατεσταλμένοι/-ες ασθενείς.

Επιπρόσθετα, θα γίνει αναφορά σε αλλεργίες και δυσανεξίες σε τρόφιμα που μπορεί να επηρεάσουν το θεραπευτικό αποτέλεσμα και πώς αυτές μπορεί να προληφθούν. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στους βασικούς κανόνες υγιεινής και ασφαλούς διαχείρισης τροφίμων, ειδικά σε χώρους υγειονομικού ενδιαφέροντος.

Συνολικά, η μαθησιακή αυτή υποενότητα βοηθά τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να εφαρμόζουν τα υγειονομικά μέτρα προστασίας τροφίμων και να αναγνωρίζουν παράγοντες κινδύνου, πηγές μόλυνσης/αλλοίωσης και συμπτώματα των προκαλούμενων νοσημάτων.

2.1.E.8 | ΥΓΙΕΙΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα εστιάζεται στο περιβάλλον όπου ζει και εργάζεται ο άνθρωπος, δεδομένου ότι αποτελεί έναν από τους βασικούς προσδιοριστικούς παράγοντες καλής υγείας. Προσανατολισμός και στόχος της υποενότητας είναι να κάνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να κατανοήσουν πλήρως το βασικό περιεχόμενο της περιβαλλοντικής υγείας και τις επιπτώσεις της εργασίας και του περιβάλλοντος στην υγεία του πληθυσμού. Αρχικά, εξετάζεται η ρύπανση των τριών περιβαλλοντικών τμημάτων (του αέρα, του εδάφους και του νερού), τα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισής της. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα χαρακτηριστικά του ατμοσφαιρικού αέρα, των υδάτων και του εδάφους, στον θόρυβο, τον φωτισμό και την επίδραση της ηλιακής ακτινοβολίας και στον τρόπο με τον οποίο αυτά συσχετίζονται με τη ζωή στον πλανήτη. Η εστίαση αφορά κυρίως τους παράγοντες που επιμολύνουν (όπως πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ηχορύπανση, επιμόλυνση υδάτων, βιολογική ρύπανση κ.ά.) και πώς αυτοί επιδρούν αρνητικά στην υγεία του ανθρώπου.

Επιπλέον, αναλύονται πιθανοί εργασιακοί κίνδυνοι και θέματα ασφάλειας της εργασίας (όπως τα επαγγελματικά νοσήματα και τα ατυχήματα) που σχετίζονται με τον χώρο υγείας, όπου θα κληθούν να εργαστούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες και αφορούν τους/τις ίδιους/-ες αλλά και τους/τις ασθενείς. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται πρακτικές και πολιτικές φίλιες προς το περιβάλλον και προς το άτομο, όπως ο σωστός διαχωρισμός και η μείωση ιατρικών αποβλήτων, η διαχείριση αιχμηρών νοσοκομειακών αντικειμένων, η ορθολογική χρήση ενέργειας κ.ά., ενώ οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκπαιδευθούν σε διαδικασίες τακτικού καθαρισμού και απολύμανσης χώρων και αντικειμένων, στη σωστή χρήση καθαριστικών και απολυμαντικών, αερισμού των χώρων κ.ά.

Συνολικά, αυτή η μαθησιακή υποενότητα αποτελεί τη βάση για τη δημιουργία ασφαλών χώρων για την πρόληψη ασθενειών, με σκοπό την υγεία τόσο των σημερινών όσο και των μελλοντικών γενεών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές Υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Christine, C., Berdell, F. & Gerard, T. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (2η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Σ. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος* (2η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα.
3. Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο Χώρο του Νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.
4. Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.1.ΣΤ • ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην απόκτηση των απαραίτητων ειδικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την παροχή αποτελεσματικής βοήθειας με ασφάλεια σε επείγουσες καταστάσεις. Αποτελείται από θεωρητικό και εργαστηριακό σκέλος. Ειδικότερα, στο θεωρητικό μέρος παρέ-

χονται οι γνώσεις σχετικά με τις βασικές έννοιες των πρώτων βοηθειών, όπως είναι η ασφαλής προσέγγιση του πάσχοντα, ο αλγόριθμος των πρώτων βοηθειών, η εκτίμηση της κατάστασης και η διαλογή των ασθενών (triage) στον τόπο συμβάντος ή στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, καθώς και οι ιδιαιτερότητες στην αντιμετώπιση βρεφών και παιδιών. Αναλύονται τα επείγοντα περιστατικά και η αντιμετώπισή τους, όπως τα σχετικά με το κυκλοφορικό και το αναπνευστικό σύστημα, τα εγκαύματα, οι δηλητηριάσεις και τα δήγματα, οι κακώσεις του μυοσκελετικού συστήματος. Επίσης, παρουσιάζονται οι κατευθυντήριες οδηγίες για την εφαρμογή της καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης και οι διασωστικές τεχνικές σε περίπτωση σοκ (shock), απώλειας συνείδησης, πνιγμού και πνιγμονής, καθώς και η τοποθέτηση αεραγωγού για άμεσο αερισμό. Γίνεται ειδική αναφορά για την αντιμετώπιση μαζικών καταστροφών (εφαρμογή σεναρίων), σε περιπτώσεις απεγκλωβισμού από αυτοκίνητο και στους ειδικούς τρόπους μετακίνησης πάσχοντα. Τέλος, στο πρακτικό σκέλος, γίνεται εξάσκηση στην παροχή πρώτων βοηθειών σε κάθε έκτακτο περιστατικό, όπως σε απώλεια συνείδησης, ηλίαση, θερμοπληξία, κρυοπαγήματα, υποθερμία, κρίση άσθματος και άλλα επείγοντα προβλήματα του αναπνευστικού, καρδιακό επεισόδιο, επιληψία, υπογλυκαιμία και αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διατυπώνουν τον αλγόριθμο των πρώτων βοηθειών, μελετώντας αντίστοιχα παραδείγματα έκτακτων περιστατικών.
- Περιγράφουν τις ενέργειες και τους χειρισμούς που εφαρμόζονται σε κάθε έκτακτο περιστατικό, εξετάζοντας τη σοβαρότητα της κατάστασης,
- Περιγράφουν τα βήματα της Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ) σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Διακρίνουν τους εσφαλμένους από τους ορθούς χειρισμούς των παρεχόμενων πρώτων βοηθειών αξιολογώντας το περιστατικό,
- Ταξινομούν το υλικό στο τμήμα επειγόντων περιστατικών, στο ασθενοφόρο ή στο φαρμακείο,
- Επιλέγουν τον τρόπο που ενεργούν, ανάλογα με τον πάσχοντα, το συμβάν και τη βαρύτητά του για όλα τα περιστατικά,
- Συνδυάζουν τους υπάρχοντες πόρους για την υποστήριξη όλων των εμπλεκόμενων σε ένα συμβάν,
- Εφαρμόζουν πρώτες βοήθειες στον ενήλικα, το βρέφος και το παιδί,
- Συμμετέχουν στη διαδικασία της διαλογής του περιστατικού στο τμήμα επειγόντων περιστατικών,
- Ελέγχουν για τυχόν επιπλοκές στο περιστατικό μετά την παρέμβασή τους,
- Επαληθεύουν τα αποτελέσματα των πράξεών τους,

- Ανταποκρίνονται επιτυχώς στα σενάρια προσομοίωσης έκτακτων περιστατικών,
- Αρνούνται την παροχή πρώτων βοηθειών, εάν δεν πληρούνται οι απαραίτητες προϋποθέσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Συνεργάζονται με τους/τις επαγγελματίες υγείας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν επείγουσες καταστάσεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Επείγον περιστατικό / Διαλογή ασθενών / Αιμορραγία / Καταπληξία / Απώλεια συνείδησης / Απινιδωτής / Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση / Κάταγμα / Πνιγμονή / Πολυτραυματίας / Έγκαυμα / Επιληπτική Κρίση.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ
2	ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ
3	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ SHOCK ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ
4	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ
5	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ
6	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ/-Η ΑΣΘΕΝΗ
8	ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Κείμενο αναφοράς

2.1.ΣΤ.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΤΕΠ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις κατάλληλες ενέργειες που εφαρμόζονται σε περιπτώσεις που απαιτούνται επείγουσες νοσηλευτικές παρεμβάσεις και παροχή πρώτων βοηθειών.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τη λειτουργία του ΤΕΠ, ενός βασικού τμήματος του νοσοκομείου που υποδέχεται επείγοντα περιστατικά, δηλαδή περιπτώσεις που χρήζουν άμεσης φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτής της υποενότητας θα λάβουν πληροφορίες για την αποτελεσματική εργονομία του ΤΕΠ, τον διαθέσιμο εξοπλισμό ανάλογα με τον τύπο ασθένειας ή

τραυματισμού που πρόκειται να αντιμετωπιστεί και τις ανάγκες στελέχωσης με διάφορες ειδικότητες επαγγελματιών υγείας.

Είναι σημαντικό ότι θα εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές διαλογής (triage) ασθενών, με αναφορά σε συγκεκριμένες κλίμακες διαλογής που χρησιμοποιούνται διεθνώς και στην Ελλάδα. Ειδικότερα, θα μάθουν να αξιολογούν τη βαρύτητα της κατάστασης του/της ασθενούς και να προβαίνουν σε ταξινόμηση ανάλογα με τα προβλήματα που διακρίνουν (απειλητική, επείγουσα και μη επείγουσα), ώστε να δοθεί η κατάλληλη προτεραιότητα στους/στις ασθενείς που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, αλλά και να επιτευχθεί η καλύτερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων στο ΤΕΠ (ανθρώπινου δυναμικού, εξοπλισμού και υλικοτεχνικής υποδομής, χρόνου).

Η ταξινόμηση γίνεται με χρήση χρωματικών ή αριθμητικών κωδικών, ανάλογα με το σύστημα διαλογής που εφαρμόζεται. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να εφαρμόζουν τον αλγόριθμο ABCDE με στόχο την ασφαλή και άμεση αντιμετώπιση του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.2 | ΒΑΣΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα έχει ως αντικείμενο τη Βασική Υποστήριξη της Ζωής (Basic Life Support, BLS). Ειδικότερα, στο πλαίσιο της υποενότητας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη θεωρία και την πρακτική άσκηση που σχετίζεται με την έγκαιρη αναγνώριση βασικών απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων, καθώς και την άμεση αντιμετώπισή τους με εφαρμογή της τεχνικής της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να ακολουθούν τα βήματα και την τεχνική της πρωταρχικής εκτίμησης ενός/μίας τραυματία, θα γνωρίσουν τη διαδικασία και τις αρχές ιεράρχησης της βαρύτητας των απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων και θα μπορούν να οργανώσουν τα βήματα της δευτεροβάθμιας εκτίμησης των ασθενών. Η κατανόηση της πρακτικής εφαρμογής της ΚΑΡΠΑ θα δώσει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις ικανότητες διαχείρισης του/της ασθενούς σε περίπτωση επιδείνωσης της κατάστασής του/της, με στόχο τη βελτίωση της έκβασης.

Στην υποενότητα αυτή θα αναπτυχθούν με σαφήνεια και ακρίβεια τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται στην ΚΑΡΠΑ, σύμφωνα πάντα με τις πρόσφατες οδηγίες που αναφέρονται στην ασφαλή προσέγγιση του/της ασθενούς, στον έλεγχο της αντίδρασής του/της, στην κλήση για βοήθεια, στην απελευθέρωση του αεραγωγού και στον έλεγχο της αναπνοής, καθώς και στον τρόπο και τον αριθμό των θωρακικών συμπιέσεων και αναπνοών διάσωσης που απαιτούνται.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να διακρίνουν τον φυσιολογικό από τον παθολογικό τύπο αναπνοής και τους παράγοντες που μπορεί να προκαλέσουν προβλήματα. Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα σημεία που υποδηλώνουν καρδιακή ανακοπή και θα εξοικειωθούν με τη χρήση του αυτόματου ή του χειροκίνητου (όπου υπάρχει) απινιδωτή.

2.1.ΣΤ.3 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΣΕ SHOCK ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΟΥΣ ΜΕ ΑΠΩΛΕΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

Σε αυτή την υποενοότητα, και συγκεκριμένα στο πρώτο μέρος της, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη διαχείριση ασθενή σε σοκ (shock) ή καταπληξία. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τα είδη του shock (καρδιογενές, υποογκαιμικό, νευρογενές, σηπτικό και μεικτό) και τα βασικά αίτια πρόκλησής του. Ακόμη, θα μάθουν τους τρόπους αναγνώρισης και διαχείρισης μιας μεγάλης αιμορραγίας που οδηγεί σε shock. Ακόμη, στην περίπτωση ενός νευρογενούς shock, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να αναγνωρίσουν τραυματισμό που προϋπάρχει και να οργανώσουν με ασφάλεια τη μεταφορά και διαχείριση του/της ασθενούς, αποφεύγοντας την πρόκληση ιατρογενούς βλάβης.

Ιδιαίτερα θα τονιστεί ότι σε περίπτωση shock είναι σημαντικές η διασφάλιση του αεραγωγού και η υποστήριξη της αναπνοής του/της ασθενούς. Παράλληλα, θα γίνει απόλυτα σαφές ότι κατά τη διαφορική διάγνωση του shock, η κλινική εικόνα του/της ασθενούς έχει ιδιαίτερη σημασία. Στο πλαίσιο αυτής της υποενοότητας, και συγκεκριμένα στο δεύτερο μέρος της, θα αναπτυχθεί και η κατάσταση της λιποθυμίας και της απώλειας συνείδησης γενικότερα. Μέσα από τη θεωρία, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να διακρίνουν την κατάσταση αυτή από μία επιληπτική κρίση.

Επίσης, θα αναλυθεί η άμεση παρέμβαση που είναι αναγκαία να γίνει σε περίπτωση επείγουσας νόσου. Ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση αυτή έχουν οι μέθοδοι αναγνώρισης των κλινικών σημείων και συμπτωμάτων του/της ασθενούς, τα αίτια που οδήγησαν στην κατάσταση αυτή, αλλά και η διενέργεια του απαιτούμενου εργαστηριακού ελέγχου, καθώς και η λήψη του ιστορικού του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.4 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΝΙΓΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΠΝΙΓΜΟΥ

Στην παρούσα εκπαιδευτική υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν την πνιγμονή από τον πνιγμό, δύο έννοιες που συχνά συγχέονται. Ειδικότερα, θα μπορούν να εντοπίσουν την οξεία απόφραξη των αεραγωγών, η οποία διαφέρει ως προς το αίτιο, στις δύο προαναφερθείσες περιπτώσεις, ανάμεσα σε ενήλικες και παιδιά, στα οποία συχνά προκαλείται από κάποιο αντικείμενο και όχι από φαγητό, όπως συμβαίνει στους ενήλικες. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν την κλινική εικόνα της πνιγμονής και να διακρίνουν την πλήρη από τη μερική απόφραξη του αεραγωγού. Ακόμη, θα γνωρίσουν τις μεθόδους αντιμετώπισης της πνιγμονής, ανάλογα με το αν ο/η ασθενής επικοινωνεί ή όχι. Επιπροσθέτως, θα εξοικειωθούν με τη χρήση ειδικών συσκευών που μπορεί να βοηθήσουν τον/την επαγγελματία υγείας να εφαρμόσει ειδικό χειρισμό (λαβή Heimlich), καθώς και τις διαφορές εφαρμογής του χειρισμού σε ενήλικες και σε παιδιά.

Όσον αφορά τη διαχείριση του πνιγμού, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τις μεθόδους αντιμετώπισής του και την παροχή φροντίδας σε ασθενή με συμπτώματα πνιγμού, είτε αμέσως μετά τη διάσωσή του/της είτε κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του/της.

Στο πλαίσιο του εργαστηριακού μέρους της υποεπάρκειας, θα γίνει εφαρμογή των τεχνικών αυτών, με στόχο την εξοικείωση των εκπαιδευόμενων και την απόκτηση των κατάλληλων δεξιοτήτων αντιμετώπισης των καταστάσεων πνιγμονής και πνιγμού.

2.1.ΣΤ.5 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΥΤΡΑΥΜΑΤΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις βασικές αρχές διαχείρισης του/της πολυτραυματία.

Τονίζεται η σημαντικότητα της ασφάλειας πεδίου, περιγράφεται η διαδικασία βασικής εκτίμησης και η εφαρμογή του αλγορίθμου ABCDE σε αυτή την κατηγορία ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι τα πρώτα 5 λεπτά αφιερώνονται στην εξασφάλιση του αεραγωγού, στον αερισμό του/της ασθενούς και στον έλεγχο της κυκλοφορίας, καθώς και ότι ο/η αιμοδυναμικά ασταθής πολυτραυματίας πάσχει από αιμορραγική καταπληξία μέχρι να αποδειχθεί το αντίθετο. Επίσης στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, θα έρθουν σε επαφή με τη διερεύνηση του/της ασθενούς για κρυφές εστίες αιμορραγίας όπως στην κοιλιακή χώρα, στην υπεζωκοτική κοιλότητα, στον οπισθοπεριτοναϊκό χώρο και στην πύελο. Θα γνωρίσουν την επανεκτίμηση και επανεξέταση του/της ασθενούς, τόσο κατά τη διάρκεια της ανάνηψης όσο και γενικότερα κατά τη νοσηλεία του/της στο νοσοκομείο, για να διασφαλισθεί ότι κάθε κάκωση θα διαγνωσθεί. Καθ' όλη τη διάρκεια της αξιολόγησης και αντιμετώπισης του/της πολυτραυματία, είναι σημαντικό να λαμβάνεται κάθε απαραίτητο μέτρο για την αποφυγή ιατρογενούς ή αυτοπροκαλούμενης κάκωσης του νωτιαίου μυελού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν ότι η σπονδυλική στήλη (ΣΣ) θα πρέπει να παραμένει ακινητοποιημένη για λόγους προστασίας. Σημαντικό μέρος της υποεπάρκειας αποτελεί η εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τις βασικές αρχές μετακίνησης του/της τραυματία με υποψία κάκωσης ΣΣ, η οποία θα πρέπει να γίνεται έπειτα από σχεδιασμό και με τη βοήθεια τεσσάρων ή περισσότερων ατόμων, ανάλογα με το ύψος και το βάρος του/της ασθενούς.

2.1.ΣΤ.6 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΚΩΣΕΩΝ ΑΠΟ ΜΗΧΑΝΙΚΑ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ

Στην υποεπάρκεια αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν διάφορα είδη κακώσεων που προκαλούνται από εξωτερικούς φυσικούς ή/και μηχανικούς παράγοντες. Στο πλαίσιο αυτό, θα παρουσιαστούν τα βασικά χαρακτηριστικά για τις εκδορές, τις θλάσεις, τα διαστρέμματα, τα κατάγματα, τα εξάρθρωματά, τις βλάβες που προκαλούνται από δήγματα εντόμων, τα είδη κακώσεων από ξένα σώματα και, γενικότερα, τα διάφορα είδη τραυμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να διακρίνουν τα αίτια που προκαλούν διάφορους τύπους κακώσεων, ώστε να μπορούν ταυτόχρονα να εκτιμούν τη βαρύτητα της βλάβης και τον κίνδυνο για τη ζωή του/της ασθενούς, με απώτερο στόχο να μάθουν τους βασικούς τρόπους διαχείρισης κάθε κάκωσης. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν σε θεωρητικό επίπεδο τις κακώσεις που προκαλούνται

από φυσικά αίτια, όπως είναι η θερμότητα (έγκαυμα, θερμοπληξία), το ψύχος, ο ηλεκτρισμός κ.ά. Παράλληλα, θα μάθουν να διαχειρίζονται τα μεμονωμένα περιστατικά, καθώς και εκείνα που είναι αποτέλεσμα μιας μαζικής καταστροφής.

Στην υποεπάρκεια αυτή, θα γίνει ειδική αναφορά στη διαχείριση και τη φροντίδα ενός/μίας εγκαυματία στην επείγουσα φάση στο ΤΕΠ του νοσοκομείου ή σε δομή Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, καθώς και στη δευτερογενή διαχείριση στον νοσηλευτικό θάλαμο. Στο πλαίσιο του εργαστηριακού μέρους της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμμετάσχουν σε ασκήσεις για την εκτίμηση της έκτασης και του βάθους των εγκαυμάτων, καθώς και για την εφαρμογή ειδικών πρωτοκόλλων διαχείρισης και φροντίδας τους.

2.1.ΣΤ.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΟΣ ΣΕ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΟ/-Η ΑΣΘΕΝΗ

Οι πρώτες βοήθειες αποτελούν βασικό εφόδιο των επαγγελματιών υγείας που παρέχουν υπηρεσίες υγείας, όπως οι νοσηλευτές/-τριες. Στην υποεπάρκεια αυτή οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις βασικές γνώσεις παροχής πρώτων βοηθειών και χειρισμών αντιμετώπισης επείγουσών καταστάσεων στον χειρουργικό/-ή ασθενή. Ειδικότερα, θα μάθουν να εκτιμούν και να αντιμετωπίζουν την αιμορραγία σε διάφορα είδη τραύματος. Επίσης, θα μπορούν να διακρίνουν σημαντικές επείγουσες καταστάσεις που σχετίζονται με χειρουργικά προβλήματα, όπως η οξεία κοιλία.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την αναγνώριση συγκεκριμένων σημείων τα οποία υποδηλώνουν χειρουργικές καταστάσεις που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης (π.χ. θετικό σημείο Murphy ως άλγος στο δεξιό υποχόνδριο κατά την ψηλάφηση, θετικό σημείο Giordano ως ένδειξη κολικού του νεφρού). Ακόμη, θα εκπαιδευθούν στην αντιμετώπιση της αναπνευστικής δυσχέρειας των χειρουργικών ασθενών, συμμετέχοντας σε διάφορες διαδικασίες, όπως τη χορήγηση οξυγόνου με διάφορες συσκευές, τον αερισμό με Ambu, τη συμμετοχή σε επείγουσα διασωλήνωση κ.ά. Επίσης, θα εκπαιδευθούν στην τοποθέτηση ρινογαστρικού καθετήρα σε επείγουσα κατάσταση, θα μάθουν να εφαρμόζουν φλεβοκέντηση, να χορηγούν υγρά και φάρμακα ακολουθώντας τις ιατρικές οδηγίες κ.ά.

Τέλος, στη διάρκεια αυτής της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν τους ενδεδειγμένους τρόπους διαχείρισης συγκεκριμένων επείγουσων χειρουργικών περιπτώσεων όπως, για παράδειγμα, της κοιλιακής αιμορραγίας και του πυελικού άλγους, των εκχυμώσεων στο σώμα μιας γυναίκας και των τραυματισμών με αντικείμενο, που ενδεχομένως υποδηλώνουν περιστατικά βίας εντός της οικογένειας, σεξουαλική κακοποίηση κ.ά.

2.1.ΣΤ.8 | ΔΗΛΗΤΗΡΙΑΣΕΙΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπάρκεια παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με την αντιμετώπιση περιστατικών εκούσιας ή ακούσιας δηλητηρίασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τα αίτια

των δηλητηριάσεων (φάρμακα, είδη οικιακής χρήσης, γεωργικά φάρμακα, τροφές, φυτά κ.ά.) και τους κύριους στόχους αντιμετώπισης της δηλητηρίασης, που περιλαμβάνουν την αποτροπή απορρόφησης της ουσίας από τον οργανισμό, την εξουδετέρωση της ουσίας (χορήγηση αντιδότη), την επιτάχυνση της αποβολής της και τη συμπτωματική αγωγή.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι πιθανές οδοί λήψης της ουσίας/δηλητηρίου (πεπτική, αναπνευστική, δέρμα, παρεντερική) καθώς αυτοί καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό τον τρόπο απομάκρυνσης της ουσίας από τον οργανισμό. Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφεται η συμπτωματολογία των δηλητηριάσεων από την πεπτική οδό και τα σημεία απορρόφησής τους (στομάχι, 12δάκτυλο, λεπτό έντερο). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους τρόπους απομάκρυνσης της ουσίας από τον οργανισμό και την κένωση του στομάχου (γαστρικές πλύσεις, χορήγηση ενεργού άνθρακα, έμετος) καθώς και στις αντενδείξεις των γαστρικών πλύσεων (λήψη καυστικών/διαβρωτικών ουσιών, παρουσία σπασμών, κωματώδης κατάσταση κ.ά.). Ειδική αναφορά θα γίνει στην αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων από το αναπνευστικό, όπου η υποστήριξη των ζωτικών λειτουργιών και η εφαρμογή της ΚΑΡΠΑ είναι απαραίτητη.

Επίσης, θα παρουσιαστούν οι βασικές ενέργειες αντιμετώπισης των δηλητηριάσεων από οινόπνευμα, από τροφές (έμετος, ενεργός άνθρακας, ενυδάτωση) και μέσω του δέρματος (αφαίρεση ενδυμάτων, σχολαστική καθαριότητα).

Με την ολοκλήρωση της τελευταίας υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις καταστάσεις δηλητηρίασης, να παρέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες στο Κέντρο Δηλητηριάσεων και να εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο αντιμετώπισης επείγουσών καταστάσεων, συνεπικουρώντας στη διαδικασία των γαστρικών πλύσεων.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
2. Karutz, H. & Buttlar, M. von (2015). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Εκδόσεις Παρισιάνου.
3. Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες – Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Συμπληρωματικές

1. Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Επειγόντων Περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Τμήμα Εκπαίδευσης.
2. Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες Βοήθειες στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Παπαλεξανδρής, Σ. (2012). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
4. ΕΚΑΒ. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

2.2 • ΕΞΑΜΗΝΟ Β΄

2.2.A • ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές νοσηλευτικής φροντίδας για την αντιμετώπιση ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα υγείας. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές ασηψίας, απολύμανσης και απορρύπανσης για τον έλεγχο των λοιμώξεων. Η ενότητα πραγματεύεται μεθόδους άσηπτης τεχνικής υγειονομικού υλικού (επιδεσμικό υλικό, εργαλείων, προστατευτικού εξοπλισμού), καθώς και άλλου εξοπλισμού για τη διενέργεια ιατρικών πράξεων που απαιτούν άσηπτη τεχνική. Στο θεωρητικό σκέλος αναπτύσσεται η απόκτηση των αναγκαίων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων, ώστε να εφαρμόζουν, με επίβλεψη ή κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη, τις ενδεδειγμένες ενέργειες στο πλαίσιο των απαιτούμενων παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα του αναπνευστικού, του πεπτικού, του καρδιαγγειακού, του ουροποιητικού, του μυοσκελετικού και του νευρικού συστήματος. Επίσης, παρουσιάζονται οι αρχές φροντίδας χειρουργικών ασθενών και ασθενών με έγκαυμα, τραχειοστομία, ακρωτηριασμό, έλξη ή γύψινο επίδεσμο, με διαταραχές των ενδοκρινών αδένων, των αισθητήριων οργάνων, του αίματος και της ούρησης, αλλά και η φροντίδα στο τελικό στάδιο της ζωής. Επίσης, στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας εφαρμόζονται οι αρχές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, παρεντερικά, με αλοιφές και κολλύρια.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Εκτιμούν τις βασικές ανάγκες και τα προβλήματα των ασθενών,
- Σχεδιάζουν εξατομικευμένη νοσηλευτική φροντίδα,
- Εφαρμόζουν τις αρχές άσηπτης τεχνικής κατά τη χρήση αποστειρωμένου υλικού,
- Διαχειρίζονται με ασφάλεια τον/την κλινήρη ασθενή, παρέχοντας νοσηλευτική φροντίδα για κάλυψη των βασικών του αναγκών,
- Οργανώνουν την εύρυθμη λειτουργία του εξοπλισμού του θαλάμου για την εξειδικευμένη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών (οξυγονοθεραπεία, αναρροφήσεις),
- Ελέγχουν τη λειτουργία της παροχής οξυγόνου και της αναρρόφησης,
- Κατονομάζουν τις οδούς χορήγησης των φαρμάκων (εντερικά και παρεντερικά),
- Αναγνωρίζουν τα προβλήματα από λάθος χορήγηση φαρμάκων,
- Εξοικειώνονται με την τεχνική χορήγησης φαρμάκων ενδομυϊκά, υποδόρια, ενδοδερμικά,
- Εφαρμόζουν την υγιεινή των χεριών για την πρόληψη των λοιμώξεων,

- Εφαρμόζουν αποστειρωμένα γάντια,
- Αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές διαχείρισης των χειρουργικών ασθενών, μελετώντας τις ανάγκες τους,
- Εφαρμόζουν την προεγχειρητική, διεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα του/της ασθενούς,
- Αναγνωρίζουν πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές που αφορούν ασθενείς με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα,
- Εκτελούν βασικές νοσηλευτικές τεχνικές και ειδικές δεξιότητες στην ολιστική φροντίδα ασθενών με παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα, κατόπιν ανάθεσης από νοσηλεύτη/-τρια ή και με την επίβλεψή του/της,
- Καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες,
- Εξοικειώνονται με την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας ανάλογα με τις ανάγκες νοσηλείας του/της ασθενούς σε όλα τα επίπεδα Φροντίδας Υγείας (Πρωτοβάθμιο, Δευτεροβάθμιο, Τριτοβάθμιο).

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Πρόληψη λοιμώξεων / Χορήγηση φαρμάκων / Οξυγονοθεραπεία / Προαγωγή ατομικής υγιεινής / Τεχνικές μετακίνησης ασθενών / Εντερική και παρεντερική σίτιση / Παροχετεύσεις / Έλκη πίεσης / Περιεγχειρητική φροντίδα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (3), Εργαστήριο (4), Σύνολο (7).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ
2	ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
3	ΑΣΦΑΛΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ
4	ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
5	ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ
6	ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ
8	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ
9	ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ
10	ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.A.1 | ΠΛΑΝΟ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση της νοσηλευτικής διεργασίας και της εφαρμογής του πλάνου παροχής φροντίδας στον/στην ασθενή. Στόχος της είναι να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τη διαδικασία της νοσηλευτικής διεργασίας ως ένα σύνολο ενεργειών, αλληλένδετων δραστηριοτήτων, και να τη χρησιμοποιήσουν για την παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας. Στη συνέχεια της υποενότητας, αναλύονται τα πέντε στάδια-βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας και ειδικότερα: α) η εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς, β) η νοσηλευτική διάγνωση, γ) ο προγραμματισμός, δ) η εφαρμογή της νοσηλευτικής φροντίδας, ε) η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων που επιτεύχθηκαν. Ακολούθως, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της νοσηλευτικής διεργασίας, που είναι μια διαδικασία συστηματική, επικεντρώνεται σε στόχους και στο άτομο, προωθεί τη συμμετοχή του/της ασθενούς και μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο περιβάλλον του νοσοκομείου, όσο και σε υγιεινολογικές δομές της κοινότητας.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στην αξία της εφαρμογής του πλάνου φροντίδας, καθώς αυτό εξασφαλίζει την ποιότητα της φροντίδας ως μιας συνεργατικής διαδικασίας μεταξύ του/της νοσηλευτή/-τριας, των ασθενών και των άλλων μελών της ομάδας υγείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα υποενότητα, θα κατανοήσουν επιπλέον ότι η νοσηλευτική διεργασία είναι ένα εργαλείο για τον εντοπισμό προβλημάτων των ασθενών και θα αναπτύξουν τις κατάλληλες δεξιότητες συλλογής και καταγραφής πληροφοριών που αφορούν την κατάσταση υγείας των ασθενών (νοσηλευτικό ιστορικό, υποκειμενικά στοιχεία/δηλώσεις, αντικειμενικά στοιχεία/εργαστηριακά ευρήματα). Τέλος, θα καταστούν ικανοί/-ές να εφαρμόζουν το πλάνο φροντίδας, να θέτουν προτεραιότητες, να εκτελούν τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και να εκτιμούν τα αποτελέσματα σε σχέση με τους προσδοκώμενους στόχους.

2.2.A.2 | ΑΣΗΨΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΗ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα είναι θεμελιώδης για την παροχή ασφαλούς και ποιοτικής φροντίδας υγείας στους/στις ασθενείς, καθώς αποσκοπεί στην κατάρτιση των εκπαιδευόμενων αναφορικά με τα μέτρα πρόληψης που πρέπει να λαμβάνονται για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο νοσοκομείο, κατ' οίκον και στην κοινότητα. Στο θεωρητικό μέρος της υποενότητας, περιγράφονται οι κύριες κατηγορίες μικροοργανισμών που προκαλούν τις λοιμώξεις στους χώρους υγείας, όπως τα βακτήρια, οι ιοί και οι μύκητες. Ακολούθως, αναλύονται τα στάδια της λοίμωξης, η συμπτωματολογία τους, οι μηχανισμοί διασποράς των παθογόνων μικροοργανισμών και οι αμυντικοί μηχανισμοί του ανθρώπινου οργανισμού.

Ιδιαίτερη εστίαση θα δοθεί στην παρουσίαση των αλληλένδετων παραγόντων που σχηματίζουν τον κύκλο της λοίμωξης, καθώς η παρέμβαση, σε οποιονδήποτε από

αυτούς τους παράγοντες ή στην πορεία του κύκλου, είναι δυνατό να ανακόψει τη διασπορά και την εκδήλωση της λοίμωξης.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν τις εφαρμογές ασηψίας, αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, καθώς και τους κανόνες χρήσης του αποστειρωμένου υλικού. Επιπλέον, η εκμάθηση τεχνικών για την υγιεινή των χεριών και την εφαρμογή του προστατευτικού ατομικού εξοπλισμού, αλλά και οι αρχές πρόληψης και περιορισμού των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων στους χώρους υγείας, θα τους δώσουν βασικές γνώσεις και δεξιότητες για την προστασία των ίδιων, των ασθενών και των φροντιστών/-τριών. Για τη διδασκαλία της υποεπότητας προτείνεται η χρήση παραδειγμάτων και η εξάσκηση στην εφαρμογή μπλούζας, μάσκας και γαντιών, στη διαχείριση του ιματισμού και στην υγιεινή των χεριών.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να χρησιμοποιούν αποστειρωμένο ιματισμό και να εφαρμόζουν αρχές και μεθόδους άσηπτης τεχνικής κατά τη φροντίδα των ασθενών.

2.2.A.3 | ΑΣΦΑΛΗΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η χορήγηση φαρμάκων αποτελεί μια από τις πιο συχνές κλινικές διαδικασίες στον νοσηλευτικό χώρο και απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή και ευθύνη, καθώς κάθε φάρμακο έχει θεραπευτική δράση στον ανθρώπινο οργανισμό, σε συγκεκριμένη ποσότητα και μεσολαβήματα χορήγησης. Στην εν λόγω υποεπότητα περιγράφονται οι βασικές πληροφορίες για τα φαρμακευτικά σκευάσματα που πρέπει να γνωρίζει ο/η βοηθός νοσηλευτή/-τριας, τα απλά αναλγητικά φάρμακα και τις αρχές για την ασφαλή χορήγησή τους: δηλαδή να δοθεί το σωστό φάρμακο, στον/στη σωστό/-ή ασθενή, στη σωστή δόση, από τη σωστή οδό και τη σωστή ώρα, με τη σωστή καταγραφή, προσέγγιση και έλεγχο.

Στο πλαίσιο της υποεπότητας, θα περιγραφούν οι οδοί χορήγησης των φαρμάκων (τοπική, εντερική και παρεντερική) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία και τις τεχνικές χορήγησης των φαρμάκων από το στόμα, από το δέρμα (με επάλειψη ή ψεκασμό), υπογλώσσια, μέσω της αναπνευστικής οδού (ρινικά ή με εισπνοές), με οφθαλμική ή ωτική ενστάλαξη, από το ορθό, από τον κόλπο και, τέλος, μέσω ρινογαστρικού σωλήνα σίτισης. Ιδιαίτερη αναφορά δίνεται στην παρεντερική οδό χορήγησης που περιλαμβάνει την ενδοδερμική, υποδόρια, ενδομυϊκή και ενδοφλέβια έγχυση των φαρμάκων.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργαστηριακό μέρος της υποεπότητας θα εξοικειωθούν με τον υπολογισμό της δόσης, τους διαφορετικούς τύπους βελονών και συρίγγων, την προετοιμασία της σύριγγας για χρήση, τη διαδικασία διάλυσης και αναρρόφησης στείων διαλυμάτων από τα φιαλίδια/φύσιγγες, την ανάμειξη συμβατών φαρμάκων σε μια σύριγγα, καθώς και τις θέσεις για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου με στόχο την ασφαλή χορήγηση της φαρμακευτικής αγωγής.

2.2.A.4 | ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η οξυγονοθεραπεία περιλαμβάνει τη χορήγηση οξυγόνου, σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις για την αντιμετώπιση ή την πρόληψη της υποξυγοναιμίας. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στο να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τη διαδικασία της οξυγονοθεραπείας σε ασθενείς με ανεπαρκή πρόσληψη οξυγόνου (ανεπαρκή αερισμό). Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, περιγράφεται ο σκοπός της οξυγονοθεραπείας που είναι η αντιμετώπιση και η πρόληψη της υποξυγοναιμίας του/της ασθενούς σε οξείες ή χρόνιες καταστάσεις, η εξασφάλιση επαρκούς οξυγόνωσης, καθώς και οι βασικές αρχές χορήγησης του οξυγόνου (ενδείξεις χορήγησης, δοσολογία, παρενέργειες, τοξικότητα, τρόποι χορήγησης). Στη συνέχεια, αναλύεται η κλινική εικόνα (σημεία και συμπτώματα) της ανεπαρκούς οξυγόνωσης, γνώση ιδιαίτερα χρήσιμη για την αναπνευστική υποστήριξη των ασθενών στο μετέπειτα εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευόμενων (νοσοκομείο, κατ' οίκον παροχή φροντίδας, κοινότητα). Ακολουθώντας, στο πλαίσιο της υποενότητας περιγράφονται τα συστήματα χαμηλής και υψηλής ροής χορήγησης οξυγόνου και οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη χρήση του ροόμετρου και τις τεχνικές χορήγησης οξυγόνου με διάφορους τρόπους και, ειδικότερα, μέσω ρινικής κάνουλας, απλής μάσκας, μάσκας μερικής ή μη επανεισπνοής, μάσκας Venturi, μάσκας νεφελοποίησης, τέντας προσώπου και συσκευών μη επεμβατικού μηχανικού αερισμού.

Στο δεύτερο μέρος της υποενότητας, περιγράφονται οι τύποι των τεχνητών αεραγωγών (ενδοτραχειακός, ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση προπλάσμάτων και υλικών, θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στοματοφαρυγγικής ή και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα της «οξυγονοθεραπείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συνεπικουρούν στις διαδικασίες της αναπνευστικής υποστήριξης των ασθενών, στην περιποίηση της τραχειοστομίας, στην αναρρόφηση και στην προετοιμασία με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά του τροχήλατου νοσηλείας.

2.2.A.5 | ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Η ατομική υγιεινή αποτελεί την πρωτογενή φροντίδα του σώματος, η οποία εφαρμόζεται συστηματικά σε κάθε ασθενή ανεξάρτητα από το περιβάλλον φροντίδας (νοσοκομείο, δομές υπηρεσιών υγείας, κοινότητα). Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες σχετικά με την ατομική υγιεινή, τη φροντίδα του δέρματος και του σώματος, καθώς και την οργάνωση του θαλάμου νοσηλείας με τα απαραίτητα υλικά και ιματισμό, για την παροχή της φροντίδας.

Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, περιγράφονται οι κανόνες ατομικής υγιεινής και αναλύονται οι ενέργειες που περιλαμβάνονται στη διαδικασία της φροντίδας. Ειδικότερα αναλύεται η διαδικασία του λουτρού σώματος σε κατακεκλιμένο/-η ή μη ασθενή, το λούσιμο της κεφαλής, η καθαριότητα προσώπου (φροντίδα οφθαλ-

μών, ρινός, αυτιών, ξύρισμα, υγιεινή της στοματικής κοιλότητας, φροντίδα τεχνητής οδοντοστοιχίας και φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε μηχανικά αεριζόμενους/-ες ασθενείς), η φροντίδα νυχιών και η υγιεινή της περινεϊκής περιοχής.

Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τον προγραμματισμό της φροντίδας κατά τη διάρκεια της ημέρας, για τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στη διαδικασία της υγιεινής (λουτήρας, πετσέτες, νεφροειδή, τετράγωνα αδιάβροχα μιας χρήσης, σεντόνια κ.ά.) αλλά και για την προστασία της ιδιωτικότητας με τη χρήση παραβάν.

Στο δεύτερο μέρος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές που θα κληθούν να εφαρμόσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον στις δομές υγείας, με τη δημιουργία ομάδων, τη χρήση σεναρίων και την εξάσκηση σε προπλάσματα.

Συνολικά, με το πέρας της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να επιμελούνται την τοπική ή γενική καθαριότητα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και νοσηλευτικές τεχνικές.

2.2.A.6 | ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΛΙΝΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα επιδιώκει να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τις διαδικασίες επιμέλειας/φροντίδας της κλίνης των ασθενών και των τεχνικών που απαιτούνται για την ασφαλή μετακίνησή τους εντός του περιβάλλοντος φροντίδας (νοσοκομείο, κατ' οίκον, κοινότητα).

Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης ασθενούς, μια νοσηλευτική διαδικασία που έχει σκοπό να εξασφαλίσει στον/στην ασθενή άνεση, ασφάλεια και τις κατάλληλες προϋποθέσεις για πρόληψη πιθανών κινδύνων (λοιμώξεις, κατακλίσεις, πτώσεις). Ειδικότερα, αναλύεται το στρώσιμο κλίνης από ένα ή δύο άτομα, με περιπατητικό, κατακεκλιμένο/-η ή και χειρουργημένο/-η ασθενή. Επίσης, παρουσιάζονται οι ειδικές θέσεις τοποθέτησης των ασθενών στην κλίνη (ύπτια, πλάγια, υψηλή πλάγια, πρηνής, ημιπρηνής, καθιστική/fowler) και οι φάσεις χειρισμού των ασθενών (μεταφορές επί κλίνης, έγερση από ύπτια σε καθιστή θέση, μετακίνηση από κρεβάτι σε καρέκλα, ορθοστάτηση ασθενούς, βάδιση).

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τις τεχνικές μετακίνησης των ασθενών στον χώρο νοσηλείας τους (επί κλίνης, σε αναπηρικό αμαξίδιο, καρέκλα, φορείο) χειρωνακτικά ή με χρήση υποβοήθησης. Παρουσιάζονται τα μέσα υποβοήθησης, όπως ο γερανός οροφής, το υπόστρωμα μετακίνησης/ολίσθησης, η σανίδα/βάση μεταφοράς, το κάθισμα ανασήκωσης, καθώς και ο τρόπος χρήσης τους.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις βασικές αρχές κινησιολογίας και εργονομικού χειρισμού των ασθενών, επειδή η γνώση και εφαρμογή τους συμβάλλει στη μείωση των τραυματισμών ασθενών και νοσηλευτικού προσωπικού και βελτιώνει την εργασιακή ικανοποίηση των επαγγελματιών υγείας.

2.2.A.7 | ΘΡΕΨΗ ΚΑΙ ΣΙΤΙΣΗ

Η διατροφή παίζει σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της σωματικής και ψυχικής υγείας του ανθρώπινου οργανισμού. Η συγκεκριμένη υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση των νοσηλευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με προβλήματα διατροφής στο περιβάλλον του νοσοκομείου. Ειδικότερα, αναλύονται η εκτίμηση της θρέψης (συστηματική διαδικασία για την έγκαιρη ανίχνευση ατόμων σε κακό επίπεδο θρέψης) και η εφαρμογή των ενδεδειγμένων παρεμβάσεων διατροφικής φροντίδας, ώστε να επιτευχθεί το επιθυμητό επίπεδο θρέψης. Στη συνέχεια περιγράφονται η δυσθρεψία, η υποθρεψία, η σαρκοπενία, η δυσφαγία, η ευπάθεια, η νευρογενής ανορεξία και η βουλιμία, που περιλαμβάνονται στις διαταραχές της θρέψης. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σημασία της σωστής θρέψης, τους παράγοντες που την επηρεάζουν, τα σημεία των διατροφικών ελλειμμάτων, καθώς και τις διατροφικές ανάγκες των ασθενών ανάλογα με το υποκείμενο νόσημα και την ηλικιακή ομάδα στην οποία ανήκουν. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα είδη της τεχνητής σίτισης, που αναφέρεται στη χορήγηση θρεπτικών διαλυμάτων από την εντερική ή ενδοφλέβια (παρεντερική) οδό.

Στο εργαστηριακό μέρος της υποενότητας, αναπτύσσεται η διαδικασία της εντερικής διατροφής και οι οδοί χορήγησής της, δηλαδή από τη ρινική κοιλότητα (σίτιση μέσω ρινογαστρικού, ρινοδωδεκαδακτυλικού καθετήρα), την κοιλιακή χώρα (σίτιση μέσω γαστρικού καθετήρα) και τη σίτιση μέσω νηστιδικού καθετήρα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασκηθούν στη χρήση του ρινογαστρικού καθετήρα (levin), την προετοιμασία των υλικών, την προετοιμασία του/της ασθενούς, την εισαγωγή, την πλύση και την αφαίρεση του ρινογαστρικού ή του εντερικού καθετήρα.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να υποστηρίξουν διαιτητικά τον/την ασθενή και να διαχειρίζονται τις διαδικασίες σίτισης και πρόσληψης τροφής και υγρών, όταν αυτός/-ή αδυνατεί να τις εκτελέσει.

2.2.A.8 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΟΥΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΕΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζονται οι λειτουργίες της απέκκρισης και της κένωσης του εντέρου με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες αναφορικά με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών αυτών. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται αδρά η ανατομία και φυσιολογία του νεφρικού και ουροποιητικού συστήματος, οι πιο σημαντικές διαταραχές της ούρησης (ανουρία, ολιγουρία, πολυουρία, δυσουρία, συχνουρία, αιματουρία, επιτακτικότητα, αποφρακτική ούρηση), καθώς και οι βασικές αρχές του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης.

Στη συνέχεια, δίνεται έμφαση στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με τη διαδικασία τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροδοχείου, τις τεχνικές τοποθέτησης και αφαίρεσης ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, την περιποίηση και έκπλυση του ουροκαθετήρα και τη λήψη δείγματος ούρων.

Αντίστοιχα, στο δεύτερο μέρος της υποεπένετης, παρουνιάζεται αδρά η ανατομία του πεπτικού συστήματος, η διαδικασία της κένωσης του εντέρου και οι παράγοντες που την επηρεάζουν (διατροφή, λήψη υγρών, ηλικία, λήψη φαρμάκων, παθολογικές καταστάσεις, δραστηριότητα/άσκηση, ψυχολογικοί παράγοντες). Αναλύονται τα παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, οι διαταραχές στη λειτουργία του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων, οι εντεροστομίες), καθώς και η σημασία, οι βασικές αρχές και οι τύποι του υποκλυσμού.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με δυσκοιλιότητα, με ακράτεια κοπράνων, με τη λήψη δείγματος κοπράνων, με τη χορήγηση υπόθετου, με την εφαρμογή σωλήνα ορθού/σωλήνα αερίων και με την εφαρμογή της σκωραμίδας.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη μαθησιακή υποεπένετη, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να φροντίζουν τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης σε ασθενείς με διαταραχές της ούρησης και κενώσεων.

2.2.A.9 | ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Τα έλκη πίεσης ορίζονται ως οι τοπικές βλάβες του δέρματος ή και των υποκείμενων ιστών που προκαλούνται εξαιτίας δυνάμεων πίεσης και τριβής ή και συνδυασμού αυτών. Η παρούσα μαθησιακή υποεπένετη αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με την κατάλληλη νοσηλευτική φροντίδα των ελκών πίεσης (κατακλίσεων) στο περιβάλλον του νοσοκομείου, κατ' οίκον ή σε δομές υγείας στην κοινότητα. Παρουσιάζονται οι ενδογενείς παράγοντες κινδύνου για τη δημιουργία των κατακλίσεων, όπως είναι η ηλικία, η μειωμένη κινητικότητα και αισθητικότητα, η ακράτεια ούρων και κοπράνων, οι διαταραχές θρέψης, τα υποκείμενα νοσήματα κ.ά. και οι εξωγενείς παράγοντες, όπως είναι η πίεση, η τριβή, η διάτμηση και η υγρασία.

Επιπλέον, αναλύονται τα στάδια των κατακλίσεων, τα χαρακτηριστικά τους, καθώς και τα είδη των επιθεμάτων που χρησιμοποιούνται για τη θεραπεία τους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εξοικείωση των εκπαιδευόμενων με τα υλικά περιποίησης της κατάκλισης και τη διαδικασία φροντίδας της, μέσω του καθαρισμού, της έκπλυσης και της αλλαγής των αποστειρωμένων επιθεμάτων, καθώς αποτελούν τη βάση για την αντιμετώπιση των βλαβών. Είναι σημαντικό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά τα μέτρα πρόληψης των κατακλίσεων, που περιλαμβάνουν τη διατήρηση του δέρματος στεγνού και καθαρού, τη διατροφική ενίσχυση των ασθενών, την επαρκή ενυδάτωση, την αλλαγή θέσεων σε τακτικά χρονικά διαστήματα και τη διατήρηση του ιματισμού της κλίνης στεγνού, καθαρού και χωρίς πτυχώσεις.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένετης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να κινητοποιούν τους/τις ασθενείς με κατάλληλους χειρισμούς, ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθήματος και κατακλίσεων, να εφαρμόζουν φροντίδα δέρμα-

τος με άσηπτους χειρισμούς και τις κατάλληλες τεχνικές αποσυμπίεσης, με βάση τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα πρόληψης και θεραπείας των ελκών.

2.2.A.10 | ΠΕΡΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς που θα υποβληθούν ή υποβλήθηκαν σε χειρουργική επέμβαση ή βρίσκονται στο στάδιο της αποκατάστασης. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται οι πιο συχνά χρησιμοποιούμενοι όροι και έννοιες που συναντώνται κατά τη διάρκεια της νοσηλείας και των θεραπευτικών παρεμβάσεων σε ένα χειρουργικό τμήμα. Ειδικότερα, θα γίνει αναφορά στις έννοιες/όρους: υποξία, υποξαιμία, αιμορραγία, ατελεκτασία, υποθερμία, αναισθησία, χειρουργική επέμβαση, εκσπλάχνωση και έμβολο.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η περιεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα, η οποία διακρίνεται σε: προεγχειρητική, με στόχο την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση· διεγχειρητική, που αφορά την παροχή φροντίδας κατά την παραμονή στη χειρουργική αίθουσα και την ανάνηψη· και μετεγχειρητική, η οποία εκτείνεται από την έξοδο του/της ασθενούς έως την πλήρη αποκατάστασή του/της.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της εν λόγω υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία προετοιμασίας του/της ασθενούς (σωματική, ψυχολογική, εργαστηριακών εξετάσεων), με τη διαδικασία παραλαβής του/της στο νοσηλευτικό τμήμα μετά το χειρουργείο και με τη φροντίδα στο στάδιο της αποκατάστασης.

Συνολικά, με το πέρας της μαθησιακής αυτής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αναφέρουν αρμοδίως πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές, να παρακολουθούν/ελέγχουν τη λειτουργία και βατότητα των παροχετεύσεων, να καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά και να καταγράφουν τις ενδείξεις στα ειδικά νοσηλευτικά έντυπα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ. Ε., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική Θεωρία – Εργαστήριο Β' & Γ' ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

2.2.B • ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων των εκπαιδευομένων για την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με χειρουργικές παθήσεις. Παρουσιάζονται παθήσεις και ειδικές καταστάσεις, η αντιμετώπιση των οποίων συνδέεται με τις σύγχρονες προσεγγίσεις της χειρουργικής. Ειδικότερα, παρουσιάζονται οι αρχές της προεγχειρητικής, περιεγχειρητικής και μετεγχειρητικής φροντίδας, ενώ έμφαση δίνεται στα αίτια, τη φυσική εξέλιξη, την κλινική εικόνα, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη νοσηλευτική φροντίδα των χειρουργικών παθήσεων. Επίσης, επεξηγούνται θέματα χειρουργικών λοιμώξεων και μετεγχειρητικών επιπλοκών γενικότερα, διαχείρισης τραυμάτων και εγκαυμάτων, διαταραχών της ισορροπίας ύδατος και ηλεκτρολυτών, διαταραχών της οξεοβασικής ισορροπίας, αιμορραγιών και καταπληξίας (shock), εντερικής και παρεντερικής διατροφής και αναλύονται οι αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για την ανακούφιση και ολοκληρωμένη φροντίδα του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς. Οι κυριότερες χειρουργικές παθήσεις αναλύονται θεωρητικά ανά σύστημα και παρουσιάζονται οι απαιτούμενες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη διαχείριση του/της χειρουργικού/-ής ασθενούς σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διακρίνουν τις κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων (καθαρή, καθαρή-μολυσμένη, μολυσμένη, ρυπαρή ή σηπτική),
- Προετοιμάζουν τον υλικοτεχνικό εξοπλισμό για την εκτέλεση κάθε χειρουργικής πράξης,
- Αξιολογούν την κατάσταση υγείας των ασθενών κατά την προεγχειρητική, περιεγχειρητική και μετεγχειρητική φάση,
- Περιγράφουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για χειρουργική επέμβαση,
- Οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση,
- Εφαρμόζουν δεξιότητες φροντίδας στον/στη χειρουργημένο/-η ασθενή ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας,
- Αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες και επιπλοκές,
- Εφαρμόζουν μέτρα πρόληψης των μετεγχειρητικών επιπλοκών,
- Εφαρμόζουν απλές επιδέσεις και ακινητοποιήσεις,
- Εκτελούν τις διαδικασίες φροντίδας/νοσηλείας του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας,
- Εφαρμόζουν τους κανόνες ασηψίας – αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων,
- Επικουρούν τους/τις ασθενείς στην έγερση και βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις, διευκολύνοντας τη διαδικασία της αποκατάστασης,
- Υποστηρίζουν τις ικανότητες των ασθενών, ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας,
- Ενδυναμώνουν τους/τις ασθενείς και τους/τις άτυπους/-ες φροντιστές/-τριες, εφαρμόζοντας τις οδηγίες της διεπιστημονικής ομάδας υγείας,
- Αξιολογούν την ψυχολογική κατάσταση των χειρουργικών ασθενών,
- Χρησιμοποιούν τις κατάλληλες τεχνικές ψυχολογικής υποστήριξης και αποκλιμάκωσης του στρες σε όλα τα στάδια της φροντίδας του/της ασθενούς.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Πόνος / Προεγχειρητική φροντίδα / Διεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητικές επιπλοκές και φροντίδα / Παροχετεύσεις / Προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά / Χειρουργικές λοιμώξεις / Υγρά και ηλεκτρολύτες / Φροντίδα εγκαυματικής περιοχής.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ
2	ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ
5	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ
6	ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ
7	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
8	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.B.1 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες σχετικά με τους τρόπους και τις κατάλληλες τεχνικές διαχείρισης του πόνου που βιώνει ο/η ασθενής κατά την περίοδο, πριν και μετά τη χειρουργική επέμβαση στο νοσηλευτικό τμήμα. Ο πόνος αποτελεί την υποκειμενική απάντηση του οργανισμού σε σωματικούς και ψυχολογικούς επιβαρυντικούς παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με τον/την ασθενή, τους/τις επαγγελματίες υγείας και το κλινικό περιβάλλον φροντίδας.

Στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι μορφές και η κατηγοριοποίηση του πόνου (οξύς, χρόνιος, αλγαισθητικός, νευροπαθητικός, ψυχογενής, πόνος από μέλος φάντασμα), καθώς και οι απλές/μονοδιάστατες κλίμακες αξιολόγησής του (οπτική αναλογική κλίμακα, αριθμητική, διαγράμματα με απεικόνιση του ανθρώπινου σώματος, κλίμακες με σκίτσα προσώπων, κλίμακες με εικόνες). Στο πλαίσιο των τεχνικών διαχείρισης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την παρατήρηση και καταγραφή των σημείων και χαρακτηριστικών του πόνου (έναρξη, διάρκεια, συχνότητα, ένταση) και τη συνεπικουρία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας στην εκπαίδευση του/της ασθενούς σε μη φαρμακολογικές τεχνικές αντιμετώπισης του πόνου (χαλάρωση, καθοδηγούμενη νοερή απεικόνιση, μουσικοθεραπεία, απόσπαση της προσοχής, ήρεμο περιβάλλον, χαμηλός φωτισμός, ικανοποιητική θερμοκρασία κ.ά.). Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα πολιτισμικά χαρακτηριστικά των ασθενών, καθώς αυτά δυνητικά μπορούν να επηρεάσουν την αντίδραση στον πόνο (εθνική καταγωγή, θρησκεία κ.ά.).

Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να χορηγούν με ασφάλεια την αναλγητική αγωγή, να εφαρμόζουν παρεμβάσεις για μείωση των ανεπιθύμητων ενεργειών των αναλγητικών (γαστρεντερικές διαταραχές, δυσκοιλιότητα) και να χρησιμοποιούν απλές τεχνικές αποκλιμάκωσης.

2.2.B.2 | ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα «Προεγχειρητική φροντίδα», οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες απαραίτητες για την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση. Η παροχή προεγχειρητικής φροντίδας αρχίζει όταν ο/η ασθενής προγραμματίζεται για χειρουργική επέμβαση και περατώνεται με τη μεταφορά του/της ασθενούς στο χειρουργείο. Στο πλαίσιο της παρούσας υποενότητας, η διδασκαλία επικεντρώνεται στην εκμάθηση των μεθόδων της σωματικής/φυσικής και ψυχολογικής προετοιμασίας του/της ασθενούς. Ειδικότερα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες της προεγχειρητικής φροντίδας, δηλαδή την προετοιμασία του εντέρου (κένωση με υπακτικά per os ή υποκλυσμό), την κένωση της ουροδόχου κύστης (αν απαιτείται τοποθέτηση καθετήρα κύστεως), την προετοιμασία του δέρματος (επιμελής καθαρισμός της περιοχής με αντισηπτικό διάλυμα, απομάκρυνση των τριχών από το εγχειρητικό πεδίο με ειδική μηχανή) και αφαίρεση από τον/την ασθενή κάθε προσθετικού αντικειμένου (κοσμήματα ή αντικείμενα αξίας παραδίδονται στους συγγενείς ή φυλάσσονται σε ασφαλές μέρος, τεχνητές οδοντοστοιχίες ή τεχνητά μέλη ή φακοί επαφής, αφαιρούνται).

Επιπλέον, ο/η βοηθός νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στο μετέπειτα εργασιακό του/της περιβάλλον (νοσοκομείο, χειρουργικές κλινικές) είναι υπεύθυνος/-η, να βοηθήσει τον/την ασθενή να αφαιρέσει τα ρούχα του και να φορέσει χειρουργική ένδυση (ρόμπα, πουκαμίσια, σκούφο, αντιεμβολικές κάλτσες αν απαιτείται), να βεβαιωθεί ότι ο/η ασθενής φέρει βραχιόλι αναγνώρισης και να αφαιρέσει το βερνίκι νυχιών ή τεχνητά νύχια για τον έλεγχο και τη σωστή καταγραφή του κορεσμού οξυγόνου στο αίμα κατά τη διάρκεια της επέμβασης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται, στην προεγχειρητική φροντίδα ηλικιωμένων ασθενών και παιδιών.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν και να οργανώνουν την προετοιμασία του/της ασθενούς για τη χειρουργική επέμβαση.

2.2.B.3 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην εφαρμογή του πλάνου φροντίδας σε χειρουργημένους/-ες ασθενείς και τις διαδικασίες επιμέλειας της χειρουργικής κλίνης. Η διεγχειρητική φροντίδα ξεκινά όταν ο/η ασθενής εισάγεται στη χειρουργική αίθουσα και τελειώνει με τη μεταφορά του/της στην αίθουσα ανάνηψης. Η μετεγχειρητική φροντίδα αρχίζει με την ολοκλήρωση της επέμβασης και τη μεταφορά του/της ασθενούς στην αίθουσα ανάνηψης ή στον θάλαμο νοσηλείας και τελειώνει όταν ο/η ασθενής λάβει εξιτήριο.

Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζεται το στρώσιμο της κλίνης χειρουργημένου/-ης ασθενούς και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την πρόληψη των λοιμώξεων και την προστασία του/της ασθενούς από τραυματισμούς και πτώ-

σεις (εφαρμογή προστατευτικών κιγκλιδωμάτων). Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι κατηγορίες των χειρουργικών επεμβάσεων σε καθαρές (χωρίς διάνοιξη πεπτικού, αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος και χωρίς παραβίαση των κανόνων ασηψίας) σε δυνητικά μολυσμένες (διάνοιξη αναπνευστικού, ουρογεννητικού συστήματος, χωρίς σημαντική επιμόλυνση), σε μολυσμένες (παρουσία σημείων οξείας φλεγμονής με ορατή επιμόλυνση του τραύματος) και σε ρυπαρές (ορατή επιμόλυνση με παρουσία πύου και νέκρωση ιστών).

Στο δεύτερο μέρος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις μεθόδους παρακολούθησης και καταγραφής της λειτουργίας των παροχετεύσεων, την έγερση και κινητοποίηση των ασθενών (για την αποβολή των εκκρίσεων και την έκπτυξη των πνευμόνων), την εφαρμογή κανόνων ασηψίας και αντισηψίας για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων και την τοποθέτηση του/της ασθενούς σε κατάλληλη θέση πρόληψης της εισρόφησης.

Συνολικά, η υποεπάρκεια παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν έγκαιρα τις μετεγχειρητικές δυσχέρειες/επιπλοκές και να διευκολύνουν τη διαδικασία της αποκατάστασης.

2.2.B.4 | ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Νοσοκομειακές και χειρουργικές λοιμώξεις» παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες φροντίδας σχετικά με τις λοιμώξεις που απαντώνται στον χώρο του νοσοκομείου και τις λοιμώξεις του χειρουργικού πεδίου (χειρουργικές). Είναι βασικό, οι βοηθοί νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας να κατανοούν ότι οι λοιμώξεις (ΝΛ) αποτελούν ένα δείκτη μέτρησης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας, αλλά και ένα σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας, διότι αυξάνουν τη νοσηρότητα, τη θνητότητα, την παράταση του χρόνου μετεγχειρητικής φροντίδας, την ανάπτυξη μικροβιακής αντοχής και το κόστος νοσηλείας. Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, δίνονται οι ορισμοί των ΝΛ και αναλύονται τα χαρακτηριστικά των ασθενών που κινδυνεύουν από αυτές (ασθενείς στη ΜΕΘ ή στη Μονάδα Εγκαυμάτων, διασωληνωμένοι/-ες, νεογνά στη ΜΕΘ, ασθενείς με παρατεταμένη νοσηλεία που υποβάλλονται σε επεμβατικές πράξεις, ανοσοκατεσταλμένοι/-ες).

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η ταξινόμηση των χειρουργικών λοιμώξεων και οι παράγοντες κινδύνου ανάπτυξης λοίμωξης χειρουργικού πεδίου και πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι παράγοντες με βάση τα χαρακτηριστικά του/της ασθενούς (ηλικία, κατάσταση θρέψης, σακχαρώδης διαβήτης, κάπνισμα, παχυσαρκία, μικροβιακός αποικισμός, λήψη στεροειδών, υποκείμενα νοσήματα, βαρύτητα της νόσου) και με βάση τα χαρακτηριστικά της επέμβασης (τοποθέτηση παροχετεύσεων, είδος και χρόνος διάρκειας επέμβασης, ανεπαρκής προετοιμασία του χειρουργικού πεδίου, παραμέληση κανόνων υγιεινής). Επίσης, παρουσιάζονται οι συσκευές ή οι επεμβατικοί χειρισμοί που αυξάνουν τον κίνδυνο της χειρουργικής λοίμωξης (ενδοφλέβιοι

καθετήρες, ουροκαθετήρες, τραχειοστομίες, γαστρικοί ή ενδοτραχειακοί σωλήνες, εμφυτευμένες συσκευές).

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τους χειρισμούς ασηψίας, αντισηψίας, τις τεχνικές συλλογής, μεταφοράς και απομάκρυνσης του ακαθάρτου ιματισμού, τον χειρισμό του καθαρού/αποστειρωμένου ιματισμού, εφαρμόζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον περιορισμό των χειρουργικών λοιμώξεων.

2.2.B.5 | ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΛΥΤΩΝ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στο ισοζύγιο υγρών, στις διαταραχές των ηλεκτρολυτών και στην ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και διαλυμάτων. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας, παρουσιάζονται οι διαταραχές του ισοζυγίου υγρών (περίσσεια όγκου υγρών με εμφάνιση οιδήματος, έλλειμμα όγκου υγρών με εμφάνιση αφυδάτωσης), οι πηγές πρόσληψης υγρών και οι τρόποι αποβολής τους από τον ανθρώπινο οργανισμό. Ειδικότερα, αναλύονται τα αίτια της αφυδάτωσης (μειωμένη πρόσληψη νερού, έντονη εφίδρωση, πυρετός, διάρροια, έμετοι, εκτεταμένες εγκαυματικές περιοχές) και τα κλινικά της συμπτώματα (που κυμαίνονται από έντονη δίψα, ξηροστομία, ολιγουρία, πτώση της αρτηριακής πίεσης και ταχυκαρδία έως ψευδαισθήσεις, παραλήρημα, σπασμούς και κώμα).

Στη συνέχεια, στο δεύτερο μέρος, περιγράφονται οι διαταραχές των ηλεκτρολυτών, δηλαδή η υπονατρίαμία (λόγω εμέτων, διάρροιας, εγκαυμάτων, μειωμένης πρόσληψης νατρίου, ή αυξημένες απώλειες από έντονη εφίδρωση), η υπερνατρίαμία (εκδηλώνεται με μείωση της αρτηριακής πίεσης, πολυουρία, ταχυκαρδία, νευρολογικά συμπτώματα), η υποκαλιαιμία, η υπερκαλιαιμία (εκδηλώνεται με μυϊκή αδυναμία, ναυτία, εμέτους και διαταραχές στη λειτουργία του μυοκαρδίου), η υποασβεστιαμία, η υπερασβεστιαμία, καθώς και τα διαλύματα υγρών και ηλεκτρολυτών.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην άσκηση των εκπαιδευομένων στη μέτρηση, καταγραφή και αποτύπωση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών μέσω παραδειγμάτων και έντυπου υλικού και την εξοικείωση με τον απαιτούμενο εξοπλισμό για την ενδοφλέβια χορήγηση διαλυμάτων (καθετήρες, βελόνες, φίλτρα, αντλίες ελέγχου έγχυσης).

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να διαχειρίζονται αποτελεσματικά την καταγραφή και ενδοφλέβια χορήγηση υγρών, ηλεκτρολυτών, φαρμάκων και διαλυμάτων, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας, τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα και τις κατευθυντήριες οδηγίες.

2.2.B.6 | ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παροχή φροντίδας σε ασθενείς με εγκαύματα. Συγκεκριμένα, ορίζονται και περιγράφονται οι κατηγορίες

των εγκαυμάτων, ανάλογα με το αίτιο πρόκλησης, σε: α) θερμικά (ξηρή, υγρή θερμότητα, ψύχος), β) χημικά, γ) ηλεκτρικά (ρεύμα, κεραυνοπληξία) και γ) ακτινικά (ακτίνες Χ, Γ, ηλιακή ακτινοβολία κ.ά.). Επίσης, αναφέρονται οι παράγοντες που επηρεάζουν την ταξινόμηση των εγκαυμάτων, όπως το βάθος του εγκαύματος, η έκτασή του, το αίτιο, η ηλικία του/της ασθενούς, η εντόπιση της εγκαυματικής περιοχής, οι συνθήκες πρόκλησης, καθώς και οι προϋπάρχουσες ή συνυπάρχουσες ασθένειες.

Στη συνέχεια, παρουσιάζεται η βαθμονόμηση των εγκαυμάτων ανάλογα με την έκταση της ιστικής καταστροφής και την κλινική εικόνα τους (ερυθρότητα, πόνος, κνησμός, οίδημα, φλύκταινες, νέκρωση υποκείμενων ιστών). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις άμεσες ή έμμεσες επιπλοκές που οφείλονται στο έγκαυμα, όπως οι γαστρεντερολογικές, οι σκελετικές, οι οφθαλμολογικές, οι βλάβες της επούλωσης των εγκαυμάτων, οι μολύνσεις και οι επιπλοκές από το καρδιαγγειακό και αναπνευστικό σύστημα.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της υποενότητας και στο μέρος της ανάπτυξης ειδικών δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ποσοτική και ποιοτική εκτίμηση του εγκαυματικού τραύματος και τις ιδιαιτερότητες φροντίδας που απαιτούν νοσηλεία σε ιδιαίτερο χώρο, σε καλά θερμαινόμενο χώρο (28°C), τοποθέτηση του/της ασθενούς σε αποστειρωμένα σεντόνια με προσπάθεια αποφυγής διασταυρούμενης μόλυνσης, χρήση υποσέντονου από συνθετική ουσία ή φύλλο αλουμινίου, ώστε να αποφεύγεται η επαφή των εγκαυματικών επιφανειών και να διευκολύνεται η απορρόφηση των υγρών.

Συνολικά, αυτή η υποενότητα παρέχει την απαραίτητη βάση για τη συνεπικουρία στη νοσηλευτική φροντίδα και την υποστήριξη των ασθενών με εγκαύματα.

2.2.B.7 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του πεπτικού συστήματος. Ειδικότερα, κατά τη διάρκεια της υποενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις, στις οποίες θα κληθεί να συμμετέχει ο/η βοηθός νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στο χειρουργικό τμήμα ενός νοσηλευτικού ιδρύματος, αναφορικά με τη φροντίδα ασθενών που πραγματοποιούν ενδοσκοπικό έλεγχο του πεπτικού συστήματος (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση). Επιπρόσθετα, περιγράφεται η νοσηλευτική φροντίδα κατά τη διάρκεια του ακτινολογικού ελέγχου του πεπτικού και, ειδικότερα, κατά τη διάβαση εντέρου (βαριούχος υποκλυσμός), τον έλεγχο των χοληφόρων οδών και αγγείων (χολοκυστογραφία, χολαγγειογραφία) και τον έλεγχο του παγκρέατος.

Περαιτέρω, στην εν λόγω υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με έλκος στομάχου και δωδεκαδακτύλου που αντιμετωπίζεται χειρουργικά (συχνές μετακινήσεις επί κλίνης,

λήψη ζωτικών σημείων, σχολαστική υγιεινή στόματος, χορήγηση αναλγητικών, παρεντερική χορήγηση αντιβιοτικών, αναρρόφηση από ρινογαστρικό σωλήνα, ακριβής καταγραφή προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών, καταγραφή υγρών παροχετεύσεων), με φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας (καθαριότητα και αντισηψία της στοματικής κοιλότητας με πλύσεις και χρήση ειδικών διαλυμάτων, γεύματα σε πολτώδη μορφή), διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου, καθώς και την προεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα ασθενών με όγκους ή νεοπλασματα εντέρου (τεχνητή σίτιση, χρήση αναρρόφησης, τοποθέτηση ασθενούς σε ανάρρωση θέση, φροντίδα στομών).

Συνολικά, η συγκεκριμένη υποεπότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το θεωρητικό υπόβαθρο για την ορθή και αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος που χρήζουν παρεμβατικών θεραπευτικών μεθόδων και χειρουργικής αντιμετώπισης.

2.2.B.8 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την ολοκληρωμένη νοσηλευτική περιεγχειρητική φροντίδα σε ασθενείς με νοσήματα του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος. Στο πρώτο μέρος της υποεπότητας γίνεται συνοπτική αναφορά στα συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων και στις βασικές αρχές οξυγονοθεραπείας. Στη συνέχεια, περιγράφονται διεξοδικά οι μέθοδοι φροντίδας σε ασθενείς με τραχειοστομία, δηλαδή, τοποθέτηση σε ημικαθιστή θέση, συχνή λήψη και καταγραφή των ζωτικών σημείων σε ειδικό δελτίο, καθαρισμός του τραχειοσωλήνα με αναρρόφηση, παρακολούθηση της τραχειοστομίας για σημεία φλεγμονής (οίδημα, ερυθρότητα, πόνος), συχνή φροντίδα του στόματος, εξασφάλιση ήρεμου και καθαρού περιβάλλοντος.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα ασθενών μετά από εγχείρηση θώρακα και τοποθέτηση παροχέτευσης θώρακα (Bülau), που περιλαμβάνει τον έλεγχο της σύνδεσης του θωρακικού καθετήρα, τη στεγανότητα των συνδέσεων, την καλή στερέωση της συσκευής και την ενθάρρυνση του/της ασθενούς να αναπνέει βαθιά και να βήχει.

Στο δεύτερο μέρος της υποεπότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μάθουν για τη νοσηλευτική φροντίδα ασθενών μετά από εγχειρήσεις καρδιάς και την έξοδό τους από τη ΜΕΘ και, συγκεκριμένα, για τη διαιτητική προετοιμασία, την ψυχολογική τόνωση, την τοπική φροντίδα της τομής, τη φροντίδα των θωρακικών παροχετεύσεων, τη μέτρηση και καταγραφή των ζωτικών σημείων, τη μέτρηση του σακχάρου ούρων και την παρακολούθηση/καταγραφή των προσλαμβανομένων υγρών και αποβαλλομένων ούρων.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της υποεπότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταστούν ικανοί/-ές να συμμετέχουν στην αποτελεσματική νοσηλευτική διαχείριση

των ασθενών μετά από χειρουργικές επεμβάσεις του αναπνευστικού και κυκλοφορικού συστήματος και να προάγουν την αυτοδιαχείρισή τους, εφαρμόζοντας τις ενδειγμένες τεχνικές και πρωτόκολλα.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2021). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική. Νοσηλευτικές διαδικασίες* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. Κ. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2012). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική* (1ος-2ος τόμ.). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.
3. Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. (χ.χ.) *Χειρουργική – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.2.Γ • ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην Παθολογία και στην Παθολογική Νοσηλευτική, ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την εξατομικευμένη νοσηλευτική εκτίμηση και εφαρμογή του σχεδίου φροντίδας. Στην παρούσα υποενότητα αναπτύσσονται οι βασικοί μηχανισμοί πρόκλησης νόσου και οι παθολογικές μεταβολές της λειτουργικότητας του ανθρώπινου οργανισμού. Γίνεται αναφορά σε βασικές έννοιες σχετικά με τον ορισμό, την αιτιολογία, τα συμπτώματα και τις επιπλοκές του αναπνευστικού, του κυκλοφορικού, του πεπτικού, του νευρικού, του ουροποιητικού συστήματος, του αίματος, του δέρματος, και των ενδοκρινών αδένων, καθώς και των χρόνιων συστηματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα αναλύεται και εξηγείται η βασική κατηγοριοποίηση λοιμώξεων καθώς και έννοιες, όπως αυτές της σηψαιμίας και της σηπτικής καταπληξίας με έμφαση στην παροχή αποτελεσματικής νοσηλευτικής φροντίδας στις ανωτέρω καταστάσεις. Η ενότητα πραγματεύεται την παροχή ποιοτικής νοσηλευτικής φροντίδας αναδεικνύοντας ως σημαντικά μέτρα άσκησης του νοσηλευτικού έργου τη λήψη σωστού ατομικού και οικογενειακού ιστορικού, καθώς και τη

λήψη ζωτικών σημείων με ακρίβεια. Παράλληλα, σε συσχέτιση με τις συνδεόμενες παθολογικές καταστάσεις, περιγράφονται σύγχρονες εργαστηριακές εξετάσεις και διαγνωστικές μέθοδοι για την αντιμετώπιση και τη θεραπεία οξέων και χρόνιων παθολογικών νοσημάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αντιλαμβάνονται την παθογένεια και τους βασικούς μηχανισμούς πρόκλησης των συχνότερων παθήσεων,
- Υλοποιούν επικουρικά νοσηλευτική εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, με σκοπό την ποιοτική νοσηλευτική του φροντίδα,
- Εντοπίζουν τις βασικές εκδηλώσεις και τα συμπτώματα των κυριότερων παθολογικών παθήσεων,
- Αντιμετωπίζουν εγκαίρως νέα πιθανή συμπτωματολογία επιπλοκών παρεμβαίνοντας αποτρεπτικά,
- Παρέχουν εκπαίδευση στον/στην ασθενή και στα μέλη της οικογένειας,
- Προετοιμάζουν τον/την ασθενή για τις αναγκαίες εργαστηριακές και απεικονιστικές εξετάσεις,
- Αναγνωρίζουν τη σημασία καταγραφής του νοσηλευτικού ιστορικού και τη συνεισφορά της λήψης πληροφοριών στην τελική διάγνωση,
- Προσεγγίζουν ξεχωριστά το κάθε οργανικό σύστημα του/της ασθενούς ως προς τη διερεύνηση της νοσηλευτικής φροντίδας παθολογικών διαταραχών,
- Εφαρμόζουν την ενδεικνυόμενη νοσηλευτική παρέμβαση και φροντίδα στις κατά περιπτώσεις εντοπισμένες παθολογικές παθήσεις,
- Λαμβάνουν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής στον προνοσοκομειακό και νοσοκομειακό χώρο,
- Συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπιση των παθολογικών νοσημάτων,
- Ιεραρχούν τις ανάγκες του/της ασθενούς,
- Προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αναπνευστικό σύστημα / Δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας / Όργανα κυκλοφορικού συστήματος / Πεπτικό σύστημα / Νεφροί / Ενδοκρινείς αδένες / Συστηματικά νοσήματα / Ιογενείς λοιμώξεις / Ανοσία / Εμβόλια.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

Α/Α	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
3	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
4	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
5	ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ
6	ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
7	ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ
8	ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Γ.1 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του αναπνευστικού συστήματος του ανθρώπου, καθώς και στα νοσήματα και τις διαγνωστικές εξετάσεις που πλαισιώνουν τις παθήσεις του.

Αρχικά, περιγράφονται τα όργανα που αποτελούν το ανώτερο (μύτη, στόμα, ρινοφάρυγγας, λάρυγγας) και το κατώτερο (τραχεία, πνεύμονες, βρόγχοι, κυψελίδες) αναπνευστικό σύστημα. Στη συνέχεια, αναφέρονται οι εξετάσεις και οι δοκιμασίες που χρησιμοποιούνται για τη διάγνωση των αναπνευστικών νοσημάτων (δοκιμασίες ελέγχου αναπνευστικής λειτουργίας, αέρια αρτηριακού αίματος, ακτινολογικές και ενδοσκοπικές εξετάσεις, παρακέντηση θώρακα), επεξηγείται ο μηχανισμός πρόκλησης βλάβης που οδηγεί στις συνηθέστερες ασθένειες (Χρόνια Αποφρακτική Πνευμονοπάθεια, βρογχικό άσθμα, βρογχεκτασία, ατελεκτασία, πνευμοθώρακας) και γίνεται ομαδοποίηση αυτών των ασθενειών με βάση την παθογένειά τους.

Ειδική αναφορά γίνεται στα σημεία και συμπτώματα των αναπνευστικών νοσημάτων (βήχας, δύσπνοια, απόχρεψη, αιμόπτυση, θωρακικό άλγος), στον τρόπο που συνδέεται η εμφάνιση των νοσημάτων με τις συνθήκες διαβίωσης του/της ασθενούς και τις συνθήκες του εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντός του/της. Στο πλαίσιο της υποενότητας, θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις νεοπλασίες του πνεύμονα, στον εντοπισμό της πρώιμης και ώριμης συμπτωματολογίας, τη σταδιοποίηση του όγκου και τις αναμενόμενες επιπλοκές, ώστε να σκιαγραφηθεί το μέγεθος του προβλήματος. Επίσης, η μεταδοτική λοιμώδης νόσος της φυματίωσης θα παρουσιαστεί και αναλυθεί παράλληλα με την αποτύπωση του ρόλου του/της βοηθού νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική και ανακουφιστική παρέμβαση των ασθενών αυτών.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα

προβλήματα του αναπνευστικού συστήματος, τα σημεία και τα συμπτώματά τους και να αναφέρουν τους βασικούς άξονες των ενδεδειγμένων νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

2.2.Γ.2 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στο να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για τη δομή, τη λειτουργία και τα νοσήματα του κυκλοφορικού συστήματος.

Αρχικά, περιγράφονται οι βασικές λειτουργίες του κυκλοφορικού συστήματος, τα όργανα που το απαρτίζουν και παρουσιάζονται οι ειδικές διαγνωστικές εξετάσεις (ηλεκτροκαρδιογράφημα, υπερηχοκαρδιογράφημα, Doppler, Holter, δοκιμασία κόπωσης, εξετάσεις αίματος, στεφανιαία αρτηριογραφία κ.ά.) που απαιτούνται για την αξιολόγηση της λειτουργίας του. Στη συνέχεια, περιγράφονται η μεγάλη και μικρή κυκλοφορία του αίματος, η στεφανιαία κυκλοφορία και τα συμπτώματα των καρδιακών νοσημάτων (δύσπνοια, προκάρδιο άλγος, αίσθημα παλμών, οίδημα, βήχας, κυάνωση, αίσθημα κόπωσης κ.ά.).

Επιπλέον, στο πλαίσιο της υποενότητας αναλύονται καρδιολογικά νοσήματα όπως η καρδιακή ανεπάρκεια και τα αίτιά της, η υπέρταση, οι αρρυθμίες (κοιλιακές, κοιλιακές), το πνευμονικό οίδημα και η νοσηλευτική τους φροντίδα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρουσίαση της στεφανιαίας νόσου, την πρόληψη και την αντιμετώπισή της (χειρουργική και μη). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξειδικεύσουν στις παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με στηθαγχική κρίση, στη νοσηλευτική φροντίδα ασθενούς με έμφραγμα του μυοκαρδίου σε δομές προνοσοκομειακής αντιμετώπισης, σε καρδιολογική κλινική και στη ΜΕΘ.

Στο τέλος της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν το κατάλληλο πλάνο νοσηλευτικής διεργασίας με σκοπό την ολοκληρωμένη νοσηλευτική εκτίμηση του/της ασθενούς, να αξιολογούν τις ανάγκες του/της και να λαμβάνουν τα ζωτικά του/της σημεία (θερμοκρασία, πίεση, σφίξεις, αναπνοές) σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες τεχνικές. Με βάση αυτά, θα μπορούν να αξιολογούν και να ιεραρχούν τις ανάγκες του/της και να προβαίνουν στις σχετικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις πρόληψης, θεραπείας, αποκατάστασης, πάντα υπό την εποπτεία του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.Γ.3 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις για τη δομή, τη λειτουργία και τη νοσηλευτική φροντίδα των νοσημάτων του πεπτικού συστήματος.

Το πεπτικό σύστημα είναι ένα σύνολο κοίλων και συμπαγών οργάνων που αποτελείται από τον γαστρεντερικό ή πεπτικό σωλήνα και τους αδένες του πεπτικού συστήματος. Στην υποενότητα αυτή, γίνεται αναφορά στα βασικά όργανα του πεπτικού (στοματική κοιλότητα, φάρυγγας, οισοφάγος, στομάχι, λεπτό και παχύ έντερο),

στους προσαρτημένους αδένες (σιελογόνοι, ήπαρ, πάγκρεας) και στη χοληδόχο κύστη με τα χοληφόρα αγγεία που περιλαμβάνονται, επίσης, στα λειτουργικά όργανα του πεπτικού συστήματος.

Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφεται ο παρακλινικός έλεγχος του πεπτικού συστήματος ενδοσκοπικά (οισοφαγοσκόπηση, γαστροσκόπηση, κολονοσκόπηση, σιγμοειδοσκόπηση, ορθοσκόπηση), ακτινολογικά (ακτινογραφία κοιλίας, διάβαση εντέρου, αξονική τομογραφία), ο διαγνωστικός έλεγχος του ήπατος, των χοληφόρων οδών και αγγείων, και η παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα των ασθενών κατά τη διενέργειά τους.

Επιπλέον, παρουσιάζονται οι φλεγμονές της στοματικής κοιλότητας, οι κίρσοι οισοφάγου και οι διαταραχές της απεκκριτικής λειτουργίας του εντέρου. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη νοσηλευτική φροντίδα του έλκους στομάχου και δωδεκαδακτύλου, στις επιπλοκές τους (γαστρορραγία, διάτρηση κ.ά.), στον ειλεό, στις παθήσεις του ήπατος και των χοληφόρων, καθώς και στα νεοπλάσματα/όγκους του εντέρου.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα κυριότερα προβλήματα του πεπτικού συστήματος, να περιγράφουν τη συμπτωματολογία τους και να εκτελούν τις κατάλληλες διαδικασίες φροντίδας των ασθενών, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας.

2.2.Γ.4 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και φυσιολογία του ουροποιητικού συστήματος με σκοπό την παροχή θεωρητικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία και τα νοσήματα του συγκεκριμένου συστήματος.

Αρχικά, παρουσιάζονται τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος (νεφροί, ουρητήρες, ουροδόχος κύστη, ουρήθρα), μελετάται ο ρόλος των νεφρών στο σώμα, ο οποίος σχετίζεται με τη ρύθμιση της ισορροπίας των υγρών και ηλεκτρολυτών, την αποβολή των προϊόντων μεταβολισμού και τον καθαρισμό του αίματος. Παρουσιάζονται οι διαγνωστικές εξετάσεις του ουροποιητικού συστήματος (εξέταση ούρων, αιματολογικές εξετάσεις, ακτινολογικός έλεγχος) και αναλύονται τα συμπτώματα που οφείλονται σε δυσλειτουργίες του (πυρετός, πόνος, διαταραχές της ούρησης, της ποιότητας και ποσότητας των ούρων κ.ά.). Ακολούθως, περιγράφονται οι παθολογικές καταστάσεις που σχετίζονται με τη λειτουργία των νεφρών (σπειραματονεφρίτιδα, νεφρωσικό σύνδρομο, οξεία νεφρική ανεπάρκεια, χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, λοιμώξεις ουροποιητικού συστήματος, συγγενείς και αγγειακές παθήσεις των νεφρών κ.ά.) και συζητούνται οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα και τη συμμετοχή των βοηθών νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας στην αντιμετώπιση της οξείας και χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας, της νεφρολιθίασης, καθώς και στη διαδικασία της αιμοκάθαρσης, της περιτοναϊκής κάθαρσης και της μεταμόσχευσης νεφρού.

Συνοψίζοντας, με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοούν τη σπουδαιότητα της υγείας των νεφρών, θα μπορούν να παρουσιάζουν τις άμεσες και απώτερες επιπλοκές των παθολογικών παθήσεων του ουροποιητικού συστήματος και θα συνεργάζονται με τα μέλη της διεπιστημονικής θεραπευτικής ομάδας για την αντιμετώπισή τους.

2.2.Γ.5 | ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το απαραίτητο θεωρητικό υπόβαθρο για την κατανόηση των διαταραχών του ενδοκρινικού συστήματος και των επιπτώσεών του στη λειτουργία πολλών συστημάτων του ανθρώπινου οργανισμού.

Στο πλαίσιο της υποεπένδυσης, παρουσιάζονται οι ενδοκρινείς αδένες του σώματος (η υπόφυση, ο υποθάλαμος, ο θυρεοειδής, οι παραθυρεοειδείς, το πάγκρεας, τα επινεφρίδια, οι όρχεις, οι ωθήκες) και επεξηγείται η συμμετοχή τους στην εύρυθμη λειτουργία του. Στη συνέχεια, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παθήσεις των ενδοκρινών αδένων (όπως η οστεοπόρωση, το σύνδρομο πολυκυστικών ωθηκών, το σύνδρομο Cushing, η νόσος του Addison) και τα κλινικά τους συμπτώματα.

Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στα νοσήματα του θυρεοειδούς (θυρεοειδίτιδα, υποθυρεοειδισμό, θυρεοειδίτιδα Hashimoto, υπερθυρεοειδισμό, νόσο Graves, όζους και καρκίνο του θυρεοειδούς), τη συμπτωματολογία τους και τη νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους. Επιπλέον, θα δοθεί έμφαση στον διαβήτη, που αποτελεί μία από τις πιο κοινές ασθένειες του ενδοκρινικού συστήματος, και θα παρουσιαστεί η ταξινόμηση (τύποι) του σακχαρώδη διαβήτη, οι διαγνωστικές εξετάσεις, η συμπτωματολογία του και οι τρόποι αντιμετώπισής του.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της χρήσης ανατομικών χαρτών και μελέτης περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να εντοπίζουν και να περιγράφουν τα κυριότερα νοσήματα των ενδοκρινών αδένων και να κατανοούν τους βασικούς άξονες της θεραπευτικής αντιμετώπισης και νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.6 | ΙΟΓΕΝΗ ΚΑΙ ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποεπένδυση γίνεται αναφορά στα πιο συχνά ιογενή λοιμώδη νοσήματα, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να καταστούν ικανοί/-ές να διακρίνουν τους βασικούς παθολογικούς μηχανισμούς, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για την πρόκληση και μετάδοση των νοσημάτων, και να υιοθετούν τα σωστά μέσα προστασίας και υγιεινής, είτε εργάζονται σε προνοσοκομειακό περιβάλλον και δομές στην κοινότητα είτε σε νοσοκομείο.

Αρχικά, γίνεται αναφορά στις συνήθεις ιογενείς λοιμώξεις, όπως είναι η γρίπη, το κοινό κρυολόγημα, οι οξείες και χρόνιες νευρολογικές παθήσεις (εγκεφαλίτιδα, έρπητας ζωστήρας κ.ά.) και παρουσιάζονται τα εξανθηματικά και μη νοσήματα της παι-

δικής ηλικίας όπως η ιλαρά, η ερυθρά, η ανεμευλογιά, η παρωτίτιδα και η λοιμώδης μονοκυρήνωση, ενώ παράλληλα μελετάται η κλινική τους εικόνα.

Στη συνέχεια, αναφέρονται τα νοσήματα που οφείλονται σε βακτήρια ή παράσιτα (μηνιγγίτιδα, τέτανο, κοκκύτη, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις, σαλμονελλώσεις, ελονοσία, εχινόκοκκο) και γίνεται αναφορά στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα (σύφιλη, βλεννόρροια, έρπητα των γεννητικών οργάνων, AIDS και HPV).

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στις ηπατίτιδες και την ταξινόμησή τους, τα συμπτώματα και τους τρόπους πρόληψης. Η υποεπνότητα θα εστιαστεί, επίσης, στις λοιμώξεις από κορωνοϊούς, όπως τον SARS, τον MERS-CoV, τον SARS-CoV-2, και στην αντίστοιχη νοσηλευτική φροντίδα.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπνότητας, ιδιαίτερα σημαντική είναι η αναφορά στους μηχανισμούς άμυνας του οργανισμού, στις βασικές αρχές και τύπους της ανοσίας και στην αξία των εμβολίων, ως ασπίδα ατομικής και συλλογικής ανοσίας.

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με βάση τα σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και μελέτες περιπτώσεων, θα είναι σε θέση να διακρίνουν και να συσχετίζουν τα συμπτώματα με τα νοσήματα και να εφαρμόζουν το ενδεδειγμένο πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Γ.7 | ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποεπνότητα αποσκοπεί στην παροχή βασικών γνώσεων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για τα συχνότερα καλοήγη και κακοήγη νοσήματα. Αρχικά, γίνεται αναφορά στην ταξινόμηση των νεοπλασιών, τα χαρακτηριστικά τους και τις οδούς διασποράς τους. Στη συνέχεια, μελετώνται η επιδημιολογία και οι αιτιολογικοί παράγοντες που συνδέονται με την εκδήλωσή τους (όπως ορμονικοί, διατροφικοί και επαγγελματικοί παράγοντες), καθώς και οι τρόποι έγκαιρης ανίχνευσης και πρόληψης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περιγραφή των συμπτωμάτων, τα κλινικά σημεία, τις διαγνωστικές εξετάσεις γενικές (αιματολογικές, βιοχημικές) και τις ειδικές (ραδιοϊσοτοπικός έλεγχος, αξονική και μαγνητική τομογραφία, προσδιορισμός ειδικών αντιγόνων ορού/καρκινικοί δείκτες κ.ά.). Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της σταδιοποίησης που προσδιορίζει τον ακριβή βαθμό της κακοήθειας και τη βιοψία, ως μέθοδο διάγνωσης και επεμβατικής παρέμβασης.

Περαιτέρω, στο πλαίσιο της υποεπνότητας, παρουσιάζονται οι βασικές αρχές αντιμετώπισης των κακοηθειών μέσω της χημειοθεραπείας, της ακτινοθεραπείας και της χειρουργικής θεραπείας και περιγράφεται η πρόγνωση των νεοπλασιών ανάλογα με το στάδιο της νόσου. Επιπλέον, περιγράφονται και αναλύονται οι πιο συχνές παρενέργειες των θεραπευτικών παρεμβάσεων (ναυτία, έμετοι, ρίγη, πυρετός, τριχόπτωση, αμηνόρροια κ.ά.), η νοσηλευτική φροντίδα που απαιτείται για την αντιμετώπισή τους, καθώς και οι γενικές αρχές της ακτινοπροστασίας, τόσο για τους/τις ασθενείς όσο και για τους/τις επαγγελματίες υγείας.

Ολοκληρώνοντας τη μαθησιακή αυτή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν τις βασικές γνώσεις που απαιτούνται για την κατανόηση της διάγνωσης, της σταδιοποίησης, της αντιμετώπισης των συμπτωμάτων και της θεραπευτικής διαχείρισης των ογκολογικών νοσημάτων.

2.2.Γ.8 | ΧΡΟΝΙΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα αναφέρεται στα χρόνια συστηματικά νοσήματα, με σκοπό να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες βασικές γνώσεις για αυτή την ιδιαίτερη ομάδα νοσημάτων που χαρακτηρίζεται από πολύπλοκους παθογενετικούς μηχανισμούς και ετερογένεια στις κλινικές της εκδηλώσεις.

Αρχικά, παρουσιάζονται οι παθήσεις των αρθρώσεων και η διάκρισή τους σε εκφυλιστικές και φλεγμονώδεις αρθροπάθειες. Μελετώνται τα αίτια, οι παράγοντες κινδύνου και η συμπτωματολογία (πόνος, δυσκαμψία, οίδημα, φλεγμονή) της ρευματοειδούς αρθρίτιδας, οι επιπτώσεις της στη ζωή των ασθενών και περιγράφεται ο ρόλος του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας γενικής νοσηλείας στη θεραπευτική αντιμετώπισή της ως μέλος της ομάδας υγείας. Επιπλέον, γίνεται αναφορά και σε άλλες παθήσεις των αρθρώσεων, όπως είναι η ουρική αρθρίτιδα και η αγκυλοποιητική σπονδυλίτιδα, με ανάλυση των συμπτωμάτων, των εργαστηριακών εξετάσεων και των μεθόδων αντιμετώπισής τους.

Στο πλαίσιο της υποενότητας, μελετώνται και τα αυτοάνοσα νοσήματα του συνδετικού, όπως η δερματομυοσίτιδα, το σκληρόδερμα/σκληροδερμία, ο Συστηματικός Ερυθηματώδης Λύκος (ΣΕΛ) και η ψωριασική αρθρίτιδα, με ιδιαίτερη προσοχή στις κλινικές εκδηλώσεις τους. Έμφαση θα δοθεί, επίσης, στην ομάδα των αυτοάνοσων παθήσεων που προκαλούν φλεγμονή στο τοίχωμα των αγγείων (αγγειίτιδες), στα νοσήματα που προκαλούν φλεγμονή δέρματος και βλεννογόνων (όπως η πέμφιγα) και στη νοσηλευτική τους φροντίδα.

Με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τα συμπτώματα, να τα συσχετίζουν με το πιθανό νόσημα και την απαιτούμενη νοσηλευτική φροντίδα, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης και υποστήριξης της ικανότητας αυτοφροντίδας των ασθενών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
2. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2021). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική. Νοσηλευτικές διαδικασίες* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. Κ. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2012). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική* (1ος-2ος τόμ.). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

2.2.Δ • ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Η παρούσα μαθησιακή ενότητα αποτελείται από δύο αυτοτελείς επιμέρους ενότητες, αυτή της Γυναικολογικής και αυτή της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής. Η υποενότητα της Γυναικολογικής Νοσηλευτικής έχει ως σκοπό να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες που αφορούν την ανατομία – φυσιολογία του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Ειδικότερα, παρουσιάζονται τα εξελικτικά στάδια και οι αλλαγές που προκύπτουν στο αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας κατά την εφηβεία, κύηση, τοκετό, λοχεία, εμμηνόπαυση. Αναλύονται οι συχνότερες παθολογικές γυναικολογικές καταστάσεις, με ιδιαίτερες αναφορές ως προς την επίπτωση και τον επιπολασμό γυναικολογικών καρκίνων (μαστού, γεννητικών οργάνων κ.ά.) και συνδέονται με τις αναγκαίες νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και θεραπευτικής αντιμετώπισης. Η υποενότητα της Παιδιατρικής Νοσηλευτικής εξοικειώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες σε έννοιες και ορισμούς που αφορούν τις βιολογικές, ψυχολογικές και πνευματικές ανάγκες τόσο ενός υγιούς όσο κι ενός άρρωστου παιδιού. Εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στα εξελικτικά στάδια ανάπτυξης ενός παιδιού (γλωσσική, αισθητηριακή, κινητική, συναισθηματική και κοινωνική εξέλιξη). Τέλος, αναφέρονται τα συχνότερα παθολογικά και χειρουργικά προβλήματα της παιδικής ηλικίας και η νοσηλευτική αντιμετώπισή τους.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Κατονομάζουν γυναικολογικές και παιδιατρικές παθήσεις και μεθόδους παρέμβασης σε πρωτοβάθμιο, δευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο επίπεδο φροντίδας,
- Επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας των ασθενών με γυναικολογικά και παιδιατρικά νοσήματα, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας,
- Συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των γυναικολογικών και παιδιατρικών παθήσεων,
- Συνεργάζονται με νοσηλεύτές/-τριες και άλλους/-ες επαγγελματίες υγείας σε προγράμματα έγκαιρης διάγνωσης του καρκίνου του μαστού και του τραχήλου της μήτρας,
- Ενθαρρύνουν τις γυναίκες όλων των ηλικιών για τη διενέργεια διαγνωστικών εξετάσεων ώστε να επιτύχουν την έγκαιρη ανίχνευση παθολογικών καταστάσεων,
- Παρατηρούν τη φυσιολογική ανάπτυξη του παιδιού,
- Παρουσιάζουν τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού από τη νεογνική έως την εφηβική ηλικία,
- Συμβουλεύουν γονείς και φροντιστές/-τριες για θέματα πρόληψης παιδικών ατυχημάτων,
- Αναγνωρίζουν τις παθολογικές καταστάσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν η γυναίκα και το έμβρυο, τόσο κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού όσο και της λοχείας,
- Συμμετέχουν ενεργά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των γυναικολογικών και παιδιατρικών παθήσεων.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Λοιμογόνοι παράγοντες / Προσυμπτωματικός έλεγχος / Γυναικολογικός έλεγχος / Προεκλαμψία, εκλαμψία / Σακχαρώδης διαβήτης / Προγεννητικός έλεγχος / Παιδική θνησιμότητα / Εμβολιασμός / Πρόληψη.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
2	ΚΥΗΣΗ, ΤΟΚΕΤΟΣ, ΛΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
3	ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
4	ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ
5	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ
6	ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ
7	ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.Δ.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΓΕΝΝΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα γίνεται αναφορά στην ανατομία και τη φυσιολογία του ανθρώπινου σώματος, με έμφαση στην περιγραφή των οργάνων και των λειτουργιών του γυναικείου γεννητικού συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, θα είναι σε θέση να περιγράφουν τον μηχανισμό μέσω του οποίου ωριμάζει το αναπαραγωγικό σύστημα της γυναίκας και το σώμα της γίνεται ικανό να φέρει εις πέρας μία εγκυμοσύνη. Έννοιες, όπως έμμηνος ρύση, ωθητικός κύκλος, γεννητικός κύκλος, κύηση, τοκετός, λοχεία, αποσαφηνίζονται με τρόπο στον οποίο γίνεται εμφανής ο συσχετισμός μεταξύ τους. Στο πλαίσιο της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με ενέργειες και διαδικασίες που αφορούν την υποδοχή της γυναίκας ασθενούς στο γυναικολογικό τμήμα, την προετοιμασία της για τον τακτικό γυναικολογικό έλεγχο, τη βοήθεια στη διενέργεια ειδικών γυναικολογικών εξετάσεων, τη λήψη βιολογικών δειγμάτων για περαιτέρω έλεγχο, τη διαχείριση των δειγμάτων και την ασφαλή μεταφορά τους.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, με τη χρήση προπλασμάτων, χαρτών και έντυπου υλικού, προτείνεται να σχηματίζουν ομάδες εργασίας και ως αποτέλεσμα των διεργασιών, να περιγράφουν αναλυτικά τις περιοχές του γεννητικού συστήματος, τις οποίες μελετούν και να παρεμβαίνουν με τις ενέργειές τους. Σχετικά με την εγκυμοσύνη, παρουσιάζονται τα σημεία που υποδέχονται και προωθούν το γονιμοποιημένο ωάριο, τα σημεία που φιλοξενούν το κύημα, καθώς επίσης και οι περιοχές από τις οποίες περνά το έμβρυο κατά τον τοκετό.

2.2.Δ.2 | ΚΥΗΣΗ, ΤΟΚΕΤΟΣ, ΛΟΧΕΙΑ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Το περιεχόμενο της παρούσας μαθησιακής υποενότητας εστιάζεται στην αντιμετώπιση των φάσεων της εγκυμοσύνης, της γέννησης και της λοχείας. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να εφαρμόζουν αποτελεσματικές παρεμβάσεις νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια των ανωτέρω διαδικασιών. Στην έναρξη της υποενότητας γίνονται αναφορές στη λειτουργία της μήτρας και των ωοθηκών, τη φάση της ωορρηξίας και τον σχηματισμό του εμβρύου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ανακαλούν στη μνήμη τους, μέσω χρησιμοποίησης χαρτών, εικόνων και προπλάσμάτων, τις βασικές γνώσεις ανατομίας και φυσιολογίας των οργάνων του γυναικείου αναπαραγωγικού συστήματος.

Παρουσιάζονται η φυσιολογική εγκυμοσύνη και οι αλλαγές που συμβαίνουν στο σώμα της γυναίκας, καθώς και οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υποστήριξη της μητέρας και του εμβρύου. Στη συνέχεια, αναλύεται η παθολογία της κύησης με τη μελέτη των συχνότερων παθολογικών καταστάσεων που επηρεάζουν την εγκυμοσύνη, όπως η προεκλαμψία-εκλαμψία, ο διαβήτης κύησης και η υπέρταση. Ακολούθως, περιγράφεται η διαδικασία του τοκετού και επισημαίνονται οι ενδείξεις για καισαρική τομή. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην παρουσίαση των ειδικών περιπτώσεων, επιπλοκών και συναισθηματικών διακυμάνσεων που εμφανίζονται κατά τη διάρκεια της κύησης ή της λοχείας για τη γυναίκα, σε συσχέτιση με την παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα, τόσο στις υπηρεσίες δευτεροβάθμιας, όσο και πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τονίζονται, επίσης, η σημασία της υποβοήθησης του έργου των ιατρών και νοσηλευτών/-τριών κατά την κλινική εξέταση της εγκύου και η αξία της νοσηλευτικής φροντίδας κατά τη διάρκεια της κύησης και του τοκετού.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω κλινικών ασκήσεων, συζητούν τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τη φροντίδα της μητέρας κατά τη διάρκεια παραμονής της στην κλινική.

2.2.Δ.3 | ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΛΕΓΜΟΝΕΣ, ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στη μελέτη και την κατανόηση των παθολογικών καταστάσεων και φλεγμονών που σχετίζονται με το γυναικείο αναπαραγωγικό σύστημα. Στο τέλος της εκπαιδευτικής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να προβαίνουν στις ενδεδειγμένες νοσηλευτικές ενέργειες για την αντιμετώπιση των παθολογικών γυναικολογικών καταστάσεων.

Αρχικά, περιγράφονται οι φλεγμονές που σχετίζονται με την κύηση και τον τοκετό και οι κύριες γυναικολογικές παθήσεις, όπως η κύστη ωοθήκης, οι πολυκυστικές ωοθήκες, η ενδομητρίωση, η υπογονιμότητα, η μητρορραγία, η πρόπτωση της μήτρας, τα ινομύματα, τα κονδυλώματα, η τραχηλίτιδα, η ερυθροπλασία, οι μυκητιάσεις και η ακράτεια ούρων. Επιπροσθέτως, αναφέρονται οι συνήθεις χειρουργικές επεμβάσεις του γυναικείου αναπαραγωγικού συστήματος και ο κομβικός νοσηλευτικός ρόλος, τόσο στην προετοιμασία και τη διεξαγωγή του χειρουργείου, όσο και στην παροχή

ψυχολογικής υποστήριξης και τη διαχείριση του πόνου. Ιδιαίτερες επισημάνσεις γίνονται στα αίτια, τη διάγνωση και αντιμετώπιση της εξωμήτριας κύησης, καθώς και στα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα. Ακολουθως, αναλύεται ο γυναικολογικός καρκίνος, δηλαδή οι κακοήθειες του γυναικείου γεννητικού συστήματος, όπως ο καρκίνος του ενδομητρίου, του τραχήλου της μήτρας, των ωοθηκών, του κόλπου και του αιδοίου. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στον καρκίνο του μαστού, λόγω του ότι παρατηρείται κυρίως στο γυναικείο φύλο, ενώ σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα εμφανίζει την πιο υψηλή επίπτωση των καρκίνων στις γυναίκες.

Τονίζεται, σε αυτό το θεματικό πεδίο, η σπουδαιότητα της νοσηλευτικής φροντίδας στις περιπτώσεις του γυναικολογικού καρκίνου στα πρώτα στάδια της νόσου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω πρακτικών ασκήσεων, ενισχύουν τις δεξιότητες παρέμβασης στη νοσηλευτική αντιμετώπιση των γυναικολογικών παθήσεων και των ογκολογικών περιστατικών.

2.2.Δ.4 | ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Στη μαθησιακή υποενοότητα παρουσιάζονται οι εξετάσεις για την πρόληψη και την προστασία της γυναικείας υγείας. Σκοπός της υποενοότητας είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αναγνωρίζουν την αξία της εφαρμογής των προληπτικών εξετάσεων και πρακτικών για την αποτροπή ή έγκαιρη αντιμετώπιση της εμφάνισης προβλημάτων ή ασθενειών. Αρχικά, περιγράφεται ο κυτταρολογικός έλεγχος, γνωστός ως *pap test*, για την ανίχνευση του καρκίνου του τραχήλου της μήτρας. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται τα τρέχοντα επιδημιολογικά δεδομένα για την εμφάνιση του καρκίνου του μαστού και τους γυναικολογικούς καρκίνους.

Πιο συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της σύγκρισης διαγραμμάτων, μπορούν να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα των δεικτών επιπολασμού και επίπτωσης, σε συσχέτιση με την αξία της έγκαιρης παρέμβασης. Τονίζεται η σημασία τακτικού αυτοελέγχου για την πρόληψη και ανίχνευση του καρκίνου του μαστού και η συμβολή των διαγνωστικών εργαλείων της ψηφιακής τεχνολογίας στην έγκαιρη διάγνωση. Επιπλέον, αναφέρεται το σύνολο των λοιπών γυναικολογικών εξετάσεων για την ανίχνευση προβλημάτων, όπως τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, οι φλεγμονές του γεννητικού συστήματος, οι ορμονικές διαταραχές κ.ά. Ακολουθως, επισημαίνεται η σπουδαιότητα του προγράμματος εμβολιασμού κατά του ιού των ανθρωπίνων θηλωμάτων (HPV) και η αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού για την προστασία από τον καρκίνο του τραχήλου της μήτρας. Εκτενής αναφορά γίνεται στα θέματα του οικογενειακού προγραμματισμού, στις μεθόδους αντισύλληψης, στον έλεγχο της γονιμότητας και στην πρόληψη της ανεπιθύμητης εγκυμοσύνης.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω συζητήσεων και πρακτικών ασκήσεων, αξιοποιούν τις προληπτικές εξετάσεις και τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της προαγωγής υγείας των γυναικών, προκειμένου να εφαρμόζουν το πλάνο της νοσηλευτικής φροντίδας.

2.2.Δ.5 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ

Σκοπός της παρούσας μαθησιακής υποενότητας είναι η εισαγωγή των εκπαιδευομένων στην παρουσίαση των βασικών εννοιών της παιδιατρικής νοσηλευτικής και η προετοιμασία τους για την περαιτέρω εμβάθυνση στη θεματολογία που ακολουθεί. Προσδιορίζεται ο κλάδος της νοσηλευτικής που εστιάζεται στη φροντίδα και την υγεία των παιδιών, από τη γέννηση έως την εφηβεία. Στο τέλος της συγκεκριμένης υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενισχύουν τις δεξιότητες της παιδιατρικής νοσηλευτικής φροντίδας, προκειμένου να διασφαλίσουν την ομαλή ανάπτυξη και την καλή υγεία των παιδιών στο πλαίσιο της διασυνδετικής των ιατρικών και νοσηλευτικών ειδικοτήτων.

Το περιεχόμενο περιλαμβάνει τα στάδια της ανάπτυξης του παιδιού, την αντιμετώπιση τραυματισμών από ατυχήματα και τη μελέτη παθολογικών καταστάσεων, όπως των προβλημάτων του αναπνευστικού, αιμοποιητικού, νευρικού, κυκλοφορικού συστήματος κ.ά. Ειδικότερα, θα συζητηθούν τα θέματα που αφορούν την πρόληψη των ασθενειών, τη διεξαγωγή προληπτικών εξετάσεων και την προαγωγή της υγείας μέσω εμβολιασμών, εκπαίδευσης παιδιών, εφήβων και γονέων.

Στη συνέχεια, εξετάζονται και συζητούνται τα θέματα της φροντίδας των παιδιών που νοσηλεύονται στο νοσοκομείο, οι παρεμβάσεις των βοηθών νοσηλευτικής ψυχικής υγείας στην προετοιμασία τους για το χειρουργείο και η ψυχολογική υποστήριξη των ίδιων και των μελών της οικογένειας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάλυση των κύριων διαταραχών της ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων με αναφορές στο περιεχόμενο της μαθησιακής ενότητας των ειδικών θεμάτων ψυχιατρικής που ακολουθεί στο επόμενο εξάμηνο. Για τον λόγο αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω μελέτης κλινικών περιστατικών και ασκήσεων, εξασκούνται στην αναγνώριση και διαχείριση των συναισθηματικών αντιδράσεων των παιδιών και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις νοσηλείας ή άλλων δύσκολων καταστάσεων.

2.2.Δ.6 | ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΝΕΟΓΝΟΥ ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ

Στην παρούσα υποενότητα περιγράφονται δύο κύριες θεματικές κατηγορίες, η παρακολούθηση του παιδιού αμέσως μετά τη γέννησή του και η διενέργεια εμβολιασμών. Στο τέλος της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να γνωρίζουν τους τρόπους περιποίησης του νεογέννητου και να βοηθούν στην πρώτη ιατρική εξέτασή του. Παράλληλα, θα μπορούν να αναγνωρίζουν τη μοναδική αξία των εμβολίων, ως αποτελεσματικό εργαλείο για την πρόληψη ασθενειών στην παιδική ηλικία.

Στο πρώτο θεματικό πεδίο περιγράφεται λεπτομερώς η φροντίδα του νεογέννητου και ο έλεγχος λειτουργίας των οργάνων και συστημάτων του. Στη συνέχεια, αναφέρονται τα στάδια εξέλιξης της ανάπτυξης, δηλαδή οι μετρήσεις βάρους, μήκους, περιμέτρου κεφαλής, οδοντοφυΐας. Ακολούθως, ελέγχεται η φυσιολογική ανάπτυξη των συστημάτων, όπως του μυοσκελετικού, νευρικού, αναπνευστικού, πεπτικού, ουροποιητικού. Συμπληρωματικά, ελέγχεται η κινητική, η αισθητηριακή και η πνευματική

ανάπτυξη του παιδιού. Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω μετρήσεις και έλεγχοι εξετάζονται για τη διαπίστωση τυχόν αποκλίσεων από την αναμενόμενη φυσιολογική ανάπτυξη, προκειμένου να ληφθούν άμεσα τα αναγκαία μέτρα αντιμετώπισης.

Στο δεύτερο θεματικό πεδίο της υποεπάρκειας παρουσιάζεται το πρόγραμμα εθνικού εμβολιασμού για την αντιμετώπιση των μολυσματικών ασθενειών της παιδικής ηλικίας και το οποίο συνδέεται άμεσα με τη φροντίδα του νεογέννητου. Τονίζεται η αξία του εμβολιασμού ως προληπτικού μέσου προστασίας, ιδιαιτέρως στους ευπαθείς πληθυσμούς, όπως τα βρέφη και τα παιδιά. Ειδικότερα, θα γίνουν επισημάνσεις, με αναφορές παραδειγμάτων, για την εξάλειψη ή την ελάττωση σοβαρών ασθενειών στην κοινότητα, όπως της παιδικής παραλυτικής πολιομυελίτιδας, της ελονοσίας, της ευλογιάς κ.ά. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω διαγραμμάτων, πινάκων και μελετών περίπτωσης, περιγράφουν τα στάδια της φυσιολογικής εξέλιξης ενός παιδιού και συμμετέχουν επικουρικά στη διενέργεια εμβολιασμών.

2.2.Δ.7 | ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Η μελέτη της μαθησιακής υποεπάρκειας περιλαμβάνει την κατανόηση των μηχανισμών μετάδοσης των λοιμώξεων στην παιδική ηλικία. Στο τέλος της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να ερμηνεύουν τα αποτελέσματα της επίδρασης των λοιμωδών νοσημάτων στα παιδιά. Στην εισαγωγή της υποεπάρκειας περιγράφονται τα λοιμώδη νοσήματα, τα οποία αναφέρονται σε ασθένειες που προκαλούνται από παθογόνους μικροοργανισμούς, όπως ιούς, βακτήρια, παράσιτα ή μύκητες, και μεταδίδονται από ένα άτομο σε άλλο. Ειδικότερα, περιγράφονται λοιμώδη νοσήματα που οφείλονται σε ιούς και μικρόβια, όπως ιλαρά, ερυθρά, παρωτίτιδα, ανεμοβλογιά, μηνιγγίτιδα, ηπατίτιδες, κοκκύτης, στρεπτοκοκκικές και σταφυλοκοκκικές λοιμώξεις του αναπνευστικού, λοιμώδης μονοπυρήνωση, φυματίωση, τέτανος κ.ά.

Παρουσιάζονται παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, όπου αναλύονται τα αίτια, ο τρόπος μετάδοσης, τα συμπτώματα, η κλινική εικόνα, η πρόληψη και η αντιμετώπιση, με αποτέλεσμα οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των λοιμωδών νοσημάτων. Εξηγείται, στη συνέχεια, η αυξημένη μολυσματικότητα των λοιμογόνων παραγόντων στην παιδική ηλικία, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ευαισθησία του ανοσοποιητικού συστήματος των παιδιών, αλλά και στη δυσκολία λήψης αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης από τα παιδιά. Ιδιαίτερη επισήμανση γίνεται στη θεμελιώδη έννοια της πρόληψης και προφύλαξης των λοιμωδών νοσημάτων, η οποία συχνά περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή βασικών κανόνων υγιεινής, τον εμβολιασμό, την περιορισμένη επαφή με μολυσμένα άτομα, αλλά και την ενίσχυση του οργανισμού των παιδιών με την κατάλληλη διατροφή, τη λήψη βιταμινών και την ενυδάτωση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω δημιουργίας ομάδων εργασίας και πρακτικών ασκήσεων, θα καταστούν ικανοί/-ές να αναγνωρίζουν τους λοιμογόνους παράγοντες ως σημαντικούς κινδύνους απειλής για την υγεία των παιδιών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Pappas, A., Hollingsworth, A. & Livingston, J. (2006). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
2. McKinney, E. S., James, S. R., Murray, S. S., Nelson, K. A. & Ashwill, J. W. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική: Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2021). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική. Νοσηλευτικές διαδικασίες* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
2. Μπαρμπούνη, Α. (2022). *Εμβόλια και εμβολιασμοί. Ένα αγαθό απαραίτητο για τη δημόσια υγεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

2.2.Ε • ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι η απόκτηση γνώσεων στην ψυχική υγεία και τη νοσηλευτική, παράλληλα με την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών. Στη μαθησιακή ενότητα διασαφηνίζονται οι έννοιες της ψυχικής υγείας και νόσου, παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες για τις θεωρίες προσωπικότητας, τη σημασία επίδρασης των μελών της οικογένειας στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του ατόμου, την κρίση στην οικογένεια, ενώ ταυτόχρονα επισημαίνονται ενδεικνυόμενοι τρόποι νοσηλευτικής προσέγγισης και δεξιότητες επικοινωνίας στις περιπτώσεις που απαιτούνται παρεμβάσεις. Η ενότητα επίσης πραγματεύεται λειτουργίες όπως την αντίληψη, τη μάθηση, τη μνήμη, τη νοημοσύνη, τα κίνητρα, τα συναισθήματα και τους μηχανισμούς άμυνας. Ακόμη, αναλύεται η ανάπτυξη αποτελεσματικών σχέσεων με ασθενείς, αλλά και με άλλα μέλη της ομάδας υγείας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αντιλαμβάνονται στην ενότητα αυτή τους τρόπους ανάπτυξης θεραπευτικής σχέσης με τους/τις ασθενείς. Τέλος, αναλύονται οι έννοιες της συναισθηματικής νοημοσύνης και της ενσυναίσθησης, οι οποίες αποτελούν τη βάση για τον σεβασμό κάθε ατόμου που χρήζει υγειονομικής φροντίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Περιγράφουν το θεωρητικό πλαίσιο της ολιστικής προσέγγισης στην ψυχική υγεία,
- Αποκτούν γνώσεις σχετικές με τα μοντέλα θεραπευτικής προσέγγισης,

- Συμβάλουν στην ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε θέματα προαγωγής της ψυχικής υγείας,
- Δίνουν παραδείγματα μηχανισμών άμυνας του εγώ,
- Χρησιμοποιούν αποτελεσματικές δεξιότητες επικοινωνίας,
- Εμβαθύνουν στις προσωπικές αναζητήσεις αυτογνωσίας και αυτοκριτικής,
- Διαχειρίζονται τα συναισθήματα (π.χ. θυμού, απογοήτευσης, ματαίωσης κ.ά.),
- Αμφισβητούν τις απόψεις ή συμπεριφορές που βασίζονται στην αναπαραγωγή στερεοτύπων,
- Ενισχύουν επιθυμητές συμπεριφορές από την πλευρά των ασθενών,
- Διαφοροποιούν τις έννοιες φυσιολογικής και παθολογικής συμπεριφοράς,
- Συνοψίζουν τις κυριότερες θεωρίες προσωπικότητας που έχουν διδαχθεί.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Ψυχική υγεία / Ψυχική ασθένεια / Διαταραχές προσωπικότητας / Ψυχώσεις / Άγχος / Κατάθλιψη / Νοσηλευτική επικοινωνία / Θεωρίες μάθησης / Πρόληψη ψυχικών διαταραχών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ
2	ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ
3	ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
4	ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ
6	ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ
7	ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
8	ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Κείμενο αναφοράς

2.2.E.1 | ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

Η μαθησιακή αυτή υποενότητα αποσκοπεί στην παρουσίαση της ορολογίας και της επεξήγησης των βασικών εννοιών που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στη μελέτη του αντικειμένου της ψυχικής υγείας στο περιβάλλον των υπηρεσιών υγείας. Οι έννοιες «ψυχική υγεία», «ψυχική ασθένεια», «ψύχωση» και «διαταραχές» αναλύ-

ονται αρχικά στην παρούσα υποενότητα, ενώ γίνεται εκτενής αναφορά στην επιδημιολογία των ψυχικών διαταραχών τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ορισμό και τις κατηγορίες των ψυχικών και συναισθηματικών διαταραχών, στις γνωστικές διαταραχές, στις διαταραχές της συμπεριφοράς, καθώς και σε αυτές που σχετίζονται με τη συνύπαρξη ψυχικών και σωματικών νοσημάτων. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα επίπεδα πρόληψης στην ψυχική υγεία: η πρωτογενής πρόληψη, που αποβλέπει στη μείωση της ψυχικής νοσηρότητας, η δευτερογενής, που στοχεύει στην έγκαιρη διάγνωση και την αποτελεσματική θεραπεία, και η τριτογενής πρόληψη, η οποία εστιάζεται σε προγράμματα ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης.

Ολοκληρώνοντας αυτή την υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να διακρίνουν τις έννοιες και τους ορισμούς της ψυχικής υγείας που θα συναντήσουν στο μετέπειτα εργασιακό τους περιβάλλον, αλλά και να κατατάσσουν στα αντίστοιχα επίπεδα πρόληψης τις διαδικασίες που εφαρμόζονται για τη διαχείριση της ψυχικής νόσου στο περιβάλλον του Νοσοκομείου και της Κοινότητας.

2.2.E.2 | ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με ψυχικές διαταραχές. Η γνώση της ύπαρξης νομικού πλαισίου από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες έχει ως σκοπό την ανάδειξη της σημαντικότητας νομοθετημάτων και θεσμικών ρυθμίσεων που συμβάλλουν θετικά στην ενσωμάτωση στο κοινωνικό σύνολο των ατόμων με ψυχικές διαταραχές, την παροχή ποιοτικής φροντίδας, τη βελτίωση της πρόσβασης στη φροντίδα και την προστασία των δικαιωμάτων τους στη στέγαση, την εκπαίδευση και την εργασία.

Στη συνέχεια της υποενότητας, περιγράφονται τα δικαιώματα των ψυχικά ασθενών και αναλύονται περαιτέρω το δικαίωμα στην αξιοπρεπή περίθαλψη (εκούσια και ακούσια), το δικαίωμα στην ισότητα, το δικαίωμα στην ενημέρωση, το δικαίωμα στην αποκατάσταση, το δικαίωμα στη ζωή στην κοινότητα και το δικαίωμα στη διεκδίκηση αξιώσεων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων και στο απόρρητο που διέπει όλες τις πληροφορίες που συλλέγονται κατά τη θεραπευτική διαδικασία. Τονίζεται ιδιαίτερα, η ρητή απαγόρευση κοινοποίησης στοιχείων που γνωρίζει ένα άτομο και έχουν περιέλθει στην κατοχή του λόγω του επαγγέλματος ή της ιδιότητάς του.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ιστορικής εξέλιξης της ψυχιατρικής από τα προχριστιανικά χρόνια, στην αρχαία Ελλάδα, τον Μεσαίωνα έως και την Αναγέννηση. Ακολούθως, περιγράφονται τα βήματα της ψυχιατρικής από τον 17ο αιώνα έως και σήμερα, με έμφαση στην εισαγωγή της ψυχοφαρμακολογίας, την ανάπτυξη της Κοινωνικής και Κοινοτικής Ψυχιατρικής και τις μεταρρυθμίσεις στην ψυχιατρική περίθαλψη, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς.

2.2.E.3 | ΑΙΤΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η μαθησιακή υποεπάρκεια «Αίτια ψυχικών διαταραχών» εστιάζεται στην παρουσίαση των κύριων ψυχικών διαταραχών και στην ανάδειξη των αιτιών των ψυχικών νοσημάτων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να κατηγοριοποιούν και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο βιολογικό υπόβαθρο των διαταραχών και στις θεωρίες που επιχειρούν να αναδείξουν τις συσχετίσεις της ψυχικής διαταραχής, με κοινωνικές, πολιτιστικές και οικονομικές παραμέτρους.

Σε αυτή τη μαθησιακή υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξετάσουν την αιτιολογία των ψυχικών νοσημάτων, αλλά και τους γενετικούς, ψυχοκοινωνικούς και νευροβιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους, καθώς αυτά αποτελούν τη βάση για την αναγνώριση των ατόμων με ψυχικά νοσήματα στο μετέπειτα περιβάλλον εργασίας τους στο νοσοκομείο ή σε υγειονομικές δομές της κοινότητας.

Στη συνέχεια της υποεπάρκειας, περιγράφονται οι οργανικές και λειτουργικές ψυχώσεις, οι νευρώσεις, οι ψυχοσωματικές ασθένειες και οι διαταραχές της προσωπικότητας, που αποτελούν τις κυριότερες ψυχιατρικές διαταραχές. Γίνεται αναφορά στις διασχιστικές και στις γνωστικές διαταραχές με ιδιαίτερη έμφαση στις διαταραχές πρόσληψης τροφής, κατά τις οποίες τα άτομα υιοθετούν μη ορθές διατροφικές συνήθειες και εμφανίζουν ακραία συναισθήματα, σκέψεις και συμπεριφορές σχετικά με τη λήψη τροφής, το βάρος και την εικόνα του σώματός τους.

Συμπληρωματικά, μελετώνται οι αναπτυξιακές διαταραχές σε παιδιά και εφήβους, οι ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης και της λοχείας, καθώς και οι διαταραχές στα άτομα της τρίτης ηλικίας. Επιπλέον, έμφαση δίνεται στις αγχώδεις και καταθλιπτικές διαταραχές που αποτελούν τις πιο συχνά εμφανιζόμενες διαταραχές της διάθεσης.

Συνολικά, η υποεπάρκεια αυτή παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να κατατάσσουν σε κατηγορίες τις ψυχικές διαταραχές, να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους και να περιγράφουν τους πιθανούς αιτιολογικούς παράγοντες εμφάνισής τους.

2.2.E.4 | ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπάρκεια εστιάζεται στην παρουσίαση της συμπτωματολογίας των ψυχικών νοσημάτων που θα συναντήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες στο εργασιακό τους περιβάλλον, με σκοπό την ικανότητα αναγνώρισης και διαχείρισής τους. Με δεδομένη την ενασχόληση των εκπαιδευομένων με άτομα που παρουσιάζουν ψυχικές διαταραχές, συνιστάται αναλυτική περιγραφή των χαρακτηριστικών συμπτωμάτων των ψυχικών νοσημάτων, αλλά και των διαταραχών που εμφανίζονται σε καταστάσεις συννοσηρότητας. Επιπλέον, περιγράφονται τα συμπτώματα της σχιζοφρένειας που περιλαμβάνουν διαταραχή της σκέψης, της αντίληψης, του συναισθήματος, της αίσθησης του εαυτού, της διαπροσωπικής λειτουργικότητας, της ψυχοκοινωνικότητας και της σχέσης του ατόμου με τον εξωτερικό κόσμο.

Δίνεται επίσης έμφαση στα συμπτώματα των διαταραχών της διάθεσης, τα οποία ομαδοποιούνται σε συμπτώματα από το συναίσθημα, το αυτόνομο νευρικό σύστημα, την κινητοποίηση, τη σκέψη, την αντίληψη και τα σωματικά ενοχλήματα. Ακολούθως, παρουσιάζονται οι διπολικές διαταραχές και η συμπτωματολογία τους που κυμαίνεται από ανηδονία και απόσυρση στην καταθλιπτική φάση, έως την ευφορία και τη διάσπαση της προσοχής στη φάση της μανίας.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη συμπτωματολογία των διπολικών διαταραχών και είναι σε θέση να διακρίνουν και να κατατάσσουν τα συμπτώματα στην αντίστοιχη ψυχική διαταραχή. Στη συνέχεια, επεξηγούνται οι φοβικές και αγχώδεις διαταραχές και ο τρόπος που αυτές εκδηλώνονται με συνοδό σωματική συμπτωματολογία.

Τέλος, η υποεπνότητα ολοκληρώνεται με την περιγραφή των βασικών χαρακτηριστικών των διαταραχών προσωπικότητας, οι οποίες εκδηλώνονται με δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις, έντονη επιζήτηση της προσοχής και αδυναμία ελέγχου των συναισθημάτων.

2.2.E.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ/ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπνότητα εισάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, με σκοπό τη συμμετοχή τους στη διαδικασία εφαρμογής του πλάνου νοσηλευτικής φροντίδας. Ακολούθως, αναλύεται η έννοια της νοσηλευτικής διεργασίας, που αποτελεί μια οργανωμένη και συστηματική μέθοδο παροχής ολιστικής και εξατομικευμένης φροντίδας στον/στην ασθενή.

Στο πλαίσιο αυτό, στην παρούσα υποεπνότητα, έμφαση δίνεται στα στάδια που ακολουθούνται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας. Μέσα από παραδείγματα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κωδικοποιήσουν τα κύρια χαρακτηριστικά της μεθόδου και τη λειτουργία της, που αρχίζει με τη διαπροσωπική σχέση του/της επαγγελματία υγείας με τον/την ασθενή, συνεχίζεται με την ενεργοποίηση του/της δεύτερου/-ης στην αναγνώριση και αντιμετώπιση των προβλημάτων του/της και κατόπιν μεταβαίνει στην υποστήριξη της ανάληψης της αυτοφροντίδας.

Στη συνέχεια, περιγράφονται τα στάδια της διεργασίας που περιλαμβάνουν τη διατύπωση βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων, τον καθορισμό των προτεραιοτήτων, την καταγραφή και τον προσδιορισμό των παρεμβάσεων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να ακολουθήσουν και να υιοθετήσουν τις αρχές λειτουργίας της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και ως μέλη της να αποδεχτούν το άτομο με την ψυχική νόσο ως μια αδιαίρετη ολότητα με σωματικές, ψυχολογικές, πνευματικές και κοινωνικές διαστάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας σε παιδιά και εφήβους με προβλήματα ψυχικής υγείας, σε γυναίκες που αντιμετωπίζουν ψυχικές διαταραχές κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης ή και της λοχείας, καθώς και σε άτομα της τρίτης ηλικίας με ψυχικά νοσήματα.

Η υποενότητα ολοκληρώνεται με την ανάδειξη της σημασίας των νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σύμφωνα με το πλάνο φροντίδας, σε όλο το φάσμα της ζωής ενός ατόμου.

2.2.E.6 | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟΝ/ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΗ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζεται η διαδικασία της επικοινωνίας με τους/τις ψυχικά ασθενείς και το περιβάλλον τους, με σκοπό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν δεξιότητες επικοινωνίας, στο πλαίσιο του ρόλου τους. Η επικοινωνία έχει διαπροσωπικό προσανατολισμό και επικεντρώνεται στις ανάγκες υγείας και την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ψυχικά πάσχοντα/-ουσα.

Η υποενότητα αυτή επιπλέον εστιάζεται στην επίτευξη των στόχων που μπορούν να εκπληρωθούν μέσω της θεραπευτικής επικοινωνίας και αφορούν την παροχή πληροφοριών, στην ενίσχυση εξωτερίκευσης συναισθημάτων, σκέψεων, ιδεών και τη διευκρίνιση αναγκών και προβλημάτων των ψυχικά ασθενών. Αναδεικνύεται η συμβολή του/της εκπαιδευόμενου/-ης ως βοηθού νοσηλευτικής γενικής νοσηλείας, στη συνέχεια της φροντίδας του/της ασθενούς και της ενημέρωσης της διεπιστημονικής ομάδας. Ακολούθως, γίνεται αναφορά στα στοιχεία της θεραπευτικής επικοινωνίας που μεταβιβάζονται μεταξύ του/της επαγγελματία υγείας και του/της ψυχικά ασθενούς και ειδικότερα στην αποδοχή, το ενδιαφέρον, τον σεβασμό και την ετοιμότητα για παροχή βοήθειας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, περαιτέρω, εξετάζουν τον ρόλο της σιωπής, της ενεργητικής ακρόασης, της τοποθέτησης σε χρονική σειρά των γεγονότων, της παρουσίας της πραγματικότητας και της ενθάρρυνσης ως των θεμελιωδών τεχνικών της θεραπευτικής επικοινωνίας. Στη συνέχεια, περιγράφεται η συμβολή της επικοινωνίας στην άντληση πληροφοριών για τη νοσηλευτική διεργασία, καθώς και οι συμπεριφορές που πρέπει να αποφεύγονται στη διαπροσωπική σχέση μεταξύ των επαγγελματιών υγείας, των ψυχικά πασχόντων και των οικογενειών τους.

Στο τέλος της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αναπτύξει επικοινωνιακές δεξιότητες, αντιλαμβανόμενοι/-ες τη σημασία της παρατήρησης και της αποκωδικοποίησης της λεκτικής και μη λεκτικής συμπεριφοράς των ψυχικά ασθενών.

2.2.E.7 | ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και παρουσίαση των θεραπευτικών μεθόδων που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση των ψυχικών νόσων, με στόχο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να διατυπώνουν τα βασικά στοιχεία των θεραπευτικών προσεγγίσεων και να διακρίνουν το είδος της παρέμβασης που απαιτείται.

Στην παρούσα υποενότητα, έμφαση δίνεται στις διαφορές μεταξύ σωματικών και ψυχοκοινωνικών ψυχιατρικών θεραπειών και στον απαιτούμενο συνδυασμό τους, καθώς το άτομο αποτελεί μια ενιαία βιοψυχοσωματική ενότητα. Ακολούθως, περιγράφεται η φαρμακοθεραπεία με ψυχοτρόπα φάρμακα που επηρεάζουν τις ψυχικές

λειτουργίες ή τη συμπεριφορά του ατόμου και ο τρόπος χορήγησής τους. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στις ανεπιθύμητες ενέργειες των αντιψυχωσικών φαρμάκων και παρουσιάζονται τα συμπτώματα της καταστολής, της δυστονίας, της ακαθισίας και της ακινησίας, του παρκινσονισμού, της όψιμης δυσκινησίας και των εξωπυραμιδικών εκδηλώσεων, που αποτελούν τις πιο συχνές παρενέργειες. Συμπληρωματικά, μελετώνται οι ανεπιθύμητες ενέργειες των αντικαταθλιπτικών και αγχολυτικών φαρμακευτικών σκευασμάτων, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να διακρίνουν και να αναφέρουν τις σωματικές και τις συμπεριφορικές δυσλειτουργίες των ασθενών. Στη συνέχεια της υποενότητας αναλύονται οι θεωρίες μάθησης, οι συμπεριφορικές θεωρίες, περιγράφονται οι ψυχοκοινωνικές θεραπευτικές προσεγγίσεις και παρουσιάζονται συνοπτικά τα είδη της ψυχοθεραπείας.

Συνολικά, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις ψυχολογικές και οργανικές αντιδράσεις των ασθενών στις εφαρμοζόμενες θεραπευτικές μεθόδους, καθώς και τις αντιδράσεις που οφείλονται σε ανεπιθύμητες ενέργειες των φαρμάκων.

2.2.E.8 | ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παρουσίαση των αρχών της δεοντολογίας στον χώρο της ψυχικής υγείας και στον ρόλο των εκπαιδευομένων, ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, είτε εργάζονται σε νοσοκομειακό χώρο είτε σε δομή υγείας στην κοινότητα. Στο πλαίσιο αυτό, επεξηγούνται οι αρχές της αυτονομίας, της δικαιοσύνης, της ωφέλειας, της ισοτιμίας και της εχεμύθειας, που αποτελούν τις δεοντολογικές προϋποθέσεις για την παροχή επικουρικού νοσηλευτικού έργου στον χώρο της ψυχικής υγείας.

Συμπληρωματικά μελετώνται, η πληροφορημένη συγκατάθεση του/της ασθενούς ή του κηδεμόνα του/της, όταν συνυπάρχει διαταραχή ή έλλειψη κριτικής ικανότητας και η τήρηση της ανωνυμίας σε περίπτωση χειρισμού εμπιστευτικών πληροφοριών. Εξάιρεση αποτελούν η αυτοκαταστροφική συμπεριφορά, ο κίνδυνος βλάβης άλλων και η μη συμμόρφωση στη θεραπευτική αγωγή.

Στη συνέχεια της υποενότητας, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στο στίγμα της ψυχικής νόσου, που εκφράζεται με στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις. Ακολούθως, περιγράφεται η διεπιστημονική ομάδα υγείας, οι ρόλοι των μελών της και η διεπαγγελματική ομαδική εργασία, κατά την οποία οι επαγγελματίες υγείας μοιράζονται την εμπειρογνωμοσύνη και τις γνώσεις τους προς όφελος της περίθαλψης των ψυχικά ασθενών. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω επεξηγήσεων και ασκήσεων, θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν κατευθυντήριες οδηγίες και υγειονομικά πρωτόκολλα, ως μέλη της ομάδας υγείας, και να συμμετέχουν στην ενημέρωση του γενικού πληθυσμού στην κοινότητα σε θέματα ψυχικής υγείας.

Ολοκληρώνοντας αυτή τη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να συμβάλλουν θετικά στην άρση των προκαταλήψεων, να συνεργάζονται αρμονικά με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας και να ακολουθούν τους κανόνες της επαγγελματικής δεοντολογίας.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Ραγιά, Α. Χ. (2009). *Νοσηλευτική ψυχικής υγείας. Ψυχιατρική νοσηλευτική*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Κούκια, Ε. (2014). *Ψυχιατρική Νοσηλευτική, Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.

Συμπληρωματικές

1. Παπαδημητρίου, Γ. Ν., Λεμπέση, Ε., Μπερκ, Α., Σταθαρού, Α. & Γκόννη, Μ. (επιμ.). (2015). *Η Συμβολή της Νοσηλευτικής στην Ψυχιατρική Θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Κούκια, Ε. (2018). *Αρχές Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής, Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
3. Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.

2.2.ΣΤ • ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εξοικείωση των εκπαιδευομένων με αποκτηθείσες και νέες δεξιότητες κατά την πρακτική τους άσκηση σε παθολογικές και χειρουργικές κλινικές νοσοκομείων. Ειδικότερα, η ενότητα συνδέει τις θεωρητικές γνώσεις και δεξιότητες με την κλινική τους εφαρμογή στην πράξη, αλλά στοχεύει και στην ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες ασκούνται στις διαδικασίες εισαγωγής και νοσηλείας του/της ασθενούς, στη διαχείριση υλικών και ιματισμού, στην προετοιμασία ασθενών για παρακλινικές εξετάσεις, στη λήψη, καταγραφή και αξιολόγηση των ζωτικών σημείων και της γλυκόζης. Επίσης, ο έλεγχος και η πρόληψη των λοιμώξεων, η προετοιμασία και χορήγηση φαρμάκων και ορών, η λήψη καρδιογραφήματος και η παροχή ολοκληρωμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε διάφορες καταστάσεις περιλαμβάνονται στις βασικές αρχές άσκησης των νο-

σηλευτικών καθηκόντων. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη χρήση των μέσων ατομικής προστασίας, στη διευθέτηση της κλίνης με ή χωρίς τον ασθενή, στη φροντίδα για την ατομική υγιεινή του/της ασθενούς, στην προετοιμασία και τη συμμετοχή σε διαδικασία παρακεντήσεων, στην πρόληψη και φροντίδα κατακλίσεων, την προεγχειρητική και τη μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών και, γενικά, την παροχή ολιστικής και εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας σε νοσηλευόμενους ασθενείς που αντιμετωπίζουν διάφορα προβλήματα υγείας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διακρίνουν το σύστημα εργασίας και τις διαδικασίες του νοσηλευτικού τμήματος, παρατηρώντας την καθημερινή εργασία των επαγγελματιών,
- Αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα τήρησης του ιατρικού και νοσηλευτικού απορρήτου,
- Προσδιορίζουν τη σκοπιμότητα συγκεκριμένων νοσηλευτικών ενεργειών ως προς το αντίστοιχο επιθυμητό αποτέλεσμα, μελετώντας τα ισχύοντα πρωτόκολλα,
- Αναγνωρίζουν τα όρια του πεδίου πρακτικής και δεξιοτήτων, εφαρμόζοντας το επαγγελματικό καθηκοντολόγιο,
- Εφαρμόζουν τις διδαχθείσες νοσηλευτικές διαδικασίες και παρεμβάσεις με την επίβλεψη του/της νοσηλευτή/-τριας ή κατόπιν ανάθεσης από αυτόν/-ήν,
- Χρησιμοποιούν με τον ενδεδειγμένο τρόπο τα μέσα ατομικής προστασίας και την άσηπτη τεχνική,
- Συμπληρώνουν ορθά τα έντυπα του τμήματος,
- Χορηγούν με ασφάλεια και ακρίβεια την προτεινόμενη φαρμακευτική αγωγή,
- Συγκεντρώνουν τα δεδομένα σχετικά με την κατάσταση της υγείας των ασθενών με απώτερο στόχο τη βέλτιστη νοσηλευτική αξιολόγηση,
- Παρέχουν εξατομικευμένη και ολοκληρωμένη νοσηλευτική φροντίδα ανάλογα με την παθολογική κατάσταση,
- Συνεργάζονται και επικοινωνούν με τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας καθώς και με τους/τις ασθενείς σε πραγματικές συνθήκες εργασίας,
- Συμμετέχουν στην ομάδα σχεδιασμού της συνολικής φροντίδας του/της ασθενούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,
- Υποστηρίζουν με σεβασμό τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη διαφορετικότητα του ατόμου μέσω της παρεχόμενης νοσηλευτικής φροντίδας, στην καθημερινή πρακτική.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Νοσηλευτική διάγνωση / Πλάνο νοσηλευτικής φροντίδας / Αντισηψία / Θέση ασθενή / Κατάκλιση / Οξυγονοθεραπεία / Σίτιση ασθενή / Τραύμα / Υγιεινή σώματος / Φλεβοκέντηση / Χορήγηση υγρών / Χορήγηση φαρμάκων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (5), Σύνολο (5).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ
2	ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
3	ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
4	ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ
5	ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
6	ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ
7	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.2.ΣΤ.1 | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται να εφαρμόσουν κατά τη φροντίδα του/της ασθενούς όσα έμαθαν στη θεωρία σχετικά με τα βήματα της νοσηλευτικής διεργασίας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να εκτιμήσουν τις ανάγκες του/της ασθενούς με στόχο την παροχή ολιστικής νοσηλευτικής φροντίδας. Αφού ολοκληρωθεί η εκτίμηση των αναγκών του/της ασθενούς, θα ακολουθήσει η νοσηλευτική διάγνωση βάσει των όσων έχουν διδαχθεί στη θεωρία. Στη συνέχεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προγραμματίσουν το σύνολο των απαραίτητων δράσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων/αναγκών του/της ασθενούς. Τέλος, αφού εφαρμόσουν τις δράσεις που έχουν προγραμματίσει, θα τις αξιολογήσουν με στόχο την εφαρμογή διορθωτικών παρεμβάσεων.

Οι βασικές δεξιότητες που θα αναπτύξουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο είναι η συλλογή, οργάνωση και καταγραφή εκείνων των πληροφοριών που σχετίζονται με την κατάσταση της υγείας του/της ασθενούς. Στο πλαίσιο αυτών των δεξιοτήτων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα συμπληρώσουν το νοσηλευτικό ιστορικό, το οποίο θα τους επιτρέψει να διαχειριστούν τις πληροφορίες που έχουν συλλέξει μέσα από παρατήρηση, κλινική εξέταση, εργαστηριακές και άλλες εξετάσεις. Έτσι, θα αναγνωρίσουν πιθανά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο/η ασθενής και θα θέσουν τις προτεραιότητες και τους στόχους των παρεμβάσεων για την ολιστική και εξατομικευμένη διαχείριση του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.2 | ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν εκείνες τις γνώσεις και δεξιότητες που σχετίζονται με την κινητοποίηση του/της ασθενούς και τους κανόνες εργονομίας.

Στόχος της υποενότητας είναι να μπορούν οι εκπαιδευόμενοι/-ες να χειρίζονται τον/την ασθενή με ασφάλεια, τόσο για τον ίδιο τον/την ασθενή όσο και για τους ίδιους. Ειδικότερα, θα τοποθετήσουν τον/την ασθενή σε κατάλληλη θέση στην κλίνη, θα τον/τη μετακινήσουν από το φορείο στην κλίνη και το αντίθετο, θα τον/την τοποθετήσουν με ασφάλεια σε αναπηρικό καρότσι και θα εκτελέσουν βασικές ασκήσεις που θα βελτιώσουν την κινητικότητα του/της. Σε όλες αυτές τις διεργασίες θα λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλεια του/της ασθενούς και την αποφυγή τραυματισμών. Παράλληλα, κατά την εφαρμογή των διεργασιών αυτών θα εφαρμόσουν και τους εργονομικούς κανόνες που απαιτούνται για την αποφυγή τραυματισμού και καταπόνησης των ιδίων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν ότι η μη εφαρμογή των εργονομικών κανόνων σχετίζεται με την εμφάνιση διαταραχών για την υγεία και την ασφάλειά τους (εργονομικοί κίνδυνοι). Οι εργονομικοί κίνδυνοι σχετίζονται κυρίως με την εμφάνιση μυοσκελετικών παθήσεων και ατυχημάτων. Επομένως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την κινητοποίηση των ασθενών προσέχοντας τους χειρισμούς κατά τη νοσηλεία και τη διαχείρισή τους, καθώς και με την εφαρμογή των κανόνων για τη χειρωνακτική διακίνηση φορτίων, τις κοπιαστικές στάσεις του σώματος, τις επαναληπτικές κινήσεις και την εργασία σε περιορισμένους χώρους.

2.2.ΣΤ.3 | ΑΤΟΜΙΚΗ ΥΓΙΕΙΝΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν ενδελεχώς με την ατομική υγιεινή των ασθενών. Μέσα από αυτή την ενασχόληση, θα κατανοήσουν ότι ένα καλό επίπεδο ατομικής υγιεινής συμβάλλει θετικά σε ένα καλύτερο γενικό επίπεδο υγείας, στη μείωση του κινδύνου ανάπτυξης μολύνσεων και στη μείωση εμφάνισης κατακλίσεων στους/στις ασθενείς.

Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κληθούν να φροντίσουν το δέρμα και το σώμα του/της ασθενούς, εφαρμόζοντας τις δεξιότητες εκείνες που ανέπτυξαν στα θεωρητικά μαθήματα. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με το λουτρό καθαριότητας του/της ασθενούς επί κλίνης ή μη, με το λούσιμο και το χτένισμα μαλλιών, με τη φροντίδα των νυχιών και με το ξύρισμα, με τη φροντίδα του περινέου, με τη φροντίδα της στοματικής κοιλότητας σε αναισθητο/-η ή αδύναμο/-η ασθενή και με τη φροντίδα της τεχνητής οδοντοστοιχίας.

Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Νοσηλευτικού Τμήματος, θα κληθούν να προγραμματίσουν τη φροντίδα της υγιεινής των ασθενών κατά τη διάρκεια της ημέ-

ρας, λαμβάνοντας υπόψη και τις υπόλοιπες δραστηριότητες του τμήματος (εργαστηριακές εξετάσεις, ιατρικές παρεμβάσεις κ.ά.). Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εκτιμήσουν το περιβάλλον του/της ασθενούς, ώστε να εντοπίσουν προβλήματα που πιθανά επηρεάζουν την υγιεινή του/της. Τέτοια προβλήματα ενδεικτικά είναι η θερμοκρασία, ο αερισμός του χώρου, η υγρασία, ο φωτισμός, πιθανές οσμές και ο θόρυβος. Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις τεχνικές στρωσίματος της κλίνης (κενή ή με ασθενή).

2.2.ΣΤ.4 | ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΥΓΡΩΝ ΚΑΙ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΑΠΟ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΟΔΟΥΣ

Στην παρούσα υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να χορηγήσουν υγρά και φάρμακα από όλες τις οδούς. Αρχικά, θα εξοικειωθούν με την προετοιμασία των υγρών ή των φαρμάκων που πρόκειται να χορηγηθούν τοπικά, εντερικά ή παρεντερικά, εφαρμόζοντας τις βασικές αρχές αντισηψίας και σωστής χρήσης γαντιών, όπου είναι απαραίτητο. Στο πλαίσιο της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν φάρμακα από το στόμα, υπογλώσσια, με νεφελοποίηση ή εισπνοές, με οφθαλμική και ωτική ενστάλαξη, από το ορθό και τον κόλπο, με τοπική εφαρμογή στο δέρμα, μέσω σωλήνα εντερικής σίτισης. Όσον αφορά την παρεντερική χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα χορηγήσουν την αγωγή ενδοδερμικά, υποδόρια, ενδομυϊκά και ενδοφλέβια, εφαρμόζοντας τις ιατρικές οδηγίες και ακολουθώντας τις αρχές ασφαλούς και αποτελεσματικής παρεντερικής χορήγησης. Κατά την προετοιμασία της θεραπευτικής αγωγής, θα εξοικειωθούν με διαφορετικούς τύπους βελονών και σύριγγων, την προετοιμασία σύριγγας για χρήση και τη μέθοδο αναρρόφησης στείρων διαλυμάτων από τα φιαλίδια και τις φύσιγγες/αμπούλες, την ανάμειξη παρεντερικής αγωγής σε μια σύριγγα, καθώς και την επιλογή κατάλληλης θέσης για ένεση ανάλογα με την παρεντερική οδό χορήγησης του φαρμάκου.

Σχετικά με την ενδοφλέβια χορήγηση υγρών και φαρμάκων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη διαδικασία ασφαλούς φλεβοκέντησης πριν από τη χορήγηση της αγωγής. Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί κατά τη μετάγγιση αίματος και παραγώγων του, όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ακολουθήσουν τις αρχές ασφαλούς μετάγγισης και θα παρακολουθούν τον/την ασθενή για πιθανές ανεπιθύμητες παρενέργειες καθ' όλη τη διάρκεια της μετάγγισης. Τέλος, σε όλη τη διάρκεια της χορήγησης υγρών και φαρμάκων θα καταγράφουν τη χορηγούμενη θεραπευτική αγωγή στα ειδικά έντυπα και θα υπολογίζουν το ισοζύγιο υγρών του/της ασθενούς.

2.2.ΣΤ.5 | ΟΞΥΓΟΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να εφαρμόσουν οξυγονοθεραπεία με βάση τα όσα διδάχθηκαν στα θεωρητικά μαθήματα. Επομένως, θα κληθούν να συμβάλουν στη διατήρηση της βατότητας των αεραγωγών και στην παροχή επαρκούς αερισμού στους πνεύμονες.

Αρχικά, θα εκτιμήσουν την κατάσταση του/της ασθενούς αναγνωρίζοντας σημεία που υποδηλώνουν αναπνευστική δυσχέρεια. Στη συνέχεια, θα εφαρμόσουν τεχνικές, οι οποίες θα συμβάλουν στην αποτελεσματική αποβολή των εκκρίσεων από το αναπνευστικό σύστημα του/της ασθενούς. Συγκεκριμένα, θα παροτρύνουν τον/την ασθενή να βήξει, θα τον/την τοποθετήσουν σε κατάλληλη θέση για παροχέτευση των εκκρίσεων, θα εφαρμόσουν επίκρουση με πλήξεις και δονήσεις, καθώς και αναρρόφηση των εκκρίσεων βάσει των ιατρικών οδηγιών. Επιπροσθέτως, θα καθοδηγήσουν τον/την ασθενή κατά την εφαρμογή αναπνευστικών ασκήσεων, αναπνευστικής φυσικοθεραπείας και χρήσης σπιρόμέτρου αναπνευστικής εκγύμνασης για τη βελτίωση της αναπνοής και τον καλύτερο αερισμό του/της.

Καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής οξυγονοθεραπείας στον/στην ασθενή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα προετοιμάσουν και θα χρησιμοποιήσουν κατάλληλο εξοπλισμό (ρινικό καθετήρα, μάσκες οξυγόνου διαφόρων τύπων, νεφελοποίηση κ.ά.). Παράλληλα, θα έρθουν σε επαφή και θα διαχειριστούν τη χορήγηση οξυγόνου σε τεχνητούς αεραγωγούς, φαρυγγικούς αεραγωγούς (ρινοφαρυγγικός, στοματοφαρυγγικός) και ενδοτραχειακούς σωλήνες, φροντίζοντας πάντα τη διατήρηση της βατότητας. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τεχνικές στοματοφαρυγγικής και ρινοφαρυγγικής αναρρόφησης, καθώς και τραχειοβρογχικής αναρρόφησης. Τέλος, θα εφαρμόσουν φροντίδα σε ασθενείς με τραχειοστομία και θα διενεργήσουν αναρρόφηση εκκρίσεων μέσω αυτής.

2.2.ΣΤ.6 | ΑΠΕΚΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΕΝΩΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με την απέκκριση και κένωση των ασθενών. Ειδικότερα, θα ασχοληθούν με τις βασικές αρχές φροντίδας των λειτουργιών της ούρησης (αποβολής ούρων) και της αφόδευσης/κένωσης του εντέρου (αποβολής κοπράνων). Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν την ούρηση, θα εκτιμούν την κατάσταση του/της ασθενούς ή και θα αναγνωρίζουν τις κύριες διαταραχές της ούρησης (ανουρία, oligουρία, πολυουρία, αιματουρία, πυουρία, νυκτουρία, δυσουρία, συχνουρία), καταγράφοντας τις παρατηρήσεις τους σε ειδικά έντυπα.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν ή θα συμμετάσχουν στον καθετηριασμό της ουροδόχου κύστης βάσει των ιατρικών οδηγιών. Ακόμη, θα τοποθετήσουν και θα αφαιρέσουν σκοραμίδα ή ουροδοχείο, θα συμβάλουν στην τοποθέτηση και αφαίρεση ουροκαθετήρα (Foley) σε άνδρα και γυναίκα ασθενή, θα εφαρμόσουν

περιποίηση και έκπλυση ουροκαθετήρα και θα λάβουν δείγμα ούρων για αποστολή για εργαστηριακές εξετάσεις. Επιπροσθέτως, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράψουν σε ειδικά έντυπα τη λειτουργία της κένωσης του εντέρου, πιθανά παθολογικά χαρακτηριστικά των κοπράνων, πιθανές διαταραχές από τις φυσιολογικές συνήθειες του εντέρου (δυσκοιλιότητα, διάρροια, ακράτεια κοπράνων). Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εφαρμόσουν τη διαδικασία χορήγησης καθαρτικού υποκλυσμού.

Τέλος, θα ασχοληθούν με τη φροντίδα της στομίας (κολοστομία, ειλεοστομία) και του δέρματος γύρω από τη στομία, την τοποθέτηση συστήματος στομίας και την αλλαγή σάκου συλλογής των απεκκρίσεων.

2.2.ΣΤ.7 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΛΚΩΝ ΠΙΕΣΗΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες καλούνται, κατά την κλινική τους άσκηση στο νοσοκομείο, να ασχοληθούν με τη φροντίδα τραυμάτων και ελκών πίεσης. Ειδικότερα, μέσω της εκτίμησης της κατάστασης του/της ασθενούς και της διαδικασίας της νοσηλευτικής διάγνωσης, θα εντοπίσουν τους παράγοντες εκείνους που επηρεάζουν την επώλωση των τραυμάτων, καθώς και τις πιθανές επιπλοκές των τραυμάτων. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τη φροντίδα τραυμάτων με στόχο την αποτελεσματικότερη σύγκλεισή τους. Ακόμη, θα φροντίσουν και θα χειριστούν παροχετεύσεις και συσκευές παροχέτευσης, επιδέσεις, μεγάλους επιδέσμους, ζώνες στήριξης κ.ά. Επιπροσθέτως, στη διάρκεια της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ασχοληθούν με την ποιότητα του δέρματος του/της ασθενούς, λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης για την εμφάνιση κατακλίσεων (ελκών πίεσης).

Λαμβάνοντας υπόψη όσα διδάχθηκαν στη θεωρία, θα διακρίνουν τα στάδια των ελκών πίεσης του/της ασθενούς και θα εφαρμόσουν κατάλληλα μέτρα θεραπείας και αντιμετώπισής τους. Ακόμη, θα συμμετάσχουν σε όλες τις διαδικασίες καθαρισμού και έκπλυσης τραύματος ή έλκους πίεσης, στην αλλαγή αποστειρωμένων επιθεμάτων, στην εφαρμογή νοτισμένου ή ελαφρώς νωπού επιθέματος και στην αφαίρεση ραμμάτων ή μεταλλικών clips, πάντα βάσει των ιατρικών οδηγιών. Σε όλα τα στάδια φροντίδας των τραυμάτων θα εφαρμόσουν την άσηπτη τεχνική για την αποφυγή πιθανής επιμόλυνσης.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
2. DeWit, S. C. (2001). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
4. Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
5. Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Συμπληρωματικές

1. Αθανάτου, Ε. Κ. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
2. Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική Θεωρία – Εργαστήριο Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

2.3 • ΕΞΑΜΗΝΟ Γ΄

2.3.A • ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές της αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, αλλά και στην εφαρμογή μέσων ατομικής προστασίας και την τήρηση βασικών κανόνων υγιεινής και διασφάλισης της ποιοτικής παροχής νοσηλευτικής φροντίδας. Η ενότητα πραγματεύεται τους τρόπους αποστείρωσης υλικών (όπως γάζες και χειρουργικά εργαλεία) και απολύμανσης επιφανειών με φυσικά μέσα, χημικά μέσα και με ιονίζουσα ακτινοβολία. Αναλύονται οι τρόποι προετοιμασίας των προς αποστείρωση υλικών, τα είδη των κλιβάνων, η χρήση των δεικτών αποστείρωσης, ο έλεγχος παραμέτρων ποιότητας, η παράδοση και η αποθήκευση του αποστειρωμένου υλικού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσα από τις γνώσεις και τις δεξιότητες που θα λάβουν, θα είναι σε θέση να εφαρμόζουν τη διαδικασία προετοιμασίας του υλικού (σετ αλλαγής, αποστειρωμένο ιματισμό, αποστειρωμένο υλικό) και να τηρούν τις ενδεδειγμένες οδηγίες αποστείρωσης που διασφαλίζουν τόσο την ποιότητα του αποστειρωμένου υλικού όσο και την πρόληψη ή μείωση των ενδοноσοκομειακών λοιμώξεων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διακρίνουν τις γενικές αρχές αποστείρωσης και απολύμανσης,
- Χρησιμοποιούν τα μέσα αποστείρωσης (φυσικές μεθόδους, χημικές μεθόδους, αποστείρωση με ακτινοβολία),
- Εφαρμόζουν τη διαδικασία για την προετοιμασία του υλικού, τον έλεγχο και τέλος την αποστείρωσή του,
- Ταξινομούν σε κατηγορίες τα απολυμαντικά υλικά,
- Εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο πεδίο εργασίας τους, σύμφωνα με τους κανόνες αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης,
- Εφαρμόζουν μέτρα για τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων, σύμφωνα με τις οδηγίες της Επιτροπής Νοσοκομειακών Λοιμώξεων,
- Διαχειρίζονται τον χρησιμοποιημένο ιματισμό τηρώντας τις οδηγίες έκδυσης και ασφαλούς απόρριψης,
- Διαχειρίζονται τα Επικίνδυνα Απόβλητα Μολυσματικού Χαρακτήρα σύμφωνα με τη νομοθεσία και τους κανονισμούς διαχείρισης των ιατρικών αποβλήτων,
- Εφαρμόζουν προστατευτικό εξοπλισμό για την παραλαβή ακάθαρτου ιματισμού και εξοπλισμού,

- Υιοθετούν κατάλληλους τρόπους και χειρισμούς για τη σωστή αποστείρωση και απολύμανση των υλικών,
- Αναγνωρίζουν τα είδη των δεικτών αποστείρωσης,
- Εφαρμόζουν τη διαδικασία της απολύμανσης ακολουθώντας τις οδηγίες των υγειονομικών πρωτοκόλλων,
- Εφαρμόζουν τις διαδικασίες αντισηψίας ακολουθώντας τις ενδεδειγμένες αρχές και πρότυπα,
- Παροτρύνουν το προσωπικό στην ορθή τήρηση των κανόνων υγιεινής στον εργασιακό χώρο,
- Προετοιμάζουν σετ εργαλείων και επιδεσμικό υλικό προς αποστείρωση ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Χειρίζονται τους κλιβάνους αποστείρωσης σύμφωνα με τα εγχειρίδια των κατασκευαστών,
- Διαχειρίζονται υλικά και αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο σύμφωνα με τις βασικές αρχές της άσηπτης τεχνικής.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Άσηπτη τεχνική / Άσηψία / Αντισηπτικές ουσίες / Απολύμανση / Απολυμαντικές ουσίες / Αποστείρωση / Καθαριότητα / Κλίβανος / Μέθοδοι καταστροφής μικροοργανισμών / Μολυσματικό υλικό / Νοσοκομειακά απόβλητα / Τμήμα Κεντρικής Αποστείρωσης.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (1), Σύνολο (3).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΣΗΨΙΑΣ, ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
2	ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ
3	ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
4	ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ
6	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΜΕΝΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ
7	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ, ΑΝΤΙΣΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ, ΜΕΘ)
8	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΟΛΥΣΜΑΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΑΣΗΨΙΑΣ, ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπενότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της αποστείρωσης και της απολύμανσης, με έμφαση στις καλές πρακτικές εφαρμογής τους σε υγειονομικά περιβάλλοντα. Η αύξηση του κόστους, της νοσηρότητας και της θνητότητας των ασθενών, που συνδέονται με αυξημένα ποσοστά λοιμώξεων, καταδεικνύει τη σημασία της ενότητας αυτής στην εκπαίδευση και κατάρτιση των μελλοντικών επαγγελματιών υγείας.

Αρχικά, θα γίνει μια μικρή ιστορική αναδρομή μέσα από την οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τη σύνδεση της υποεπενότητας αυτής με την εξέλιξη της μικροβιολογίας, τη γνώση της δράσης των παθογόνων μικροοργανισμών, την εξέλιξη στις επιστήμες υγείας και στην τεχνολογία. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει η περιγραφή όρων, όπως είναι η αποστείρωση, η απολύμανση, η καθαριότητα, η ασηψία, η αντισηψία, τα αποστειρωμένα πεδία ή υλικά. Θα πραγματοποιηθεί συνοπτική περιγραφή των φυσικών και χημικών μεθόδων καταστροφής των μικροοργανισμών στο ανθρώπινο σώμα (αντισηψία), στα υλικά, στον εξοπλισμό και στις επιφάνειες (απολύμανση/αποστείρωση), καθώς και του απαιτούμενου βασικού εξοπλισμού.

Επιπλέον, στην υποεπενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις αρχές και πρακτικές της χειρουργικής ασηψίας, προκειμένου να αποφύγουν ενέργειες, οι οποίες μπορεί να επιμολύνουν ένα αποστειρωμένο περιβάλλον.

Με την ολοκλήρωση της υποεπενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να κατανοούν και να περιγράφουν τις ενδείξεις εφαρμογής των μεθόδων απολύμανσης και αποστείρωσης, καθώς και τον τρόπο προσέγγισης και διαχείρισης υλικών ή καταστάσεων που μπορεί να προκύψουν κατά την παροχή νοσηλευτικής φροντίδας.

2.3.A.2 | ΑΠΟΛΥΜΑΝΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΗΨΗΤΙΚΕΣ ΟΥΣΙΕΣ

Η μαθησιακή αυτή υποεπενότητα εστιάζεται στην αναλυτική παρουσίαση των αρχών και των μεθόδων απολύμανσης και αντισηψίας. Καθώς στη σημερινή εποχή τα απολυμαντικά και τα αντισηπτικά συμβάλλουν εξίσου με τα αντιβιοτικά στην πρόληψη και τον έλεγχο των λοιμώξεων, στην υποεπενότητα αυτή θα γίνει ιδιαίτερη αναφορά στη δράση των απολυμαντικών και αντισηπτικών ουσιών, στην ταξινόμησή τους (αλκοόλες, αλδεΐδες κ.ά.), στα επίπεδα απολύμανσης (υψηλό, ενδιάμεσο και χαμηλό) και στον τρόπο επιλογής (είδος επιφάνειας ή ιστού, οδηγίες κατασκευαστή, επιθυμητό αποτέλεσμα κ.ά.). Επιπλέον, η υποεπενότητα θα εστιαστεί στην παρουσίαση των στόχων της κάθε μεθόδου (π.χ. ελάττωση μικροβίων από το περιβάλλον), στους παράγοντες που επηρεάζουν τη δράση τους και το τελικό αποτέλεσμα (λάθος επιλογή μεθόδου, θερμοκρασία, χρόνος έκθεσης κ.ά.) και τέλος, στις πιθανές επιπτώσεις τους (δερματικά και αναπνευστικά νοσήματα, τοξικότητα κ.ά.).

Στο πλαίσιο του εργαστηρίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με διάφορα απολυμαντικά και αντισηπτικά σκευάσματα και θα εξοικειωθούν με τον τρόπο επιλογής του κατάλληλότερου σκευάσματος αναγνωρίζοντας και περιγράφοντας ενδείξεις, αντενδείξεις, πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα ή πιθανές παρενέργειες από πιθανή λανθασμένη χρήση τους.

Μετά την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να επιλέγουν την κατάλληλη ουσία για αντισηψία ή απολύμανση, βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών και των υγειονομικών πρωτοκόλλων. Επιπλέον, θα μπορούν να εφαρμόζουν τις ορθές πρακτικές για τον καθαρισμό των υλικών, καθώς και να τηρούν τις ενδεδειγμένες συνθήκες φύλαξης και μεταφοράς τους.

2.3.A.3 | ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Η αποστείρωση είναι η μόνη ενδεδειγμένη πρακτική, όταν σκοπός δεν είναι απλώς η ελάττωση του μικροβιακού φορτίου, αλλά η πλήρης εξάλειψη όλων των ειδών της μικροβιακής ζωής από ένα αντικείμενο με τη χρήση φυσικών ή χημικών μέσων. Στο πλαίσιο αυτό, η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στην αναλυτική παρουσίαση της διαδικασίας αποστείρωσης και των μεθόδων της. Συγκεκριμένα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις και θα αναπτύξουν δεξιότητες για τα φυσικά (θερμότητα, κλίβανοι) και χημικά (αέρια και σποροκτόνες διαλύσεις) μέσα αποστείρωσης, την αποστείρωση με ακτινοβολία, τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματά τους και τον τρόπο δράσης τους.

Στη συνέχεια, θα γίνει περιγραφή της διαδικασίας αποστείρωσης από τον αρχικό καθαρισμό των μολυσματικών εργαλείων ή άλλου εξοπλισμού έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας αποστείρωσης. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις μεθόδους ελέγχου (μηχανικού, φυσικού, χημικού και βιολογικού) με ειδική αναλυτική αναφορά στους ειδικούς δείκτες, που αποτελούν σημαντικούς παράγοντες ελέγχου της διαδικασίας. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της υποεπένδυσης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να κατανοήσουν πότε ένα υλικό είναι αποστειρωμένο, να αναπτύξουν την ικανότητα να επιλέγουν την κατάλληλη κατά περίπτωση μέθοδο αποστείρωσης, να υιοθετούν τις ανάλογες διαδικασίες για τη σωστή αποστείρωση, να περιγράφουν τις ενδείξεις χρήσης όλων των ειδών κλιβάνων, ιδιαίτερα δε αυτών που χρησιμοποιούνται συχνότερα στον κλινικό χώρο, όπως στα τμήματα επείγοντων περιστατικών και στα οδοντιατρεία και να κατανοούν τους κινδύνους από τη μη εφαρμογή της ορθής χρήσης τους.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την προετοιμασία σετ εργαλείων και επιδεσμικού υλικού προς αποστείρωση, ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες και ερμηνεύοντας ορθά τους δείκτες αποστείρωσης.

2.3.A.4 | ΤΜΗΜΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα ασχολείται με την οργάνωση και λειτουργία του τμήματος της Κεντρικής Αποστείρωσης. Αποτελεί νευραλγικό τμήμα κάθε νοσοκομείου, που στόχο έχει την ασφάλεια και την ομαλή έκβαση της πορείας των ασθενών, αλλά και των επαγγελματιών υγείας μέσω του ελέγχου και του περιορισμού των νοσοκομειακών λοιμώξεων. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα γνωρίσουν τις αρχές αρχιτεκτονικής κατασκευής του τμήματος και, κυρίως, τους ξεχωριστούς χώρους της μονάδας, τον τρόπο λειτουργίας και τις ιδιαιτερότητες του κάθε χώρου (ζώνες, ακάθαρτη περιοχή, άσηπτη περιοχή, χώρος κλιβάνων κ.ά.), την ποιότητα του αέρα και του νερού, τη σημασία του σωστού φωτισμού και την επιλογή των υλικών κατασκευής του (δάπεδα με πιστοποιητικά αντοχής σε χημικά και υψηλής καταπόνησης κ.ά.).

Στη συνέχεια, περιγράφονται οι δραστηριότητες και οι διαδικασίες ανά ζώνη, σε άμεση συνάρτηση με την πρόληψη και τη διαχείριση λοιμογόνων παραγόντων. Έμφαση δίνεται στη διασφάλιση της αποτελεσματικής αποστείρωσης και της ορθής λειτουργίας του εξοπλισμού, στον έλεγχο, την καταμέτρηση και την καταγραφή των χειρουργικών εργαλείων, στη σύνθεση των σετ (ανάλογα με το είδος της επέμβασης), καθώς και στη διεπιστημονική συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα του νοσοκομείου.

Τέλος, στη μαθησιακή υποενότητα αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τον τρόπο στελέχωσης του τμήματος Κεντρικής Αποστείρωσης και με τον ρόλο που έχει η κάθε ειδικότητα (νοσηλεύτές/-τριες, βοηθοί νοσηλευτών/-τριών, κλιβανιστές/-τριες) στο πλαίσιο αυτό.

2.3.A.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΣΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΛΟΙΜΩΞΕΩΝ

Το νοσηλευτικό προσωπικό διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στον έλεγχο των λοιμώξεων με την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών, όπως είναι η χρήση μέσων και μέτρων ατομικής προστασίας, η χρήση γαντιών κ.ά. Στο πλαίσιο αυτό, αρχικά, θα παρουσιαστούν οι μέθοδοι περιορισμού του μικροβιακού φορτίου των χεριών, όπως η υγιεινή χεριών με αντισηπτικό/σαπούνι και το χειρουργικό πλύσιμο, και οι παράγοντες που επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα, όπως είναι το είδος του αντισηπτικού και ο χρόνος εφαρμογής της τεχνικής. Παράλληλα, στην υποενότητα αυτή, θα αναφερθούν οι λόγοι μη συμμόρφωσης του προσωπικού (π.χ. έλλειψη χρόνου, ελλιπής/κακή εκπαίδευση) και οι πολιτικές που εφαρμόζονται σε κάθε μονάδα υγείας για την ευρεία υιοθέτηση αυτής της ενέργειας.

Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με την ορθή χρήση των γαντιών, κυρίως των αποστειρωμένων, θα κατανοήσουν σε ποιες περιπτώσεις επιλέγονται, πώς γίνεται η εφαρμογή τους και ποιες είναι οι προϋποθέσεις της σωστής χρήσης τους. Επιπρόσθετα, θα εξοικειωθούν με την τεχνική τοποθέτησης/αφαίρεσης του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού, όπως της ρόμπας, της μάσκας, των προστα-

τευτικών γυαλιών (ή της προσωπίδας) κ.ά., με τον τρόπο επιλογής του κατάλληλου εξοπλισμού και τους παράγοντες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητά τους.

Περαιτέρω, άλλες βασικές νοσηλευτικές διαδικασίες οι οποίες θα εξεταστούν είναι το άνοιγμα αποστειρωμένου πακέτου, η τοποθέτηση αποστειρωμένων αντικειμένων σε αποστειρωμένο πεδίο και η προστασία του αποστειρωμένου πεδίου. Τέλος, σκόπιμο είναι να γίνει σύντομη περιγραφή της άσηπτης τεχνικής μη επαφής (ΑΤΜΕ) ως αναγκαίας και κρίσιμης τεχνικής ελαχιστοποίησης του κινδύνου επιμόλυνσης εξοπλισμού και ασθενούς.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν δεξιότητες ορθής πρακτικής σε όλες τις προαναφερθείσες τεχνικές, θα αναγνωρίσουν τυχόν λάθη κατά τη διενέργειά τους και θα κατανοήσουν τη σημασία της ορθής τήρησης, από το σύνολο του προσωπικού, των κανόνων υγιεινής στον εργασιακό χώρο.

2.3.A.6 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΜΕΝΟΥ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες, έχοντας ήδη εξετάσει διαδικασίες ασηψίας και ελέγχου λοιμώξεων και έχοντας εμβαθύνει σε μεθόδους αποστείρωσης, αποκτούν ευρύτερη γνώση του ορθού χειρισμού του αποστειρωμένου υλικού και του σημαντικού ρόλου που οι ίδιοι/-ες διαδραματίζουν στην ασφάλεια των ασθενών σε σχέση με αυτή τη διαδικασία. Στο πρώτο μέρος της υποενότητας γίνεται σύντομη αναφορά στην προετοιμασία που απαιτείται πριν από τη χρήση του αποστειρωμένου υλικού, διατηρώντας τις αρχές χειρουργικής ασηψίας κατά την ετοιμασία του αποστειρωμένου πεδίου, όπως είναι ο έλεγχος της ημερομηνίας αποστείρωσης, η παρουσία δεικτών αποστείρωσης και η ακεραιότητα του υλικού περιτυλίγματος ή άλλων σημείων ελέγχου. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην προετοιμασία του τραπεζιδίου/επιφάνειας για το άνοιγμα αποστειρωμένου πακέτου, στον τρόπο χειρισμού του υλικού κατά το άνοιγμα της συσκευασίας του και στις κινήσεις γύρω από το πεδίο, οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαιτούμενες με το θέμα γνώσεις και δεξιότητες.

Στη συνέχεια, θα αναλυθούν εκτενώς οι βασικοί τομείς χειρισμού του αποστειρωμένου εξοπλισμού/υλικού, δηλαδή η αποθήκευση (π.χ. ειδικοί χώροι μακριά από ακάθαρτο εξοπλισμό), η μεταφορά του (προστασία από φθορές), ο έλεγχος της ποιότητας αποστείρωσης (π.χ. έλεγχος δεικτών), η τεκμηρίωση (επισήμανση ημερομηνίας αποστείρωσης) και η απόρριψη (σε ειδικά κυτία) ή η προετοιμασία για επαναχρησιμοποίησή του (καθαρισμός υλικού, έλεγχος φθοράς κ.ά.).

Συνολικά, η υποενότητα αυτή παρέχει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να είναι σε θέση να χειρίζονται με ασφάλεια αποστειρωμένα υλικά και εξοπλισμό, να περιγράφουν με σαφήνεια τις σχετικές διαδικασίες και να διαχειρίζονται υλικά/αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο, σύμφωνα με τις βασικές αρχές της άσηπτης τεχνικής.

2.3.A.7 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΗΣ,

ΑΝΤΙΣΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΗΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ (ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟ, ΜΕΘ)

Η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποσκοπεί στην εμβάθυνση των εκπαιδευομένων σε ειδικές διαδικασίες που απαιτούνται σε τμήματα υψηλής βαρύτητας, όπως είναι η ΜΕΘ και το χειρουργείο. Στα τμήματα αυτά, οι ασθενείς χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό επικινδυνότητας, καθώς οι νοσηλευτικές και ιατρικές παρεμβάσεις απαιτούν συχνά την πρόσβαση σε στείρες κοιλότητες του σώματος ή στην κυκλοφορία του αίματος. Η έκθεση αυτή συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο επιπλοκών και λοιμώξεων, που μπορεί να οδηγήσουν ακόμη και στον θάνατο. Τα προγράμματα και οι μέθοδοι καθαρισμού και απολύμανσης τροποποιούνται ανάλογα με την περιοχή της μονάδας υγειονομικής περίθαλψης, τον τύπο της επιφάνειας που πρόκειται να καθαριστεί και το επίπεδο ευπάθειας των ασθενών εκεί. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται αναφορά στην ταξινόμηση των νοσοκομειακών χώρων και στις γενικές αρχές που διέπουν τις διαδικασίες περιβαλλοντικού καθαρισμού/απολύμανσης (στην προκαταρκτική αξιολόγηση τοποθεσίας, σε σειρά διαδικασιών, στον χρόνο έως την παρέμβαση κ.ά.).

Για τον χώρο του χειρουργείου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν εξειδικευμένες γνώσεις για βέλτιστες πρακτικές που αφορούν την προετοιμασία του χειρουργικού πεδίου, την άσηπτη χειρουργική τεχνική, τα διεγχειρητικά πρωτόκολλα και τα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή μετεγχειρητικών λοιμώξεων, τα πρωτόκολλα διαχείρισης ασθενών με μεταδοτικά νοσήματα (π.χ. SARS-CoV2) στο χειρουργείο, τη χρήση αποστειρωμένου εξοπλισμού/εργαλείων και την προετοιμασία και τήρηση του χειρουργικού πεδίου.

Αναφορικά με τη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ), οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξασκηθούν σε εξειδικευμένες δεξιότητες και παρεμβάσεις, όπως είναι η προσομοίωση στη διαχείριση κεντρικών γραμμών, ο ασφαλής χειρισμός αιχμηρών αντικειμένων και η τήρηση των ορίων μεταξύ αποστειρωμένου και μη πεδίου. Οι παρεμβάσεις αυτές απαιτούν αυστηρή τήρηση των μέτρων ασηψίας, καθώς ο ρόλος του νοσηλευτικού προσωπικού είναι καθοριστικός στην πρόληψη των νοσοκομειακών λοιμώξεων.

Συνοψίζοντας, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα αποτελεί τη βάση ώστε οι εκπαιδευόμενοι/-ες να αποκτήσουν τις απαραίτητες εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες αντισήψιας, απολύμανσης και αποστείρωσης προκειμένου να εργαστούν σε τμήματα υψηλής εξειδίκευσης.

2.3.A.8 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΟΛΥΣΜΑΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη σωστή διαχείριση του ακάθαρτου ή μολυσματικού υλικού στους χώρους παροχής υγειονομικής φροντίδας (ιματισμός, χρησιμοποιημένα υλικά κ.ά.) και των νοσοκομειακών αποβλήτων. Αρχικά, περιγράφονται και αναλύονται οι σχετικοί όροι (ακάθαρτο υλικό, μολυσματικό υλικό, νοσοκομειακά απόβλητα) και η επιμέρους διάκριση του υλικού σε επαναχρησιμοποιούμενο (ιματισμό, υλικό πολλαπλών χρήσεων) και μη επαναχρησιμοποιούμενο, προκειμένου να περιγραφούν οι διαφορετικές τεχνικές διαχείρισής του. Στη

συνέχεια, ακολουθεί περιγραφή των χειρισμών ασφαλούς συλλογής, μεταφοράς και απομάκρυνσης από τον χώρο χρήσης τους, καθώς και των μέτρων που πρέπει να λαμβάνονται για την προστασία των εργαζομένων, των ασθενών και του περιβάλλοντος. Ειδικότερα, όσον αφορά τα νοσοκομειακά απόβλητα θα γίνει εκτενής αναφορά στις κατηγορίες τους (υγρά, στερεά, μολυσματικά, αστικά κ.ά.), με έμφαση στις δυνητικά επικίνδυνες κατηγορίες, τον τρόπο και τους χώρους παραγωγής, όπως και τους τρόπους ασφαλούς επεξεργασίας ή και απόρριψης.

Παράλληλα, θα τονιστεί η επίπτωσή τους στην ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, ώστε να γίνεις σαφής στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες η σημασία της αυστηρής τήρησης των κανονισμών και των κατευθυντηρίων οδηγιών.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να περιγράφουν τις διαφορές ακάθαρτου και μολυσματικού υλικού, να ακολουθούν τους κανόνες διαχωρισμού τους, να αφαιρούν και να απομακρύνουν με ασφάλεια τον χρησιμοποιούμενο εξοπλισμό, να διαχειρίζονται βέλτιστα τα επικίνδυνα απόβλητα μολυσματικού χαρακτήρα και να περιγράφουν με σαφήνεια τη σύνδεση των πρακτικών αυτών με τον έλεγχο/περιορισμό των λοιμώξεων και των επιπτώσεων για τη δημόσια υγεία που προκύπτουν από τη μη ορθή διαχείρισή τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Fraise, A. P., Lambert, P. A. & Maillard, J. Y. (2019). *Αρχές και μέθοδοι απολύμανσης, συντήρησης και αποστείρωσης* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
2. Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες – Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.

Συμπληρωματικές

1. Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*.
2. Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (2022). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
3. Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου-Χούτου, Ε. (χ.χ.). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»*.

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στον χώρο των νοσοκομειακών υπηρεσιών αιμοδοσίας, κατανοώντας τον σπουδαίο ρόλο τους στο Εθνικό Σύστημα Υγείας. Η ενότητα πραγματεύεται την έννοια της αιμοδοσίας και τη χρήση νεότερων τεχνικών, αλλά και τυποποιημένων εργαστηριακών διαδικασιών (όπως είναι η αιμοληψία) που εφαρμόζονται στα τμήματα αιμοδοσίας σε όλα τα νοσοκομεία της χώρας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με τη μελέτη του αίματος και των παραγόντων του, ενώ μπορούν να κατανοήσουν τις παρενέργειες της μεταγγίσης. Ασχολούνται με τη συλλογή του αίματος, την προετοιμασία του/της αιμοδότη/-τριας, τη διαχείριση του νοσηλευτικού ιστορικού, την καρτέλα αιμοδότη/-τριας και τους τρόπους προαγωγής της εθελοντικής αιμοδοσίας. Η ενότητα πραγματεύεται τους τρόπους επεξεργασίας και φύλαξης των μονάδων ολικού αίματος με σκοπό την παρασκευή παραγόντων (αιμοπεταλίων, πλάσματος), τη σημασία της προσφοράς αίματος και της ευαισθητοποίησης αναφορικά με τον θεσμό της αιμοδοσίας στο ευρύ κοινό.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Διακρίνουν τις γενικές αρχές αιμοδοσίας, αλλά και την οργάνωση των τμημάτων αιμοδοσίας,
- Εφαρμόζουν τη διαδικασία της αιμοληψίας στον/στην υποψήφιο/-α αιμοδότη/-τρια,
- Εκτιμούν τις παραμέτρους που σχετίζονται με τη μεταγγίση αίματος,
- Δημιουργούν κλίμα ομαδικής εργασίας εφαρμόζοντας τις δεξιότητες επικοινωνίας,
- Παρουσιάζουν τις ομάδες αίματος, τα αντιγόνα και τα αντισώματά τους,
- Εκτιμούν τις άμεσες και έμμεσες επιπλοκές των μεταγγίσεων αίματος,
- Συνεπικουρούν στους εργαστηριακούς ελέγχους της αιμοδοσίας, στις τεχνικές προσδιορισμού αντιγόνων και στον έλεγχο συμβατότητας,
- Ενημερώνουν το ευρύ κοινό με σκοπό την ευαισθητοποίηση για την εθελοντική αιμοδοσία,
- Παροτρύνουν τους/τις νέους/-ες αιμοδότες/-τριες να συμμετέχουν τακτικά σε προγράμματα εθελοντικής αιμοδοσίας,
- Υποστηρίζουν με τις γνώσεις τους τα προγράμματα εθελοντικής αιμοδοσίας που οργανώνονται από φορείς και οργανισμούς,
- Συνεπικουρούν στον εργαστηριακό έλεγχο των μονάδων αίματος για λοιμώδη και Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα,
- Αναγνωρίζουν τις ενδείξεις, τις επιπλοκές και τις ανεπιθύμητες ενέργειες των μεταγγίσεων,

- Χρησιμοποιούν τρόπους προσέλκυσης κοινού για την επιλογή και διατήρηση εθελοντών/-τριών αιμοδοτών/-τριών,
- Συνεπικουρούν για την ανίχνευση ομάδων αίματος, Σύστημα ABO – Rhesus, άμεση και έμμεση δοκιμασία κατά Coombs, δοκιμασία διασταύρωσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Αίμα / Αντιγόνα RHESUS / Αντισώματα / Διαδικασία αιμοληψίας /
Εθελοντική αιμοδοσία / Επιλογή αιμοδοτών / Επιπλοκές μετάγγισης /
Εργαστηριακός έλεγχος / Προσέλκυση αιμοδοτών /
Συμβατότητα ομάδων αίματος / Σύστημα ABO.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΓΓΙΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ
2	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ
3	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ
4	ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ
5	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΙΜΟΛΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ
6	ΟΜΑΔΕΣ ΑΙΜΑΤΟΣ, RHESUS ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΑΙΜΑΤΟΣ
7	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΓΓΙΣΗΣ
8	ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.B.1 | Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΓΓΙΣΕΩΝ ΚΑΙ Η ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρουσιάζει τη διαχρονική πορεία των μεταγγίσεων αίματος και αποσκοπεί στην παροχή γνώσεων στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες αναφορικά με τη διαδικασία και τις αλλαγές που έγιναν στη διάρκεια των ετών. Ξεκινώντας από την αρχαιότητα, όπου πολλοί λαοί απέδιδαν στο αίμα μαγικές ή θεραπευτικές ιδιότητες (π.χ. ότι διατηρούσε την υγεία, μπορούσε να τονώσει τον οργανισμό και να παρατείνει τη νεότητα), φτάνουμε στη νεότερη εποχή με τις πρώτες, ανεπιτυχείς προσπάθειες μετάγγισης από ζώα σε ανθρώπους και στη συνέχεια από άνθρωπο σε άνθρωπο. Στο πλαίσιο της ιστορικής αναδρομής, περιγράφονται οι σημαντικοί σταθμοί στη σύγχρονη εξέλιξη των μεταγγίσεων, όπως ήταν η ανακάλυψη της κυκλοφορίας του αίματος, των ομάδων αίματος, του Rhesus και σειράς άλλων

συστημάτων ομάδων αίματος και η βελτίωση του τρόπου συντήρησης των ασκών/φιαλών αίματος.

Περαιτέρω, η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη μετάβαση της αιμοδοσίας στη σύγχρονη εποχή, παρουσιάζοντας πρωτόκολλα και κατευθυντήριες οδηγίες για τη σωστή λήψη, τον ασφαλή και αξιόπιστο εργαστηριακό έλεγχο, τη συντήρηση και διάθεση του αίματος, βασισμένα στις επιστημονικές γνώσεις, τις τεχνολογικές εξελίξεις και τη διαρκή βελτίωση των υποδομών.

Επιπλέον, μέσω της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα κατανοήσουν τον διπλό ρόλο της υπηρεσίας αιμοδοσίας ως νοσοκομειακής μονάδας που απευθύνεται τόσο σε υγιείς δότες/-τριες όσο και σε ασθενείς, καθώς και τον ευρύτερο ρόλο της διαδικασίας σε εξωνοσοκομειακή βάση.

Τέλος, θα γίνει εκτενής αναφορά στην οργάνωση εξωτερικών αιμοληψιών και στην προσέλευση αιμοδοτών/-τριών, στοιχεία που απαιτούν από τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες όχι μόνο κλινικές δεξιότητες, αλλά και τεχνικές επικοινωνίας, με τελικό στόχο τη σταδιακή αύξηση της συλλογής αίματος και την κάλυψη των αναγκών σε εθνικό επίπεδο.

2.3.B.2 | ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις φυσιολογίας για την παραγωγή και λειτουργία των συστατικών του κυκλοφορούντος αίματος (έμμορφα συστατικά, πλάσμα). Αποτελεί σημαντική βάση για περαιτέρω μελέτη και εξειδίκευση, που θα τους/τις βοηθήσει να κατανοήσουν τον τρόπο αναπλήρωσης του αίματος μετά από μια αιμοδοσία, τα χαρακτηριστικά που διαφοροποιούν τις ομάδες αίματος μεταξύ ατόμων (συγκεκριμένα αντιγόνα και αντισώματα), τον παράγοντα Rhesus και άλλες ταξινομήσεις και τον εργαστηριακό έλεγχο που πραγματοποιείται μετά την αιμοδοσία. Περαιτέρω, θα τους/τις βοηθήσει να ερμηνεύσουν σε επίπεδο φυσιολογίας την έννοια της συμβατότητας μεταξύ ομάδων σε δότη/-τρια και λήπτη/-τρια αίματος, την εμφάνιση τυχόν επιπλοκών από μεταγίσεις, αλλά και τις ενδεικνυόμενες παρεμβάσεις.

Μεταξύ άλλων, στις βασικές πληροφορίες της υποενότητας περιλαμβάνεται η αναφορά στα είδη των έμμορφων συστατικών του αίματος (ερυθρά αιμοσφαίρια, λευκά αιμοσφαίρια και αιμοπετάλια), στις ουσίες που είναι διαλυμένες στο πλάσμα (αλβουμίνες, σφαιρίνες, νάτριο κ.ά.) και η ερμηνεία των τιμών τους μέσω εργαστηριακών, αιματολογικών εξετάσεων, που αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εκτίμηση της κατάστασης υγείας των δοτών/-τριών. Επίσης, μελετώνται και άλλες ουσίες (π.χ. σίδηρος, φυλλικό οξύ), που επηρεάζουν την παραγωγή των έμμορφων συστατικών, και παρουσιάζονται οι παθήσεις που προκαλεί η ανεπάρκειά τους, οι τρόποι αναπλήρωσης των ελλείψεων στον ανθρώπινο οργανισμό, αλλά και γενικότερες πληροφορίες που αφορούν γνώσεις φυσιολογίας, παραγωγής και κυκλοφορίας του αίματος.

Σκόπιμο, τέλος, είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιάσουν την προσοχή τους στις λειτουργίες του αίματος, όπως στην πήξη, στη ρύθμιση της θερμοκρασίας και στην άμυνα του οργανισμού, και να κατανοήσουν τη σημασία της διατήρησης των φυσιολογικών τιμών των στοιχείων του αίματος για την καλύτερη υγεία και ευεξία υγιών και ασθενών.

2.3.B.3 | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπένδυση επικεντρώνεται στον ρόλο και τη σημασία της οργάνωσης και λειτουργίας της αιμοδοσίας σε κλινικό περιβάλλον ως αυτόνομου τμήματος ενός νοσοκομείου, αλλά και στην ευρύτερη, έμμεση δράση της σε επίπεδο κοινότητας. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για το τμήμα της αιμοδοσίας, το οποίο είναι ένας πολύπλοκος οργανισμός, που διασυνδέεται με άλλες μονάδες του νοσοκομείου, με μονάδες αιμοδοσίας άλλων νοσοκομείων και το Εθνικό Κέντρο Επαγρύπνησης Αιμοδοτών (ΕΚΕΑ), στο οποίο πολλοί/-ές επαγγελματίες υγείας με διαφορετικές ειδικότητες συνεργάζονται για να επιτελέσουν τις ποικίλες δραστηριότητές του. Στη συνέχεια, εστιάζουν την προσοχή τους στους σταθμούς εργασίας και στους χώρους μέσα στο τμήμα, καθώς και στις γενικότερες δράσεις της αιμοδοσίας, όπως είναι οι τρόποι επικοινωνίας με τα διάφορα τμήματα, οι αιμοληψίες των εθελοντών/-τριών αιμοδοτών/-τριών, ο πλήρης εργαστηριακός έλεγχος, ο διαχωρισμός του αίματος σε παράγωγα (πλάσμα, αιμοπετάλια) και οι κατευθυντήριες οδηγίες για την παρασκευή, συντήρηση, αποθήκευση και διάθεση του αίματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, ως μελλοντικοί/-ές επαγγελματίες υγείας, εκπαιδεύονται περαιτέρω στη συμπλήρωση των κατάλληλων εγγράφων που απαιτούνται μαζί με τη λήψη δείγματος αίματος του/της ασθενούς για να υποβάλουν αίτημα λήψης φιάλης αίματος από το τμήμα αιμοδοσίας και για τα στοιχεία που πρέπει να ελέγχονται κατά την παραλαβή της φιάλης, διότι η χορήγηση αίματος σε λάθος ασθενή μπορεί να είναι θανατηφόρα.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με διαδικασίες και πρωτόκολλα που ακολουθούνται σε μια εθελοντική αιμοδοσία στην κοινότητα για την ασφαλή λήψη, διατήρηση και μεταφορά του αίματος στο τμήμα αιμοδοσίας, όπως και αυτές που αφορούν την ασφάλεια των αιμοδοτών/-τριών.

2.3.B.4 | ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Η επιλογή των ατόμων που επιθυμούν να είναι εθελοντές/-τριες αιμοδότες/-τριες αποτελεί μια κρίσιμη κλινική απόφαση, που η ορθότητά της προστατεύει τόσο τους/τις ίδιους/-ες από πιθανές ανεπιθύμητες ενέργειες όσο και τους/τις ασθενείς που θα λάβουν το αίμα ή τα παράγωγά του. Αποτελεί τη βασική αρχή για την ασφάλεια του αίματος για τον/τη δότη/-τρια και τον/τη λήπτη/-τρια. Στο πλαίσιο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν και περιγράφουν τα βασικά κριτήρια της διαδικασίας επιλογής εθελοντών/-τριών αιμοδοτών/-τριών, τα οποία περιλαμβάνουν την ενημέρωσή τους

με αξιόπιστο εκπαιδευτικό υλικό, τη λήψη ιστορικού, την καταγραφή και ταυτοποίηση των στοιχείων τους, την αξιολόγηση της υγείας τους κ.ά. Η γνώση των κριτηρίων επιλογής και αποκλεισμού αιμοδοτών/-τριών δίνει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες για σωστή ενημέρωση των υποψηφίων αιμοδοτών/-τριών από τον χώρο του νοσοκομείου (π.χ. συγγενείς ασθενών που έχουν ανάγκη για αίμα) όσο και του γενικού πληθυσμού, από τον οποίο γίνεται προσπάθεια προσέλκυσης νέων εθελοντών/-τριών. Σημαντικά κριτήρια επιλογής αφορούν στοιχεία όπως η ηλικία (από 18 έως 65 ετών), το σωματικό βάρος (≥ 50 kg), τα επίπεδα αιμοσφαιρίνης στο αίμα (σε γυναίκες $\geq 12,5$ g/dl, σε άντρες $\geq 13,5$ g/dl), η καλή υγεία και συγκεκριμένες τιμές ζωτικών σημείων.

Στην υποενότητα αυτή τονίζονται και αναλύονται, επίσης, τα σημαντικότερα κριτήρια οριστικού αποκλεισμού δοτών/-τριών αίματος, όπως είναι οι καρδιαγγειακές παθήσεις, η αιμορραγική διάθεση, τα λοιμώδη νοσήματα (π.χ. ηπατίτιδα C, HIV), η ενδοφλέβια ή ενδομυϊκή χρήση ουσιών κ.ά.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με την κατάλληλη εκτίμηση των υποψήφιων αιμοδοτών/-τριών, με τη συμπλήρωση των αντίστοιχων εντύπων και συμβάλλουν στην κλινική και εργαστηριακή εξέταση που απαιτείται πριν από την οριστική επιλογή ή αποκλεισμό υποψήφιων αιμοδοτών/-τριών.

2.3.B.5 | ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΙΜΟΛΗΨΙΑΣ ΚΑΙ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στον ρόλο και τη σημασία εφαρμογής των πρωτοκόλλων για τη διαδικασία της αιμοληψίας σε αιμοδότες/-τριες, καθώς και των νοσηλευτικών παρεμβάσεων που ακολουθούνται κατά τις σπάνιες περιπτώσεις εμφάνισης ανεπιθύμητων ενεργειών κατά τη διάρκεια ή και αμέσως μετά την αιμοληψία στον χώρο της αιμοδοσίας. Κρίσιμα στοιχεία μάθησης για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες αποτελούν η διαπροσωπική επικοινωνία και οι δεξιότητες επιλογής του/της κατάλληλου/-ης αιμοδότη/-τριας, της κατάλληλης φλέβας, του απαραίτητου εξοπλισμού και η καλή τεχνική φλεβοκέντησης. Όταν εφαρμόζονται σωστά, βελτιώνουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες, μειώνουν τον χρόνο αναμονής και τη δυσφορία των εθελοντών/-τριών, ενισχύοντας έτσι την επιθυμία τους να γίνουν σταθεροί/-ές εθελοντές/-τριες αιμοδότες/-τριες.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με τη διάρκεια της αιμοληψίας (συνήθως 7-10 λεπτά), τη συνολική παρακολούθηση της κατάστασης υγείας του/της αιμοδότη/-τριας κατά τη διάρκεια και μετά την ολοκλήρωση της αιμοληψίας, για την παρουσία τυχόν αντίδρασης και την εφαρμογή των γενικών οδηγιών αμέσως μετά την αιμοληψία (π.χ. λήψη υγρών, αποφυγή κατανάλωσης οινοπνευματωδών κ.ά.).

Είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εμβαθύνουν σε γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν την έγκαιρη αναγνώριση τοπικών (κάκωση νεύρου, πόνος, θρομβοφλεβίτιδα) και γενικευμένων επιπλοκών (συνήθως λιποθυμία, τετανικές συσπάσεις κ.ά.),

ποικίλης μορφής και βαρύτητας, ώστε να τις αντιμετωπίζουν έγκαιρα και αποτελεσματικά, εφαρμόζοντας τις κατάλληλες νοσηλευτικές παρεμβάσεις. Τέτοιες μπορεί να είναι η διακοπή της αιμοληψίας, η τοποθέτηση του ατόμου σε ανάρροπη θέση της πολυθρόνας, η λήψη ζωτικών σημείων, ο έλεγχος και η διασφάλιση της βατότητας του αεραγωγού, η χαλάρωση στενών ρούχων, τα ψυχρά επιθέματα, η χορήγηση υγρών ή φαρμάκων κ.ά., καθώς και η περαιτέρω ιατρονοσηλευτική φροντίδα, όπου χρειαστεί.

2.3.B.6 | ΟΜΑΔΕΣ ΑΙΜΑΤΟΣ, RHESUS ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΑΙΜΑΤΟΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν γνώσεις σχετικά με τις ομάδες αίματος, την παρουσία ή απουσία του παράγοντα Rhesus (Rhesus [+] ή [-]) και τον εργαστηριακό έλεγχο για λοιμώδη νοσήματα, που πραγματοποιείται μετά την αιμοληψία.

Χρησιμοποιώντας τις γνώσεις της φυσιολογίας του αίματος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εμβαθύνουν στη φυσιολογία και τον μηχανισμό της συμβατότητας. Θα διδαχθούν τον προσδιορισμό των ομάδων αίματος (σύστημα ABO) με βάση την παρουσία ή όχι ειδικών αντιγόνων που βρίσκονται στην επιφάνεια των ερυθροκυττάρων (συγκολλητινογόνα), όπως για παράδειγμα, εάν ένα άτομο ανήκει στην ομάδα A, τότε στην επιφάνεια των ερυθροκυττάρων του θα υπάρχει το αντιγόνο A. Σε συνέχεια των παραπάνω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εστιάσουν, επίσης, την προσοχή τους στα κυκλοφορούντα στο πλάσμα αντισώματα (συγκολλητίνες), ανάλογα με την ομάδα αίματος (π.χ. σε άτομα με ομάδα αίματος A κυκλοφορούν αντισώματα έναντι του αντιγόνου B, τα αντί-B) τα οποία μπορεί να συνδέονται με επιπλοκές (όπως αιμόλυση) λόγω ασυμβατότητας μεταξύ δότη/-τριας και λήπτη/-τριας. Επίσης, μαθαίνουν σε ποιες περιπτώσεις είναι συμβατή η μετάγγιση σε σχέση με την ομάδα αίματος και τον παράγοντα Rhesus, προκειμένου να αποφευχθούν σημαντικές επιπλοκές στον/στην ασθενή λόγω ασυμβατότητας. Περαιτέρω, στη συγκεκριμένη υποενοότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τον εργαστηριακό (ιολογικό) έλεγχο των μονάδων αίματος και για το φαινόμενο του «παραθύρου», ώστε η χορήγηση αίματος να είναι ασφαλής, δηλαδή απαλλαγμένη από μολυσματικούς παράγοντες, όπως είναι οι HBV, HCV, HIV 1+2, HTLV I/II και η σύφιλη.

Στο σημείο αυτό, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι γνώσεις για τις προηγμένες εργαστηριακές τεχνικές ελέγχου, που διαρκώς βελτιώνονται, συνδυαζόμενες με την αξιολόγηση και την αυστηρή επιλογή των αιμοδοτών/-τριών που διενεργείται από τους/τις επαγγελματίες υγείας, έχουν ελαχιστοποιήσει τον κίνδυνο μετάδοσης λοιμώξεων και άλλων επιπλοκών.

2.3.B.7 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΓΓΙΣΗΣ

Η μετάγγιση αίματος ή των παραγώγων του από ένα υγιές άτομο (δότης/-τρια) στο κυκλοφορικό σύστημα ενός άλλου ατόμου που είναι ασθενής (λήπτης/-τρια) για θεραπευτικό σκοπό, ως ιατρική/νοσηλευτική πράξη, μπορεί να συνοδεύεται από άμεσες

ή απώτερες επιπλοκές, οι οποίες δυνητικά μπορεί να έχουν σοβαρές επιπτώσεις στην υγεία του/της ασθενούς. Ο στόχος της μαθησιακής υποενότητας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να προλάβουν, να αναγνωρίσουν έγκαιρα και να διαχειριστούν αποτελεσματικά πιθανές επιπλοκές της μετάγγισης, όπως είναι η πυρετική αντίδραση, η αλλεργία ή το αναφυλακτικό σοκ, η αιμόλυση ακόμη και ο θάνατος. Επιπρόσθετα, θα εκπαιδευθούν ώστε να καταγράφουν τις επιπλοκές με λεπτομέρεια, να τις ταξινομούν βάσει της παθογένειάς τους (σε ανοσολογικές και μη) και βάσει του χρόνου εμφάνισής τους (οξείες/άμεσες και επιβραδυνόμενες/απώτερες), να υποβάλλουν εκθέσεις για τις πιθανές αιτίες που τις προκαλούν και, όπου είναι δυνατόν, να προτείνουν βέλτιστες πρακτικές για την αποφυγή επανάληψής τους.

Αν και η βαρύτητα των περιπτώσεων διαφέρει σημαντικά από άτομο σε άτομο και τα συμπτώματα συχνά είναι μη ειδικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες είναι αναγκαίο να εξοικειωθούν με τις βέλτιστες πρακτικές που αφορούν τη διαδικασία αυτή, όπως είναι η ταυτοποίηση των στοιχείων της φιάλης του/της ασθενούς, η λήψη ζωτικών σημείων πριν από τη μετάγγιση, κατά τη διάρκεια και μετά, καθώς και τα κριτήρια διακοπής της μετάγγισης.

Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην περιγραφή των σημαντικών επιπρόσθετων νοσηλευτικών παρεμβάσεων, σε περίπτωση σοβαρής επιπλοκής, πέρα από τη διακοπή της μετάγγισης. Σε αυτές περιλαμβάνονται η διατήρηση ανοικτής φλεβικής γραμμής και η ενυδάτωση των ασθενών με φυσιολογικό ορό, η ενημέρωση του θεράποντος ιατρού και του τμήματος αιμοδοσίας, ο επανέλεγχος των στοιχείων ασθενούς και της φιάλης αίματος, η συμπτωματική θεραπεία, η επιστροφή της φιάλης στην αιμοδοσία με συμπληρωμένο το έντυπο αντιδράσεων, η ενημέρωση του φύλλου νοσηλείας κ.ά.

2.3.B.8 | ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Η εθελοντική αιμοδοσία θεωρείται μια αλτρουιστική δραστηριότητα χωρίς οικονομικό ή υλικό όφελος, που βελτιώνει την ποιότητα ζωής και την υγεία κυρίως των ασθενών και μειώνει την ανάγκη εισαγωγών αίματος από άλλα κράτη. Για τον σκοπό αυτόν, οι εκπαιδευόμενοι/-ες λαμβάνουν συγκεκριμένες γνώσεις και αναπτύσσουν δεξιότητες επικοινωνίας για τον τρόπο που θα ενημερώνουν το ευρύ κοινό, με σκοπό την ευαισθητοποίηση και, τελικά, την προσέλκυση για τη συμμετοχή του σε πρόγραμμα εθελοντικής αιμοδοσίας. Στη συνέχεια, ενημερώνονται για την οργάνωση και εφαρμογή της εθελοντικής αιμοδοσίας.

Τα αρχικά βήματα περιλαμβάνουν την εκπαίδευση στον τρόπο εφαρμογής μεθόδων προσέγγισης και ευαισθητοποίησης που πρέπει να αναπτυχθούν για την ενημέρωση ενός προγράμματος εθελοντικής αιμοδοσίας (π.χ. χρήση εντύπων και μέσω μαζικής ενημέρωσης, διαπροσωπική επικοινωνία κ.ά.) και των πλεονεκτημάτων που αυτή προσφέρει (π.χ. συχνότερος έλεγχος της υγείας των αιμοδοτών/-τριών). Στη συνέχεια, η εκπαίδευση περιλαμβάνει τους τρόπους συνεργασίας και επικοινωνίας με φορείς, συλλόγους ή οργανώσεις για τον προγραμματισμό εξορμήσεων με τις κινη-

τές μονάδες αιμοδοσίας, την επιλογή του κατάλληλου χώρου και εξοπλισμού και τη χρήση ΜΜΕ ή άλλων μεθόδων ενημέρωσης του κοινού για τις δράσεις αυτές, έχοντας ως βασικό στόχο την κινητοποίηση, προσέλκυση, επιλογή και διατήρηση των εθελοντών/-τριών αιμοδοτών/-τριών.

Τέλος, είναι χρήσιμο να αναφερθεί ότι η πιο σημαντική στρατηγική που πρέπει να ακολουθείται για την εξασφάλιση μιας ασφαλούς και επαρκούς προσφοράς αίματος και παραγώγων του είναι η ενθάρρυνση της εθελοντικής αιμοδοσίας από τακτικούς/-ές δότες/-τριες χαμηλού κινδύνου (το αίμα δεν παράγεται δεν αγοράζεται, μόνο προσφέρεται), η συστηματική τήρηση των κανόνων ασφάλειας και η συναίνεση των εθελοντών/-τριών να δωρίσουν το αίμα τους χωρίς πίεση, ακολουθώντας σύγχρονες και φιλικές στον/στη χρήστη/-τρια διαδικασίες.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Γερανιωτάκη, Φ., Μπόλλας, Γ., Σοφούλης, Ν. & Κοτόνιας, Γ. (2009). *Αιματολογία – Αιμοδοσία II – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Τζιμογιάννη-Ιωαννίδου, Α. & Μπόλλας Γ. (2005). *Αιμοδοσία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Συμπληρωματικές

1. Παπακωνσταντίνου-Ιωαννίδου, Α., Αλεξανδράτου, Α. & Παρασκευούλης, Σ. (χ.χ.). *Αιματολογία – Αιμοδοσία I – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
2. Fung, M., Eder, A., Spitalnik, S. & Westhoff, C. (2020). *Αιμοδοσία – Ανοσοαιματολογία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.3.Γ • ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην έννοια της παροχής νοσηλευτικής φροντίδας και στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σύμφωνα με τις βασικές αρχές της Νοσηλευτικής. Κατά τη διάρκεια της ενότητας αναλύονται τα παθολογικά και χειρουργικά περιστατικά στον κλινικό χώρο, παρουσιάζεται η συμπτωματολογία τους και η κλινική τους εικόνα. Παρουσιάζεται η διαδικασία που ακολουθείται κατά την παραλαβή του/της ασθενούς, η φροντίδα που

παρέχεται προεγχειρητικά, διεγχειρητικά και μετεγχειρητικά, αλλά και οι πιθανές μετεγχειρητικές επιπλοκές του/της ασθενούς. Στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εφαρμόζουν, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας, βασικές δεξιότητες της νοσηλευτικής φροντίδας. Αυτές περιλαμβάνουν την περιποίηση τραυμάτων, τη ρινογαστρική διασωλήνωση, τον καθετηριασμό κύστεως, την περιποίηση στομιών και την περιποίηση του τραχειοστομίου. Επίσης, αφορούν την οξυγονοθεραπεία με τη χρήση κατάλληλης μάσκας (ρινική κάνουλα, απλή μάσκα, venturi, μάσκα μη επανεισπνοής, μάσκα νεφελοποίησης), με σκοπό την εφαρμογή της νοσηλευτικής διεργασίας για την παροχή εξατομικευμένης νοσηλευτικής φροντίδας.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Εφαρμόζουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο πεδίο εργασίας τους, σύμφωνα με τους κανόνες αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης,
- Εφαρμόζουν μέτρα για τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων σύμφωνα με τις οδηγίες της Επιτροπής Νοσοκομειακών Λοιμώξεων,
- Επικοινωνούν με τον/την ασθενή με σκοπό τη μείωση του χειρουργικού στρες,
- Συνεπικουρούν στον καθετηριασμό κύστεως με σκοπό τη λήψη δείγματος προς εξέταση,
- Συμμετέχουν στην αλλαγή και περιποίηση της κολοστομίας και της τραχειοστομίας,
- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία, καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες,
- Καταγράφουν την εξέλιξη επούλωσης του χειρουργικού τραύματος στα αντίστοιχα προτυποποιημένα έντυπα,
- Συμμετέχουν στη σίτιση του/της ασθενούς με ρινογαστρικό καθετήρα,
- Εκτελούν τις ενδεδειγμένες οδηγίες κατά τη διάρκεια της διαδικασίας οξυγονοθεραπείας στους/στις ασθενείς,
- Συνεπικουρούν στη χορήγηση φαρμάκων (εισπνεόμενα, per os, υποδόρια, ενδομυϊκά),
- Ελέγχουν για τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες της φαρμακευτικής αγωγής, ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλεύτη/-τρια,
- Ενθαρρύνουν τον/την ασθενή κατά την εισαγωγή του/της στο νοσηλευτικό τμήμα,
- Παροτρύνουν την έκφραση των συναισθημάτων των ασθενών,
- Υιοθετούν τους κατάλληλους κανόνες αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διεγχειρητική φροντίδα / Κλινική εξέταση / Μετεγχειρητική φροντίδα / Μετεγχειρητικές επιπλοκές / Οξυγονοθεραπεία / Παρεντερική χορήγηση / Προεγχειρητική φροντίδα / Ρινογαστρική διασωλήνωση / Φροντίδα στομιών.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (14), Σύνολο (14).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΥΠΟ ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
3	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΟΜΙΩΝ
4	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΡΙΝΟΓΑΣΤΡΙΚΗ ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ
5	ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
6	ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ
7	ΠΑΡΕΝΤΕΡΙΚΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.3.Γ.1 | ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενότητα βοηθάει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες που έρχονται σε πρώτη επαφή με παθολογικά και χειρουργικά τμήματα, να αποκτήσουν και να εφαρμόσουν δεξιότητες στην κλινική αξιολόγηση των ασθενών, οι οποίες θα συμβάλουν στη διάγνωση, τον καθορισμό προτεραιοτήτων στη φροντίδα, τη διεπιστημονική προσέγγιση των αναφερόμενων προβλημάτων/συμπτωμάτων και τον σχεδιασμό εξατομικευμένων σχεδίων φροντίδας.

Κατά την προετοιμασία για την κλινική αξιολόγηση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν το νοσηλευτικό ιστορικό των ασθενών και τα προς συμπλήρωση νοσηλευτικά έντυπα, αναγνωρίζουν τις πηγές συλλογής δεδομένων (π.χ. παλαιότερες νοσηλείες), ετοιμάζουν τον απαραίτητο εξοπλισμό, εφαρμόζουν τα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή νοσοκομειακών λοιμώξεων και εξασφαλίζουν το κατάλληλο περιβάλλον και ιδιωτικότητα. Η κλινική αξιολόγηση ταξινομείται σε εκτίμηση της γενικής κατάστασης (ύψος, βάρος, ζωτικά σημεία, προσωπικότητα, ικανότητα συνεργασίας και κατανόησης), στα οποία ασκούνται πρώτα οι εκπαιδευόμενοι/-ες και στη συνέχεια συνεχίζουν με την αξιολόγηση, όλων των συστημάτων του οργανισμού, όπως το αναπνευστικό, το γαστρεντερικό, το νευρικό, το μυοσκελετικό κ.ά.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν την προσοχή τους στην επιβεβαίωση πληροφοριών που αναφέρει ο/η ασθενής κατά τη λήψη του ιστορικού και διερευνούν για άλλα πιθανά συμπτώματα, που δεν έχει ακόμη αναγνωρίσει, προκειμένου σε συνδυασμό με το ιστορικό και τις διαγνωστικές εξετάσεις να οριστικοποιηθεί η διάγνωση και να σχεδιαστούν οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εντρυφήσουν στη φυσική εξέταση προκειμένου να ολοκληρωθεί η διαδικασία της (αρχικής τουλάχιστον) διάγνωσης. Θα εξοικειωθούν με τους τρόπους φυσικής εξέτασης (επισκόπηση, ακρόαση, ψηλάφηση, επίκρουση), καθώς και με τη διαχείριση του εξοπλισμού (το στηθοσκόπιο, το θερμόμετρο, το οξύμετρο κ.ά.). Επιπρόσθετα, μαθαίνουν να καταγράφουν με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά του κάθε συμπτώματος, όπως για παράδειγμα την ένταση, τη συχνότητα, τη διάρκειά του και την επιβάρυνση που προκαλεί.

2.3.Γ.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΥΠΟ ΟΞΥΓΟΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Η μαθησιακή υποεπένδυση αυτή εστιάζεται στα συστήματα χορήγησης οξυγόνου και στις διαδικασίες χρήσης τους σε ασθενείς με υποξυγοναιμία, στοχεύοντας στη βέλτιστη παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα, δεδομένου ότι η οξυγονοθεραπεία αποτελεί μια από τις συχνότερες κλινικές παρεμβάσεις που καλείται να εφαρμόσει το νοσηλευτικό προσωπικό.

Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες αναγνωρίζουν και εξοικειώνονται με τα διάφορα είδη συστημάτων χορήγησης οξυγόνου (επεμβατικών και μη) και τον τρόπο σύνδεσής τους με την κεντρική παροχή οξυγόνου ή με φορητές συσκευές (π.χ. φιάλες οξυγόνου). Επίσης, εκπαιδεύονται στους κανόνες ασφαλείας που διέπουν τη χορήγηση οξυγόνου.

Ως φάρμακο, η χορήγηση του οξυγόνου, ακολουθεί όλες τις αρχές χορήγησης φαρμάκων. Έτσι, πριν από τη χορήγησή του, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να κατανοούν την ιατρική οδηγία (μέθοδο χορήγησης, είδος μάσκας κ.ά.), να ελέγχουν την καλή λειτουργία του ροόμετρου και του υγραντήρα οξυγόνου. Ταυτόχρονα, εκτιμούν την κλινική εικόνα των ασθενών (κατάσταση δέρματος, επίπεδο συνείδησης κ.ά.) και ετοιμάζουν τον εξοπλισμό.

Στη συνέχεια, μαθαίνουν να εφαρμόζουν το κατάλληλο πρωτόκολλο για κάθε συσκευή χορήγησης οξυγόνου. Σε αυτό, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνεται η τοποθέτηση του/της ασθενούς σε κατάλληλη θέση, η σωστή εφαρμογή της συσκευής χορήγησης, η ρύθμιση της συγκέντρωσης οξυγόνου, η ενημέρωση του/της ασθενούς για τη διαδικασία και η αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων χορήγησης. Μετά τη διαδικασία, εξοικειώνονται στον έλεγχο της αποτελεσματικότητας της θεραπείας με τη χρήση οξυμέτρου, την παρακολούθηση της κλινικής εικόνας (π.χ. μείωση της δύσπνοιας) ή την ερμηνεία των αερίων αίματος, στον καθαρισμό και αποθήκευση της συσκευής και στην καταγραφή και τεκμηρίωση της διαδικασίας της οξυγονοθεραπείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται, τέλος, στην υποστήριξη ασθενών με μη επεμβατικό αερισμό θετικής πίεσης, όπως και στη χορήγηση φαρμάκων μέσω ειδικών масκών που νεφελοποιούν το σκεύασμα.

2.3.Γ.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΟΜΙΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποεπνότητα εξετάζει όλα τα είδη στομιών και τη φροντίδα τους ακολουθώντας τα ισχύοντα πρωτόκολλα και την πολιτική του κάθε νοσηλευτικού ιδρύματος. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται στα κλινικά τμήματα για τους/τις ασθενείς με στομίες, τις κατατάσσουν με βάση το σημείο της τομής σε στομίες του γαστρεντερικού (γαστροστομία, ειλεοστομία, κολοστομία) του αναπνευστικού (τραχειοστομία) και του ουροποιητικού (νεφροστομία, ουρητηροστομία) συστήματος. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι απαιτείται ολιστική φροντίδα, λαμβάνοντας υπόψη εξίσου και τον ψυχολογικό τομέα και το εντύπωμα που ενδέχεται να αφήσει η στομία στην εικόνα σώματος που έχουν οι ασθενείς για τον εαυτό τους.

Επιπλέον, έρχονται σε επαφή με τις βασικές ανάγκες φροντίδας, όπως είναι η περιποίηση του δέρματος της περιοχής της στομίας, η αποφυγή λοιμώξεων, η αλλαγή των ασκών στομίας, η εκτίμηση του περιεχομένου τους, τα κλινικά σημεία για την εμφάνιση πιθανών επιπλοκών και, όπου απαιτείται, της ποσότητας των αποβαλλόμενων υγρών. Ταυτόχρονα, αποκτούν δεξιότητες ώστε να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν τα κατάλληλα υλικά για τη φροντίδα της στομίας. Επιπρόσθετα, μαθαίνουν να εφαρμόζουν εκπαιδευτικά προγράμματα, που αφορούν την ενδυνάμωση των ασθενών για τη δυνατότητα αυτοφροντίδας της στομίας στο σπίτι, αλλά και την έγκαιρη αναγνώριση συμπτωμάτων που θα τους οδηγήσει στην αναζήτηση ιατρικής βοήθειας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, τέλος, εξοικειώνονται με τη διαδικασία παροχής πληροφοριών στους/στις ασθενείς σχετικά με τις στομίες, όπως η ενδυμασία στην περιοχή της στομίας, η διατροφή, η σωματική υγιεινή, η επιστροφή στην εργασία και η άθληση.

2.3.Γ.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΡΙΝΟΓΑΣΤΡΙΚΗ ΔΙΑΣΩΛΗΝΩΣΗ

Η ρινογαστρική διασωλήνωση είναι μια επεμβατική διαδικασία που εφαρμόζεται σε ασθενείς με παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα, η οποία απαιτεί γνώσεις ανατομίας και φυσιολογίας και καλές δεξιότητες νοσηλευτικής φροντίδας. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά, στο πλαίσιο της μαθησιακής υποεπνότητας, μαθαίνουν τις ενδείξεις (π.χ. σίτιση, χορήγηση φαρμάκων, πλύση στομάχου), τις αντενδείξεις και τις ανεπιθύμητες ενέργειες (π.χ. έντονη δυσφορία, ναυτία κατά την τοποθέτηση, απόφραξη σωλήνα κ.ά.) του ρινογαστρικού σωλήνα και εξετάζουν τις διαφορές του με άλλους σωλήνες σίτισης. Στη συνέχεια, εξασκούνται στην εισαγωγή, χρήση και αφαίρεσή του σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες και την πολιτική του κάθε ιδρύματος.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη νοσηλευτική φροντίδα πριν από την τοποθέτηση του ρινογαστρικού σωλήνα, που περιλαμβάνει την εκτίμηση του/της ασθενούς (π.χ. ικανότητα συνεργασίας), τη συγκέντρωση του κατάλληλου εξοπλισμού, την ενημέρωσή του/της για τη διαδικασία και την επιλογή του κατάλληλου μεγέθους και μήκους του σωλήνα. Στη συνέχεια, ακολουθεί η διαδικασία τοποθέτησης με προσεκτικούς χειρισμούς. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μετά την τοποθέτηση

επιβεβαιώνουν την ορθή θέση του σωλήνα και μαθαίνουν την τεχνική στερέωσης στη μύτη του/της ασθενούς.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις διαδικασίες που αφορούν τη φροντίδα του/της ασθενούς, όπως τον έλεγχο της μύτης (για ερεθισμό, ξηρότητα ή εκκρίματα), την αλλαγή της ταινίας στερέωσης, την περιποίηση της στοματικής κοιλότητας, την πλύση του σωλήνα σε τακτά χρονικά διαστήματα και τις ιδιαιτερότητες της φροντίδας ανάλογα με τη χρήση του, ιδιαίτερα μετά από σίτιση ή χορήγηση φαρμάκων.

Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να καταγράφουν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά μέσω του σωλήνα, την ποσότητα και το χρώμα του αναρροφηθέντος υγρού, την άνεση του/της ασθενούς και, τελικά, την καταγραφή όλων αυτών των πληροφοριών στα αντίστοιχα νοσηλευτικά έντυπα.

2.3.Γ.5 | ΒΑΣΙΚΗ ΠΡΟΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Αυτή η μαθησιακή υποενότητα επικεντρώνεται στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την παροχή υψηλής ποιότητας προεγχειρητικής νοσηλευτικής φροντίδας που συμβάλλει στην ομαλή διεγχειρητική και μετεγχειρητική πορεία, στη μείωση διεγχειρητικών και μετεγχειρητικών επιπλοκών και τελικά στη βέλτιστη χειρουργική έκβαση. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν ότι η νοσηλευτική φροντίδα περιλαμβάνει τρία διακριτά μέρη: τη σωματική και ψυχολογική προετοιμασία του/της ασθενούς, τις προεγχειρητικές εξετάσεις και την υπογραφή του/της στο έντυπο συγκατάθεσης και στην εφαρμογή των αντίστοιχων, σε κάθε φάση, νοσηλευτικών παρεμβάσεων.

Στο πρώτο μέρος της παρέμβασης, εξοικειώνονται με το χειρουργικό ιστορικό του/της ασθενούς, εστιάζοντας την προσοχή τους σε σημεία και παράγοντες που συνδέονται με τη χειρουργική έκβαση και θεραπεία, και εκτιμάται η παρούσα κατάσταση, δηλαδή η θρέψη, οι αλλεργίες, η λήψη φαρμάκων, το ιστορικό αναισθησίας, η αναπνευστική, καρδιαγγειακή και νεφρική λειτουργία, ενώ παράλληλα συνεκτιμώνται παράγοντες θρησκευτικοί, κοινωνικοί, η ηλικία κ.ά. Περαιτέρω, εκπαιδεύονται να εκτιμούν πιθανά ψυχολογικά προβλήματα που προκύπτουν (άγχος χειρουργείου, αλλοίωση της εικόνας σώματος κ.ά.) και τη διανοητική κατάσταση των ασθενών, η οποία είναι κρίσιμης σημασίας για την ανταπόκρισή τους στην προεγχειρητική εκπαίδευση (π.χ. στη μετεγχειρητική χρήση ειδικού εξοπλισμού).

Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται στην εκτέλεση των προεγχειρητικών εξετάσεων (π.χ. λήψη ΗΚΓ/τος, αιμοληψίες), στους παράγοντες που μπορεί να αναβάλουν μια χειρουργική επέμβαση και ενημερώνονται για το περιεχόμενο ενός εντύπου συγκατάθεσης και για την υποστήριξη των ασθενών μέσω επιπρόσθετων πληροφοριών που ζητούν.

Τέλος, έμφαση δίνεται στην προετοιμασία του εντέρου, του δέρματος, στην προεγχειρητική λήψη φαρμάκων, στην εκπαίδευση σε ασκήσεις βαθιάς αναπνοής ή κίνησης που θα χρησιμοποιηθούν μετεγχειρητικά, στη συμπλήρωση του προεγχει-

ρητικού νοσηλευτικού δελτίου και σε άλλες άμεσες προεγχειρητικές παρεμβάσεις (ενδυμασία ασθενούς, κατάλληλη μεταφορά στο χειρουργείο κ.ά.).

2.3.Γ.6 | ΔΙΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ.

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΕΓΧΕΙΡΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΛΟΚΩΝ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα εξετάζει τη διεγχειρητική και μετεγχειρητική φροντίδα των ασθενών με έμφαση στη διαχείριση των μετεγχειρητικών επιπλοκών. Η διεγχειρητική φάση ξεκινά με τη μεταφορά του/της ασθενούς στο χειρουργικό τραπέζι και ολοκληρώνεται με την εισαγωγή του/της στη μονάδα ανάνηψης, ενώ η μετεγχειρητική φάση ξεκινά με την παραλαβή του/της ασθενούς στον θάλαμο ανάνηψης και ολοκληρώνεται με την ολοκλήρωση της επούλωσης του χειρουργικού τραύματος.

Στη διεγχειρητική φάση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στο χειρουργικό πλύσιμο των χεριών, στη χρήση του αποστειρωμένου εξοπλισμού, στη διατήρηση του άσηπτου περιβάλλοντος στον χώρο του χειρουργείου, στην αναγνώριση και λειτουργία του βασικού εξοπλισμού μιας χειρουργικής αίθουσας και στις απαιτούμενες οδηγίες κατά την παράδοση/παραλαβή στο τμήμα ανάνηψης.

Η απόκτηση δεξιοτήτων και η εξάσκησή τους στη μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα ταξινομείται σε δυο επίπεδα: στην άμεση μεταναισθητική και στη συνεχιζόμενη μετεγχειρητική νοσηλευτική φροντίδα. Στο πρώτο επίπεδο, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με τη μέτρηση και αξιολόγηση του κορεσμού οξυγόνου, τη χρήση αναρρόφησης, την αξιολόγηση του επιπέδου συνείδησης, τον έλεγχο των παροχετεύσεων, την κατάσταση της μετεγχειρητικής τομής, την ασφάλεια των ασθενών κ.ά. Με λιγότερη συχνότητα εφαρμόζονται οι προηγούμενες ενέργειες και στο δεύτερο επίπεδο. Σε αυτά συμπεριλαμβάνεται το στρώσιμο χειρουργικού κρεβατιού, η σωστή τοποθέτηση επί κλίνης και η εξασφάλιση του λοιπού εξοπλισμού ανάλογα με το είδος της επέμβασης, η επαναφορά της περισταλτικότητας του εντέρου, οι συχνές αλλαγές του τραύματος κ.ά. Ιδιαίτερη έμφαση στην υποενότητα αυτή δίδεται στην εκτίμηση της σωματικής και ψυχολογικής τους κατάστασης, όταν η εγχείρηση δεν είναι επιτυχής ή έχει οδηγήσει σε αλλαγή της εικόνας σώματος.

Σημαντικό στοιχείο της υποενότητας αποτελεί, επίσης, η έγκαιρη αναγνώριση των μετεγχειρητικών επιπλοκών, των κλινικών τους σημείων, οι προληπτικές παρεμβάσεις για την αποφυγή τους και η ενημέρωση για πιο εξειδικευμένες παρεμβάσεις που απαιτούν συχνά ιατρονοσηλευτική συνεργασία.

2.3.Γ.7 | ΠΑΡΕΝΤΕΡΙΚΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στην παρεντερική χορήγηση φαρμάκων και ειδικότερα στην ενδοδερμική, υποδόρια και ενδομυϊκή χορήγηση. Αρχικά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαβάζουν και να κατανοούν τις πληροφορίες από τη συσκευασία και τα φύλλα οδηγιών κάθε φαρμάκου (π.χ. ενδείξεις), ώστε να αποκτήσουν επαρκείς γνώσεις για την ασφαλή χορήγησή τους. Μαθαίνουν να αξιολο-

γούν και να καταγράφουν την τρέχουσα ή προηγηθείσα φαρμακευτική αγωγή του, να αναγνωρίζουν τις συντομογραφίες των ιατρικών και νοσηλευτικών οδηγιών (π.χ. I.M., S.C.) και να μετασχηματίζουν τις ιατρικές οδηγίες σε νοσηλευτικές παρεμβάσεις. Επιπλέον, εκπαιδεύονται να καταδεικνύουν οδούς και ανατομικές θέσεις χορήγησης, να διαχειρίζονται με ασφάλεια τον κατάλληλο εξοπλισμό και υλικά (σύριγγες, βελόνες, διαλύτες κ.ά.), ώστε να επιλέξουν τον κατάλληλο, κατά περίπτωση, συνδυασμό τους, λαμβάνοντας υπόψη την ιατρική οδηγία, την κατάσταση υγείας του/της ασθενούς, το είδος και την ποσότητα του φαρμάκου, καθώς και τα ιδιαίτερα στοιχεία του φαρμάκου. Σημαντικά στοιχεία πριν από τη χορήγηση αποτελούν η εφαρμογή των γενικών αρχών χορήγησης φαρμάκων (ο κανόνας των έξι οδηγιών) και η περιγραφή των τριών ελέγχων του φαρμάκου κατά τη διάρκεια χορήγησης για την αποφυγή λαθών. Μετά τη χορήγηση, είναι σημαντική η πρώιμη αναγνώριση και αντιμετώπιση ανεπιθύμητων ενεργειών των φαρμάκων, ο σωστός υπολογισμός της δόσης και ο τρόπος καταγραφής τους στα νοσηλευτικά έντυπα.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξασκούνται στη διαδικασία διάλυσης, αναρρόφησης και χορήγησης των φαρμάκων ακολουθώντας τα πρωτόκολλα χορήγησης πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη χορήγηση παρεντερικών διαλυμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εφαρμογή της άσηπτης τεχνικής για την αποφυγή μόλυνσης ή λοίμωξης.

Τέλος, οι εκπαιδευμένοι/-ες μαθαίνουν τεχνικές για τη μείωση της δυσφορίας και του πόνου κατά τη χορήγηση, την αντιμετώπιση ανεπιθύμητων ενεργειών και εξοικειώνονται στη διαχείριση του μολυσματικού υλικού (π.χ. βελόνες με αίμα) και στους τρόπους απόρριψής του.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Berman, A., Snyder, S. & Jackson, C. (2011). *Η νοσηλευτική στην κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Συμπληρωματικές

1. Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Williams, P. (2018). *deWit's. Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.4 • ΕΞΑΜΗΝΟ Δ΄

2.4.A • ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές ηθικής και δεοντολογίας που διέπουν την άσκηση της νοσηλευτικής επιστήμης. Ο Κώδικας Νοσηλευτικής Δεοντολογίας περιλαμβάνει νοσηλευτικούς, νομικούς και κοινωνικούς κανόνες με σκοπό την ασφάλεια και προστασία των ασθενών. Η ενότητα πραγματεύεται την έννοια της ηθικής και δεοντολογίας, την ισότιμη παροχή νοσηλευτικής φροντίδας στους/στις ασθενείς, τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της διαφορετικότητας στην κουλτούρα, αλλά και τη διαχείριση δεοντολογικών αποφάσεων που αφορούν τη νοσηλευτική φροντίδα του/της ασθενούς. Αναλύονται στοιχεία σχετικά με τη νομοθεσία που διέπει τους/τις επαγγελματίες υγείας και την επαγγελματική ευθύνη. Επίσης, αναφέρονται οι φορείς της επαγγελματικής εκπροσώπησης και τα θεσμοθετημένα όργανά της. Η ενότητα πραγματεύεται φιλοσοφικές/ηθικές θεωρίες στον χώρο της υγείας και δεοντολογικούς κώδικες σε διεθνές και εθνικό επίπεδο. Επισημαίνονται τόσο οι ανάγκες και τα δικαιώματα του/της ασθενούς όσο και οι νομικές ευθύνες και τα δικαιώματα του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ενότητα αυτή έρχονται σε επαφή με βασικές έννοιες που στοχεύουν στη διαμόρφωση συμπεριφορών και στάσεων απέναντι σε ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα που αφορούν την ολιστική φροντίδα του/της ασθενούς.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Αποδέχονται τους κανόνες ηθικής και δεοντολογίας, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία,
- Τηρούν το νοσηλευτικό απόρρητο και τις εμπιστευτικές πληροφορίες που αφορούν την οντότητα του/της ασθενούς,
- Διακρίνουν και εφαρμόζουν τα επαγγελματικά δικαιώματα των βοηθών νοσηλευτών/-τριών στην Ελλάδα,
- Αναγνωρίζουν τα δικαιώματα των ασθενών αλλά και τις υποχρεώσεις των βοηθών νοσηλευτών/-τριών,
- Αναγνωρίζουν τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν κατά την εκτέλεση της νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ασθενή,
- Επισημαίνουν τις ευθύνες κατά την άσκηση του επαγγέλματος,
- Συνεργάζονται αρμονικά με τη διεπιστημονική ομάδα για την αποφυγή πιθανών συγκρούσεων,

- Εφαρμόζουν τις βασικές αρχές νοσηλευτικής δεοντολογίας σε όλα τα επίπεδα της φροντίδας του/της ασθενούς,
- Υπερασπίζονται την ασφάλεια και την προστασία του/της ασθενούς κατά την είσοδο και παραμονή του/της στο νοσοκομείο,
- Σχεδιάζουν το κατάλληλο θεραπευτικό περιβάλλον για την ταχύτερη ανάρρωση του/της ασθενούς,
- Υπερασπίζονται τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του/της ασθενούς,
- Υιοθετούν τους κατάλληλους τρόπους ενθάρρυνσης της ελεύθερης έκφρασης των συναισθημάτων των ασθενών,
- Ενθαρρύνουν τον/την ασθενή να εκφράσει τους προβληματισμούς του/της κατά την παραμονή του/της στο νοσοκομείο,
- Επικοινωνούν με τον/την ασθενή, τηρώντας την αρχή της εχεμύθειας και εφαρμόζοντας τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας,
- Δημιουργούν την κατάλληλη θεραπευτική σχέση, σεβόμενοι/-ες τις θρησκευτικές και πολιτισμικές αξίες του ατόμου.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Βιοηθική / Νοσηλευτικό απόρρητο / Διεπιστημονική ομάδα / Ηθικά διλήμματα / Κρίσεις και αποφάσεις / Δεοντολογία / Νοσηλευτική Δεοντολογία / Νοσηλευτικές πράξεις / Νοσηλευτική ευθύνη / Νοσηλευτική νομοθεσία / Επαγγελματικά δικαιώματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (0), Σύνολο (2).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ
2	ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ
3	ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ
4	ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
5	ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
6	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΟΥΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.A.1 | ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Η μαθησιακή υποενότητα «Βασικές έννοιες Δικαίου στη Νοσηλευτική Νομοθεσία», αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών και εννοιών της νομοθεσίας, με έμφαση στη νομοθεσία που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα.

Η νοσηλευτική νομοθεσία σχετίζεται τόσο με ζητήματα που άπτονται στη θεσμική αναγνώριση του νοσηλευτικού επαγγέλματος και στην άσκησή του, όσο και με τον προσδιορισμό των καθηκόντων, των αρμοδιοτήτων και των υποχρεώσεων του νοσηλευτικού προσωπικού. Στη σχετική νομοθεσία, διακρίνονται οι πράξεις που μπορεί να διεκπεραιώσει ο/η νοσηλευτής/-τρια με την παρουσία γιατρού (εξαρτημένες νοσηλευτικές πράξεις), καθώς και εκείνες που γίνονται απουσία ιατρού (επείγουσες νοσηλευτικές πράξεις). Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να τονισθεί ο εξαρτημένος και αλληλένδετος ρόλος της νοσηλευτικής με την ιατρική επιστήμη.

Σκοπός της εν λόγω μαθησιακής υποενότητας είναι να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις γνώσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για την αποτελεσματική διαχείριση των ιατρικών περιστατικών που χρήζουν ιατρικής βοήθειας. Για τον λόγο αυτόν, κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εστιάσουν την προσοχή τους στην κατανόηση της σημασίας των καθηκόντων, υποχρεώσεων και δικαιωμάτων κατά την άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος. Επίσης, καλούνται να κατανοήσουν τις διαφορές, σύμφωνα με τη νομοθεσία των ανεξάρτητων και εξαρτημένων νοσηλευτικών πράξεων, να αναγνωρίσουν τις ειδικές απαιτήσεις του νοσηλευτικού επαγγέλματος και να εφαρμόσουν σε πρακτικά παραδείγματα όσα ορίζει η εν λόγω νομοθεσία.

Συνολικά, η παρούσα μαθησιακή υποενότητα αποτελεί τη βάση για περαιτέρω μελέτη και εξειδίκευση των εκπαιδευομένων πάνω σε ζητήματα που αφορούν τη νοσηλευτική νομοθεσία.

2.4.A.2 | ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΟΥ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ

Στην εν λόγω μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το νοσηλευτικό επάγγελμα. Η κωδικοποίηση και κατηγοριοποίηση της νομοθεσίας που διέπει το επάγγελμα αυτό δίνει τη δυνατότητα στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες να γνωρίσουν και να εμβαθύνουν στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους κατά την άσκηση του επαγγέλματος.

Παρουσιάζεται διαχρονικά η εξέλιξη της νομοθεσίας και πώς αυτή συμβάλλει στον καθορισμό των αρμοδιοτήτων του νοσηλευτικού προσωπικού. Για την αποφυγή των νομικών επιπτώσεων, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μελετούν την ισχύουσα νομοθεσία προκειμένου να προσδιορίζουν τις νομικές παραμέτρους της νοσηλευτικής πρακτικής, να λειτουργούν στο πλαίσιο των ικανοτήτων τους, να αναγνωρίζουν τις δυνητικές νομικές ευθύνες της πρακτικής τους και να αναπτύσσουν στρατηγικές πρόληψής τους.

Στόχος αυτής της υποενότητας είναι η παράθεση της κύριας νομοθεσίας που αφορά και επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα την άσκηση της νοσηλευτικής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες εξοικειώνονται με το θεσμικό πλαίσιο που διακρίνει και ορίζει τις ειδικότητες και τις κατηγορίες της νοσηλευτικής, καθώς και τα καθήκοντα και τη διάκριση μεταξύ νοσηλευτή/-τριας και βοηθού νοσηλευτή/-τριας. Κρίνεται σκόπιμο οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, να γνωρίσουν το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την Ένωση

Νοσηλευτών Ελλάδος, τους σκοπούς και τις δραστηριότητές της και τον ρόλο που επιτελεί στην άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος.

Συνολικά, με την ολοκλήρωση της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες έτσι ώστε να είναι σε θέση να διακρίνουν και να κατανοούν τα επαγγελματικά δικαιώματα των βοηθών νοσηλευτών/-τριών στην Ελλάδα.

2.4.A.3 | ΟΡΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΩΝ/-ΤΡΙΩΝ

Στην παρούσα μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τη νομοθεσία που διέπει τους όρους εργασίας τους κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Θα λάβουν γνώση για τους όρους υγείας και ασφάλειας και πώς αυτοί θα πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα, τόσο για τους/τις ασθενείς όσο και για τους/τις ίδιους/-ες και το ιατρικό προσωπικό.

Η γνώση της νομοθεσίας για τα χρονικά όρια της εργασίας εν γένει, αλλά και ειδικότερα τα χρονικά όρια εργασίας των απασχολούμενων σε δομές παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας και νοσοκομεία, είναι πολύ σημαντική για την τήρηση και εφαρμογή της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τι ορίζει η νομοθεσία για τον ημερήσιο χρόνο εργασίας, τη νυχτερινή εργασία, το καθεστώς βαρδιών, τον χρόνο ανάπαυσης και τις απαγορεύσεις που υφίστανται σε περίπτωση υπέρβασης τους, αλλά και τις αποδοχές που δικαιούνται ανάλογα με την απασχόλησή τους. Στην υποενότητα αυτή, παρατίθεται επιπλέον πιο αναλυτικά και το θεσμικό πλαίσιο που ορίζει τα θέματα της νοσηλευτικής ευθύνης και πώς αυτή προσδιορίζεται. Η κατανόηση των ορίων της νοσηλευτικής ευθύνης είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες, καθώς βοηθά στην αρτιότερη και πιο αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους.

Με την ολοκλήρωση της υποενότητας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έχουν προετοιμαστεί να αντιμετωπίζουν παραβιάσεις της εργατικής νομοθεσίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, να διαχειρίζονται δυσμενείς για την επαγγελματική τους πορεία καταστάσεις, να επισημαίνουν τις ευθύνες κατά την άσκηση του επαγγέλματος και να συνεργάζονται αρμονικά με τη διεπιστημονική ομάδα για την αποφυγή πιθανών συγκρούσεων.

2.4.A.4 | ΚΩΔΙΚΑΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, περιγράφεται ο όρος της νοσηλευτικής δεοντολογίας και ο κώδικας που τη διέπει. Η νοσηλευτική δεοντολογία αποβλέπει στην ενημέρωση των εκπαιδευομένων για τα επαγγελματικά τους καθήκοντα και τον επιβαλλόμενο τρόπο συμπεριφοράς στον χώρο εργασίας, στη βοήθειά τους για ανάπτυξη σωστών διαπροσωπικών σχέσεων με συνεργάτες, αρρώστους και συνοδούς και στο σύνολο γνώσεων και κανόνων, οι οποίοι καθορίζουν τη συμπεριφορά του/της βοηθού νοσηλεύτη/-τριας στην άσκηση των επαγγελματικών του/της καθηκόντων. Ο κώδικας δεοντολογίας αποτελεί ένα σύνολο γνώσεων και κανόνων, οι οποίοι καθο-

ρίζουν τη συμπεριφορά στην άσκηση των επαγγελματικών καθηκόντων, είναι αποδεκτός οικειοθελώς, έχει επιβληθεί με επίσημη νομοθεσία, ισχύει για όλους/-ες και δεν αποτελεί απλώς κάποιον εσωτερικό κανονισμό. Οι κύριες έννοιες που εξετάζονται και περιλαμβάνονται στον κώδικα είναι: σεβασμός στον/στην ασθενή, παροχή πληροφοριών, ενημερωμένη συναίνεση για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις και την έρευνα, απόρρητο, ισότητα (αποφυγή διακρίσεων) και σεβασμός προς τους/τις συναδέλφους/-ισσες και τους/τις συνεργάτες/-ιδες.

Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην υποεπάρκεια αυτή, θα κατανοήσουν τις βασικές αρχές της νομοθεσίας αναφορικά με τη δεοντολογία στην άσκηση του νοσηλευτικού επαγγέλματος και, μέσα από παραδείγματα και μελέτες περιπτώσεων, θα κληθούν να αντιμετωπίσουν ζητήματα συμπεριφοράς, αποφάσεων και καθημερινής πρακτικής στην άσκηση του επαγγέλματός τους.

Μετά το τέλος της υποεπάρκειας αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα μπορούν να εφαρμόζουν τις βασικές αρχές νοσηλευτικής δεοντολογίας, να επικοινωνούν τηρώντας την αρχή της εχεμύθειας, να υπερασπίζονται την ασφάλεια και την προστασία του/της ασθενούς κατά την είσοδο και παραμονή του/της στο νοσοκομείο, σχεδιάζοντας το κατάλληλο θεραπευτικό περιβάλλον και υπερασπιζόμενοι/-ες έτσι τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

2.4.A.5 | ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΣΤΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Στον χώρο της υγείας, τα ζητήματα της δεοντολογίας αφορούν τόσο τη δεοντολογία των επαγγελματιών υγείας όσο και τα δικαιώματα των ασθενών. Τα ηθικά προβλήματα, που συχνά ανακύπτουν, απαιτούν σαφή γνώση της ηθικής και ηθικής λογικής για την ερμηνεία και ανάλυση των κλινικών καταστάσεων και τη λήψη αποφάσεων με βάση τις αρχές της ηθικής της φροντίδας υγείας και τους κώδικες δεοντολογίας.

Στην υποεπάρκεια αυτή, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν γνώσεις για τις κύριες αρχές και τη νομοθεσία που διέπει τα ζητήματα ηθικής, όπως ο γενικός κανόνας της κατάλληλης ενημερωμένης συναίνεσης, η προστασία των προσώπων που βρίσκονται σε αδυναμία να συναινέσουν, η προστασία των προσώπων που πάσχουν από διανοητική διαταραχή, οι αναγκαίες (χωρίς συναίνεση) ιατρικές πράξεις σε επείγουσες καταστάσεις και η αναγνώριση της εγκυρότητας των επιθυμιών που εκφράστηκαν εκ των προτέρων σχετικά με την ιατρική παρέμβαση, αν πρόκειται για ασθενή ο/η οποίος/-α κατά τον χρόνο της επέμβασης δεν είναι σε θέση να εκφράσει τις επιθυμίες του/της. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, μέσω της υποεπάρκειας αυτής, θα κατανοήσουν ότι είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους περί ηθικής και ηθικής λογικής, για να παίρνουν ηθικά αποδεκτές αποφάσεις για τα κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά τη νοσηλεία των ασθενών και να αναγνωρίζουν τις διαφορές μεταξύ ηθικής και Δικαίου. Πολλές νοσηλευτικές ενέργειες, για παράδειγμα, είναι τόσο ηθικές όσο και νόμιμες, ενώ άλλες πιθανόν να είναι νόμιμες αλλά όχι ηθικές, ή ηθικές αλλά όχι νόμιμες. Επίσης, πολλά ηθικά δικαιώματα των ασθενών (π.χ. αυτοδιάθεση) προ-

στατεύονται από τον νόμο, όπως, για παράδειγμα, η πληροφορημένη συναίνεση για οποιαδήποτε παρέμβαση.

Με την ολοκλήρωση της υποεπένδυσης αυτής, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα ηθικά διλήμματα που προκύπτουν κατά την εκτέλεση της νοσηλευτικής φροντίδας στον/στην ασθενή και να εφαρμόζουν τις βασικές αρχές της νοσηλευτικής δεοντολογίας σε όλα τα επίπεδα της φροντίδας.

2.4.A.6 | ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΣΘΕΝΩΝ

Η τελευταία μαθησιακή υποεπένδυση εστιάζεται στην ενημέρωση των εκπαιδευόμενων σχετικά με τα δικαιώματα που έχουν οι ασθενείς στον χώρο της υγείας και τη νομοθεσία που τα διέπει. Η προστασία των δικαιωμάτων των ασθενών στηρίζεται στις γενικές διατάξεις του Συνταγματικού, Αστικού, Ποινικού, Διοικητικού Δικαίου και στους Κώδικες Δεοντολογίας των επαγγελματιών υγείας. Τα δικαιώματα αυτά περιλαμβάνουν: τον σεβασμό της αξιοπρέπειας του/της ασθενούς, το δικαίωμα να συγκατατεθεί ή να αρνηθεί κάθε διαγνωστική ή θεραπευτική πράξη, το δικαίωμα στην πληροφόρηση, το δικαίωμα να πληροφορηθεί εκ των προτέρων για τους πιθανούς κινδύνους, που ενδέχεται να προκύψουν, και να συγκατατεθεί ή όχι σε πειραματικές ή εκπαιδευτικές διαδικασίες, το απόρρητο της ιδιωτικής του/της ζωής και των πληροφοριών του φακέλου, το δικαίωμα αναγνώρισης των θρησκευτικών και ιδεολογικών πεποιθήσεων και το δικαίωμα να διαμαρτυρηθεί και να λάβει πλήρη γνώση των ενεργειών και αποτελεσμάτων των παρεχόμενων φροντίδων υγείας.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα ενημερωθούν για την αρχή της αυτονομίας του/της ασθενούς και γενικότερα για το δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής ζωής σε σχέση με την πληροφόρηση για την κατάσταση της υγείας και για τις εξαιρέσεις από αυτή την αρχή, που αφορούν τόσο τον σεβασμό της επιθυμίας του προσώπου να μην ενημερωθεί για την κατάσταση της υγείας του, όσο και για την αρχή της ευεργεσίας για περιορισμένη ενημέρωση προς το συμφέρον του/της ασθενούς. Ιδιαίτερα σημαντική είναι και η προστασία των προσωπικών δεδομένων των ασθενών κατά τη διάρκεια της νοσηλείας τους.

Συμπερασματικά, η γνώση των δικαιωμάτων των ασθενών παρέχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες το κατάλληλο θεωρητικό υπόβαθρο για την άσκηση των καθηκόντων τους και τους/τις καθιστά ικανούς/-ές να υιοθετούν τους κατάλληλους τρόπους ενθάρρυνσης της ελεύθερης έκφρασης των συναισθημάτων των ασθενών κατά την παραμονή τους στο νοσοκομείο, καθώς και να δημιουργούν την κατάλληλη θεραπευτική σχέση, σεβόμενοι/-ες τις θρησκευτικές και πολιτισμικές αξίες τους.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Νόμος 3252/2004 - ΦΕΚ 132/Α/16-7-2004.
2. ΠΔ 216/2001 - ΦΕΚ 167/Α/25-7-2001.
3. ΠΔ 351/1989 - ΦΕΚ 159/Α/14-6-1989.
4. Νόμος 1672/1986-ΦΕΚ 203/Α/24-12-1986. *Κύρωση της 149/1977 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας «για την απασχόληση και τους όρους εργασίας και ζωής του νοσηλευτικού προσωπικού».*

Συμπληρωματικές

1. Υπουργική Απόφαση Αριθμ. Γ6/Γ.Π.οικ. 46042/2022 ΦΕΚ 4209/Β/8-8-2022.
2. Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και Νομοθεσία στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική Βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για Επαγγελματίες Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

2.4.B • ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι να εισαγάγει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στις βασικές αρχές υποστήριξης της ζωής, με σκοπό να αντιμετωπίσουν με επιτυχία επικίνδυνες και απειλητικές καταστάσεις για τη ζωή του/της ασθενούς.

Η ενότητα πραγματεύεται τις βασικές αρχές για την άμεση αντιμετώπιση του/της ασθενούς στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και στις Μονάδες Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ). Παρέχονται εξειδικευμένες γνώσεις για την παροχή πρώτων βοηθειών σε επείγουσες καταστάσεις, στην παροχή Βασικής Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), στην αντιμετώπιση της πνιγμονής, του πνιγμού, σε αναφυλακτικό σοκ και σε δεξιόητες χρήσης και τοποθέτησης αεραγωγού για άμεσο αερισμό. Στο εργαστηριακό μέρος της ενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες χρησιμοποιούν προπλάσματα και εξοικειώνονται στην αντιμετώπιση επειγόντων περιστατικών εφαρμόζοντας τα βασικά πρωτόκολλα της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ) και τη χρήση του αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή. Επιπλέον, εφαρμόζουν τεχνικές ακινητοποίησης καταγμάτων ή άλλων ορθοπεδικών κακώσεων, δεξιότητες και τη διαχείριση πολυτραυματία, την επείγουσα αντιμετώπιση δηλητηριάσεων, εγκαυμάτων, νυγμών και δηγμάτων.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Καθοδηγούν τους/τις ασθενείς που προσέρχονται στην υγειονομική μονάδα, τηρώντας τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων,
- Εφαρμόζουν τον αλγόριθμο της Καρδιοπνευμονικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης,
- Εφαρμόζουν την τεχνική ρινικού επιπωματισμού, σύμφωνα με τις οδηγίες αντιμετώπισης της ρινορραγίας,
- Υποστηρίζουν την ομάδα υγείας στη διαδικασία της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, εφοδιάζοντας με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο ανάνηψης,
- Ενθαρρύνουν τη συνεργασία μεταξύ των μελών της διεπιστημονικής ομάδας,
- Υποστηρίζουν τη διεπιστημονική ομάδα στις επείγουσες καταστάσεις που προκύπτουν καθ' όλη τη διάρκεια νοσηλείας του/της ασθενούς,
- Οργανώνουν το τροχήλατο αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, βάσει των κατευθυντήριων οδηγιών,
- Εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, συνεπικουρώντας στη διαδικασία των γαστρικών πλύσεων,
- Εφαρμόζουν απόφραξη του αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμονή), με χειρισμό Heimlich, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης,
- Αναγνωρίζουν τις καταστάσεις πνιγμού (ατελούς ή μη) συμμετέχοντας στη διαδικασία ανάνηψης, με την καθοδήγηση των νοσηλευτών/-τριών,
- Αντιμετωπίζουν τραύματα από δήγματα ζώων και νυγμούς εντόμων, εφαρμόζοντας τις οδηγίες πρώτων βοηθειών,
- Εντοπίζουν τα συμπτώματα των αλλεργικών αντιδράσεων και του αναφυλακτικού σοκ, ενημερώνοντας τον/τη νοσηλευτή/-τρια για την άμεση αντιμετώπιση σύμφωνα με το σχετικό πρωτόκολλο,
- Αναγνωρίζουν καταστάσεις δηλητηρίασης, συμμετέχοντας στη διαδικασία αντιμετώπισης σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες,
- Αντιμετωπίζουν καταστάσεις απώλειας της συνείδησης εφαρμόζοντας τις ενδεδειγμένες πρώτες βοήθειες,
- Επιμελούνται επείγουσες μυοσκελετικές κακώσεις, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης, σύμφωνα με τα ισχύοντα ορθοπεδικά πρωτόκολλα,
- Φροντίζουν επικουρικά με την ομάδα επείγουσας παρέμβασης πολυτραυματίες, με ή χωρίς κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, εφαρμόζοντας τις σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες,
- Συμμετέχουν στην αντιμετώπιση επειγουσών και απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων σύμφωνα με τα πρωτόκολλα.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών / Επείγουσα φροντίδα / Διαλογή ασθενών / Κάταγμα / Τραύμα / Υποξία / Καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση / Απινιδισμός / Καταπληξία / Αιμορραγία / Κάκωση κοιλίας / Απώλεια συνείδησης / Αγγειακό Εγκεφαλικό Επεισόδιο / Δηλητηρίαση / Εγκαύματα.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (2), Εργαστήριο (2), Σύνολο (4).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
2	ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ
3	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΕΡΙΣΜΟΣ
4	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΑ
5	ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ
6	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ
7	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
8	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
9	ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Κείμενο αναφοράς

2.4.B.1 | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές και το γενικό πλαίσιο λειτουργίας στην αντιμετώπιση αιφνίδιων και απειλητικών για τη ζωή του ανθρώπου καταστάσεων. Σκοπός της επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας είναι η υποστήριξη της ζωής του/της ασθενούς με επείγοντα και οξέα προβλήματα υγείας, η πρόληψη επιδείνωσης της κατάστασής του/της και η προαγωγή της ανάρρωσής του/της.

Ειδικότερα, στη συγκεκριμένη υποενότητα παρουσιάζεται η οργάνωση, η αποστολή και η λειτουργία του Τμήματος Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) στο νοσοκομείο ή τα ιατρεία αντιμετώπισης Επειγόντων Περιστατικών σε Κέντρο Υγείας ή άλλες δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

Αναλύεται ο σύνθετος ρόλος που καλείται να επιτελέσει το νοσηλευτικό προσωπικό, τόσο κατά τη διαδικασία υποδοχής και διαλογής των ασθενών που προσέρχονται στο ΤΕΠ όσο και στην αρχική αντιμετώπιση, περίθαλψη και παροχή άμεσης υποστήριξης της ζωής. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην παρούσα υποενότητα θα γνωρίσουν την

έννοια της διαλογής και θα μάθουν τους στόχους και τους τύπους της διαλογής, καθώς και τις κατηγορίες επειγόντων κατά τη διαλογή. Απαραίτητο είναι οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με τη γενική εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς κατά σύστημα, ακολουθώντας συγκεκριμένη διαδικασία κατά την αξιολόγηση και δίνοντας τις απαραίτητες προτεραιότητες. Ιδιαίτερα σημαντική στην άμεση εκτίμηση της κατάστασης του/της ασθενούς είναι η προσέγγιση σύμφωνα με τον αλγόριθμο ABCDE (αεραγωγός, αναπνοή, κυκλοφορία, επίπεδο συνείδησης, έκθεση και έλεγχος περιβάλλοντος).

Συνοψίζοντας, η εν λόγω εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τη βάση για την απόκτηση γνώσεων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτούνται να έχουν ως μέλη της ομάδας των επαγγελματιών υγείας, ώστε να λειτουργούν αποτελεσματικά στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, δηλαδή στην υποδοχή και διαλογή των ασθενών, τη διαδικασία της διακομιδής από δομή Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας σε νοσοκομείο, καθώς και στην έναρξη της ενδονοσοκομειακής φροντίδας υγείας.

2.4.B.2 | ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ

Σε αυτή την εκπαιδευτική υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) σχετικά με την αξιολόγηση και την επείγουσα αντιμετώπιση των τραυματικών κακώσεων. Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές αρχές άμεσης φροντίδας σχετικά με τις μυοσκελετικές κακώσεις (κατάγματα άκρων, θλάσεις, διαστρέμματα, εξάρθραμα), κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, κακώσεις γναθοπροσωπικής, κακώσεις θώρακα, κακώσεις σπονδυλικής στήλης και κακώσεις μαλακών μορίων-τραύματα. Ταυτόχρονα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με διάφορες διαδικασίες και τεχνικές, όπως είναι η ακινητοποίηση της σπονδυλικής στήλης, οι γενικές αρχές τοποθέτησης νάρθηκα, η χρήση διαφόρων τύπων (κενού, αέρα, έλξης) και η εφαρμογή τριγωνικής ανάρτησης. Επιπλέον, θα εκπαιδευθούν στην ακινητοποίηση ώμου, γόνατος και δακτύλου, στην τοποθέτηση νάρθηκα από γύψο ή υαλοβάμβακα, στην αφαίρεση και επιμήκη διάνοιξη γύψου, καθώς και στην εφαρμογή ελαστικής επίδεσης και σκελετικής έλξης. Τέλος, το πεδίο περιλαμβάνει τη θεραπεία με θερμά και ψυχρά επιθέματα, καθώς και τη χρήση και εκπαίδευση του/της ασθενούς σε βοηθήματα βάδισης.

Επίσης, στην υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με την αντιμετώπιση του τραύματος, δηλαδή της λύσης της συνέχειας ιστών του σώματος, και ειδικότερα με τις γενικές αρχές της φροντίδας που σκοπό έχει τον έλεγχο της αιμορραγίας, την πρόληψη ή ανάταξη του shock, τη διατήρηση της λειτουργικότητας και την πρόληψη της λοίμωξης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τον καθαρισμό και πλύση του τραύματος, την τοπική αναισθησία, τη σύγκλειση με κολητικές χειρουργικές ταινίες, τη συρραφή, τον χειρουργικό καθαρισμό, την αφαίρεση ραμμάτων.

Ο στόχος της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες να χειρίζονται κατάλληλα τις διάφορες τραυματικές κακώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα προβλήματα του/της ασθενούς, καθώς και τις ενδεδειγμένες διαδικασίες και τεχνικές επείγουσας αντιμετώπισής τους.

2.4.B.3 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Στην εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις και τις απαραίτητες δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) αναφορικά με την αντιμετώπιση διαταραχών του αναπνευστικού συστήματος, που αποτελούν δυνητικά απειλητικές καταστάσεις για τον οργανισμό προκαλώντας δύσπνοια, οξεία αναπνευστική δυσχέρεια και υποξία. Να σημειωθεί ότι, εάν το πρόβλημα είναι πολύ σοβαρό και ο εγκέφαλος στερείται οξυγόνου, ο/η ασθενής έχει μεταβολή του επιπέδου συνείδησης ή ακόμη μπορεί και να μην έχει τις αισθήσεις του/της. Στο πλαίσιο της παρούσας υποεπάρκειας, παρουσιάζονται οι βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε επείγουσες καταστάσεις του αναπνευστικού συστήματος που ενδέχεται να επιφέρουν προβλήματα στον αερισμό των πνευμόνων, όπως λοιμώξεις του αναπνευστικού, παρόξυνση χρόνιας αποφρακτικής πνευμονοπάθειας, πνευμονική εμβολή, σοβαρή κρίση άσθματος ή αλλεργικής αντίδρασης, απόφραξη αεραγωγού, πλευριτική συλλογή, πνευμοθώρακας.

Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με σχετικές δεξιότητες, όπως την τοποθέτηση (θέση) ασθενούς με απόφραξη των αεροφόρων οδών, την αφαίρεση ξένου σώματος, την εισαγωγή στοματοφαρυγγικού και ρινοφαρυγγικού αεραγωγού, καθώς και τις γενικές αρχές της διασωλήνωσης της τραχείας, της κρικοθυρεοτομής και της τραχειοστομίας. Επίσης, περιλαμβάνονται η λήψη δειγμάτων αρτηριακού αίματος για μέτρηση αερίων, η παλμική οξυμετρία, οι αρχές οξυγονοθεραπείας και οι συσκευές χορήγησης οξυγόνου. Τέλος, θα εξεταστούν ο μη επεμβατικός μηχανικός αερισμός, ο αερισμός με μάσκα προσώπου, με συσκευή Ambu, με ασκό αναισθησίας ή με συσκευές κινούμενες με οξυγόνο, καθώς και η χρήση μηχανικών αναπνευστήρων. Επίσης θα εξοικειωθούν με τη στοματοφαρυγγική αναρρόφηση, ρινοτραχειακή αναρρόφηση, ενδοτραχειακή αναρρόφηση, αναρρόφηση από τραχειοστομία, καθώς και με τη φροντίδα των συστημάτων θωρακικής παροχέτευσης. Συνολικά, η διατήρηση ανοικτού αεραγωγού και ο επαρκής αερισμός των πνευμόνων αποτελούν άμεση προτεραιότητα στην αξιολόγηση και στην αντιμετώπιση του επείγοντος περιστατικού.

2.4.B.4 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΚΑΡΔΙΑΓΓΕΙΑΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΡΠΑ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες τις βασικές αρχές για την αντιμετώπιση απειλητικών για τη ζωή καταστάσεων που προέρχονται από διαταραχές της λειτουργίας της καρδιάς ως αντλίας αίματος και του κυκλοφορικού συστήματος, οι οποίες έχουν ως συνέπεια τη μειωμένη αιματική άρδευση των ιστών. Ειδικότερα, μέσα από αυτή την υποεπάρκεια πα-

ρουσιάζονται και αναλύονται οι βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε επείγουσες καταστάσεις του καρδιαγγειακού συστήματος, όπως αρρυθμίες απειλητικές για τη ζωή, οξεία στεφανιαία σύνδρομο, καρδιακή ανεπάρκεια και οξύ καρδιογενές πνευμονικό οίδημα, οξεία περικαρδίτιδα και καρδιακός επιπωματισμός, καρδιακή ανακοπή, ανεύρυσμα αορτής και διαχωρισμός.

Στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με δεξιότητες που αφορούν τη λήψη ζωτικών σημείων, τον έλεγχο αναπνοής και ψηλάφησης σφυγμού, την παρακέντηση φλέβας για λήψη δειγμάτων αίματος, τη μέτρηση σακχάρου σε σταγόνα τριχοειδικού αίματος, τη λήψη ηλεκτροκαρδιογραφήματος 12 απαγωγών και την ηλεκτροκαρδιογραφική παρακολούθηση, την εφαρμογή βασικής και εξειδικευμένης καρδιοαναπνευστικής αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), τη χρήση αυτόματου εξωτερικού απινιδωτή, την εφαρμογή μη συγχρονισμένης και συγχρονισμένης καρδιοανάταξης και την εφαρμογή διαδερμικής βηματοδότησης της καρδιάς. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να αποκτήσουν επαρκείς γνώσεις σχετικά με την αιμοδυναμική παρακολούθηση και τις συσκευές αιμοδυναμικού monitoring.

Ο στόχος της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής υποεπάρκειας είναι να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) προκειμένου να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο τα επείγοντα περιστατικά από το καρδιαγγειακό σύστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές συνθήκες και ανάγκες των ασθενών, καθώς και να εκτελούν καρδιοαναπνευστική αναζωογόνηση και απινίδωση.

2.4.B.5 | ΚΑΤΑΠΛΗΞΙΑ (SHOCK) ΚΑΙ ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

Η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπάρκεια αποσκοπεί στην κατανόηση και τη διαχείριση των διαφόρων μορφών καταπληξίας (shock), καθώς επίσης και στην αντιμετώπιση της αιμορραγίας. Το shock μπορεί να οριστεί ως η δυσαναλογία μεταξύ χωρητικότητας του κυκλοφορικού συστήματος και όγκου του κυκλοφορούντος αίματος. Η δυσαναλογία αυτή έχει ως αποτέλεσμα την κυκλοφορική κατάπτωση, δηλαδή τη διαταραχή της μικροκυκλοφορίας των ιστών και συνεπώς την ιστική υποξία των οργάνων του σώματος, μιας κατάστασης που χρήζει άμεσης αντιμετώπισης.

Κατά τη διάρκεια της υποεπάρκειας περιγράφονται τα είδη του shock ανάλογα με την αιτιολογία τους (υποογκαιμικό, καρδιογενές, σπλητικό, αναφυλακτικό, νευρογενές), οι παράμετροι εκτίμησης της κατάστασης (αρτηριακή πίεση, συχνότητα σφυγμού, κεντρική φλεβική πίεση, ποσό ούρων, αιματοκρίτης, αέρια αίματος, pH, κατά λεπτό όγκος αίματος), καθώς και η αιμοδυναμική παρακολούθηση του/της ασθενούς. Επίσης, αναλύονται οι αρχές αντιμετώπισης της καταπληξίας, καθώς και επίσχεσης της αιμορραγίας με τις ανάλογες νοσηλευτικές παρεμβάσεις σε εξωτερική (εφαρμογή πιεστικού επιθέματος, τοποθέτηση αιμοστατικού επιδέσμου, ίσχειμη περίδεση, ρινικός επιπωματισμός) και εσωτερική (σημεία και συμπτώματα, επείγουσα βοήθεια) αιμορραγία. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα

εξοικειωθούν με διάφορες διαδικασίες και τεχνικές, όπως τοποθέτηση του υποτασικού ασθενή (τροποποιημένη θέση Trendelenburg), μέτρηση των ζωτικών σημείων σε όρθια στάση, καθετηριασμό περιφερικών φλεβών, καθετηριασμό κεντρικής φλεβικής γραμμής (υποκλείδιας και έσω σφαγίτιδας φλέβας), αλλαγή φλεβοκαθετήρα για ταχεία έγχυση υγρών, χορήγηση παραγώγων αίματος, μαζική μετάγγιση, γενικές αρχές και συσκευές αυτομετάγγισης, μέτρηση κεντρικής φλεβικής πίεσης, τοποθέτηση αρτηριακής γραμμής και παρακολούθηση, τοποθέτηση καθετήρα πνευμονικής αρτηρίας (καθετήρας Swan-Ganz).

Συνοψίζοντας, η παρούσα υποεπάρκεια προσφέρει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος) για την κατάλληλη προσέγγιση και διαχείριση των ασθενών με καταπληξία, καθώς επίσης και την αντιμετώπιση μιας απειλητικής για τη ζωή αιμορραγίας.

2.4.B.6 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΠΤΙΚΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΛΙΑ

Στη συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποεπάρκεια, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με τις βασικές αρχές για την αξιολόγηση και την άμεση θεραπευτική αντιμετώπιση, καθώς και με τις επείγουσες νοσηλευτικές διαδικασίες σε ασθενείς με προβλήματα από το πεπτικό σύστημα και την κοιλία. Ειδικότερα, περιγράφεται και αναλύεται η διαχείριση και η νοσηλευτική φροντίδα σε γαστρεντερικές διαταραχές και κακώσεις της κοιλίας (ανοιχτές και κλειστές), δίνοντας έμφαση στις παρακάτω διαταραχές: οξεία γαστρεντερική αιμορραγία, πεπτικό έλκος, γαστρεντερίτιδα, χολοκυτίτιδα, παγκρεατίτιδα, ειλεός, οξεία κοιλία.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με τις διαδικασίες και τεχνικές που συχνά απαιτούνται κατά την αντιμετώπιση επειγόντων συμβαμάτων. Αυτές περιλαμβάνουν την εισαγωγή στοματογαστρικού και ρινογαστρικού σωλήνα, την πλύση στομάχου για αιμορραγία του πεπτικού ή για την απομάκρυνση τοξικών ουσιών, καθώς και τον επιπωματισμό αιμορραγούντων κιστών οισοφάγου με καθετήρα Sengstaken-Blakemore. Επιπλέον, εξετάζονται ο καθαρισμός του εντέρου, ο καθετηριασμός της ουροδόχου κύστης, καθώς και η διενέργεια γαστροσκόπησης και κολonosκόπησης για διαγνωστικούς ή θεραπευτικούς σκοπούς.

Συνολικά, ο στόχος της εν λόγω εκπαιδευτικής υποεπάρκειας είναι να προετοιμάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις κατάλληλες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος), ώστε να μπορούν να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα επείγοντα προβλήματα από το πεπτικό σύστημα και γενικότερα την κοιλία, με βάση τα ιδιαίτερα προβλήματα και τις ανάγκες των ασθενών.

2.4.B.7 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η εν λόγω εκπαιδευτική υποεπάρκεια έχει ως στόχο να εφοδιάσει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες με τις απαραίτητες γνώσεις και τις κατάλληλες δεξιότητες (στο εργαστη-

ριακό μέρος) προκειμένου να συνδράμουν με τον βέλτιστο τρόπο στην αντιμετώπιση επειγόντων νευρολογικών προβλημάτων. Συνεπώς, στο πλαίσιο αυτής της εκπαιδευτικής υποενότητας, ο/η εκπαιδευόμενος/-η θα λάβει γνώσεις σχετικά με την εκτίμηση (γενική και νευρολογική), την κλινική εικόνα, τον διαγνωστικό έλεγχο, τις βασικές αρχές θεραπευτικής προσέγγισης και τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις των εξής νευρολογικών διαταραχών: κώμα, αγγειακό εγκεφαλικό επεισόδιο, επιληπτική κρίση (επιληπτικοί σπασμοί), μηνιγγίτιδα. Επιπλέον, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν το επίπεδο συνείδησης του/της ασθενούς, καθώς και τις μεταβολές του, και επίσης να γνωρίζουν εκείνους τους παράγοντες που προκαλούν διαταραχές του επιπέδου συνείδησης, καθώς το φάσμα της παθογένειας αυτής είναι ευρύτατο και οι αιτίες πολλές. Προτεραιότητα στην απώλεια συνείδησης και στις εγκεφαλικές βλάβες αποτελεί η επιβίωση του/της ασθενούς στα πρώτα λεπτά. Επομένως ο αεραγωγός, η αναπνοή και η κυκλοφορία θα πρέπει να εξασφαλιστούν άμεσα.

Παράλληλα, σε αυτή την υποενότητα οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα εξοικειωθούν με δεξιότητες όπως την εκτίμηση του επιπέδου συνείδησης με την Κλίμακα Γλασκώβης, την τοποθέτηση (θέση) του/της ασθενούς με αυξημένη ενδοκράνια πίεση, τη βοήθεια σε οσφυονωτιαία παρακέντηση, την παρακολούθηση της ενδοκράνιας πίεσης.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη εκπαιδευτική υποενότητα προσφέρει το υπόβαθρο γνώσεων για την άμεση παροχή βοήθειας σε επείγοντα νευρολογικά περιστατικά και στις περιπτώσεις απώλειας της συνείδησης.

2.4.B.8 | ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΑΠΟ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η παρούσα εκπαιδευτική υποενότητα περιλαμβάνει μια ομάδα διαταραχών της υγείας, λόγω της βλαπτικής επίδρασης από παράγοντες και στοιχεία του περιβάλλοντος, οι οποίες συχνά εμφανίζονται στο ΤΕΠ ως επείγον περιστατικό και χρήζουν άμεσης βοήθειας, καθώς θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή του ατόμου.

Ειδικότερα, στη διάρκεια της υποενότητας παρουσιάζεται η αιτιολογία, η κλινική εικόνα, ο εργαστηριακός έλεγχος, η βασική αντιμετώπιση και οι νοσηλευτικές παρεμβάσεις για τις εξής διαταραχές: δηλητηριάσεις (φαρμακευτικές, τροφικές, εισπνοή χημικών ουσιών), δήγματα και νυγμοί (ζώα, έντομα, ερπετά, θαλάσσιοι οργανισμοί), θερμοπληξία, υποθερμία, κρουπαγήματα, εγκαύματα (θερμικά, ηλεκτρικά, χημικά, μηχανικά, ακτινικά), αναφυλαξία (αλλεργιογόνα). Επίσης, στο πλαίσιο της υποενότητας δίνεται έμφαση σε διαδικασίες και τεχνικές (ανάλογα με τη φύση της διαταραχής) σχετικά με τη θέση ανάνηψης, την υποστήριξη του καρδιοαναπνευστικού συστήματος, τη χορήγηση οξυγόνου, τη λήψη ζωτικών σημείων, την ηλεκτροκαρδιογραφική παρακολούθηση, την αντισηψία δέρματος, τη γαστρική πλύση, τα γενικά και ειδικά αντίδοτα, τη φροντίδα σημείου δήγματος ή νυγμού (καθαρισμός με φυσιολογικό ορό, ελαφρά επίδεση), τη φαρμακευτική αγωγή (αναλγητικά, αντιβιοτικά, αντιεπιληπτικά, ορός, αντισταμινικά, αδρεναλίνη κ.ά.), τη ρύθμιση υδατοηλεκτρολυτικών διαταραχών (λήψη ενδοφλέβιων υγρών), τη χρήση θερμών ή ψυχρών επιθεμάτων, την εφαρ-

μογή θερμαντικής κουβέρτας και τη φροντίδα ελαφρών εγκαυμάτων (χειρουργικός καθαρισμός, επίδεση). Επισημαίνεται ότι για την αντιμετώπιση αυτών των επείγουσών καταστάσεων εφαρμόζονται αρκετές από τις δεξιότητες που περιλαμβάνονται σε προηγούμενες υποενότητες.

Συνοψίζοντας, ο στόχος της συγκεκριμένης υποενότητας είναι να παράσχει στους/στις εκπαιδευόμενους/-ες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες (στο εργαστηριακό μέρος), προκειμένου να διαχειρίζονται με αποτελεσματικό τρόπο συμβά-ντα από βλαπτική επίδραση του περιβάλλοντος, εξασφαλίζοντας τα ενδεδειγμένα μέτρα για την επείγουσα θεραπευτική αντιμετώπισή τους.

2.4.B.9 | ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΑΖΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ

Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, παρουσιάζεται ο τρόπος διαχείρισης και αντιμετώπισης των επείγουσών καταστάσεων υγείας μετά από συμβάντα μαζικών καταστροφών. Ως μαζική καταστροφή χαρακτηρίζεται μια κατάσταση στην οποία, μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, προκύπτει μεγάλος αριθμός θυμάτων, σχετικά με τις τρέχουσες δυνατότητες του συστήματος τόσο της προνοσοκομειακής όσο και της νοσοκομειακής φροντίδας, αλλά και άλλων υπηρεσιών παροχής βοήθειας και διάσω-σης (Αστυνομία, Στρατός, ΕΚΑΒ κ.ά.).

Τα αίτια των μαζικών καταστροφών ποικίλουν και η αντιμετώπισή τους απαιτεί διαχείριση μεγάλου αριθμού θυμάτων με διαφορετικού βαθμού τραυματικές κακώ-σεις. Συνήθεις αιτίες μαζικών καταστροφών σε καιρό ειρήνης είναι τα ατυχήματα σε μέσα μαζικής μεταφοράς, φυσικές καταστροφές (σεισμοί, πλημμύρες, καύσωνες, φωτιές), βιομηχανικά ατυχήματα (τοξικές ουσίες, εκρήξεις), τρομοκρατικές ενέργει-ες (εκρήξεις, μαζικές μολύνσεις). Η αντιμετώπιση των μαζικών καταστροφών απαιτεί διεπιστημονική προσέγγιση και συνεργασία πολλών ειδικοτήτων.

Ιδιαίτερα σημαντικός καθίσταται και ο ρόλος των βοηθών νοσηλευτών/-τριών, που καλούνται να εργαστούν κάτω από ιδιαίτερα κρίσιμες συνθήκες και να συμβά-λουν στην παροχή φροντίδας, την αντιμετώπιση των επιπλοκών, την ψυχολογική υποστήριξη και τη διαχείριση του συνόλου των θυμάτων.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην παρούσα υποενότητα, θα γνωρίσουν τις κυριότερες μαζικές καταστροφές, τις συνέπειές τους και τους τρόπους διαχείρισης, ενώ στο ερ-γαστηριακό μέρος θα ασκηθούν στην απόκτηση δεξιοτήτων αντιμετώπισης των πε-ριστατικών.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Κατσούλας, Θ. Α., Κιέκκας, Π. Ν., Μαλλιάρου, Μ. Μ., Μηνασίδου, Ε. Α., Μιχόπουλος, Α. Ι., Ροβίθης, Μ. Ν., Σαράφης, Π. Α. & Τσίου, Χ. Κ. (επιμ.). (2021). *Επείγουσα Νοσηλευτική. Core Curriculum*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α., Παπαγεωργίου, Δ. & Καλογιάννη, Α. (2015). *Επείγουσα Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Karutz, H. & Buttlar, M. von (2015). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Συμπληρωματικές

1. Μυριανθεύς, Π. (2021). *Πρώτες Βοήθειες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες Βοήθειες στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
3. Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

2.4.Γ • ΚΛΙΝΙΚΗ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ (ΚΛΙΝΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ)

Περίληψη της μαθησιακής ενότητας

Σκοπός της μαθησιακής ενότητας είναι η εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων και των δεξιοτήτων που απέκτησαν στον κλινικό χώρο του νοσοκομείου και ειδικότερα στο χειρουργείο, στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) και στα Τακτικά Εξωτερικά Ιατρεία (ΤΕΙ). Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, στην ενότητα αυτή, χρησιμοποιώντας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκόμισαν στη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευσή τους, θα αναπτύξουν δεξιότητες στον χειρισμό του αποστειρωμένου/άσηπτου υλικού, θα παρακολουθήσουν διάφορες χειρουργικές επεμβάσεις, ενώ παράλληλα θα εφαρμόσουν τις βασικές αρχές νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενείς με επείγοντα παθολογικά και χειρουργικά νοσήματα στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών και στα Τακτικά Εξωτερικά Ιατρεία.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσουν τη μαθησιακή ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα είναι ικανοί/-ές να:

- Λαμβάνουν τα ζωτικά σημεία του/της ασθενούς καταγράφοντάς τα σε σχετικό έντυπο σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες,

- Εκτιμούν το ηλεκτροεγκεφαλογράφημα του/της ασθενούς,
- Συνεπικουρούν στην κλινική ιατρική εξέταση στο ΤΕΠ και στα ΤΕΙ,
- Συμμετέχουν στην προετοιμασία των ασθενών για παρακλινικές εξετάσεις,
- Συμμετέχουν στη διαδικασία υποδοχής ασθενούς στο ΤΕΠ,
- Καθοδηγούν τους/τις ασθενείς που προσέρχονται στο ΤΕΠ και στα ΤΕΙ,
- Συμμετέχουν στην παραλαβή του/της χειρουργημένου/-ης ασθενούς στο χειρουργικό τμήμα,
- Φροντίζουν την προετοιμασία του υλικού για αποστείρωση,
- Βοηθούν στην τοποθέτηση και αφαίρεση ταινιών και ναρθήκων γύψου,
- Εκτελούν χειρουργικό πλύσιμο χεριών με σκοπό την πρόληψη μετάδοσης των λοιμώξεων,
- Υιοθετούν δεξιότητες για τον χειρισμό του αποστειρωμένου/άσηπτου υλικού,
- Αναγνωρίζουν τα έντυπα που συνοδεύουν τον/την ασθενή κατά την υποδοχή στο χειρουργείο,
- Επιμελούνται τη χειρουργική αίθουσα, τη χειρουργική κλίνη και το χειρουργικό τραπέζι,
- Συνοδεύουν τον/την ασθενή για την προετοιμασία της αναισθησίας στη χειρουργική αίθουσα,
- Συνεργάζονται με τον/τη νοσηλεύτη/-τρια κυκλοφορίας για τον χειρισμό του άσηπτου υλικού κατά τη διάρκεια της χειρουργικής επέμβασης,
- Ενθαρρύνουν τον/την ασθενή κατά τη διάρκεια παραμονής του/της στην αίθουσα ανάνηψης.

Βασικές έννοιες και λέξεις-κλειδιά

Διεγχειρητική νοσηλευτική / Επείγοντα περιστατικά / Καθετηριασμός κύστης / Κλινική αξιολόγηση / Ογκολογικοί ασθενείς / Τακτικά εξωτερικά ιατρεία (ΤΕΙ) / Τέλος της ζωής / Τμήμα επειγόντων περιστατικών (ΤΕΠ) / Χρόνια νοσήματα / Φροντίδα ηλικιωμένων.

Αριθμός ωρών διδασκαλίας της μαθησιακής ενότητας ανά εβδομάδα

Θεωρία (0), Εργαστήριο (16), Σύνολο (16).

Διάρθρωση των μαθησιακών ενοτήτων σε υποενότητες

A/A	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΥΠΟΕΝΟΤΗΤΑΣ
1	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ
2	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ
3.	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ
4.	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ
5	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ
6	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
7	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
8	ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Κείμενο αναφοράς

2.4.Γ.1 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΑ ΤΑΚΤΙΚΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Το τμήμα Τακτικών Εξωτερικών Ιατρείων (ΤΕΙ) αποτελεί τη συνήθη πρώτη επαφή των ληπτών/-τριών υπηρεσιών υγείας με το περιβάλλον του νοσοκομείου, προσφέροντας κυρίως υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με πλήθος διαφορετικών ιατρείων του τμήματος, αποκτώντας έτσι μια πρώτη εικόνα των διαφορετικών ειδικοτήτων του νοσοκομείου.

Αρχικά, ενημερώνονται για τη διαδικασία προγραμματισμού για την επίσκεψη σε ΤΕΙ, παρακολουθούν τον τρόπο λειτουργίας τους, το είδος των περιστατικών που αναλαμβάνουν (ασθενών, όταν η κατάστασή τους δεν είναι επείγουσα, ή υγιών), τον χρόνο που απαιτείται για κάθε περιστατικό, τον τρόπο επιλογής ιατρικής ειδικότητας και την ποικιλομορφία των αναγκών τους (αρχική εκτίμηση συμπτωμάτων, επανέλεγχος μετά από νοσηλεία, προγραμματισμός για εισαγωγή κ.ά.). Σε κάθε ιατρείο εξασκούνται στην προετοιμασία του κατάλληλου εξοπλισμού/υλικών και διαγνωστικών μηχανημάτων (π.χ. για σπιρομέτρηση), σε βασικές δεξιότητες (π.χ. λήψη ζωτικών σημείων, συλλογή δειγμάτων) και υποστηρίζουν τον/την ασθενή αλλά και τον/την ιατρό στην κλινική εξέταση.

Σημαντικό στοιχείο της εκπαίδευσής τους αποτελεί η ενημέρωση των ασθενών μετά την εξέταση για πιθανές επόμενες ενέργειές τους, όπως τη λήψη αποτελεσμάτων των εξετάσεων μέσω διαδικτύου από το σπίτι, την εκπαίδευσή τους σε εξοπλισμό που μπορεί να απαιτηθεί για την παρακολούθηση της κατάστασης τους (χρήση μηχανήματος μέτρησης σακχάρου, πιεσόμετρου κ.λπ.), την έγκαιρη αναγνώριση πιθανών συμπτωμάτων και τον τρόπο ενημέρωσης του/της γιατρού. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν, επίσης, τον τρόπο ασφαλούς λήψης, διαχείρισης και αποστολής βιολογικών δειγμάτων (π.χ. ούρα) στα αντίστοιχα εργαστήρια.

Τέλος, στο πλαίσιο της υποεπάρκειας, έμφαση δίνεται στις επισκέψεις υγιών ατόμων στα ΤΕΙ σε υπηρεσίες πρόληψης, αγωγής υγείας κ.ά., όπως για εμβολιασμό και για υπηρεσίες οικογενειακού προγραμματισμού.

2.4.Γ.2 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΕΠΕΙΓΟΝΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Η εν λόγω μαθησιακή υποεπάρκεια προσφέρει εξειδικευμένες γνώσεις και δεξιότητες για τη φροντίδα ασθενών με επείγοντα περιστατικά που προσέρχονται στο ΤΕΠ ενός νοσοκομείου. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες προετοιμάζονται για να ανταποκριθούν σε ένα εργασιακό περιβάλλον υψηλής έντασης, λόγω του μεγάλου όγκου των ασθενών, καθώς και της πολυπλοκότητας και οξύτητας των περιστατικών. Οι συνθήκες αυτές απαιτούν άριστη κλινική κατάρτιση, ταχύτητα και αποτελεσματικότητα, δεδομένου ότι κάθε παράλειψη ή καθυστέρηση μπορεί να επιβαρύνει την κατάσταση του/της ασθενούς.

Αρχικά, θα μελετηθεί ο τρόπος εισόδου και ροής των ασθενών από τη στιγμή της εισαγωγής τους στη γραμματεία του ΤΕΠ, το τμήμα διαλογής, το αντίστοιχο ιατρείο, την παραμονή τους ή όχι στη μονάδα βραχείας νοσηλείας, την εισαγωγή τους στην αντίστοιχη κλινική ή την επιστροφή τους στο σπίτι. Στη συνέχεια, θα έρθουν σε επαφή με τα μοντέλα και τις διαδικασίες διαλογής, αλλά και το ιατρείο διαλογής, τα οποία συμβάλλουν στην έγκαιρη αναγνώριση και διαχείριση ασθενών που βρίσκονται σε κρίσιμη κατάσταση.

Έμφαση δίνεται στη νοσηλευτική αξιολόγηση της κατάστασης του/της ασθενούς (εάν είναι περιπατητικός/-ή, αιμορραγεί, κάνει έμετο, πονάει, έχει τις αισθήσεις του, έχει άγχος κ.ά.), η τοποθέτηση στην εξεταστική κλίνη, η καταγραφή των στοιχείων του, η λήψη ζωτικών σημείων και ηλεκτροκαρδιογραφήματος, η συμμετοχή στην κλινική ιατρική εξέταση και η συμμετοχή στη λήψη/πραγματοποίηση διαγνωστικών εξετάσεων. Παράλληλα, θα τονιστεί ο ρόλος τους στην παρακολούθηση των ασθενών που βρίσκονται στη βραχεία νοσηλεία για ολιγόωρη παραμονή, καθώς εκεί συνδυάζονται δεξιότητες φροντίδας επείγοντος περιστατικού και παροχής φροντίδας νοσηλευτικού τμήματος.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες επίσης ενημερώνονται για τα πρωτόκολλα που εφαρμόζονται σε ειδικές καταστάσεις, όπως για καρδιακή ανακοπή, σε μαζικό ατύχημα, σε μέθη, σε ψυχιατρικό/-ή ασθενή, σε βίαιη συμπεριφορά κ.ά.

Τέλος, η υποεπάρκεια ολοκληρώνεται με τη διαχείριση ασθενών σε περίπτωση εισαγωγής στο νοσοκομείο (ενημέρωση νοσηλευτικού τμήματος, συμπλήρωση γραπτών οδηγιών, κλήση του μεταφορέα κ.ά.).

2.4.Γ.3 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποεπάρκειας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με το χειρουργείο και τις παρεμβάσεις του νοσηλευτικού προσωπικού που

εργάζεται στον χώρο αυτό. Αρχικά, θα μάθουν τη χωροταξία του χειρουργείου (χώροι, αερισμός κ.ά.), τη λειτουργία του βασικού εξοπλισμού (χειρουργικός, αναισθησιολογικός κ.ά.) και τη διαχείρισή του. Εξοικειώνονται επίσης, με τα ονόματα και τη χρήση των διαφόρων χειρουργικών εργαλείων, των βελονών, των ραμμάτων, του υπόλοιπου υγειονομικού υλικού και τη διαδικασία μεταφοράς του υλικού, αποστειρωμένου ή μη, από και προς τη μονάδα κεντρικής αποστείρωσης.

Επιπρόσθετα, αποκτούν δεξιότητες ώστε να υποστηρίξουν τις διαφορετικές κατηγορίες και ρόλους των νοσηλευτών/-τριών ως εργαλειοδότες/-τριες και ως νοσηλευτές/-τριες κίνησης ανάλογα με το πρωτόκολλο κάθε νοσοκομείου.

Βασικές νοσηλευτικές παρεμβάσεις στις οποίες οι εκπαιδευόμενοι/-ες αποκτούν δεξιότητες είναι, επιπλέον, η υποδοχή των ασθενών στο χειρουργείο, η ανακούφισή τους από την έντονη ανησυχία και το άγχος και η υποστήριξή τους μέχρι την έναρξη της αναισθησίας, ο έλεγχος της προεγχειρητικής προετοιμασίας και η λήψη ζωτικών σημείων, με έμφαση στην οξυγόνωση του/της ασθενούς. Επιπρόσθετα, αποκτούν δεξιότητες για το χειρουργικό πλύσιμο χεριών, τον τρόπο εφαρμογής της χειρουργικής ενδυμασίας, τη σωστή τοποθέτηση του/της ασθενούς στο χειρουργικό κρεβάτι, τις βασικές αρχές χορήγησης φαρμάκων ή ενδοφλέβιων υγρών στο χειρουργείο και παρατηρούν για τυχόν δυνητικές επιπλοκές.

Στον χώρο του χειρουργείου, οι εκπαιδευόμενοι/-ες περαιτέρω εστιάζουν την προσοχή τους στην αυστηρή τήρηση των κανόνων αντισηψίας, απολύμανσης και αποστείρωσης, προκειμένου να αποφευχθούν νοσοκομειακές λοιμώξεις, και τηρούν τις κατευθυντήριες οδηγίες για την ασφάλεια της χειρουργικής επέμβασης.

Τέλος, έμφαση δίνεται στη μεταφορά των ασθενών στη μονάδα ανάνηψης μετά την ολοκλήρωση της χειρουργικής επέμβασης και στον έλεγχο για τις διαδικασίες που ακολουθούνται για την επαναχρησιμοποίηση της χειρουργικής αίθουσας.

2.4.Γ.4 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΝΕΟΠΛΑΣΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΘΗΣΕΙΣ

Η εν λόγω μαθησιακή υποενοότητα προετοιμάζει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες για μια συνεχώς αυξανόμενη ομάδα ασθενών, αυτών με νεοπλασματική νόσο. Οι συγκεκριμένοι/-ες ασθενείς, αναφέρουν πλήθος σωματικών, ψυχολογικών, κοινωνικοοικονομικών και άλλων συμπτωμάτων και αναγκών, ως αποτέλεσμα της νόσου ή των διαφόρων θεραπειών, τα οποία οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν να διαχειρίζονται αποτελεσματικά, με σκοπό να βελτιώσουν το βίωμα του καρκίνου και την ποιότητα ζωής των ασθενών σε όλες τις φάσεις της νόσου.

Στη φάση της διάγνωσης, δίδεται έμφαση στην εξοικείωση των εκπαιδευομένων με την έγκαιρη ανίχνευση των πρώιμων συμπτωμάτων για τους συχνότερους τύπους καρκίνου ενηλίκων, τη συμπλήρωση του ιστορικού, την κλινική εξέταση και τον τρόπο συμμετοχής ή υποστήριξης υγίων και ασθενών σε διαγνωστικές δοκιμασίες.

Στη φάση των θεραπειών, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν για τις ενδείξεις και αντενδείξεις των θεραπευτικών επιλογών (χημειοθεραπεία [ΧΜΘ], ακτινοθεραπεία

κ.ά.), τα πρωτόκολλα εφαρμογής πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κάθε θεραπεία και εξοικειώνονται με τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις συχνών συμπτωμάτων, όπως είναι οι διαταραχές της θρέψης, ο οξύς ή χρόνιος πόνος και η αιματολογική τοξικότητα.

Επιπρόσθετα, εξασκούνται στην ερμηνεία ιατρικών εντολών χορήγησης ΧΜΘ, τη χρήση υποστηρικτικού εξοπλισμού (π.χ. αντλιών χορήγησης υγρών), τον υπολογισμό δόσεων, τη συνεργασία με άλλα μέλη τη διεπιστημονικής ομάδας και την εκπαίδευση των ασθενών πριν από το εξιτήριο (π.χ. για λήψη φαρμάκων, επανέλεγχο), ώστε οι ίδιοι/-ες να τους ενισχύσουν την ικανότητα αυτοφροντίδας.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην τήρηση των κανόνων ασφαλείας (π.χ. στη χορήγηση ΧΜΘ, ακτινοθεραπείας), στην καταγραφή των θεραπειών και της ενδεχόμενης τοξικότητας από αυτές στα κατάλληλα νοσηλευτικά έντυπα. Τέλος, σημαντικό μέρος της εκπαίδευσης περιλαμβάνει τη φροντίδα ασθενών με προχωρημένη νόσο που δεν ανταποκρίνονται στη θεραπεία και έχουν ποικίλα και συχνά υποθεραπευμένα συμπτώματα που απαιτούν μακροχρόνια παρέμβαση και ανακουφιστική φροντίδα.

2.4.Γ.5 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΟΡΘΟΠΕΔΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η συγκεκριμένη μαθησιακή υποενοότητα αποσκοπεί στην εισαγωγή και κατανόηση των βασικών αρχών νοσηλευτικής φροντίδας των ασθενών με προβλήματα στο μυοσκελετικό σύστημα. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες αρχικά θα ενημερωθούν για την ποικιλία των προβλημάτων και την πολυπλοκότητα της φροντίδας που αντιμετωπίζουν οι ασθενείς αυτοί/-ές με μετατραυματικές κακώσεις (π.χ. κατάγματα, εξάρθρατα), με μακροχρόνιες ορθοπεδικές παθήσεις, έπειτα από μία επέμβαση επιλογής (π.χ. ολική αρθροπλαστική) ή με επιπλοκές που σχετίζονται με το ερειστικό σύστημα (π.χ. οστεομυελίτιδα κ.ά.).

Περαιτέρω, στην υποενοότητα αυτή, θα έρθουν σε επαφή με τις ιδιαιτερότητες στη διαχείριση των ορθοπεδικών ασθενών, όπως η ακινητοποίηση, η διαχείριση επιδέσεων, γύψου, ναρθήκων, ταινιών και ορθοπεδικών εξαρτημάτων (όπως η έλξη), στη χρήση βοηθημάτων βάδισης κ.ά. για την ενίσχυση της αυτοφροντίδας τους.

Θα αποκτήσουν, επίσης, δεξιότητες που αφορούν την ατομική υγιεινή και την αλλαγή επί κλίνης ασθενών με μειωμένη κινητικότητα, στη χρήση σκωραμίδας, σε παρεμβάσεις για τη μείωση της δυσφορίας και του πόνου (τοποθέτηση σε αναπαυτική θέση, εφαρμογή θερμών και ψυχρών επιθεμάτων κ.ά.). Παράλληλα, θα εκπαιδευθούν στην αξιολόγηση, την πρόληψη και τη νοσηλευτική φροντίδα των επιπτώσεων της ακινητοποίησης στα διάφορα συστήματα του οργανισμού, όπως το γαστρεντερικό (π.χ. δυσκοιλιότητα) και το καρδιαγγειακό (π.χ. θρομβοεμβολή), των απειλητικών για τη ζωή επιπλοκών (π.χ. πνευμονική εμβολή, αιμορραγία, λιπώδης εμβολή) ή στη φροντίδα άλλων, όπως είναι το σύνδρομο διαμερίσματος, οι λοιμώξεις, η δυσκοιλιότητα, ο πόνος, οι κατακλίσεις κ.ά.

Επιπρόσθετα, καθώς ένας μεγάλος αριθμός ορθοπεδικών παθήσεων απαιτεί χειρουργική επέμβαση, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα λάβουν εξειδικευμένες γνώσεις που

αφορούν την προεγχειρητική αλλά και μετεγχειρητική φροντίδα των συγκεκριμένων ασθενών με έμφαση στη φροντίδα του μετεγχειρητικού τραύματος, την επαναφορά του επιπέδου κινητικότητας και τη μείωση των μετεγχειρητικών επιπλοκών.

2.4.Γ.6 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΜΕ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Στο πλαίσιο αυτής της μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα αποκτήσουν δεξιότητες για τη φροντίδα ασθενών με προβλήματα του ουροποιητικού συστήματος. Αρχικά, εκπαιδεύονται στην αξιολόγηση των ασθενών (λήψη ιστορικού, κλινική εξέταση και διαγνωστικές εξετάσεις) και αναγνωρίζουν στην κλινική πράξη τις συχνές διαταραχές ούρησης (αιματουρία, ακράτεια ούρων, ανουρία, επίσχεση ούρων κ.ά.). Στη συνέχεια, εστιάζουν την προσοχή σε πιο σύνθετες νοσηλευτικές διαδικασίες και θα μπορούν να περιγράφουν τον σκοπό, τον εξοπλισμό/υλικά (π.χ. είδη ουροκαθετήρων, ανοικτά και κλειστά συστήματα παροχέτευσης, σάκους ουρητηροστομίας), καθώς και τη διαδικασία πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τη νοσηλευτική παρέμβαση.

Τα συχνότερα πρωτόκολλα νοσηλευτικής φροντίδας, στα οποία εστιάζεται η εκπαίδευση, περιλαμβάνουν τη συλλογή ούρων από το μέσο της ούρησης σε άνδρες και γυναίκες, η παροχή βοήθειας για ούρηση ασθενών με ικανότητα μερικής αυτοεξυπηρέτησης, η συλλογή ούρων 24ώρου, η χρήση του ουροδοχείου και της σκωραμίδας, η φροντίδα του ουροκαθετήρα και η αλλαγή σάκων έκπλυσης ουροδόχου κύστης. Για πιο εξειδικευμένες δράσεις, υποστηρίζουν τους/τις νοσηλευτές/-τριες στον καθητηριασμό της ουροδόχου κύστης, στην αφαίρεσή του, στην τοποθέτηση εξωτερικού ουροκαθετήρα και στη φροντίδα των ουροστομιών.

Τέλος, είναι σημαντικό οι εκπαιδευόμενοι/-ες να εξοικειωθούν με την εκπαίδευση των ασθενών με μόνιμο ουροκαθετήρα, αλλά και των φροντιστών/-τριών για τη φροντίδα του, καθώς και στην τεκμηρίωση των διαφόρων δεξιοτήτων φροντίδας στα συνήθη νοσηλευτικά έντυπα ή στο ηλεκτρονικό σύστημα που χρησιμοποιούνται σε κάθε νοσοκομείο.

2.4.Γ.7 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Κατά τη διάρκεια της συγκεκριμένης μαθησιακής υποενότητας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή και θα εξοικειωθούν με τις ιδιαιτερότητες της νοσηλευτικής φροντίδας που χαρακτηρίζουν τις διάφορες ειδικές ομάδες πληθυσμού, όπως είναι οι ηλικιωμένοι/-ες, τα παιδιά και οι πάσχοντες/-ουσες με χρόνια νοσήματα, με στόχο την εκτίμηση και διαχείριση των εξειδικευμένων αναγκών και προβλημάτων τους και στη συνέχεια, τον σχεδιασμό εξατομικευμένων σχεδίων νοσηλευτικής φροντίδας.

Ειδικότερα, στους/στις ηλικιωμένους/-ες, η εκπαίδευση εστιάζεται στους τρόπους που οι αλλαγές κατά τη γήρανση επηρεάζουν το πρότυπο της κλασικής φροντίδας και στην αναγνώριση ηλικιωμένων ασθενών υψηλού κίνδυνου για εμφάνιση συχνών προ-

βλημάτων. Έμφαση δίνεται στις νοσηλευτικές παρεμβάσεις για διαταραχές θρέψης, απέκκρισης (π.χ. ακράτεια, δυσκοιλιότητα), στην κινητικότητα (υψηλός κίνδυνος για πτώσεις και άλλοι τραυματισμοί) και στην εκτίμηση της ψυχολογικής κατάστασής τους.

Για τα παιδιά, οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν και μαθαίνουν την ανάγκη παροχής φροντίδας ως σύνολο με την οικογένεια και τη σημασία της συμμετοχής των γονέων στην παρεχόμενη νοσηλευτική φροντίδα προκειμένου να υπάρχει το βέλτιστο αποτέλεσμα. Περαιτέρω, οι εκπαιδευόμενοι/-ες εστιάζουν στον τρόπο προσέγγισης και επικοινωνίας, σε δεξιότητες υπολογισμού δόσεων των φαρμάκων σε παιδιά, στους τρόπους χορήγησης των φαρμάκων και σε συχνά προβλήματα της παιδικής ηλικίας (αναπνευστικές λοιμώξεις, ατυχήματα, εγκαύματα, διαταραχές πρόσληψης τροφής).

Τέλος, δίνοντας έμφαση στους/στις χρόνιους/-ες ασθενείς, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή με πλήθος χρόνιων νοσημάτων, απαιτούμενες θεραπείες και παρεμβάσεις και θα εξοικειωθούν με την έννοια της χρονιότητας και της συννοσηρότητας, που περιλαμβάνει πολλαπλά συχνά υποθεραπευμένα συμπτώματα, και τις ιδιαιτερότητες της φροντίδας τους (υφέσεις και εξάρσεις, αυξημένο αριθμό νοσηλείων, σταδιακή επιδείνωση της σωματικής και ψυχικής κατάστασης, ανάγκη συνεχιζόμενης φροντίδας, χρήσης ειδικού εξοπλισμού, αυξημένο κόστος, επιβάρυνση φροντιστών κ.ά.), ειδικά όταν η νόσος δεν ανταποκρίνεται στη θεραπεία.

2.4.Γ.8 | ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΑΣΘΕΝΩΝ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Η τελευταία μαθησιακή υποενότητα εστιάζεται στη φροντίδα ασθενών στο τέλος της ζωής, στους/στις οποίους/-ες παρατηρείται σταδιακή επιβάρυνση της υγείας τους, χωρίς τη δυνατότητα ίασης. Οι εκπαιδευόμενοι/-ες κατανοούν ότι όσοι/-ες πάσχουν από χρόνιο νόσημα ανεξάρτητα από το προσδόκιμο επιβίωσης και τη βαρύτητα της νόσου έχουν ανάγκη ανακουφιστικής και ολιστικής φροντίδας και δικαίωμα σε έναν αξιοπρεπή θάνατο, χωρίς να υποφέρουν. Θα έρθουν σε επαφή με τις ιδιαιτερότητες της ομάδας αυτής, δίνοντας έμφαση αρχικά στην ανακούφιση των σωματικών συμπτωμάτων, ιδιαίτερα του πόνου, της δύσπνοιας και της κόπωσης που είναι από τα συχνότερα συμπτώματα, αλλά και όποιων άλλων συμπτωμάτων αναφέρονται.

Η στενότερη επαφή με τους/τις συγκεκριμένους/-ες ασθενείς και τις οικογένειές τους θα τους/τις βοηθήσει να αναγνωρίζουν την αξία της ανοικτής και ανθρώπινης επικοινωνίας μαζί τους, τον σεβασμό στην αυτονομία των ασθενών και στην εκτίμηση των ανεκπλήρωτων αναγκών τους, δημιουργώντας συναισθηματική επαφή και θεραπευτική σχέση.

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες, επίσης, μαθαίνουν να αλληλεπιδρούν και να συνεργάζονται με το νοσηλευτικό προσωπικό και τα υπόλοιπα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας με στόχο την ολιστική φροντίδα των συγκεκριμένων ασθενών, αλλά και τη διαχείριση του δικού τους συναισθηματικού φορτίου (ψυχική ένταση, δυσάρεστες σκέψεις, συναισθήματα θρήνου και πένθους, αίσθημα ματαιότητας των παρεμβάσεων κ.ά.) για την πορεία των ασθενών.

Περαιτέρω, στη συγκεκριμένη μαθησιακή υποενότητα, οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα έρθουν σε επαφή και θα μάθουν να διαχειρίζονται, με την υποστήριξη της διεπιστημονικής ομάδας, ζητήματα βιοηθικής (ευθανασία, αποκάλυψης ή μη της αλήθειας για τη νόσο, πρακτικές μη κλιμάκωσης της θεραπείας) και να περιγράφουν τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της παραμονής ή όχι στο νοσοκομείο, όταν δεν υπάρχουν θεραπείες.

Τέλος, οι εκπαιδευόμενοι/-ες μαθαίνουν τα κλινικά σημεία του επικείμενου θανάτου, καθώς και το πρωτόκολλο περιποίησης του νεκρού σώματος στο νοσοκομείο.

Προτεινόμενες πηγές μελέτης

Κύριες

1. Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Berman, A., Snyder, S. & Jackson, C. (2011). *Η νοσηλευτική στην κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Συμπληρωματικές

1. Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
2. Williams, P. (2018). *deWit's. Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
3. Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

3 | Διδακτική μεθοδολογία

Στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών συναντήσεων, αξιοποιείται η συμμετοχική ή/και η βιωματική διδασκαλία. Έχοντας ως σημείο εκκίνησης τις βασικές αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων αλλά και τη σύνδεση της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας, η εκπαίδευση έχει ένα διπλό σημείο αναφοράς: την ενεργή ανταπόκριση στις μαθησιακές ανάγκες της συγκεκριμένης κάθε φορά ομάδας εκπαιδευομένων και τις ανάγκες που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Ο/Η εκπαιδευτής/-τρια οργανώνει και καθοδηγεί την εκπαιδευτική πράξη, επιλύει τυχόν προβλήματα, υποστηρίζει, ανατροφοδοτεί και ενδυναμώνει τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες. Διαμεσολαβεί, διευκολύνει και ενισχύει τη διαδικασία μάθησης, σε ομαδικό και σε ατομικό επίπεδο, συνδέοντας την κατάρτιση με τον κόσμο της εργασίας.

Η συμμετοχική και βιωματική εκπαίδευση διαμορφώνει ένα δημιουργικό περιβάλλον μάθησης και ενισχύει την αλληλεπίδραση εκπαιδευτή/-τριας και εκπαιδευομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν αντιληπτές αλλά και να αξιοποιηθούν στην εκπαιδευτική διαδικασία οι ανάγκες, οι ιδιαιτερότητες, οι δυνατότητες, οι γνώσεις, οι δεξιότητες και οι εμπειρίες της συγκεκριμένης ομάδας των καταρτιζομένων. Προσφέρει τη δυνατότητα να γίνουν πρακτικές και ρεαλιστικές συνδέσεις με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας της συγκεκριμένης ειδικότητας.

Την υποστήριξη ενός αλληλεπιδραστικού περιβάλλοντος μάθησης ενισχύει η χρήση σύντομων εμπλουτισμένων εισηγήσεων και η συχνή εφαρμογή συμμετοχικών εκπαιδευτικών τεχνικών και μέσων. Ενδεικτικά, αναφέρουμε ότι η ενίσχυση της συμμετοχής των καταρτιζομένων υποβοηθείται ενεργά με την αξιοποίηση απλών τεχνικών όπως είναι ο καταιγισμός ιδεών, οι ερωτήσεις-απαντήσεις ή η συζήτηση, οι ατομικές ή/και ομαδικές ασκήσεις εφαρμογής ή επίλυσης προβλήματος, η προσομοίωση, η εργασία σε ομάδες, η μελέτη της εκάστοτε περίπτωσης. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που αξιοποιούν τις παραπάνω ή ανάλογες εκπαιδευτικές τεχνικές αντλούν τα θέματά τους από τη θεματολογία της κάθε μαθησιακής ενότητας και από τα σχετικά ζητήματα που συνδέονται με το πραγματικό περιβάλλον εργασίας.

Η εκπαίδευση σε συγκεκριμένες –ατομικές ή/και ομαδικές– δραστηριότητες μέσα στην τάξη και στα εργαστήρια προετοιμάζει τα μέλη της ομάδας για τη συμμετοχή τους στην πρακτική άσκηση/μαθητεία. Η σταδιακή εξειδίκευση της γνώσης, η ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων/ικανοτήτων, καθώς και η καλλιέργεια κατάλληλων στάσεων και συμπεριφορών σε κρίσιμα ζητήματα δεοντολογίας, υγείας και ασφάλειας κ.λπ., προετοιμάζουν τη συγκεκριμένη κάθε φορά ομάδα εκπαιδευομένων για τα επόμενα βήματα. Το πρόγραμμα κατάρτισης συνδυάζει την απόκτηση θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη αναγκαίων πρακτικών δεξιοτήτων για την αποτελεσματική άσκηση του επαγγέλματος.

Σε ανάλογη κατεύθυνση, στο πλαίσιο της πρακτικής εφαρμογής της ειδικότητας, δίνεται και η δυνατότητα ανάπτυξης διαθεματικών προγραμμάτων/σχεδίων δραστηριοτήτων (projects), με σύγχρονη εφαρμογή διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων και θεματικών. Οι συγκεκριμένες δραστηριότητες μπορούν να αναπτύσσονται σε μεγαλύτερη ή μικρότερη χρονική έκταση και να συμπεριλαμβάνουν, ενδεικτικά, επισκέψεις σε χώρους εργασίας και εγκαταστάσεις παραγωγής, συναντήσεις με έμπειρους/-ες επαγγελματίες της ειδικότητας ή ειδικούς του συγκεκριμένου παραγωγικού τομέα και κλάδου, υλοποίηση ομαδικών εργασιών με συνδυασμό διαφορετικών μαθησιακών ενοτήτων υπό την καθοδήγηση ομάδας εκπαιδευτών/-τριών ή ακόμη και δημιουργία ομάδων εκπαιδευομένων με στόχο την αμοιβαία άσκηση, μελέτη και αλληλοδιδασκαλία. Το σύνολο των παραπάνω δραστηριοτήτων μπορούν να αξιοποιηθούν και αυτόνομα, ανεξάρτητα δηλαδή από την υλοποίηση ενός συνολικού-τερου project.

Η ανάπτυξη συνεργατικού κλίματος μεταξύ των εκπαιδευομένων και η καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τους/τις εκπαιδευτές/-τριες συντελούν στη δημιουργία μιας κοινότητας μάθησης, η οποία μπορεί να αποδειχθεί ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση των διεργασιών μάθησης τόσο κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όσο και πέρα από αυτή, σε περιόδους μελέτης ή/και προετοιμασίας για τις διαδικασίες αξιολόγησης/πιστοποίησης των γνώσεων και δεξιοτήτων που έχουν αποκτηθεί.

Η ενίσχυση της συνεργασίας και της δημιουργίας μιας κοινότητας μάθησης είναι δυνατόν να επηρεάσει και τον τρόπο μελέτης των εκπαιδευομένων προς μια πιο ενεργητική, δημιουργική στάση διερεύνησης και εξοικείωσης με τη γνώση. Η τήρηση προσωπικών σημειώσεων και η ανταλλαγή τους μεταξύ των εκπαιδευομένων, η μελέτη πρόσθετων βιβλιογραφικών –ελληνόφωνων και ξενόγλωσσων– πηγών, η αναζήτηση συμπληρωματικών ερεθισμάτων στο ευρύτερο κοινωνικό και επαγγελματικό περιβάλλον (παρακολούθηση οπτικο-ακουστικού υλικού, επαγγελματικών περιοδικών, εξέλιξης θεσμικού πλαισίου κ.λπ.), σχετικών με την επαγγελματική ειδικότητα, είναι δυνατόν να αποτελέσουν σημαντικά συστατικά για τη διαμόρφωση μιας ισχυρής σχέσης με την εξειδικευμένη επαγγελματική γνώση και τις δεξιότητες που απαιτεί το επάγγελμα.

Η παρακολούθηση ενός εντατικού προγράμματος κατάρτισης μεγάλης διάρκειας αναγκαστικά επιφέρει αλλαγές στην καθημερινότητα των εκπαιδευομένων. Η αποδοτική διαχείριση του καθημερινού χρόνου απαιτεί προσωπικό προγραμματισμό και φροντίδα. Η συστηματική πρόβλεψη ενός χρονικού διαστήματος μελέτης, καθημερινά, όπως και η τήρηση ενός ημερολογίου μάθησης όπου οι εκπαιδευόμενοι/-ες θα καταγράφουν την καθημερινή τους πρόοδο, αλλά ενδεχομένως θα σημειώνουν και ερωτήματα ή παρατηρήσεις σχετικές με την κάθε μαθησιακή ενότητα, μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμες και πολύ δημιουργικές πρακτικές ενίσχυσης των διαδικασιών μάθησης.

Η φοίτηση στο Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης είναι περίοδος διαμόρφωσης μιας μελλοντικής επαγγελματικής ταυτότητας. Είναι η αρχή μιας νέας προσωπικής ιστορίας και μιας διαρκούς εξέλιξης μπροστά σε απαιτήσεις και αναγκαιότητες που χαρακτηρίζουν την κάθε επαγγελματική ειδικότητα. Είναι η ευκαιρία διασύνδεσης του/της κάθε εκπαιδευομένου/-ης με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις που είναι κοινές στην επαγγελματική κοινότητα στην οποία σταδιακά θα ενταχθεί.

4 | Υγεία και ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατάρτισης

Για την προστασία των καταρτιζόμενων, τόσο στην αίθουσα διδασκαλίας και στους εργαστηριακούς χώρους του ΣΑΕΚ όσο και στις επιχειρήσεις που επισκέπτονται για την υλοποίηση της πρακτικής άσκησης/μαθητείας, τηρούνται όλες οι προβλεπόμενες διατάξεις για τους κανόνες υγείας και ασφάλειας στην ειδικότητα και το επάγγελμα, αλλά και ευρύτερα, όπως προβλέπονται ιδίως από:

- Τον κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων (βλ. Ν. 3850/2010), όπως ισχύει.
- Τις διατάξεις του κτιριοδομικού κανονισμού (βλ. 3046/304/89-ΦΕΚ 59/Δ/3-02-89), όπως ισχύει.
- Τον κανονισμό λειτουργίας των εργαστηριακών κέντρων (ΦΕΚ 1318 Β'/2015), όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό. Κ5/97484 με θέμα την «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων», όπως ισχύει.
- Το ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021, κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμό. ΦΒ7/108652/Κ3, με θέμα το «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας», όπως ισχύει.

Παρακάτω παρατίθενται οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας καθώς και ο σχετικός αναγκαίος ατομικός εξοπλισμός για τις συνθήκες άσκησης της ειδικότητας: «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας».

4.1 • Βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας

Οι βασικοί κανόνες υγείας και ασφάλειας για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής τους συνοψίζονται στην εφαρμογή των κάτωθι αρχών:

- Στους/Στις εκπαιδευόμενους/-ες πρέπει να παρέχονται άρτιες συνθήκες για την εκπαίδευσή τους στους χώρους του ΣΑΕΚ ή στους χώρους της εργαστηριακής και πρακτικής τους άσκησης. Να διατίθεται ο απαραίτητος εξοπλισμός, να προσφέρονται όλα τα απαραίτητα μέσα ατομικής προστασίας, να διενεργούνται δωρεάν οι ενδεδειγμένες προληπτικές πράξεις (εμβολιασμοί, διαγνωστικές εξετάσεις κ.ά.) και να διεξάγονται σχετικά εκπαιδευτικά προγράμματα.
- Οι εκπαιδευόμενοι/-ες οφείλουν να τηρούν τους κανόνες υγείας και ασφάλειας, όπως αυτοί προβλέπονται από τον φορέα στον οποίο εκτελούν την εργαστηριακή ή πρακτική άσκησή τους (μέτρα υγιεινής, διαχείριση αποβλήτων, χειρισμός ασθενών και φορτίων, συμμόρφωση με το συνιστώμενο πρόγραμμα εμβολιασμών κ.ά.).
- Σε περίπτωση ατυχήματος ή νοσήματος κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα πρέπει να ενημερώνονται οι αρμόδιοι φορείς και να ακολουθούνται όλες τις προβλεπόμενες ενέργειες.

4.2 • Μέσα ατομικής προστασίας

Ο εξοπλισμός ατομικής προστασίας επιλέγεται με βάση τις επικρατούσες συνθήκες εργασίας και προσαρμόζεται στον/στη χρήστη/-τρια. Τα μέσα ατομικής προστασίας πρέπει να πληρούν τις προϋποθέσεις των σχετικών κοινοτικών και εθνικών διατάξεων όσον αφορά τον σχεδιασμό και την κατασκευή τους. Η χρήση γαντιών, масκών, ειδικών γυαλιών, υποδημάτων και λοιπών ατομικών μέσων προστασίας κατά την εκτέλεση νοσηλευτικών πράξεων, αλλά και εκπαιδευτικών ή/και εργαστηριακών μαθημάτων κρίνεται αναγκαία για την εξασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των εκπαιδευομένων. Ενδεικτικά προτείνονται:

- Κατάλληλη ένδυση με νοσηλευτική στολή (μπλούζα και παντελόνι),
- Προστατευτική ρόμπα ή ποδιά ή κουστούμι ή ολόσωμη φόρμα μίας χρήσεως, που χρησιμοποιείται επιπροσθέτως της καθημερινής νοσηλευτικής στολής,
- Ιατρικά γάντια μίας χρήσεως (λάτεξ ή βινυλίου ή νιτριλίου),
- Μάσκες ιατρικής χρήσεως (απλές χειρουργικές, FFP2 και FFP3, ανάλογα με το είδος έκθεσης),
- Γυαλιά ή ασπίδες προσώπου για οφθαλμική προστασία,
- Αποφυγή ρολογιών χειρός και κοσμημάτων,
- Ανάλογη κόμμωση για τα μακριά μαλλιά (δεμένα μαλλιά).

Προδιαγραφές υλοποίησης της πρακτικής άσκησης

1 | Ο θεσμός της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άρρηκτα με τη θεωρητική κατάρτιση, αφού, κατά τη διάρκειά της, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες ανακαλούν τη θεωρητική και εργαστηριακή γνώση για να την εφαρμόσουν στην πράξη και να αντεπεξέλθουν στις εργασίες που τους ανατίθενται. Καλούνται να αναλάβουν συγκεκριμένα καθήκοντα και να δώσουν λύση σε πρακτικά προβλήματα που ανακύπτουν, υπό την εποπτεία των εκπαιδευτών/-τριών. Έτσι, ο θεσμός της πρακτικής άσκησης στοχεύει στην ανάπτυξη επαγγελματικών ικανοτήτων/δεξιοτήτων σχετικών με την ειδικότητα, στην ενίσχυση της επαφής με τον εργασιακό χώρο και την προετοιμασία των εκπαιδευομένων για την παραγωγική διαδικασία, μέσω της απόκτησης εμπειριών ιδιαίτερα χρήσιμων για τη μετέπειτα επαγγελματική τους πορεία.

Αναλυτικότερα, η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των ΣΑΕΚ και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης (Άρθρο 27 του Ν. 4763/2020 για το Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης).

Στη συνέχεια αναφέρονται χρήσιμες πληροφορίες για τον θεσμό της πρακτικής άσκησης, όπως περιγράφονται στη σχετική νομοθεσία, και αφορούν τις βασικές προϋποθέσεις, τον τρόπο και τους όρους υλοποίησής της.

Διάρκεια πρακτικής άσκησης

Η συνολική διάρκεια της περιόδου πρακτικής άσκησης είναι εννιακόσιες εξήντα (960) ώρες. Οι ώρες πρακτικής ανά ημέρα καθορίζονται σε τέσσερις (4) έως οκτώ (8) ανάλογα με τη φύση και το αντικείμενο της ειδικότητας κατάρτισης του/της ασκούμενου/-ης. Δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του ημερήσιου ωραρίου πέραν των ωρών που ορίζονται στην ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης.

Όροι υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση δύναται να πραγματοποιείται σε θέσεις που προσφέρονται από φυσικά πρόσωπα, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, δημόσιες υπηρεσίες, ΟΤΑ α' και β' βαθμού και επιχειρήσεις. Εξαιρούνται οι φορείς:

- α) Προσωρινής απασχόλησης
- β) Τα νυχτερινά κέντρα
- γ) Παροχής καθαριότητας και φύλαξης
- δ) Τα πρακτορεία τυχερών παιχνιδιών
- ε) Κάθε επιχείρηση στην οποία δεν είναι εφικτός ο έλεγχος της εκπαίδευσης από τον αρμόδιο φορέα.

Ο/Η εκπαιδευόμενος/-η ΙΕΚ, προκειμένου να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση, υπογράφει ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης με τον/την εργοδότη/-τρια, η οποία

θεωρείται από το ΙΕΚ φοίτησης. Η ειδική σύμβαση πρακτικής άσκησης δεν συνιστά σύμβαση εξαρτημένης εργασίας.

Βασικός συντελεστής για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης είναι και ο/η εκπαιδευτής/-τρια της επιχείρησης ή υπηρεσίας ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την παρακολούθηση και υποστήριξη των ασκουμένων. Σε αυτή την κατεύθυνση, ο/η εργοδότης/-τρια ορίζει έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας και την παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

Η παρακολούθηση της προόδου του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης γίνεται μέσω του βιβλίου πρακτικής άσκησης. Αναλυτικότερα, σε αυτό καταγράφει ο/η ίδιος/-α ο/η πρακτικά ασκούμενος/-η κατά εβδομάδα τις εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκε, αλλά και τα καθήκοντα που του/της ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης. Κάθε εβδομαδιαία καταχώρηση ελέγχεται και υπογράφεται από τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας.

2 | Οδηγίες για τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η

2.1 • Προϋποθέσεις εγγραφής στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για τους/τις εκπαιδευόμενους/-ες των Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης και θεωρείται απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση Βεβαίωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Για την έναρξη της πρακτικής άσκησης στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας», οι εκπαιδευόμενοι/-ες πρέπει να έχουν συμπληρώσει το εξάμηνο Δ' της φοίτησής τους στις ΣΑΕΚ. Στην περίπτωση αυτήν, μπορούν πια να τοποθετηθούν σε θέση πρακτικής της ειδικότητάς τους.

2.2 • Δικαιώματα και υποχρεώσεις του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης

Βασική προϋπόθεση για την επιτυχή υλοποίηση ενός προγράμματος πρακτικής άσκησης είναι η γνώση και η εφαρμογή των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων κάθε εμπλεκόμενου μέλους όπως ορίζονται στην εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία. Στη συνέχεια παρατίθενται κάποια δικαιώματα και υποχρεώσεις των πρακτικά ασκουμένων.

Δικαιώματα πρακτικά ασκουμένων

1. Τμηματική ή συνεχόμενη υλοποίηση της πρακτικής άσκησης.
2. Δυνατότητα αποζημίωσης, η οποία ορίζεται στο 80% του νόμιμου, νομοθετημένου, κατώτατου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, ή όπως αυτό διαμορφώνεται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων ή αναλογικά, εάν η ημερήσια διάρκεια της πρακτικής είναι μικρότερη των οκτώ (8) ωρών. Η αποζημίωση καταβάλλεται στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης. Σε περίπτωση μη δυνατότητας χρηματοδότησης της αποζημίωσης της πρακτικής άσκησης, δεν υφίσταται η υποχρέωση αποζημίωσής της, παρά μόνο η υποχρέωση του/της εργοδότη/-τριας να αποδίδει τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Υπαγωγή στην ασφάλιση του e-ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) για τον κλάδο του ατυχήματος. Για την ασφάλισή του/της καταβάλλονται οι προβλεπόμενες από την παρ. 1 του άρθρου 10 του Ν. 2217/1994 (Α' 83) ασφαλιστικές εισφορές, οι οποίες βαρύνουν το φυσικό ή νομικό πρόσωπο (εργοδότη/-τρια) στο οποίο υλοποιείται η πρακτική άσκηση.
4. Δικαίωμα αναφοράς στη ΣΑΕΚ σε περίπτωση μη τήρησης των όρων πρακτικής άσκησης.

5. Δικαίωμα διακοπής πρακτικής άσκησης βάσει τεκμηρίωσης και έπειτα από σχετική δήλωση στη ΣΑΕΚ εποπτείας.
6. Αλλαγή εργοδότη/-τριας, εφόσον συντρέχει τεκμηριωμένος σοβαρότατος λόγος.
7. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες δεν απασχολούνται την Κυριακή και τις επίσημες αργίες.

Υποχρεώσεις πρακτικά ασκουμένων

1. Τήρηση του ημερήσιου ωραρίου πρακτικής άσκησης, όπως ορίζεται στην ειδική σύμβαση.
2. Τήρηση των όρων υγείας και ασφάλειας του/της εργοδότη/-τριας.
3. Σεβασμός της κινητής και ακίνητης περιουσίας του/της εργοδότη/-τριας.
4. Αρμονική συνεργασία με τα στελέχη του/της εργοδότη/-τριας.
5. Προσκόμιση –όπου απαιτείται– όλων των απαραίτητων ιατρικών βεβαιώσεων για την εξάσκηση του επαγγέλματος.
6. Προσκόμιση στη ΣΑΕΚ των απαραίτητων δικαιολογητικών, πριν από την έναρξη και μετά τη λήξη της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε περίπτωση διακοπής της.
7. Ενημέρωση σε περίπτωση απουσίας του/της ασκουμένου/-ης της επιχείρησης και της ΣΑΕΚ εποπτείας.
8. Τήρηση βιβλίου πρακτικής άσκησης, το οποίο διατίθεται από τη ΣΑΕΚ και στο οποίο αναγράφονται από τους/τις ασκούμενους/-ες ανά εβδομάδα οι εργασίες με τις οποίες ασχολήθηκαν και τα καθήκοντα που τους ανατέθηκαν στον χώρο πραγματοποίησης της πρακτικής άσκησης.
9. Προσκόμιση στο τέλος κάθε μήνα στη ΣΑΕΚ φοίτησης ή εποπτείας της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης για έλεγχο.
10. Υποβολή μετά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης του βιβλίου πρακτικής άσκησης στη ΣΑΕΚ φοίτησης, συμπληρωμένου με τις εβδομαδιαίες εκθέσεις, τον χρόνο και το αντικείμενο απασχόλησης, τις ημέρες απουσίας και την επίδοση του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης. Υποβολή του εντύπου λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) της πρακτικής άσκησης, συμπληρωμένου, υπογεγραμμένου και σφραγισμένου από τον/την εργοδότη/-τρια-νόμιμο/-η εκπρόσωπο του φορέα απασχόλησης, στο οποίο βεβαιώνεται ότι ο/η εκπαιδευόμενος/-η πραγματοποίησε την πρακτική άσκηση στην επιχείρηση/οργανισμό, καθώς και το χρονικό διάστημα αυτής.
11. Άμεση ενημέρωση της ΣΑΕΚ φοίτησης από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η σε περίπτωση διακοπής της πρακτικής άσκησης και προσκόμιση του βιβλίου πρακτικής και του εντύπου της λήξης (Βεβαίωση Παρουσίας) με τις ημέρες πρακτικής άσκησης που έχουν πραγματοποιηθεί. Για να συνεχίσει ο/η εκπαιδευόμενος/-η την πρακτική άσκηση, για το υπόλοιπο του προβλεπόμενου διαστήματος, στον ίδιο ή σε άλλο φορέα απασχόλησης (εργοδότη/-τρια), θα πρέπει να ακολουθηθεί εκ νέου η διαδικασία έναρξης πρακτικής. Αν η διακοπή της πρακτικής άσκησης γίνει από τον/την εργοδότη/-τρια, τότε οφείλει ο/η τελευταίος/-α να ενημερώσει άμεσα τη ΣΑΕΚ φοίτησης του/της πρακτικά ασκουμένου/-ης.

2.3 • Φορείς υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Κάθε πρακτικά ασκούμενος/-η πραγματοποιεί την πρακτική άσκηση σε τμήματα των φορέων απασχόλησης αντίστοιχα με την ειδικότητά του/της, υπό την εποπτεία υπευθύνου/-ης του φορέα, ειδικότητας αντίστοιχης με το αντικείμενο κατάρτισής του/της.

Ειδικότερα, στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» οι εκπαιδευόμενοι/-ες πραγματοποιούν πρακτική άσκηση σε τομείς που σχετίζονται με τη Νοσηλευτική και την παροχή υγειονομικής φροντίδας, σε **φορείς/επιχειρήσεις**, όπως Δημόσια (Πανεπιστημιακά, Γενικά, Ειδικών Νοσημάτων, Ψυχιατρικά) και Ιδιωτικά Νοσοκομεία, Κέντρα Υγείας, Ιδιωτικές κλινικές και Θεραπευτήρια, Κέντρα Αποκατάστασης και Αποθεραπείας, Δομές Κοινωνικής Πρόνοιας, Μονάδες Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, Κέντρα Φροντίδας ατόμων με ειδικές ανάγκες, Θεραπευτήρια Χρόνιων Παθήσεων, Κινητές μονάδες Υγείας, Δημόσιες και Ιδιωτικές Μονάδες κατ' οίκον Νοσηλείας, και σε **θέσεις εργασίας** ως Βοηθοί Νοσηλευτή/-τριας.

3 | Ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της πρακτικής άσκησης

Ο/Η εργοδότης/-τρια της επιχείρησης που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης ορίζει ένα έμπειρο στέλεχος συναφούς επαγγελματικής ειδικότητας με τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η ως «εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας», ο/η οποίος/-α αναλαμβάνει την αποτελεσματική υλοποίηση των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στον χώρο εργασίας, την παρακολούθηση της προόδου των εκπαιδευομένων και την ανατροφοδότηση των υπεύθυνων εκπαιδευτών στην εκπαιδευτική δομή.

Αναλυτικότερα, ο/η εκπαιδευτής/-τρια είναι το συνδετικό πρόσωπο του/της εργοδότη/-τριας της επιχείρησης με την εκπαιδευτική δομή (ΣΑΕΚ) και, κατά συνέπεια, έχει συνεχή συνεργασία με αυτήν. Επιπλέον, ο ρόλος αφορά την παροχή συμβουλών, πληροφοριών ή καθοδήγησης, καθώς πρόκειται για ένα άτομο με χρήσιμη εμπειρία, δεξιότητες και εξειδίκευση το οποίο υποστηρίζει την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των πρακτικά ασκουμένων.

4 | Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της πρακτικής άσκησης

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, επιδιώκεται η αναβάθμιση των γνώσεων, επαγγελματικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων των σπουδαστών/-τριών ΣΑΕΚ, με αποτέλεσμα την ομαλή μετάβασή τους από την αίθουσα κατάρτισης στον χώρο εργασίας και μάλιστα κάτω από πραγματικές εργασιακές συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτής της μετάβασης και της ομαλής ένταξης, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να καλλιεργήσουν όχι μόνο επαγγελματικές δεξιότητες που αφορούν την ειδικότητα και που δεν εξαντλούνται στο πλαίσιο της αίθουσας κατάρτισης, αλλά και οριζόντιες δεξιότητες που ενισχύουν την επαγγελματική τους συμπεριφορά και καλλιεργούν την περιβαλλοντική, αλλά και επιχειρηματική κουλτούρα. Έτσι, η πρακτική άσκηση αποτελεί ένα προπαρασκευαστικό στάδιο κατά το οποίο αναβαθμίζονται οι γενικές και ειδικές γνώσεις, συντελούνται σημαντικές διεργασίες επαγγελματικού προσανατολισμού και διευκολύνεται η επαγγελματική ανάπτυξη του ατόμου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης δίνεται η δυνατότητα στον/στην πρακτικά ασκούμενο/-η να ασκηθεί στις εργασίες που απορρέουν από τα επιμέρους μαθησιακά αποτελέσματα του προγράμματος κατάρτισης στην ειδικότητα. Η άσκηση μπορεί να επιτευχθεί μέσω της παρατήρησης της εργασίας, της συμμετοχής σε ομάδα εκτέλεσης της εργασίας, της καθοδηγούμενης εργασίας ή της δοκιμής και αυτόνομης εκτέλεσης της εργασίας από τον/την πρακτικά ασκούμενο/-η.

Στον πίνακα που ακολουθεί, αποτυπώνονται οι ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων της πρακτικής άσκησης για την ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» και οι αντίστοιχες ενδεικτικές εργασίες και ειδικές προδιαγραφές ανά ενότητα κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εργασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες για τη συμπλήρωση του βιβλίου πρακτικής άσκησης.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Α. «Εφαρμογή διαδικασιών και κανόνων ατομικής προστασίας, υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο»	- Εφαρμογή μέτρων πρόληψης για την αποφυγή ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών στο πεδίο εργασίας, - Εφαρμογή μέτρων για τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων, - Διαχείριση του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού (μπλούζα, μάσκα, γυαλιά, σκούφο, ποδονάρια), - Διαχείριση του χρησιμοποιημένου ιματισμού, - Διαχείριση των Επικίνδυνων Αποβλήτων Μολυσματικού Χαρακτήρα, - Επιμέλεια της καθαριότητας του εργασιακού χώρου (απομάκρυνση χρησιμοποιημένων υλικών, εργαλείων, αιχμηρών αντικειμένων), - Επιμέλεια της καθαριότητας των ιατρικών οργάνων και μηχανημάτων, - Εφαρμογή της διαδικασίας απολύμανσης, - Εφαρμογή της διαδικασίας αντισηψίας, - Προετοιμασία σετ εργαλείων προς αποστείρωση, - Χειρισμός του κλιβάνου αποστείρωσης, - Διαχείριση υλικών και αντικειμένων σε αποστειρωμένο πεδίο.	- Επαγγελματικός ρουχισμός, - Μέσα ατομικής προστασίας, - Υλικά και εξοπλισμός καθαριότητας και απολύμανσης, - Εξοπλισμός κλινικής (υγειονομικό αναλώσιμο υλικό, ιατρικά όργανα, συσκευές και μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
Β. «Οργάνωση του χώρου εργασίας και διαχείριση του απαιτούμενου υλικού και εξοπλισμού»	• Τοποθέτηση των ιατρικών συσκευών και μηχανημάτων με εργονομική διάταξη, • Καταγραφή και αναφορά των αναγκών σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό και φαρμακευτικά σκευάσματα, • Εφοδιασμός των ερμαρίων και τροχήλατων εργασίας με υγειονομικό υλικό, • Έλεγχος της λειτουργίας των ιατρικών οργάνων, συσκευών και μηχανημάτων και αναφορά παρατηρούμενων βλαβών ή δυσλειτουργιών, • Ταξινόμηση των εργαλείων, ιατρικών οργάνων, συσκευών, φαρμακευτικών σκευασμάτων και υγειονομικού υλικού, υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλεύτή/-τριας, • Μεταφορά των φακέλων ασθενών, εργαστηριακών δειγμάτων και υγειονομικού υλικού, υπό τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτή/-τριας.	• Επαγγελματικός ρουχισμός, • Μέσα ατομικής προστασίας, • Εξοπλισμός κλινικής (υγειονομικό αναλώσιμο υλικό, ιατρικά όργανα, συσκευές και μηχανήματα).
Γ. «Επικοινωνία και παροχή φροντίδας υγείας» συνέχεια >>	• Συμπλήρωση των νοσηλευτικών εντύπων (λογοδοσία, ιστορικό, στατιστικά στοιχεία), • Επικουρική συμβολή στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτή/-τριας, • Εκτέλεση των διαδικασιών φροντίδας/νοσηλείας, υπό τις οδηγίες του/της νοσηλεύτή/-τριας, • Ενημέρωση του/της ασθενούς για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, • Συμβολή στη δημιουργία κατάλληλου θεραπευτικού περιβάλλοντος, • Επίδειξη των νοσηλευτικών παρεμβάσεων για ενίσχυση της αυτοφροντίδας,	• Ελεύθερη πρόσβαση σε σταθμό εργασίας με Η/Υ, σύνδεση στο Διαδίκτυο και πρόσβαση σε ηλεκτρονικά αποθετήρια, • Αθλητικός εξοπλισμός και εγκαταστάσεις με προδιαγραφές σύμφωνες με την κείμενη νομοθεσία, • Προπονητικό ημερολόγιο και σημειωματάριο.

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Επικοινωνία και παροχή φροντίδας υγείας» συνέχεια »	• Επίλυση αποριών του/της ασθενούς για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, • Λήψη των ζωτικών σημείων και καταγραφή τους στο νοσηλευτικό διάγραμμα, • Έλεγχος συμμόρφωσης του/της ασθενούς στη φαρμακευτική αγωγή, • Αναγνώριση παρενεργειών της φαρμακευτικής αγωγής και άμεση ενημέρωση του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας, • Επιμέλεια της κλίνης του/της ασθενούς, • Υποστήριξη του/της ασθενούς στις καθημερινές του/της δραστηριότητες (βάδιση, ένδυση, χρήση τουαλέτας, μπάνιο, θέση στο κρεβάτι), • Υποστήριξη του/της ασθενούς κατά την έγερση και κατάκλιση στην κλίνη, • Επιμέλεια της τοπικής ή γενικής καθαριότητας του/της ασθενούς, • Εφαρμογή φυσικών μεθόδων πρόκλησης υποθερμίας ή υπερθερμίας, • Καταμέτρηση των προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων υγρών, και καταγραφή τους στο νοσηλευτικό έντυπο, • Υποστήριξη του/της ασθενούς κατά τη σίτιση και ενυδάτωση σε περίπτωση αδυναμίας εκτέλεσής τους, • Χορήγηση και συλλογή των ειδικών δοχείων για ούρηση και απέκκριση σε κατακεκλιμένο/-η ασθενή, • Παρακολούθηση της λειτουργίας και έλεγχος της βατότητας των παροχετεύσεων, • Εφαρμογή μέτρων πρόληψης των κατακλίσεων (έγκαιρη κινητοποίηση, φροντίδα δέρματος, τεχνικές αποσυμπίεσης),	

συνέχεια »

Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
« συνέχεια Γ. «Επικοινωνία και παροχή φροντίδας υγείας»	- Υποστήριξη των ασθενών στην έγερση και βάρδια μετά από χειρουργικές επεμβάσεις, - Εφαρμογή περιοριστικών μέτρων ασφάλειας σε διεγερτικό/-ή ή συγχυτικό/-ή ασθενή, - Αξιοποίηση των ικανοτήτων των ασθενών για επίτευξη αυτοφροντίδας.	
Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων» συνέχεια >>	- Εφαρμογή του αλγόριθμου της Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), - Εφαρμογή της τεχνικής του ρινικού επιπωματισμού, - Συμμετοχή στη διαδικασία της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης και εφοδιασμός του τροχήλατου ανάνηψης με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά, - Οργάνωση του τροχήλατου αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, - Επικουρική συμβολή στη διαδικασία των γαστρικών πλύσεων και εφοδιασμός του τροχήλατου με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά, - Εφαρμογή άρσης απόφραξης του αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμονή) και χειρισμός Heimlich, - Αναγνώριση των καταστάσεων πνιγμού (ατελούς ή μη) και συμμετοχή στη διαδικασία ανάνηψης, - Αντιμετώπιση των δηγμάτων ζώων και των νυγμών εντόμων, - Αναγνώριση των συμπτωμάτων αλλεργικών αντιδράσεων/αλλεργικού shock και ενημέρωση για άμεση αντιμετώπιση, - Αναγνώριση των καταστάσεων δηλητηρίασης και συμμετοχή στη διαδικασία αντιμετώπισής τους,	- Επαγγελματικός ρουχισμός, - Μέσα ατομικής προστασίας, - Κυτίο πρώτων βοηθειών, - Εξοπλισμός κλινικής (υγειονομικό αναλώσιμο υλικό, ιατρικά όργανα, συσκευές και μηχανήματα).

συνέχεια >>

**Πίνακας 3 /// Ενότητες προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων
πρακτικής άσκησης**

ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ	ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ
«συνέχεια Δ. «Παροχή πρώτων βοηθειών και διαχείριση επειγουσών καταστάσεων»	- Εφαρμογή πρώτων βοηθειών σε καταστάσεις απώλειας της συνείδησης, - Αντιμετώπιση επειγουσών μυοσκελετικών κακώσεων και εφαρμογή μέτρων ανακούφισης, - Επικουρική συμμετοχή στην αντιμετώπιση πολυτραυματιών με ή χωρίς κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις.	
Ε. «Πρόληψη και προαγωγή της υγείας»	- Παροχή κατ' οίκον φροντίδας, υπό τις οδηγίες του/της νοσηλεύτη/-τριας, - Ενδυνάμωση ψυχολογική των ασθενών και άτυπων φροντιστών, - Αναγνώριση εμφάνισης παθολογικής, σωματικής ή ψυχικής, συμπτωματολογίας και ενημέρωση της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, - Επίλυση προβλημάτων που τυχόν παρουσιάζονται κατά την παροχή φροντίδας υγείας, - Παροχή ανακουφιστικής και παρηγορητικής φροντίδας ως συνεργάτες/-τριες της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, - Επικουρική συμβολή στην υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ή των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στην κοινότητα, - Συμμετοχή στη διεξαγωγή προληπτικών ελέγχων στην κοινότητα.	- Επαγγελματικός ρουχισμός, - Μέσα ατομικής προστασίας, - Εξοπλισμός κινητής μονάδας (υγειονομικό αναλώσιμο υλικό, ιατρικά όργανα, συσκευές και μηχανήματα).

5 | Αναλυτικό περιεχόμενο προγράμματος πρακτικής άσκησης

5.1.Α • ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ, ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΟ ΧΩΡΟ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στις δομές παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας είναι σε θέση να εμπεδώσουν τη θεωρητική και εργαστηριακή τους εκπαίδευση αναφορικά με την εφαρμογή συγκεκριμένων διαδικασιών και κανόνων ατομικής προστασίας, υγείας και ασφάλειας του εργασιακού τους περιβάλλοντος, υπό την καθοδήγηση και εποπτεία του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας. Στο πλαίσιο αυτό, ακολουθούν τις οδηγίες της Επιτροπής Νοσοκομειακών Λοιμώξεων με στόχο τη μείωση των νοσοκομειακών λοιμώξεων και λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης για την αποφυγή της ανάπτυξης και διασποράς παθογόνων μικροοργανισμών. Συγκεκριμένα, εκτελούν τις διαδικασίες της απολύμανσης, της αποστείρωσης και της αντισηψίας σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες αρχές και τα υγειονομικά πρωτόκολλα, χρησιμοποιώντας τον κατάλληλο επαγγελματικό ρουχισμό. Οι ασκούμενοι/-ες καλούνται να προετοιμάσουν τα σετ εργαλείων προς αποστείρωση ακολουθώντας τις κατευθυντήριες οδηγίες, να χειριστούν τους κλιβάνους αποστείρωσης σύμφωνα με τα εγχειρίδια χρήσης των κατασκευαστών και να διαχειριστούν υλικά και αντικείμενα σε αποστειρωμένο πεδίο με βάση τις αρχές της άσηπτης τεχνικής. Επιπλέον, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σημαντικό να εστιάσουν την προσοχή τους στην ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης του ατομικού προστατευτικού εξοπλισμού, που περιλαμβάνει τη χρήση μπλούζας, μάσκας, γυαλιών ή και προσωπίδας, σκούφου και ποδοναρίων, εφαρμόζοντας τους ισχύοντες κανονισμούς και τα πρωτόκολλα υγιεινής και ασφάλειας της εργασίας.

Ιδιαίτερη μέριμνα απαιτείται τόσο στη διαχείριση των Επικίνδυνων Αποβλήτων Μολυσματικού Χαρακτήρα, όσο και κατά τη διαδικασία έκδυσης και ασφαλούς απόρριψης του χρησιμοποιημένου ιματισμού, η οποία γίνεται με συγκεκριμένη σειρά και τρόπο, συμμορφούμενη στις σχετικές οδηγίες. Επίσης, στο πλαίσιο της υγιεινής, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες οφείλουν να εφαρμόζουν τις ενδεδειγμένες διαδικασίες ατομικής και συλλογικής προστασίας και να επιμελούνται την καθαριότητα των ιατρικών οργάνων και μηχανημάτων σύμφωνα με τα εγχειρίδια χρήσης των κατασκευαστών τους.

Τέλος, οργανώνουν και επιμελούνται την καθαριότητα του χώρου, απομακρύνοντας από το πεδίο εργασίας χρησιμοποιημένα υλικά, εργαλεία και αιχμηρά αντικείμενα, ακολουθώντας με ιδιαίτερη προσοχή τις κατάλληλες διαδικασίες πρόληψης ατυχημάτων και έκθεσης σε βιολογικά υγρά.

5.1.Β • ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ

Στις δομές παροχής υπηρεσιών φροντίδας υγείας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» καλούνται να συμμετάσχουν και να εκτελέσουν συγκεκριμένες ενέργειες που αφορούν την οργάνωση του χώρου εργασίας, την εργονομία, καθώς και τη διαχείριση του υλικού και του εξοπλισμού που απαιτείται για την παροχή και υποστήριξη του νοσηλευτικού έργου. Ειδικότερα, να καταγράψουν τις ανάγκες σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό και φαρμακευτικά σκευάσματα και να εφοδιάσουν με υγειονομικό υλικό τα ερμάρια και τα τροχήλατα εργασίας, σύμφωνα με τις ανάγκες του τμήματος. Στο πλαίσιο του έργου τους, είναι σημαντικό να αναφέρουν έγκαιρα και με ακρίβεια τις ανάγκες σε αναλώσιμο υγειονομικό υλικό και φαρμακευτικά σκευάσματα, ώστε να προγραμματιστεί η προμήθειά τους από τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλεύτη/-τρια, σύμφωνα με τις οριζόμενες διαδικασίες. Επιπλέον, καλούνται να ταξινομήσουν τα εργαλεία, τα ιατρικά όργανα, τις συσκευές, τα φαρμακευτικά σκευάσματα και το υγειονομικό υλικό υπό την καθοδήγηση του/της νοσηλεύτη/-τριας.

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες είναι σημαντικό να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στον έλεγχο της καλής λειτουργίας των ιατρικών οργάνων, συσκευών και μηχανημάτων, ακολουθώντας τις οδηγίες των εγχειριδίων χρήσης τους, πριν αυτά χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή ιατρικών πράξεων ή νοσηλευτικών παρεμβάσεων, και να αναφέρουν, ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, τις βλάβες ή τις παρατηρούμενες δυσλειτουργίες των μηχανημάτων και των ιατρικών οργάνων που εντοπίζουν κατά τη διάρκεια του ελέγχου. Επιπρόσθετα, στο θέμα της εργονομίας, είναι σημαντικό οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες να επιμελούνται την εργονομία του εργασιακού χώρου και να φροντίζουν για την ορθή διάταξη των ιατρικών συσκευών και των μηχανημάτων και, τέλος, να μεταφέρουν τους φακέλους των ασθενών, τα εργαστηριακά δείγματα ή και το υγειονομικό υλικό, ακολουθώντας τις προβλεπόμενες διαδικασίες, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας του τμήματος ή της υγειονομικής δομής.

5.1.Γ • ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

Στον χώρο εργασίας, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες, ως μέλη της ομάδας υγείας, καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά τόσο στη διαδικασία της επικοινωνίας με τους/τις ασθενείς όσο και στην παροχή φροντίδας υγείας στους/στις πάσχοντες/-ουσες. Ειδικότερα, επικουρούν στην εφαρμογή του εξατομικευμένου πλάνου φροντίδας, σύμφωνα με τις ανάγκες του/της ασθενούς, υπό την εποπτεία του/της νοσηλεύτη/-τριας,

και συμβάλλουν στη δημιουργία του κατάλληλου θεραπευτικού περιβάλλοντος που προάγει την υγεία, σεβόμενοι/-ες πάντα τη διαφορετικότητα, τις θρησκευτικές και τις πολιτισμικές αξίες των ασθενών. Για την εφαρμογή των διαδικασιών φροντίδας οφείλουν να χρησιμοποιούν απλό και κατανοητό λόγο και να ενημερώνουν τον/την ασθενή για τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις που θα ακολουθήσουν. Επίσης, με στόχο την ενίσχυση της αυτοφροντίδας του/της ασθενούς, καλούνται να επιδεικνύουν τον τρόπο της νοσηλευτικής παρέμβασης, εφαρμόζοντας τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας.

Στο πλαίσιο παροχής ολιστικής φροντίδας, οι ασκούμενοι/-ες αναλαμβάνουν την επίλυση τυχόν αποριών των ασθενών σχετικά με τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις, τηρώντας την αρχή της εχεμύθειας και εφαρμόζοντας τον κώδικα νοσηλευτικής δεοντολογίας. Επίσης, κατά τη διάρκεια της νοσηλείας των ασθενών, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες παρακολουθούν την πορεία της υγείας τους, λαμβάνοντας και καταγράφοντας τα ζωτικά τους σημεία στο σχετικό έντυπο, σύμφωνα με τις ενδεδειγμένες διαδικασίες, ελέγχουν την επίτευξη της φαρμακευτικής συμμόρφωσης ή τυχόν ανεπιθύμητες ενέργειες, ενημερώνοντας άμεσα τον/την υπεύθυνο/-η νοσηλευτή/-τρια. Επιπλέον, στο πλαίσιο των καθηκόντων τους, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καλούνται να εκτελέσουν τις κατάλληλες ενέργειες παροχής περιεγχειρητικής φροντίδας επικουρώντας τους/τις ασθενείς στην έγερση και βάδιση ύστερα από χειρουργικές επεμβάσεις και κινητοποιώντας τους/τες με κατάλληλους χειρισμούς, ώστε να προληφθεί η εμφάνιση ερυθρήματος και κατακλίσεων.

Σημαντικό μέρος της πρακτικής τους άσκησης αποτελεί η εφαρμογή τοπικής ή γενικής καθαριότητας στους/στις ασθενείς και η εφαρμογή μεθόδων πρόκλησης υποθερμίας ή υπερθερμίας, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλευτή/-τριας.

Με στόχο την καλή παρακολούθηση των ασθενών, οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες καταμετρούν τα προσλαμβανόμενα και αποβαλλόμενα υγρά, παρακολουθούν τη λειτουργία των παροχετεύσεων και φροντίζουν για τη λειτουργία του εντέρου και της ουροδόχου κύστης του/της ασθενούς, χορηγώντας και συλλέγοντας τα ειδικά δοχεία.

Ιδιαίτερη έμφαση απαιτείται να δοθεί από τους/τις πρακτικά ασκούμενους/-ες στη διαχείριση της διαδικασίας σίτισης του/της ασθενούς, όταν αυτός/-ή αδυνατεί να τις εκτελέσει, με στόχο την αξιοποίηση των ικανοτήτων των ασθενών, ώστε να επιτευχθεί το μέγιστο επίπεδο αυτοφροντίδας. Για την πραγματοποίηση των εργασιών παροχής φροντίδας, χρησιμοποιούν επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και το διαθέσιμο υγειονομικό και μη εξοπλισμό της κλινικής ή του τμήματος. Τέλος, είναι υπεύθυνοι/-ες να εφαρμόζουν περιοριστικά μέτρα ασφάλειας σε διεγερτικούς/-ές ή συγχυτικούς/-ές ασθενείς και να προβαίνουν στην ενημέρωση των κατάλληλων νοσηλευτικών εντύπων.

5.1.Δ • ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΕΙΓΟΥΣΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας» καλούνται να διαχειριστούν επείγουσες καταστάσεις και να εφαρμόσουν συγκεκριμένες κλινικές δεξιότητες στη διαδικασία παροχής πρώτων βοηθειών. Αρχικά, κατευθύνουν τους/τις ασθενείς που προσέρχονται στο Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών, τηρώντας τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, και είναι αυτοί/-ές που οργανώνουν και εφοδιάζουν με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο αντιμετώπισης επειγουσών καταστάσεων, βάσει των οδηγιών του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας. Επίσης, εφαρμόζουν τον χειρισμό Heimlich για την απόφραξη του αεραγωγού από ξένο σώμα (πνιγμονή), καθώς και τον αλγόριθμο της Καρδιοαναπνευστικής Αναζωογόνησης (ΚΑΡΠΑ), σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Αναζωογόνησης. Οι πρακτικά ασκούμενοι/-ες συνεπικουρούν στις διαδικασίες των γαστρικών πλύσεων και της ενδοτραχειακής διασωλήνωσης, εφοδιάζοντας με τον κατάλληλο εξοπλισμό/υλικά το τροχήλατο ανάνηψης και ασκούνται στην εφαρμογή της τεχνικής του ρινικού επιπωματισμού, ακολουθώντας τις οδηγίες αντιμετώπισης της ρινορραγίας.

Συμμετέχουν στην αντιμετώπιση τραυμάτων από δήγματα ζώων και νυγμούς εντόμων, εφαρμόζοντας τις σχετικές οδηγίες πρώτων βοηθειών. Επιπλέον συμμετέχουν, επικουρικά, ως μέλη της υγειονομικής ομάδας επείγουσας παρέμβασης, στην αντιμετώπιση πολυτραυματιών με ή χωρίς κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, και στη διαδικασία ανάνηψης σε καταστάσεις πνιγμού (ατελούς ή μη), εφαρμόζοντας τις σχετικές οδηγίες υπό την καθοδήγηση των νοσηλευτών/-τριών. Περαιτέρω, παρέχουν αυτόνομη εργασία στην παροχή πρώτων βοηθειών για την αντιμετώπιση μυοσκελετικών κακώσεων, εφαρμόζοντας μέτρα ανακούφισης (επιθέματα, επιδέσεις κ.ά.).

Κατά τη διάρκεια της άσκησής τους, χρησιμοποιούν τον εξοπλισμό της κλινικής, τα κατάλληλα μέσα ατομικής προστασίας (γάντια, μάσκα, ποδονάρια κ.ά.) και καλούνται να γνωρίζουν τη θέση και το περιεχόμενο του κυτίου πρώτων βοηθειών που θα απαιτηθεί για την έγκαιρη αντιμετώπιση των επειγουσών καταστάσεων.

Τέλος, για να εμπεδώσουν τις γνώσεις που απέκτησαν κατά τη θεωρητική και εργαστηριακή τους κατάρτιση, είναι σημαντική η πρακτική εκπαίδευσή τους στην αναγνώριση πρώιμων ενδείξεων σε καταστάσεις απειλητικές για τη ζωή. Τέτοιες καταστάσεις ενδεικτικά αποτελούν οι καταστάσεις δηλητηρίασης και τα συμπτώματα των αλλεργικών αντιδράσεων και του αναφυλακτικού σοκ, στις οποίες καλούνται να παρέχουν τις πρώτες βοήθειες, σύμφωνα με τα ενδεδειγμένα πρωτόκολλα μετά την προηγούμενη ενημέρωση του/της υπεύθυνου/-ης νοσηλεύτη/-τριας.

5.1.Ε • ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Οι εκπαιδευόμενοι/-ες στην ειδικότητα «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας», στις υγειονομικές δομές που θα πραγματοποιήσουν την πρακτική τους άσκηση, καλούνται να συμμετάσχουν ενεργά στις δράσεις πρόληψης και προαγωγής της υγείας του πληθυσμού ευθύνης της δομής. Ειδικότερα, ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας υγείας, καλούνται να λάβουν μέρος στην παροχή κατ' οίκον φροντίδας αναγνωρίζοντας τις ιδιαίτερες ανάγκες των ασθενών, σύμφωνα με τις οδηγίες του/της νοσηλευτή/-τριας. Επιπλέον, είναι σημαντικό να εστιάσουν την προσοχή τους, κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, στη διαδικασία της ψυχολογικής ενδυνάμωσης των ασθενών και των άτυπων φροντιστών/-τριών τους, εφαρμόζοντας τις τεχνικές επικοινωνίας που έχουν διδαχθεί στη θεωρητική τους εκπαίδευση, και να παρέχουν ανακουφιστική και παρηγορητική φροντίδα στους/στις ασθενείς ως ενεργά μέλη της ομάδας υγείας. Για την παροχή των υπηρεσιών τους χρησιμοποιούν επαγγελματικό ρουχισμό, μέσα ατομικής προστασίας και στην κατ' οίκον φροντίδα τον εξοπλισμό της κινητής μονάδας, με το απαραίτητο υγειονομικό υλικό, ιατρικά όργανα και μηχανήματα.

Με στόχο την προαγωγή της υγείας, οι εκπαιδευόμενοι/-ες που πραγματοποιούν την πρακτική τους άσκηση σε δομές υγείας της κοινότητας συνεπικουρούν την ομάδα αγωγής υγείας και πρόληψης σε προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ή των ειδικών πληθυσμιακών ομάδων στο περιβάλλον της κοινότητας, εφαρμόζοντας τις διαπροσωπικές δεξιότητες επικοινωνίας που απέκτησαν κατά τη διάρκεια της θεωρητικής και εργαστηριακής τους κατάρτισης.

Τέλος, καλούνται να προάγουν την υγεία στην κοινότητα, ως μέλη της διεπιστημονικής ομάδας της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (ΠΦΥ), υπό την καθοδήγηση του/της κοινοτικού/-ής νοσηλευτή/-τριας. Στο πλαίσιο αυτό, συμμετέχουν στη διεξαγωγή προληπτικών ελέγχων, σεβόμενοι/-ες τη διαφορετικότητα (πολιτισμική, εθνοτική κ.ά.) των ληπτών/-τριών υπηρεσιών υγείας και εφαρμόζοντας πιστά τις κατευθυντήριες οδηγίες και τα υγειονομικά πρωτόκολλα.

5.2 • Μεθοδολογία υλοποίησης πρακτικής άσκησης

Για την επιτυχή υλοποίηση της πρακτικής άσκησης, απαιτείται συνέργεια των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και αγοράς εργασίας, αλλά και συνεργασία του συνόλου του ανθρώπινου δυναμικού που εμπλέκεται στη μαθησιακή διαδικασία και το οποίο περιλαμβάνει τον/την εργοδότη/-τρια που προσφέρει θέση πρακτικής άσκησης, τον/την εκπαιδευτή/-τρια στον χώρο εργασίας, τους/τις εργαζόμενους/-ες στην επιχείρηση, καθώς και τον/την εκπαιδευτή/-τρια και τον/την επόπτη/-τρια από την πλευρά της εκπαιδευτικής δομής. Η εν λόγω συνεργασία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αναβάθμιση της ποιότητας του τρόπου εφαρμογής της πρακτικής άσκησης και για την πραγμάτωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της ειδικότητας.

Στο πλαίσιο της μάθησης στον χώρο εργασίας, ο/η ασκούμενος/-η έρχεται σε επαφή με πραγματικά εργασιακά περιβάλλοντα, ασκείται σε πραγματικές εργασιακές συνθήκες και συνεργάζεται με επαγγελματίες της ειδικότητας ή άλλων ειδικοτήτων που απασχολούνται στην ίδια επιχείρηση. Για τον λόγο αυτόν, η ύπαρξη κουλτούρας μάθησης αποτελεί προαπαιτούμενο για όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Αναλυτικότερα, κομβικός είναι ο ρόλος του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης ο/η οποίος/-α καλείται να λειτουργήσει ως μέντορας, να υποστηρίξει τον/την εκπαιδευόμενο/-η στη διερεύνηση των επαγγελματικών του/της στόχων, να ενθαρρύνει την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την απόκτηση νέων εμπειριών, ώστε να εισέλθει στον κόσμο της πραγματικής εργασίας. Επομένως, καλείται να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εμπιστοσύνης και ασφάλειας που παρέχει στον/στην εκπαιδευόμενο/-η τη δυνατότητα δοκιμής και λάθους μέσω της ενθάρρυνσης της ατομικής πρωτοβουλίας. Απαραίτητα μεθοδολογικά βήματα από την πλευρά του/της εκπαιδευτή/-τριας της επιχείρησης για την ομαλή ένταξη των εκπαιδευομένων στο εργασιακό περιβάλλον και την προώθηση της συνεργασίας με το υφιστάμενο προσωπικό της επιχείρησης είναι η περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο προσανατολισμός στο έργο και η εναλλαγή εργασιακών θέσεων.

Ειδικότερα, ως προς την περιγραφή της θέσης πρακτικής άσκησης, ο/η εκπαιδευτής/-τρια καλείται να λάβει υπόψη τη συνοπτική περιγραφή της ειδικότητας και τις αρμοδιότητες/καθήκοντα όπως αποτυπώνονται στον οδηγό κατάρτισης, γεγονός που προϋποθέτει τη συνεργασία με την εκπαιδευτική δομή. Καλείται να τροφοδοτήσει τους/τις ασκούμενους/-ες με τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν την εκτελούμενη εργασία, τις ευθύνες, τις δεξιότητες και την εκπαίδευση που απαιτείται, τις συνθήκες κάτω από τις οποίες γίνεται η εργασία και τις σχέσεις της με άλλες εργασίες.

Παράλληλα, απαραίτητος κρίνεται και ο προσανατολισμός στο έργο με στόχο να κατανοήσουν οι εκπαιδευόμενοι/-ες το εργασιακό περιβάλλον στο οποίο εντάσσονται, να λάβουν υπόψη τα χαρακτηριστικά και τον τρόπο λειτουργίας της επιχείρησης, να γνωρίσουν το προσωπικό της και να αναπτύξουν το αίσθημα του ανήκειν. Στο πλαίσιο του προσανατολισμού οι εκπαιδευόμενοι/-ες ενημερώνονται για την ιστορία της επιχείρησης, την πολιτική της, τα προϊόντα ή υπηρεσίες, την κτιριακή υποδομή, τη γενική δομή, τους κανόνες συμπεριφοράς, την πολιτική προαγωγών, τα συστήματα αξιολόγησης κ.λπ.

Τέλος, προτείνεται η εναλλαγή των εργασιακών θέσεων (job rotation), κατά την οποία ο/η εκπαιδευόμενος/-η περνάει διαδοχικά από όλες τις συναφείς ή συσχετιζόμενες θέσεις εργασίας, μέχρι να ασκηθεί σε όλο τον κύκλο της εργασίας. Η συγκεκριμένη πρακτική μειώνει τη μονοτονία, την κούραση και, κατά συνέπεια, τα σφάλματα, ενώ αυξάνει την απόδοση και την ικανοποίηση. Ωστόσο, δεν συνιστάται για τις ειδικότητες που απαιτούν υψηλή ειδικευση και οι οποίες χρειάζονται χρόνο, επομένως ο/η εκπαιδευτής/-τρια πρέπει να λάβει υπόψη του τον περιορισμένο χρόνο (εξάμηνο)

υλοποίησης της πρακτικής άσκησης. Τέλος, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι το μικρό μέγεθος της επιχείρησης μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής.

Βιβλιογραφία

A | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με την ειδικότητα

- Αθανάτου, Ε. Κ. (2007). *Παθολογική και Χειρουργική Κλινική Νοσηλευτική* (8η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Αθανάτου, Ε. Κ. (2008). *Κλινική Νοσηλευτική. Βασικές και Ειδικές Νοσηλείες*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Αποστόλου, Θ. & Χατζηπροδρομίδου, Ι. (2021). *Πρώτες Βοήθειες στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Αργυρίου, Γ. & Λάζος, Γ. (2022). *Νοσηλευτικές διαδικασίες στη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας* (2η έκδοση). Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Berman, A., Snyder, S. & Jackson, C. (2011). *Η νοσηλευτική στην κλινική πράξη*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Γερανιωτάκη, Φ., Μπόλλας, Γ., Σοφούλης, Ν. & Κοτόνιας, Γ. (2009). *Αιματολογία – Αιμοδοσία II – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Christine, C., Berdell, F. & Gerard, T. (2017). *Εισαγωγή στη Μικροβιολογία* (2η έκδοση). Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Γκουργκούλη, Ε., Κισσούδη, Α., Λυκοστράτη, Α. & Πετροπούλου, Ε. (2021). *Νοσηλευτική Θεωρία – Εργαστήριο Β΄ & Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Δετοράκης, Ι. (2003). *Βασικές αρχές Υγιεινής*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- DeWit, S. C. (2001). *Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.) *Βοηθός Γενικής Νοσηλείας*. Ανακτήθηκε από: <https://www.dypa.gov.gr/bohthon-genikhs-noshlias>
- Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων. Ανακτήθηκε από ΕΟΠΠΕΠ: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/national-qualification-framework>

Εθνικός Οργανισμός Φαρμάκων. (2007). *Εθνικό Συνταγολόγιο*. Διαθέσιμο στο: <https://old.eof.gr/web/guest/gnf>

ΕΚΑΒ. (2017). *Εγχειρίδιο Πρώτων Βοηθειών*. Ανακτήθηκε από: <https://www.ekab.gr/files/entypa/EKAB-protos-voithies.pdf>

Ενημερωμένη Διεθνής Πρότυπη Ταξινόμηση Επαγγελμαμάτων (ISCO), Προσχέδιο ορισμών ομάδας ISCO-08, Επαγγέλματα στην Υγεία. Ανακτήθηκε από: <https://ilostat.ilo.org/>

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Ευρωπαϊκή Διασφάλιση Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)*. Ανακτήθηκε από: https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/policies-and-activities/skills-and-qualifications/working-together/eqavet-european-quality-assurance-vocational-education-and-training_en

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Διασφάλιση Ποιότητας στην Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων*. Ανακτήθηκε από: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/>

Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CADEFOP). *Προσόντα στο επίπεδο 5: Πρόοδος σε καριέρα ή τριτοβάθμια εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε από: <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/6123>

Ζιάκας, Θ., Θεοδοσοπούλου, Ε. & Παπαδοπούλου-Χούτου, Ε. (χ.χ.). *Τεχνική Χειρουργείου – Γ΄ ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Ζυγά, Σ. (2010). *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη*. Αθήνα: Ιατρικές Εκδόσεις Βήτα.

Ηγουμενίδης, Μ. (2020). *Βασική Βιοηθική. Δεοντολογία – Νομοθεσία για Επαγγελματίες Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Fraise, A. P., Lambert, P. A. & Maillard, J. Y. (2019). *Αρχές και μέθοδοι απολύμανσης, συντήρησης και αποστείρωσης* (2η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

Fung, M., Eder, A., Spitalnik, S. & Westhoff, C. (2020). *Αιμοδοσία – Ανοσοαιματολογία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

- Gilroy, A. M. (2020). *Ανατομία του Ανθρώπου*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Greenstein, B. & Gould, D. (2016). *Trounce. Κλινική Φαρμακολογία για Νοσηλευτές* (18η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Θάνου, Ν., Νικολοπούλου-Ντέρου, Ε. & Τσιγάρα, Ε. (2021). *Υγιεινή Μικροβιολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».*
- Ιατράκης, Γ. & Αντωνίου, Ε. (2016). *Πρώτες Βοήθειες – Επείγουσες Καταστάσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Δεσμός.
- International Standard Classification of Occupations of the International Labour Organization (ISCO): *Healthcare Assistants* (ISCO 08-code 5321): https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/documents/publication/wcms_172572.pdf
- Ιστοσελίδα Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/>
- Karutz, H. & Buttlar, M. von (2015). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.
- Κατρίτσης, Ε., Κελέκης, Δ. & Κούβελας, Η. (2011). *Στοιχεία Ανατομίας. Στοιχεία Φυσιολογίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Ιδρύματος Ευγενίδου.
- Κατσούλας, Θ. Α., Κιέκκας, Π. Ν., Μαλλιάρου, Μ. Μ., Μηνασίδου, Ε. Α., Μιχόπουλος, Α. Ι., Ροβίθης, Μ. Ν., Σαράφης, Π. Α. & Τσίου, Χ. Κ. (επιμ.). (2021). *Επείγουσα Νοσηλευτική. Core Curriculum*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Κέντρο Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕΛΠΝΟ). (2015). *Οδηγίες για τη σύνταξη του εσωτερικού κανονισμού πρόληψης και ελέγχου λοιμώξεων σε χώρους παροχής υπηρεσιών υγείας*. Ανακτήθηκε από: <https://www.moh.gov.gr/articles/health/dieythynsh-dhmosias-ygieinhs/metadotika-kai-mh-metadotika-noshmata/c388-egkyklioi/3420-metra-oroi-kai-diadikasies-gia-thn-prolhpsh-kai-ton-elegxo-twn-loimwksewn-poy-syndeontai-me-th-noshleia-twn-asthenwn-stoys-xwroys-paroxhs-ygeias>
- Kibble, J. D. & Halsey, C. H. (2018). *Συνοπτική Φυσιολογία του Ανθρώπου*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

- Κούκια, Ε. (2014). *Ψυχιατρική Νοσηλευτική, Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Κούκια, Ε. (2018). *Αρχές Ψυχιατρικής Νοσηλευτικής, Νοσηλευτική Ψυχικής Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Κουλούρη, Α., Μεϊμέτη, Ε., Τσάρας, Κ. & Παρπαλάς, Ι. (2022). *Οδηγός Κατάρτισης. Ειδικότητα: «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας»*. Κωδικός: 27-00-10. ΙΕΚ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- Κουλούρη, Α., Τσιόπουλος, Θ. & Σαράφης, Π. (2020). «Προαγωγή της Υγείας και Πρόληψη της Ασθένειας», στο *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη και τη Φροντίδα Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- LeMone, P., Burke, K. & Bauldoff, G. (2014). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.
- Lynn, P. (2011). *Κλινικές νοσηλευτικές δεξιότητες και νοσηλευτική διεργασία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Μάνος, Ν. (1997). *Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις University Studio Press.
- Μαρβάκη, Χ., Κοτανίδου, Α., Παπαγεωργίου, Δ. & Καλογιάννη, Α. (2015). *Επείγουσα Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- McKinney, E. S., James, S. R., Murray, S. S., Nelson, K. A. & Ashwill, J. W. (2020). *Παιδιατρική Νοσηλευτική: Θεμελιώδεις Αρχές της Φροντίδας Υγείας του Παιδιού*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Μιτάκης, Μ. & Παπανικήτας, Α. (2007). *Αντιμετωπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις του φαρμάκου*. Αθήνα: Εκδόσεις Φαρμακευτικός Κόσμος.
- Moore, K. L., Dalley, A. F. & Agur, A. M. R. (2016). *Κλινική Ανατομία*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Μουρτζίνη-Στάππα, Μ. (2007). *Αγωγή Υγείας. Βασικές Αρχές – Σχεδιασμός Προγράμματος*. Αθήνα: Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων. Ανακτήθηκε από: https://dipe-a-athin.att.sch.gr/0303_Agogi_ygeias.pdf

Μπαλτόπουλος, Γ. Ι. (2009). *Πρώτες Βοήθειες και Πρακτική Θεραπευτική Συνήθων Καταστάσεων*. Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Μπαρμπούνη, Α. (2022). *Εμβόλια και εμβολιασμοί. Ένα αγαθό απαραίτητο για τη δημόσια υγεία*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.

Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Συνταγολογία, Νομοθεσία, Βιβλία φαρμακείου* (αναθεωρημένη έκδοση 2022). Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Μπελτέ, Ο. Α. (2015). *Φαρμακευτική Τεχνολογία Ι & ΙΙ. Μαθήματα για βοηθούς φαρμακείου*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Μυριανθεύς, Π. (2021). *Πρώτες Βοήθειες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.

Ντέρος, Κ. & Δίκη, Ε. *Χειρουργική – Γ΄ ΕΠΑ.Λ.* Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».

Ξηρουχάκη, Ε. Η. (2000). *Υγιεινή και Επιδημιολογία στο Χώρο του Νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Συμμετρία.

Οδηγός Φαρμάκων Γαληνός: <https://www.galinos.gr/>

Osborn, K. S., Wraa, C. E. & Watson, A. (2012). *Παθολογική – Χειρουργική Νοσηλευτική* (1ος-2ος τόμ.). Αθήνα: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη.

Παπαγεωργίου, Δ., Κελέση-Σταυροπούλου, Μ. & Φασόη-Μπαρκά, Γ. (2021). *Βασική Νοσηλευτική. Θεωρία, Εκπαίδευση, Εφαρμογή*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.

Παπαδημητρίου, Γ. Ν., Λεμπέση, Ε., Μπερκ, Α., Σταθαρού, Α. & Γκόννη, Μ. (επιμ.). (2015). *Η Συμβολή της Νοσηλευτικής στην Ψυχιατρική Θεραπευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Παρισιάνου.

- Παπαδόπουλος, Τ., Ρίζου, Ε., Διαμαντοπούλου, Μ. & Μαρκαντωνάκης, Π. (2004). *Ανατομία Φυσιολογία – Γ΄ ΕΠΑΛ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Παπακωνσταντίνου-Ιωαννίδου, Α., Αλεξανδράτου, Α. & Παρασκευούλης, Σ. (χ.χ.). *Αιματολογία – Αιμοδοσία Ι – Γ΄ ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Παπαλεξανδρής, Σ. (2012). *Πρώτες Βοήθειες*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ. Ανακτήθηκε από: https://imegsevee.gr/wp-content/uploads/2018/02/prwtes_voitheies.pdf
- Pappas, A., Hollingsworth, A. & Livingston, J. (2006). *Μαιευτική και Γυναικολογική Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην.
- Πατηράκη, Ε. (2014). *Εξελίξεις στην Επιστημονική Μέθοδο Οργάνωσης και Τεκμηρίωσης της Νοσηλευτικής Φροντίδας*. ΕΚΠΑ, Διδρυματικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης για Νοσηλεύτές/-τριες. Ανακτήθηκε από: http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/10960/2100_ENOTHTA%20CE%92%20%281%29.pdf
- Perry, G. A. & Potter, P. A. (2011). *Βασική Νοσηλευτική και Κλινικές Δεξιότητες*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Πιστοποίηση Επαγγελματικής Κατάρτισης Αποφοίτων ΙΕΚ. ΕΟΠΕΠ: <https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate/certificate-of-qualifications/certificate-graduates>
- Πολυχρονοπούλου, Ο., Χριστοδούλου, Ε., Ραφτόπουλος, Β., Γκουτζιμπίνη, Ε., Μωυσίδου, Δ., Τσάπαλος, Γ. & Βάτσιου, Π. (2018). *Οδηγός Σπουδών. Ειδικότητα: «Βοηθός Νοσηλευτικής Γενικής Νοσηλείας»*. Κωδικός: 27-00-10-1. ΙΕΚ. Αθήνα: Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης & Νέας Γενιάς. Ανακτήθηκε από: <https://www.dypa.gov.gr/storage/katartisi/iek/odighi-spydwn-2023-2024/3-bohthos-noshleftikhs-genikhs-noshlias.pdf>
- Πουλής, Ι. & Βλάχου, Ε. (2016). *Βιοηθική. Δεοντολογία και Νομοθεσία στις Επιστήμες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Ραγιά, Α. Χ. (2009). *Νοσηλευτική ψυχικής υγείας. Ψυχιατρική νοσηλευτική*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

- Ρόκα, Β., Κωνσταντίνιδης, Θ. & Σαράφης, Π. (2020). “Ασφαλές Περιβάλλον Φροντίδας στη Νοσηλευτική Πρακτική”, στο *Εισαγωγή στη Νοσηλευτική Επιστήμη και τη Φροντίδα Υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Σαχίνη-Καρδάση, Α. & Πάνου, Μ. (2021). *Παθολογική και Χειρουργική Νοσηλευτική. Νοσηλευτικές διαδικασίες* (2ος τόμος). Αθήνα: Εκδόσεις Βήτα.
- Silverthorn, D. U. (2018). *Φυσιολογία του ανθρώπου*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Σκεντέρης, Ν., Κλημανόγλου, Σ. & Καραχάλιου, Ε. (2020). *Στοιχεία Παιδιατρικής – Α΄ τάξη δεύτερου κύκλου ΤΕΕ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Συλλογικό έργο. (2020). *Εισαγωγή στη νοσηλευτική επιστήμη και τη φροντίδα υγείας*. Λευκωσία: Εκδόσεις Π. Χ. Πασχαλίδη & Broken Hill Publishers.
- Τεσσερομάτη, Χ., Ξενίας, Π. & Λαμπροπούλου, Α. (2015). *Φαρμακολογία – Γ΄ ΕΠΑ.Λ*. Πάτρα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Τζιμογιάννη-Ιωαννίδου, Α. & Μπόλλας Γ. (2005). *Αιμοδοσία*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.
- Τσολακίδης, Γ., Μοστράτου, Ε., Αθανασόπουλος, Ι. & Σπύρου, Σ. (2016). *Εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Επείγοντων Περιστατικών*. Αθήνα: 251 Γενικό Νοσοκομείο Αεροπορίας, Τμήμα Εκπαίδευσης.
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων. (2013). *Εγχειρίδιο ασφάλειας και υγιεινής τροφίμων*. Αθήνα.
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. (2022). *Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία*. Ανακτήθηκε από: <https://ypergasias.gov.gr/ergasiakes-scheseis/yegeia-kai-asfaleia-stin-ergasia/>
- Φασόη, Γ., Κελέση, Μ. & Παπαγεωργίου, Δ. (2019). *Αρχές και Κλινικές Δεξιότητες στη Νοσηλευτική*. Αθήνα: Εκδόσεις Κωνσταντάρα.
- Williams, P. (2018). *deWit's. Βασικές Αρχές και Δεξιότητες της Νοσηλευτικής Φροντίδας* (5η έκδοση). Αθήνα: Εκδόσεις Λαγού.

Χατζημπούγιας, Ι. (2019). *Στοιχεία Ανατομικής του Ανθρώπου*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ροτόντα.

Χατζηπαναγιώτου, Σ. Π. & Λεγάκης, Ν. Σ. (2017). *Τα μικρόβια και ο άνθρωπος* (2η έκδοση). Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.

B | Βιβλιογραφικές αναφορές σχετικές με τη μεθοδολογία ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εγχειριδίων

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Γούλας, Χρ., Θεοδωρή, Ελ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Μπαμπανέλου, Δ. & Νάτσης, Π. (2022). *Πρότυπος Οδηγός Κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Ανάπτυξη οριζόντιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας/Εκπαιδευτικός σχεδιασμός στο πεδίο της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπο Εκπαιδευτικό Εγχειρίδιο*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Βαρβιτσιώτη, Ρ., Θεοδωρή, Ελ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2023). *Πρότυπη Τράπεζα Θεμάτων*. Αθήνα: ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ.

Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Τμήμα Σπουδών, Προγραμμάτων και Οργάνωσης Επαγγελματικής Κατάρτισης. (2020). *Οδηγοί σπουδών ειδικοτήτων ΙΕΚ του Ν. 4186/2013*. Ανακτήθηκε στις 5 Μαρτίου 2026 από: <https://gsvetlly.minedu.gov.gr/sxoles-anoteris-epaggelmatikis-katartisis-s-a-e-k/odigoi-katartisis-spoudon>

Γούλας, Χ. & Λιντζέρης, Π. (2017). *Διά Βίου Μάθηση, Επαγγελματική Κατάρτιση, Απασχόληση και Οικονομία: Νέα Δεδομένα, Προτεραιότητες και Προκλήσεις*. Αθήνα: ΙΜΕ/ΓΣΕΒΕΕ, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Γούλας, Χ., Μαρκίδης, Κ. & Μπαμπανέλου, Δ. (2021). *Πρότυπο ανάπτυξης εκπαιδευτικών υλικών του ΙΝΕ/ΓΣΕΕ* [Εσωτερική έκδοση]. Αθήνα: Ινστιτούτο Εργασίας της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας.

Δημουλάς, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ. & Σπηλιώτη, Χ. (2007). *Οδηγός Ανάπτυξης Επαγγελματικών Περιγραμμάτων*. Αθήνα: ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ.

ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. (2021). *Νέα βίντεο παρουσίασης επαγγελμαμάτων* [Video]. Ανακτήθηκε από: <https://oasi.inegsee.gr/>

- Καραλής, Θ., Καρατράσογλου, Ι., Μαρκίδης, Κ., Βαρβιτσιώτη, Ρ., Νάτσης, Π. & Παπαευσταθίου, Κ. (2021). *Μεθοδολογικές προσεγγίσεις ανάπτυξης επαγγελματικών περιγραμμάτων και πλαισίων εκπαιδευτικών προδιαγραφών προγραμμάτων*. Αθήνα: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ. Ανακτήθηκε στις 15 Μαρτίου 2022 από: https://www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2021/07/Me8odologia_EP_Ebook.pdf
- Λευθεριώτου, Π. (χ.χ.). *Η Εκπαιδευτική Διεργασία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Cedefop. (2014). *Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στη Ελλάδα: Συνοπτική Περιγραφή*. Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Cedefop. (2014). *Terminology of European Education and Training Policy: A Selection of 130 Key Terms* (2nd edition). Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Cedefop. (2018). *Skills forecast, trends and challenges to 2030*. DOI: 10.2801/4492TI-RF-18-002-EN-NISBN: 978-92-896-2712-2/12/2018.
- Kopnov, V. A., Shmurygina, O., Shchipanova, D., Dremina, M. A., Papaloizou, L., Orphanidou, Y. & Morevs, P. (2018). "Functional Analysis and Functional Maps of Qualifications in ECVET Context", in: *The Education and Science Journal*, 20(6), pp. 90-117. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/326242379_Functional_Analysis_and_Functional_Maps_of_Qualifications_in_ECVET_Context
- Mansfield, B. & Schmidt, H. (2001). *Linking Vocational Education and Training Standards and Employment Requirements: An International Manual*. European Training Foundation. Retrieved June, 9, 2020, from: https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/m/C12578310056925BC12571FE00473D6B_NOTE6UAEET.pdf
- Μπουραντάς, Δ. Κ. (2002). *Μάνατζμεντ, θεωρητικό υπόβαθρο, σύγχρονες πρακτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.

Psifidou, I. (2009). "What learning outcome based curricula imply for teachers and trainers", in: *7th International Conference "Comparative Education and Teacher Training"* (June 29-July 3, 2009), vol. 7, pp. 183-188. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services.

Γ | Σχετική εθνική νομοθεσία

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2006/962/ΕΚ). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2006/962/oj>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (2018/С 189/01). Ανακτήθηκε στις 20 Ιουλίου 2026 από: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604\(01\)&from=PL](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=PL)

Νόμος υπ' αρ. 4763/2020 «Εθνικό σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/958 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 σχετικά με τον έλεγχο αναλογικότητας πριν από τη θέσπιση νέας νομοθετικής κατοχύρωσης των επαγγελμάτων (ΕΕ L 173), κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυβέρνησης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας για το Ελληνογερμανικό Ίδρυμα Νεολαίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 254/Α/21-12-2020).

Υπ' αρ. ΦΒ7/108652/Κ3 Απόφαση Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Πλαίσιο Ποιότητας Μαθητείας» (ΦΕΚ 4146/Β/9-9-2021).

Υπ' αρ. Κ5/97484 Απόφαση Υπουργών Οικονομικών – Ανάπτυξης και Επενδύσεων – Παιδείας και Θρησκευμάτων – Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων – Υγείας «Πρακτική άσκηση σπουδαστών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης αρμοδιότητας Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» (ΦΕΚ 3938/Β/26-8-2021).

Υπ' αρ. Κ1/118932/2017 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Ανάπτυξης – Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων – Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Υγείας «Ρύθμιση θεμάτων επιδότησης και ασφάλισης της Μαθητείας των σπουδαστών των δημόσιων και ιδιωτικών Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ) και Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΣΕΚ)» (ΦΕΚ 2440/Β/18-7-2017).

Υπ' αρ. Κ1/54877/2017 Απόφαση Υπουργού Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
«Τροποποίηση του Κανονισμού λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής
Κατάρτισης (ΙΕΚ) που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης
(ΓΓΔΒΜ)» (ΦΕΚ 1245/Β/11-4-2017).

Υπ' αρ. 5954/2014 Απόφαση Υφυπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων
«Κανονισμός Λειτουργίας Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ)
που υπάγονται στη Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ)»
(ΦΕΚ 1807/Β/2-7-2014).

Υπ' αρ. 110998/2006 Απόφαση Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών – Εθνικής
Παιδείας και Θρησκευμάτων – Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
«Πιστοποίηση Επαγγελματικών Περιγραμμάτων» (ΦΕΚ 566/Β/8-5-2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΩΝ

Συντακτική ομάδα

Ρένα Βαρβιτσιώτη

Ελένη Θεοδωρή

Κωνσταντίνος Μαρκίδης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Επιμέλεια σύνταξης

Δέσποινα Μπαμπανέλου

Το κείμενο συντάχθηκε στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020» και ειδικότερα της Πράξης με τίτλο «Διαμόρφωση οδηγών κατάρτισης και εκπαιδευτικών εγχειριδίων Ινστιτούτων Επαγγελματικής Κατάρτισης (IEK)» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5069281 που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

